

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3128/2020. (V. 15.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	694
3129/2020. (V. 15.) AB végzés	bírói kezdeményezés visszautasításáról	709
3130/2020. (V. 15.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	714
3131/2020. (V. 15.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	720
3132/2020. (V. 15.) AB határozat	jogszabályi rendelkezés alkalmazásának kizárásáról	724
3133/2020. (V. 15.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	727
3134/2020. (V. 15.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	732
3135/2020. (V. 15.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	740
3136/2020. (V. 15.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	749
3137/2020. (V. 15.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	756
3138/2020. (V. 15.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	764
3139/2020. (V. 15.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	767
3140/2020. (V. 15.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	770
3141/2020. (V. 15.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	775
3142/2020. (V. 15.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	779
3143/2020. (V. 15.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	783
3144/2020. (V. 15.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	785
3145/2020. (V. 15.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	787
3146/2020. (V. 15.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	789
3147/2020. (V. 15.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	791
3148/2020. (V. 15.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	795
3149/2020. (V. 15.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	799
3150/2020. (V. 15.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	802
3151/2020. (V. 15.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	808
3152/2020. (V. 15.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	811
3153/2020. (V. 15.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	815
3154/2020. (V. 15.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	819
3155/2020. (V. 15.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	823
3156/2020. (V. 15.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	827

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3128/2020. (V. 15.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.118/2016/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Németh H. Gábor ügyvéd) eljáró indítványozó gazdasági társaság az Alkotmánybíró-ságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria Pfv.IV.20.118/2016/6. számú, valamint azzal összefüggésben a Fővárosi Ítéltábla 22.Pf.20.726/2015/9. számú és a Fővárosi törvényszék 2.P.24.981/2013/63. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikkének, XXIV. cikkének, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek sérelmére alapította.
- [3] 2. Az indítványozó és egy másik gazdasági társaság (a továbbiakban: Beruházó II.) mint beruházók ingatlan-tulajdonosként, illetve kivitelezőként 1997-től tervezték egy nagyszabású, lakóparkból és a kapcsolódó alapintézményekből, irodaépületekből, Hi-Tech Parkból, kereskedelmi és kiszolgáló létesítményekből, oktatási és konferencia központból álló ingatlan-beruházási projekt megvalósítását. A jelen ügy szempontjából mellékes korábbi akadályok elhárultával 2007-ben – egy időközben jelentősen átalakult szabályozási környezetben – a beruházók Településrendezési Szerződést (a továbbiakban: TRSZ) kötöttek a későbbi II. rendű alperes Budapest Főváros XV. kerület Rákospalota-Pestújhely-Újpalota Önkormányzattal (továbbiakban: Kerület) az említett kertváros projekt megvalósítása érdekében, a fejlesztési területet érintő jövőbeni Kerületi Szabályozási Terv (a továbbiakban: KSZT) tartalmának szabályozása, valamint a kapcsolódó közút-fejlesztési munkálatok és a területcserék kérdésének rendezése tárgyában. A beruházók kötelezettséget vállaltak arra, hogy a módosított Fővárosi Szabályozási Keretterv (a továbbiakban: FSZKT) alapján, annak tartalma figyelembevételével, saját költségükön elkészítetik a KSZT-t. A Kerület nyilatkozatot tett, miszerint a szerződésben foglaltakon túlmenően a beruházókkal szemben semmilyen feltételt nem támaszt a módosított FSZKT alapján készíteni szándékolt KSZT Kerület általi elfogadásához, illetve annak alapján a beruházás megvalósításához szükséges bármilyen, a Kerület hatáskörébe tartozó engedély kiadásához. A felek azt is rögzítették, hogy a későbbi I. rendű alperes Budapest Főváros Önkormányzata (a továbbiakban: Főváros) szerződő félként történő bevonásával a lehető legrövidebb időn belül, újabb – immár négyoldalú – településrendezési szerződést kívánnak kötni egymással.
- [4] A Fővárosi Közgyűlés a beruházással érintett terület vonatkozásában elfogadta a Fővárosi Szabályozási Kerettervről szóló 46/1998. (X. 15.) Főv. Kgy. rendelet módosításáról szóló 47/2007. (IX. 12.) Főv. Kgy. rendeletet, amely a tervezett beruházással érintett területet kiemelt szabályozást igénylő összvárosi érdekű területnek (a továbbiakban: FSZT) minősítette, aminek következtében a területre vonatkozó KSZT elfogadásához a Főváros (közgyűlésének) egyetértésére is szükség volt.

- [5] Az indítványozó és a Beruházó II. a Budapest Fővárosi Városépítési Tervező Kft-vel elkészítette és benyújtotta a KSZT tervezetét a Kerületnek. A Kerület a KSZT véleményezési eljárást 2008 februárjában megkezdte, az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 9. § (4) bekezdése szerinti egyeztető tárgyalást 2008 júniusában lefolytatta és a KSZT tervezetét a TRSZ-szel 2008. június 25-én megküldte a Fővárosnak. Az állami főépítész 2008. július 23-án kelt levelében hiányolta a Fővárosi Közgyűlés egyetértését tartalmazó dokumentációk megküldését, azt kérte pótolni, mivel az Étv. 9. § (6) bekezdése szerinti végleges szakmai véleményét annak birtokában tartotta kialakíthatónak.
- [6] 2008. augusztus 21-én az indítványozó és a Beruházó II. kérte a Kerülettől, hogy vonja vissza a KSZT elfogadására vonatkozó kérelmet, ezért a Kerület kérelmére a Főváros a KSZT-t 2008-ban nem tűzte (közgyűlése) napirendjére. 2008. október 2-án a Budapest Főváros Városépítési Tervező Kft. megküldte a Kerület főépítésének a Főpolgármesteri Hivatal Főépítész Irodájának észrevételei alapján javított tervanyagot. A Főváros 2008. december 19-én megküldte a Kerület részére a négyoldalú TRSZ általa készített tervezetét. 2009. június 24-én a Kerület a képviselő-testületi ülésén az indítványozó, a Beruházó II., a Főváros és a jómaga között kötendő TRSZ-t elfogadta és 2009. július 13-án megküldte a végleges KSZT és TRSZ tervezetét a Fővárosnak, kérve annak napirendre tűzését az egyetértési jog gyakorlása érdekében. 2009. augusztus 14-én a Főváros kérte a Kerülettől az előterjesztés visszavonását, és további egyeztetések lefolytatását javasolta. A Kerület nem vonta vissza az egyetértési jog gyakorlására irányuló kérelmét. Ezt követően további egyeztetések folytak, majd a Kerület a KSZT tervezetét és az Étv. 9. § (4) bekezdése szerinti egyeztetési jegyzőkönyvet 2010. június 7-én megküldte az állami főépítésznek.
- [7] A Kerület a korrigált KSZT tervezetét 2010. augusztus 3-án küldte meg a Fővárosnak, majd 2010. augusztus 13-án továbbította a KSZT tervlapot is és 2010. augusztus 17-én kelt levelével kérte, hogy a Főváros a KSZT-t és a négyoldalú TRSZ-t a 2010. augusztus 26-i ülés napirendjére vegye fel. A Főváros tájékoztatta a Kerületet, hogy a 2010. augusztus 26-án megtartásra kerülő közgyűlésen a vonatkozó határidők be nem tartása miatt nem terjeszthető elő a módosított kerületi szabályozás. Egyben kifogásolta, hogy a módosított rendelettervezet szövegéből a fővárosi feladatok ellátását érintő szabályozások kerültek törlésre. Szükségesnek tartotta a fővárosi feladatokat érintő kötelezettségek teljesítésének részletes rendezését a TRSZ-ben.
- [8] Ezt követően a négyoldalú TRSZ-el kapcsolatos tárgyalások folytatódtak ugyan, azonban a Főváros által igényelt banki garanciát mint feltételt a beruházók nem kívánták teljesíteni. Az álláspontok a felek későbbi tárgyalásai során sem közeledtek, mindezek eredményeképpen a területre vonatkozóan KSZT ezt követően sem került elfogadásra, illetve annak tervezete a Főváros (közgyűlése) napirendjén sem szerepelt. Erre tekintettel az indítványozó 2013. januárjában felszólította a Fővárost és a Kerületet a keletkezett kára megtérítésére, e felszólítás eredménytelensége okán pedig 2013. júliusában keresetet terjesztett elő a Fővárosi Törvényszéken, kérve a bíróságtól az alperesek 1 052 618 197 Ft és ezen összeg törvényes kamatainak megfizetésére való egyetemleges kötelezését államigazgatási jogkörben, illetve szerződésszegéssel okozott kár megtérítése jogcímén.
- [9] A bíróság az indítványozó keresetét – valamint a Kerület permegszüntetés iránti kérelmét – elutasította. Az elsőfokú ítéletet az indítványozó és a Kerület fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla – az Országos Bírósági Hivatal elnöke 304/2015. (VII. 3.) OBHE határozatával a Fővárosi Törvényszékről kirendelt bírákból álló tanácsa által meghozott – másodfokú ítéletében részben eltérő indokok alapján helyben hagyta, az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria pedig a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria az indítványozó által támadott döntésében osztotta az alsóbb fokú bíróságok jogi álláspontját a Főváros egyetértési jogának gyakorlása, illetve e joga gyakorlása hiányának jogi megítélése tekintetében. A Kúria által a 46/1991. (IX. 24.) AB határozatra, a 39/2006. (IX. 27.) AB határozatra és a 124/2008. (X. 14.) AB határozatra történő hivatkozással megfogalmazott álláspont lényege, hogy a Főváros egyetértési jogával kapcsolatos döntés, bár formailag a közgyűlés által egyedi ügyben meghozandó döntésnek, nem pedig önálló jogalkotási aktusnak tekinthető, azonban, mint ilyen is a Főváros és a Kerület – a KSZT megalkotására irányuló, jogalkotás körébe tartozó – együttdöntési tevékenységének része, ami, mint jogalkotási hatáskör, a közhatalom gyakorlásának minősül. Erre tekintettel a bíróságok egybevágo jogértelmezése szerint a Főváros e joggyakorlása olyan közjogi jellegű tevékenység, aminek tekintetében az indítványozó által a keresetben hivatkozott polgári jogi rendelkezések sem az általános, sem pedig az államigazgatási jogkörben okozott kárra vonatkozó felelősségi szabályok alapján nem alapozhatták meg a Fővárossal szemben kártérítési felelősség megállapítását.
- [10] A Kúria egyetértett a II. rendű alperes Kerülettel szemben előterjesztett kereset tárgyában született elutasító döntések indokolásával is. A támadott ítéletben foglaltak szerint helytálló volt a korábban eljáró bíróságok azon érvelése, miszerint az indítványozó által állított kár (az időmúlás következtében az érintett területtel kapcsolat-

ban felmerült többletkiadások) bekövetkezése és a Kerület magatartása közötti közvetlen okozati összefüggés hiányában – vagyis tekintettel arra, hogy a KSZT elfogadására nem a Kerület döntése, hanem egy tőle független harmadik fél, a Főváros hiányzó egyetértése okán nem került sor – a Kerület kártérítési felelőssége sem volt megállapítható. Megállapította továbbá, hogy az alperes önkormányzatok magatartása, illetve azok következményei (a beruházás jogszerű megvalósításához szükséges feltételek megteremtésének hiánya) az indítványozónak a tulajdonát képező ingatlana használatát, hasznosítását nem korlátozták a tulajdonhoz való joga sérelmét megvalósító módon. A Kúria állást foglalt továbbá a felülvizsgálati kérelemben előterjesztett azon érvelés tekintetében is, amelyben az indítványozó a másodfokú bírósági eljárás során tett eljárási kifogásával, illetve a jogerős döntés indokolásában az ennek figyelmen kívül hagyásával kapcsolatban írtakkal összefüggésben a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmét is állította. Ezzel összefüggésben a Kúria megállapította, hogy az eljáró bíróságok függetlensége és pártatlansága tekintetében az Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bírósága által korábban, az OBH elnökének ügyáttételi jogkörével kapcsolatban tett elvi megállapításoknak megfelelően vonatkozni kell az olyan esetekre is, amikor nem az ügy kerül áttételre egy másik bírósághoz, hanem egy másik bíróság bírját „vagy egy meghatározott tanácsot rendelnek ki [valamely bíróságra] egy adott ügy, illetve ügyek bizonyos csoportjának elbírálására egyedi jelleggel vagy meghatározott időre. Ugyanis a bíró, vagy a teljes tanács kirendelése sem eredményezheti a függetlenség és a pártatlanság elve megsértésének látszatát.”

- [11] A konkrét ügy kapcsán a Kúria kifejtette, hogy bizonyos, az ügyelosztási renddel összefüggésben rögzített garanciális szabályok nem érvényesültek, amikor a Fővárosi Ítéltábla ügyelosztási rendje nem került a törvényi előírásoknak megfelelően utólag módosításra az ügyben eljáró bírók törvényszékről történő kirendelésére, és az ítéltáblán végzett ítélezési tevékenységére tekintettel. Megállapította ugyanakkor azt is, hogy álláspontja szerint a jelen esetben ez mégsem eredményezte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét, mivel az iratokból megállapítható volt, hogy az indítványozó számára az eljárás során mind a bírók kirendelésének ténye, mind pedig az ezen tanácsra osztott ügyek (így az indítványozó ügyének) ügyszáma ismert volt; sőt, az ezzel kapcsolatos beadványában az indítványozó kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy az eljáró tanács személyi függetlenségét, pártatlanságát illetően részéről aggály nem merült fel. Ebből a Kúria azt a következtetést vonta le, hogy „a konkrét ügyben sem az előreláthatóság, sem a pártatlanság követelménye nem sérült, a hivatkozott eljárási szabálysértésnek az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása nem volt, így az nem eredményezi a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését”.
- [12] Az indítványozó a Kúria felülvizsgálati döntésével szemben nyújtott be az Abtv. 27. §-ára alapítottan alkotmányjogi panaszt, melyben kérte ugyanakkor a támadott felülvizsgálati döntéssel összefüggésben az alsóbb fokú bíróságok által hozott ítéletek megsemmisítését is [Abtv. 43. § (4) bekezdés].
- [13] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XIII. cikke és XXIV. cikke (1) bekezdésének sérelmét egymással összefüggésben állította. Az egyetértési jog gyakorlásának, és ennek következtében a KSZT megalkotásának az elmaradása indítványozó szerint az érintett önkormányzatok – mint állami szereplők – önkényes eljárásának, mégpedig az ő tulajdonhoz való jogának kiüresítését eredményező mulasztásának volt tekinthető. Álláspontja szerint a Főváros a négyoldalú TRSZ megkötésével kapcsolatos tárgyalások során jogellenesen olyan feltételekhez (bankgarancia, önkormányzati feladatok, terhek átvállalása) kötötte egyetértési joga gyakorlását, amely feltételeket jogszabály számára nem nevesít. Sérelmezte továbbá, hogy a Főváros az egyetértési joga gyakorlása tárgyában a – saját eljárására saját maga által – jogszabályban [48/1998. (X. 15.) Főv. Kgy. rendelet (a továbbiakban: Főv. Kgy. rendelet) 7. § (1) bekezdés] meghatározott határidőn belül nem hozott döntést. Az indítványozó a támasztott feltételek jogellenessége okán tekintette a Főváros joggyakorlását visszaélésszerűnek, a területet érintő KSZT tervezet napirendre tűzésének elmaradását eredményező magatartását önkényesnek és jogszabálysértőnek. Mindezek álláspontja szerint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét okozták.
- [14] Tekintettel arra, hogy az érintett önkormányzatok magatartása következtében nem jöhetett létre a beruházással érintett területre vonatkozóan KSZT; érvényes szabályozási terv hiányában pedig semmilyen építési beruházás nem valósítható meg jogszerűen és a területnek más észszerű hasznosítása nincsen, ezért a tulajdonhoz való jogának (és részjogosítványainak) korlátozása kétség kívül megállapítható. Mivel ez a korlátozás álláspontja szerint egyrészt az érintett önkormányzatok önkényes és jogszabálysértő eljárásának eredménye volt, másrészt pedig „a tulajdonjog korlátozásának szükségességét és arányosságát a Kúria ítélete még csak nem is vizsgálta”, továbbá elesett a tulajdonhoz való jogának sérelme miatti kártérítés lehetőségétől, így érvelése szerint mind az Alaptörvény XIII. cikkének, mind pedig a XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelme a támadott döntés kapcsán megállapítható.

- [15] Az indítványozó a fentiekkel összefüggésben az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése sérelmét külön is megállapíthatónak találta. A hatósági jogkörben okozott kár megtérítése iránti jogának sérelme tekintetében lényegében a Kúria ítéletének azon érvelését kifogásolta, amely szerint az egyetértési jog gyakorlása, mint a KSZT elfogadásához szükséges együttdöntési tevékenység része, olyan, a jogalkotás körébe tartozó tevékenység, amely kapcsán (vagy akár amelynek eredménytelensége, esetleg elmaradása esetén) a polgári jog szabályai alapján az önkormányzat kártérítési felelőssége nem állapítható meg. Az indítványozó álláspontja ezzel ellentétes. Szerinte maga az egyetértési jog gyakorlása tárgyában meghozandó döntés egyedi döntésnek, nem pedig normatív szabály megalkotásának minősül (mivel a döntés maga is a jogszabály alkotmányjogi kategóriájába nem tartozó egyedi határozati formában születik), a Főváros szempontjából pedig a KSZT mint jogszabály megalkotása tekintetében a hatályos törvényi felhatalmazások alapján semmilyen jogalkotói hatáskör nem került megállapításra, a Kúria vonatkozó érvelése téves. Utalt továbbá arra is, hogy a Kúria – és a korábban eljáró bíróságok – nem vették figyelembe, hogy az indítványozó nem magát a Főváros (egyébként meg sem született) döntését, hanem az azt megelőző eljárást kifogásolta a keresetében. Ennek keretében nem a közgyűlés, hanem a döntése előkészítést végző személyek, szervek eljárását, végső soron pedig azt sérelmezte, hogy a tervezet még csak a döntésre jogosult Fővárosi Közgyűlés napirendjére való kitűzésig sem jutott el. Mivel a támadott ítélet az indítványozó szerint az általa sérelmezett okfejtés eredményeképpen végső soron elzárta őt az általa jogosnak tekintett – az Alaptörvényben külön is nevesített – kártérítési igénye érvényesítésétől, ezért sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdését is.
- [16] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme tekintetében az indítványozó előadta, hogy az ezen rendelkezésben rögzített törvényes bíróhoz való joga sérelmét okozta, hogy ügyében a Fővárosi Ítéltábla nevében másodfokon olyan, az egyébként első fokon eljáró Fővárosi Törvényszékről kirendelt bíróból álló bírói tanács járt el, amely az ítéltábla éves ügyelosztási rendjében nem szerepelt. Az indítványozó az Alkotmánybíróság által a törvényes bíróhoz való jog és a bírósági eljárások pártatlansága kapcsán korábban [a 36/2013. (XII. 5.) AB határozatban, a 21/2014. (VII. 15.) AB határozatban és a 67/1995. (XII. 7.) AB határozatban] tett elvi megállapításokat idézve kifejtette: azon felül, hogy már pusztán az a tény is sérti az eljáró bíróság pártatlanságának látszatát, hogy az ítéltáblára kirendelt bírók eredetileg a korábban eljáró bíróságon végeztek ítélkező tevékenységet, a fenti, Alaptörvényben rögzített jogai sérültek az eljárás során azáltal is, hogy a törvényszéki bíróból álló tanács kirendelésére és az ítéltábla nevében folytatott ítélkezési tevékenységére tekintettel nem került sor a vonatkozó törvényi előírásoknak megfelelően az ügyelosztási rend év közben történő módosítására. Tekintettel arra, hogy szerinte a kirendelés következtében „ténylegesen nem egy, az elsőfokú döntést meghozó bírói fórumtól elkülönült bírói fórum” döntött a fellebbezése tárgyában, a jogorvoslat lehetősége sem volt hatékonyan tekinthető. Ezek a körülmények, valamint az, hogy az ügyelosztási renddel kapcsolatos garanciális szabályok maradéktalan be nem tartását a Kúria nem tekintette olyan (lényeges) eljárási szabálysértésnek, ami a felülvizsgált döntés hatályon kívül helyezését megalapozta volna, álláspontja szerint egyaránt eredményezték az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslat-hoz való joga sérelmét is.
- [17] 3. Az Alkotmánybíróság az ügyelosztással összefüggésben megkereste a Fővárosi Ítéltábla elnökét, aki válaszában az alábbi tájékoztatást adta.
- [18] A törvényes bíró a köztársasági elnök által kinevezett hivatásos bíró, aki beosztás vagy kirendelés alapján jár el az adott bíróságon. A törvény által rendelt bíró az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró [a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 8. § (2) bekezdés]. A bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (a továbbiakban: Bjt.) 31. § és 32. § rendelkezései lehetőséget adnak a bíróknak más szolgálati helyre történő kirendelésére, illetve a Bszi. 76. § (5) bekezdés h) pontja biztosítja az OBH elnöke számára a jogkört a bíró más szolgálati helyre történő kirendelésére. A Bjt. 31. § (2) bekezdése szerint pedig a bírót a bíróságok közötti ügyteher egyenletes elosztásának biztosítása vagy szakmai fejlődésének elősegítése érdekében más szolgálati helyre lehet kirendelni.
- [19] Az OBH elnöke a bírák Fővárosi Ítéltáblára történő kirendeléséről szóló 304/2015. (VII. 3.) OBHE határozatával (a továbbiakban: OBHE határozat) ezen jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően rendelt ki kilenc bírót – köztük az indítványozó által sérelmesnek ítélt határozatot hozó bírót is – a Fővárosi Törvényszékről a Fővárosi ítéltáblára. Az indítványozó megalapozatlan hivatkozásával ellentétben az OBH elnöke ezen határozatában nem bírói tanács, hanem bírók kirendeléséről döntött. Mivel pedig a Bjt. 31. § (1) és (2) bekezdése, illetve

az OBHE határozat is bírók kirendeléséről rendelkezik, aggálytalanul megállapítható, hogy az indítványozónak sem a tisztességes eljáráshoz való joga, sem a törvényes bíróhoz való joga nem sérült. A Fővárosi Ítéltábla elnökének az ügyelosztási rend mellékletében alkalmazott téves szóhasználata – „kirendelt tanács” megfogalmazás – nem eredményezi a hivatkozott alapjogok sérelmét, ugyanis az OBH elnöke a Bjt. 31. § (1)–(2) bekezdésének megfelelően bírók kirendeléséről határozott. Így önmagában az a körülmény, hogy a Fővárosi Ítéltáblának az ügyelosztási rendben meghatározott másodfokú tanácsa munkaszervezési okokból esetlegesen nem a Fővárosi Ítéltábla épületében, hanem a más bírósági épületben tartotta meg az ügy tárgyalását, tanácsülést, nem eredményezi a törvényes bíróhoz való jog sérelmét.

- [20] Az ügyelosztási rend a tárgyévben szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható. A Bszi. 9. § (2) bekezdése alapján, ha a bírót a bíróságra az ügyelosztási rend meghatározását követően rendelik ki, az ügyelosztási rendet ennek megfelelően ki kell egészíteni. A Fővárosi Ítéltábla 2015. augusztus 25. napján kelt, és az interneten közzétett ügyelosztási rendje tartalmazta, hogy „[a] Fővárosi Ítéltáblára kirendelt bírák a beosztási helyüknek megfelelő bírósággal kötött együttműködési megállapodás szerint kiosztott ügyekben járnak el, melyet az ügyelosztási rend melléklete rögzít”. A Fővárosi Ítéltábla ezen ügyelosztási rendje alapján a 22. Pf. tanács járt el az alkotmányjogi panasszal érintett ügyben és hozott döntést 2015. október 29. napján. Az ügyelosztási rend mellékletében egyúttal feltüntetésre kerültek az eljáró tanács tagjai és az általuk elbírálásra kerülő ügyek ügyszámmal megjelölve, melyek között szerepelt a jelen alkotmányjogi panaszeljáráásban támadott másodfokú eljárás ügyszáma is. Megalapozatlan tehát az indítványozó azon hivatkozása, hogy az ügyelosztási rendben ne szerepelt volna az eljáró másodfokú tanács.
- [21] Az ügyek kiosztása biztosította azt is, hogy megfelelő szakértelemmel rendelkező bíró járjon el az ügyben. A kirendelt bírók olyan típusú ügyeket kaptak, amelyek a helyi (Fővárosi Törvényszéki) ügyelosztási rend szerint is a tanácsuk referációjába tartoztak.

II.

- [22] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.
(2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.

(2) Mindenkinek joga van törvényben meghatározottak szerint a hatóságok által feladatuk teljesítése során neki jogellenesen okozott kár megtérítésére.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

- [23] 2. A Bszi. 2015. július 1.–2017. december 31. között hatályos, érintett rendelkezései:

„8. § (1) Senki sem vonható el törvényes bírójától.

(2) A törvény által rendelt bíró az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró.”

„9. § (1) Az ügyelosztási rendet – a bírói tanács és a kollégiumok véleményének ismeretében – a bíróság elnöke határozza meg, legkésőbb a tárgyévet megelőző év december 10. napjáig. Az ügyelosztási rend a tárgyévben szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható.

(2) Ha a bírót a bíróságra az ügyelosztási rend meghatározását követően rendelik ki, az ügyelosztási rendet ennek megfelelően ki kell egészíteni.”

„10. § (1) Az ügyelosztási rend tartalmazza, hogy az adott bíróságon milyen összetételű és számú tanácsok működnek, a bírák, a tanácsok – ideértve a kirendeléssel foglalkoztatott bírákat is – és a törvényben meghatározott ügyben az egyesbíró hatáskörében eljáró bírósági titkárok melyik ügycsoportba tartozó ügyeket intézik, akadályoztatásuk esetén ki jár el helyettük, az ügyek elosztására melyik bírósági vezető jogosult, továbbá, hogy az ügyek elosztása milyen módon történik. Az ügyelosztási rend a tárgyalási tevékenységet folytató bírósági vezetők által tárgyalt ügyek körét és az ezekre vonatkozó elosztási módot is magában foglalja. Az ügyelosztási rend rögzíti mely tanácsok, bírák járnak el a polgári perrendtartásról szóló törvény szerinti kiemelt jelentőségű perekben, továbbá a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény [...] szerinti kiemelt jelentőségű ügyekben.

(2) A Kúria ügyelosztási rendjében meg kell jelölni azt is, hogy az önkormányzati tanács és az elvi közzétételi tanács tagjaként mely bírák járnak el, továbbá azt, hogy az egyes bírák melyik szakágú jogegységi tanácsban járhatnak el.

(3) Az ügyelosztási rend kialakítása során figyelembe kell venni az ügyek jelentőségét, munkaigényességét – különös tekintettel a kiemelt jelentőségű perekre és kiemelt jelentőségű ügyekre –, az ügyérkezés statisztikai adatait, emellett törekedni kell az arányos munkateher megvalósítására is.”

„11. § (1) Az ügyelosztási rendet és annak módosítását, kiegészítését az érintettekkel haladéktalanul ismertetni kell és a bíróságon, a felek által is hozzáférhető helyen ki kell függeszteni, továbbá a bíróságok központi internetes honlapján [...], valamint – ha a bíróság azzal rendelkezik – az érintett bíróság honlapján közzé kell tenni.

(2) Az ügyelosztási rendtől az eljárási törvényekben szabályozott esetekben, továbbá igazgatási úton a bíróság működését érintő fontos okból lehet eltérni.”

[24] 3. Az Étv. 2008 és 2010 között hatályos, érintett rendelkezései:

„7. § (1) A településrendezés célja a települések terület-felhasználásának és infrastruktúra-hálózatának kialakítása, az építés helyi rendjének szabályozása, a környezet természeti, táji és épített értékeinek fejlesztése és védelme, továbbá az országos, a térségi, a települési és a jogos magánérdekek összhangjának megteremtése, az érdekütközések feloldásának biztosítása, valamint az erőforrások kíméletes hasznosításának elősegítése.

[...]

(3) A településrendezés eszközei:

[...]

c) a helyi építési szabályzat és a szabályozási terv, amelyet a településszerkezeti terv alapján a települési önkormányzat képviselő-testülete dolgoztat ki, és rendelettel állapít meg (2. § 11. és 20. pont).”

„9. § (1) A helyi építési szabályzatot és a településrendezési terveket az országos településrendezési szakmai előírások figyelembevételével, továbbá a külön jogszabályban meghatározott fogalmak és jelkulcsok alkalmazásával kell elkészíteni.

(2) A településrendezési eszköz kidolgozása előtt meg kell határozni a rendezés alá vont területet, ki kell nyilvánítani a rendezés általános célját és várható hatását, hogy az érintettek azzal kapcsolatban javaslatokat, észrevételeket tehessenek. Ennek során:

a) az érintett népesség, szervezetek, érdek-képviselői szervek véleménynyilvánítási lehetőségét biztosítani kell, ezért a helyben szokásos módon az érintettek tudomására kell hozni a településrendezési eszköz kidolgozásának elhatározását,

b) az államigazgatási szerveket, valamint az érintett települési önkormányzati szerveket az előkészítésbe be kell vonni úgy, hogy azok a megkeresés kézhezvételétől számított 30 napon belül írásos tájékoztatásukban ismeressék a település fejlődése és építési rendje szempontjából jelentős terveiket és intézkedéseiket, valamint ezek várható időbeli lefolyását, valamint a hatáskörükbe tartozó kérdésekben a jogszabályon alapuló követelményeket.

(3) A készítés alatt lévő településrendezési tervet és helyi építési szabályzatot a polgármesternek (főpolgármesternek) – külön jogszabályban meghatározottak szerint – véleményeztetnie kell az 5. § (4) bekezdésében említett tervtanáccsal. Az elkészített helyi építési szabályzatot és településrendezési terveket a megállapítás, illetve

a jóváhagyás előtt a polgármesternek (főpolgármesternek) véleményeztetnie kell a külön jogszabályban meghatározott közigazgatási, az érintett települési önkormányzati és az érdek-képviselői szervekkel, valamint a társadalmi szervezetekkel, – amelyek 45 napon belül adhatnak írásos véleményt.

(4) Az eltérő vélemények tisztázása érdekében a polgármesternek (főpolgármesternek) egyeztető tárgyalást kell tartania, amelyre a hely és az időpont megjelölésével a véleményezési eljárás valamennyi érdekeltjét a tárgyalás előtt legalább 8 nappal meg kell hívnia. Az egyeztető tárgyalásról jegyzőkönyvet kell készíteni, amelynek tartalmaznia kell valamennyi elfogadott és el nem fogadott véleményt azok indoklásával együtt.

(5) Azt az érdekeltet, aki a véleményezési eljárás során írásbeli véleményt nem adott, és az egyeztető tárgyaláson sem vett részt, kifogást nem emelő véleményezőnek kell tekinteni.

(6) A véleményezési eljárás befejezése után a településrendezési eszközöket az elfogadásuk előtt – a (3)–(4) bekezdés alapján beérkezett, de el nem fogadott véleményekkel és azok indoklásával együtt – a polgármesternek (főpolgármesternek) legalább egy hónapra a helyben szokásos módon közzé kell tennie azzal, hogy az érintettek a közzététel ideje alatt azokkal kapcsolatban észrevételt tehetnek, továbbá meg kell küldenie szakmai véleményezés céljából:

- a) a főváros, a fővárosi kerület, a megyei jogú város igazgatási területének egészére egyszerre készített szabályzatot és terveket a jogszabályban meghatározott állami főépítész (a továbbiakban: állami főépítész) útján a miniszternek, a fejlesztési koncepciókat a településfejlesztésért és településrendezésért felelős miniszternek,
- b) egyéb szabályzatot és terveket az állami főépítésznek.

A miniszter 90, az állami főépítész 30 napon belül, a 9/A. § szerinti esetekben 15 napon belül adhat véleményt; ha e határidőn belül nem nyilatkozik, úgy véleményét egyetértőnek kell tekinteni. A véleményt a döntésre jogosult testülettel ismertetni kell.

(7) A településrendezési eszköz a (2)–(6) bekezdésben előírt véleményeztetési eljárás lefolytatása nélkül nem fogadható el.”

„14. § (4) A fővárosi településrendezési tervek:

[...]

c) a fővárosi kerületi önkormányzat által jóváhagyott kerületi szabályozási terv.”

„30/A. § (1) A települési önkormányzat egyes, a településrendezési eszközökben rögzített célok megvalósítására településrendezési szerződést (a továbbiakban: szerződés) köthet az érintett ingatlan tulajdonosával, illetve az ingatlanon beruházni szándékozóval (a továbbiakban együtt: a cél megvalósítója).

(2) A szerződés tárgya lehet különösen:

a) településrendezési tevékenység előkészítése a cél megvalósítója által, saját költségére, a telekviszonyok rendezése vagy megváltoztatása, a talaj megtisztítása, valamint a településrendezési tervek, helyi építési szabályzat – egyeztetett program alapján történő – kidolgozásának finanszírozása;

b) a településrendezési tervekben, helyi építési szabályzatban rögzített célok – a telek felhasználásának az ökológiai hálózat működőképességének fenntartása, szerkezetének funkcionális és területi megőrzése mellett történő támogatása és biztosítása, időbeli korlátozás és feltétel esetén is;

c) azon egyéb költségeknek vagy egyéb ráfordításoknak a cél megvalósítója általi átvállalása, amelyek a cél megvalósításának előfeltételei vagy következményei és az önkormányzatot terhelik.

(3) A szerződés alapját a cél megvalósítója által készített tanulmányterv képezi. Az önkormányzat a szerződésben arra vállal kötelezettséget, hogy a cél megvalósítójának kezdeményezésére az általa készített tanulmányterv alapján a szükséges településrendezési eljárást a szerződésben megállapított határidőn belül megindítja.

(4) A szerződésben kikötött, illetőleg vállalt kötelezettségek és a megvalósuló településrendezési cél között közvetlen összefüggésnek kell lennie.

(5) A szerződésben rendelkezni kell a településrendezési eszközök véleményezési eljárása során a véleményezők részéről felmerülő, jogszabály által alátámasztott észrevétel kapcsán szükséges intézkedésekről, a településrendezési eszközökön végrehajtandó változtatások kötelezettségéről, a változtatás miatti esetleges ismételt véleményeztetési kötelezettségről.”

[25] 4. A Főv. Kgy. rendelet 2008 és 2010 között hatályos, érintett rendelkezései:

„6. § (1) A Fővárosi Szabályozási Kerettervben kijelölt, a főváros kiemelt szabályozást igénylő, összvárosi érdekű területeit érintő, valamint új magasépítmény létesítését lehetővé tevő Kerületi Szabályozási Terv tervezési területének lehatárolását előzetesen egyeztetni kell a Fővárosi Önkormányzattal. Az egyeztetés során a Fővárosi Önkormányzat rögzíti azon szabályozási elemeket, amelyek a Fővárosi Önkormányzat egyetértési jogát érintik. Ezen szabályozási tervek készítése során a kerületi önkormányzat és a Fővárosi Önkormányzat együttműködik.”

„7. § (1) A Fővárosi Szabályozási Kerettervben megjelölt, kiemelt szabályozást igénylő összvárosi érdekű területekre (FSZT) vonatkozó, valamint új magasépítmény létesítését lehetővé tevő Kerületi Szabályozási Terv jóváhagyásához a Fővárosi Közgyűlés egyetértése szükséges. A kerületi önkormányzat a Fővárosi Közgyűlés éves munkatervében meghatározott mindenkorai rendes testületi ülése előtt legkorábban 44 nappal, legkésőbb 30 nappal előbb nyújthatja be a Kerületi Szabályozási Tervét. A Fővárosi Közgyűlés az egyetértési jogát az FSZT lehatárolású területeken az e rendelet 2. számú mellékletében felsorolt fővárosi feladatok ellátásához szükséges szabályozási elemek biztosítása érdekében, új magasépítmény létesítését lehetővé tevő Kerületi Szabályozási Terv esetében – a fővárosi feladatok ellátásához szükséges elemeken túlmenően – a városképi látvány szempontjából, az átvételtől számított 45 napon belül gyakorolja.”

III.

- [26] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Ennek keretében az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit vizsgálja. Ezekkel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [27] Az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont] eleget tesz. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt határidőn belül adta postára, megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §) és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XIII. cikk, XXIV. cikk, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései], az indítvány továbbá tartalmaz a támadott ítélet alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a Kúria támadott döntése alaptörvény-ellenességének megállapítására, és a döntés, valamint azzal összefüggésben a korábbi ítéletek megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjai].
- [28] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29. § szerinti feltételeket.
- [29] Az Abtv. 27. §-ában meghatározott egyedi ügyben való érintettség megállapítható: az indítványozó, mint az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló per felperese, nyilvánvalóan érintettnek tekinthető.
- [30] Az indítványozónak nem áll rendelkezésre további jogorvoslati lehetőség, a Kúria támadott döntésével szemben további (rendes) jogorvoslati eljárás nem vehető igénybe, ezért a panasz az Abtv. 27. § b) pontjában és az Ügyrend 32. § (2) bekezdés b) pontjában foglalt követelményeknek eleget tesz.
- [31] Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a jelen ügy kapcsán alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, és ezért érdemben vizsgálendő, hogy az indítványozó törvényes bíróhoz való jogának sérelme megállapítható-e, továbbá, hogy az indítványozó által a Főváros egyetértési jogának gyakorlásával, illetve ennek hiányával összefüggésben előadott érvek megalapozzák-e az Alaptörvény XIII. cikkében és XXIV. cikkében rögzített alapvető jogai sérelmének megállapítását. Mindezekre tekintettel, figyelemmel az Abtv. 29. §-ára, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt befogadta.

IV.

- [32] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [33] 1. Az Alkotmánybíróságnak elsőként az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére vonatkozó érvelése tekintetében kellett állást foglalnia. Amennyiben ugyanis az indítványozó e rendelkezésben

rögzített alapjoga sérelmével kapcsolatos érvelésének helyt ad, és a támadott ítéletet (ítéleteket) annak (azoknak) anyagi jogi megállapításaitól függetlenül, eljárási szempontú alaptörvény-ellenesség miatt megsemmisíti, az indítványozónak az ilyen ítélet anyagi jogi tartalmával kapcsolatos egyéb alaptörvényi hivatkozásai tekintetében az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatot állandó gyakorlatának megfelelően abban az esetben sem folytat le, ha annak feltételei egyébként fennállnak.

- [34] Az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratok, a törvény által felállított bíróságra vonatkozó alaptörvényi és törvényi rendelkezések, valamint saját korábbi irányadó gyakorlata alapján az alábbiak szerint bírálta el az indítványnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével és az azzal összefüggésben hivatkozott (7) bekezdésének sérelmével kapcsolatos elemeit.
- [35] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal – amelynek immanens elemét képezi a törvény által felállított bírósághoz való jog is – alaposan kimunkált gyakorlat áll az Alkotmánybíróság rendelkezésére. Az Alkotmánybíróság elsőként az ezzel összefüggő, a jelen ügy szempontjából legfontosabb – már az Alaptörvény hatálya alatt is többször megerősített [vö. pl.: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [24]; 21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]–[53], [59]] – megállapításait foglalta össze, az alábbiak szerint.
- [36] Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját elvi jelentőséggel a 6/1998. (III. 11.) AB határozatában rögzítette, amelyet utóbb több döntésében [pl.: 5/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 75 14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118–120; 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 211] megerősített és továbbfejlesztett. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálya alatt (tekintettel annak negyedik módosításában a korábban hozott alkotmánybírósági határozatok hatályvesztésével kapcsolatos rendelkezésében foglaltakra) már a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában – kifejezetten az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontján és az Abtv. 27. §-án alapuló hatáskörével összefüggésben – megerősítette a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát. Megállapította, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó, az Alkotmánybíróság által korábban kimunkált alkotmányos követelmények nemcsak a szabályozási környezettel, hanem az egyedi bírói döntésekkel szemben is érvényesíthetők {Indokolás [27]; vö. továbbá: 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [48]}.
- [37] A 2/2017. (II. 10.) AB határozatában az Alkotmánybíróság leszögezte, hogy „[a] tisztességes eljáráshoz való jog több garanciális szabályból áll. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és a pártatlanság kívánalma, továbbá az észszerű határidőn belüli elbírálás követelménye. A szabály *de facto* nem állapítja meg, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}.” {2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [50]}
- [38] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványai közül a törvény által létrehozott bírósághoz (más néven a törvényes bíróhoz) való jog kapcsán a 21/2014. (VII. 15.) AB határozatban összefoglalta az általa – a nemzetközi jog alapelveire és gyakorlatára is tekintettel – korábban, például a 36/2013. (XII. 5.) AB határozatban megtett legfontosabb elvi megállapításokat. Az itt rögzítettek szerint az Alkotmánybíróság a 993/B/2008. AB határozatában megállapította, hogy »a „törvényes bírótól való elvonás tilalma” [...] – az önkényes ügyelosztási renddel szemben – az eljárás résztvevőit megillető biztosíték, aminek csak egyik eleme a Bszi. szabályaira épülő szolgálati beosztás szisztémája. Annak megítélésekor, hogy a konkrét ügyben ki tekinthető törvényes bírónak, ugyanilyen súllyal jönnek számításba – többek között – az eljárási törvénynek a hatáskörre, illetékességre, a jogorvoslati rendre és a tisztességes eljárás követelményének biztosítására vonatkozó további rendelkezései. Az pedig éppen a törvény előtti egyenlőség érvényesülését szolgálja, hogy az említett jogszabályok mindenki számára olyan bíró közreműködését garantálják, akitől az ügy tárgyilagossága megítélése nyilvánvalóan elvárható«. {idézi a 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [33]}
- Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét a törvény által felállított bíróság bírálja el. A törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelmény magában foglalja a törvényes bíróhoz való jogot, vagyis azt, hogy egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bíróság járjon el. Ezt az alkotmányos elvet a [...] Bszi. az Alapelvek között úgy fogalmazza meg, hogy senki sem vonható el törvényes bírójától [8. § (1) bekezdése]. Ezen túlmenően a Bszi. ismeri a törvény által rendelt bíró fogalmát, aki pedig az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján

- kijelölt bíró [8. § (2) bekezdés]. Az ügyelosztási rendet az objektivitás és a személytelenség biztosítása, az önkényesség kizárása érdekében előző évben állapítja meg a bíróság elnöke, amely a tárgyévben kizárólag szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható [9. § (1) bekezdés] [36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]].” [21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [75]–[76].
- [39] Az Alkotmánybíróság több határozatában is vizsgálta az ügyelosztási rend és a törvényes bíróhoz való jog összefüggéseit. A 21/2014. (VII. 15.) AB határozatban a testület alaptörvény-ellenességet állapított meg, ugyanis az adott ügyben az elsőfokú szolgálati bíróság elnöke – függetlenül attól, hogy a szolgálati bíróság rendelkezett-e ügyelosztási tervvel – azzal, hogy saját mérlegelése alapján jelölte ki az elsőfokú szolgálati bíróság tanácsát és a vizsgálóbiztost (Indokolás [81]). A 3003/2019. (I. 7.) AB határozatban, illetve a 3357/2017. (XII. 22.) AB határozatban ugyanakkor, érdemi vizsgálatot követően, nem állapított meg alaptörvény-ellenességet. Az idézett döntések konklúziója az, hogy ha az ügyet elvonják attól a bírótól (bírói tanácstól), akinek a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon érvényes ügyelosztási rend alapján el kellene járnia, akkor ez adott esetben a törvényes bíróhoz való jog sérelmének a megállapítására vezethet, ugyanakkor az ügyelosztási rendtől való eltérés megfelelő indokok esetén elfogadható. Az alapvető jogra vonatkozó alkotmányossági vizsgálat fókuszában az a kérdés áll, hogy történt-e olyan beavatkozás, jellemzően külső behatás a konkrét ügyben, amely érintette, befolyásolta az eljáró bíró személyét (az eljáró bíróságot, bírói tanácsot, esetleg annak összetételét), és ez a külső behatás nem igazolható, önkényes változást eredményezett az ügy elbírálásában [lásd például: 21/2014. (VII. 15.) AB határozat; 36/2013. (XII. 5.) AB határozat; 33/2012. (VII. 17.) AB határozat]. Az alapjogi kérdések e szempont mentén különíthetők el az Alkotmánybíróság által nem vizsgálható törvényességi kérdésektől [3076/2020. (III. 18.) AB határozat, Indokolás [20]–[22]].
- [40] 2. A jelen ügy kapcsán az Alkotmánybíróság a fentiek alapján – arra is tekintettel, hogy az indítvány nem jogszabály, hanem bírói döntés vizsgálatára irányul –, szem előtt tartva továbbá azt a fentebb idézett elvi tételt, hogy a tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni, az alábbiakat állapította meg.
- [41] A rendelkezésre álló iratok alapján kitűnik, hogy az indítványozó ügyében másodfokon, a Fővárosi Ítéletábrán olyan bírói tanács járt el, melynek tagjai ezen ítélezési tevékenységüket az OBHE határozatban foglaltak szerint – az eredeti beosztásukból eredő ítélezési tevékenységük megtartása nélkül, hozzájárulásukkal –, meghatározott időtartamra történő kirendelésük alapján végezték a Fővárosi Ítéletábrán. Kirendelésükre a Bszi. 76. § (5) bekezdésének *h* pontja, valamint a Bjt. 31. § (1) bekezdése, vagyis a korábbi, alaptörvény-ellenesség megállapítására vezető alkotmánybírósági vizsgálat által nem érintett, jelenleg is hatályos sarkalatos törvényi rendelkezések alapján került sor.
- [42] Az Alkotmánybíróság a korábbi gyakorlatával és a Kúria támadott ítéletében foglaltakkal összhangban megállapította továbbá, hogy a Bszi. 8. § (1)–(2) bekezdései alapján törvényes bírójától senkit nem lehet elvonni, a törvény által rendelt bíró fogalma pedig az eljárási szabályok alapján hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bírót jelenti. Ettől eltérően, az ítélezési tevékenységet valamely konkrét bíróságon, a törvény szerinti, szabályszerű kijelölés alapján igazságügyi érdekből (pl. ügyhátralék feldolgozása, az ügyek észszerű időn belül való befejezésének elősegítése) végző bíró(k) – meghatározott, garanciális tartalmú előírások érvényesülése esetén – szintén beleértendő(k) a törvény által rendelt bíró fogalmába. A kirendelésre ugyanis kizárólag (sarkalatos) törvény rendelkezése alapján (Bjt. III. Fejezet, 17. cím), ebben meghatározott célból [Bjt. 31. § (2) bekezdés], garanciális tartalmú előírásoknak [Bjt. 31–33. §] megfelelő módon kerülhet sor; az ezekre vonatkozó rendelkezések alaptörvény-ellenességét pedig az indítványozó sem állította. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában (és már a bírósági eljárás során is) a kirendeléssel összefüggő egyéb, az eljárás törvényességéhez (és magával a kirendelés jogintézményével kapcsolatos törvényi rendelkezések alkotmányosságához) szükséges garanciális előírások, az ügyelosztási renddel összefüggő egyes törvényi rendelkezések megsértésére hivatkozott.
- [43] Törvényi szinten a Bszi. 9–11. §-ai tartalmazzák azokat az előírásokat az ügyelosztási renddel kapcsolatban, amelyek a tisztességes bírósági eljárással összefüggésben korábban felidézett alapelvek érvényesülését, a ténylegesen eljáró tanácsok összetétele és bírók személye tekintetében pedig az előreláthatóságot, kiszámíthatóságot, nyilvánosságot hivatottak biztosítani. Ezek az előírások a bírók más bíróságra történő kirendelésének lehetőségére is tekintettel kerültek megfogalmazásra; ezekre az esetekre számos speciális rendelkezést tartalmaznak. Ilyen esetekre ugyanis a Bszi. előírja, hogy a főszabályként a tárgyévet megelőző év december 10. napjáig meghatározandó ügyelosztási rendet a kirendelés(ek)re tekintettel kell megalkotni, illetve, amennyiben

a kirendelésre ezt követően kerül sor, ki kell azt egészíteni (Bszi. 9. §). A törvény 11. §-a előírja továbbá, hogy az ügyelosztási rendet, illetve annak módosítását, kiegészítését az érintettekkel haladéktalanul ismertetni kell, a bíróságokon a felek által is hozzáférhető helyen ki kell függeszteni, illetve a bíróságok központi internetes honlapján, valamint – amennyiben azzal rendelkezik – az érintett bíróság honlapján is közzé kell tenni.

- [44] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a tisztességes eljáráshoz való jog az eljárás minőségét jelenti, melynek vonatkozásában kiemelendő, hogy az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, ugyanakkor egy-egy eljárási szabálysértés esetén is lehet az eljárás egészében *fair*, méltányos, tisztességes {6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]; 3001/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [40]}. Mint arra az Alkotmánybíróság fentebb már utalt, az adott bíróságon szabályszerű kirendelés alapján ítélező tevékenységet végző bírók (vagy bírói tanácsok) tekintetében a szabályozási környezet megteremtí annak lehetőségét, hogy e tevékenységüket az egyes konkrét eljárásokban a törvényes (törvény által rendelt) bíróként lássák el. Garanciális okokból, a vonatkozó sarkalatos törvényi előírások alapján azonban általában ehhez az szükséges, hogy a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságra történő szabályszerű kirendelés tényén felül – mivel a törvényes bírói minőségnek fogalmi eleme az ügyelosztási rendben történő megjelenés is, vagy a más módon tudomásszerzés lehetősége az eljáró bíróról – a kirendelésekkel kapcsolatos, az ügyelosztási rend módosítására, kiegészítésére és hozzáférhetővé, illetve közzétételére vonatkozó előírások is teljesüljenek.
- [45] Az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratokból megállapította, hogy az indítványozó ügyében másodfokon eljáró bírói tanács esetében nem merült fel olyan körülmény, amely megalapozhatta volna a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét. Az érintett bírók kirendelése törvényi rendelkezéseken, illetve az OBH elnökének a Bírósági Közlönyben megjelent OBHE határozaton alapult, vagyis törvényes bírónak minősültek, eljárási és döntéshozatali jogosultsággal bírtak. A kirendelést követően a Fővárosi Ítéltábla, még az ítélezési szünet alatt, vagyis az ügy érdemi tárgyalását megelőzően, kiegészítette az ügyelosztási rendjét (2015. augusztus 25.), mely feltüntette az ügyben eljáró tanácsot, illetve tanácsra osztott nagyszámú ügy között az indítványozó ügyét is. Ugyan az ügyek kiosztására az ügyelosztási rend kiegészítését megelőzően került sor, ugyanakkor a rendelkezésre álló adatok alapján nem állapítható meg, hogy nem objektív szempontok alapján, hanem önkényesen, a pártatlanság követelményét sértő módon döntött volna erről a bíróság. Az ügyek „vakon” találtak meg bíróikat. A Fővárosi Ítéltábla megkeresésre adott válasza értelmében az ügyek elosztásának automatizmus nem kérdőjelezhető meg: annak ellenére, hogy az ügyelosztási rend csak a későbbiekben módosult, a hátralékos ügyek nem egyedi vezető döntés alapján, hanem az ügyszámok adta automatikus csoportokban kerültek a kirendelt bírókból összeállított tanácsokhoz. Alapjogi szempontból az ügyelosztási rend intézményének célja az ügyek befolyástól mentes megítélésének biztosítása, ez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy pusztán az ügyelosztási renddel kapcsolatos formai szabályok feltétlen követelményt képeznének, melyek megsértése automatikusan a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét képezné. Erre utal az is, hogy maga a Bszi. is lehetővé teszi, hogy az ügyelosztási rendtől, többek között, a bíróság működését érintő fontos okból, el lehessen térni. A konkrét ügyben még a tárgyalás érdemi megkezdését megelőzően igazolhatóan orvosolták a szabálytalanságot, és az indítványozó ezzel kapcsolatos érvét a Kúria is felülvizsgálta. Az ügy összes körülményére tekintettel ezért az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme az indítványban felhívott érvek alapján nem állapítható meg.
- [46] Az indítványozó a kirendeléssel összefüggésben sérelmezte továbbá, hogy „ténylegesen nem egy, az elsőfokú döntést meghozó bírói fórumtól elkülönült bírói fórum” döntött a fellebbezése tárgyában, ezért a jogorvoslat lehetősége sem volt hatékonyan tekinthető. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor megállapította, hogy a Bszi. és a Bjt. fent hivatkozott rendelkezései alapján, figyelemmel az OBH elnökének kirendelő döntésére, a tanácsot törvényesen hozták létre, tagjai továbbá mentesültek eredeti ítélezési tevékenységük alól is, vagyis tevékenységük egyértelműen elkülöníthető a Fővárosi Törvényszék tevékenységétől. A bírók az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése szerint függetlenek, csak a törvényeknek vannak alárendelve, ítélezési tevékenységükben nem utasíthatóak, így az érintett bírók kirendelésével összefüggésben az indítványozó alapvető jogai valójában csak akkor sérülhettek volna, ha az eljáró bírók a saját döntésüket bírálták volna felül, mely objektív kizárási okot képez, egyebekben viszont, önmagában amiatt, mert a korábbi szolgálati helyük szerinti bíróság volt az ügyben első fokon hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság, az általuk az Ítéltáblán meghozott döntés nem tekinthető az elsőfokú bíróság újabb döntésének, ezért nem állapítható meg az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) cikk szerinti jogorvoslathoz való jog sérelme sem.

V.

- [47] Az indítványozó hivatkozott továbbá az Alaptörvény XIII. cikkének és XXIV. cikkének együttes sérelmére is. Álláspontja szerint az egyetértési jog gyakorlásával összefüggésben a Főváros eljárása önkényes volt, a hozzájárulás elmaradása pedig kárt okozott számára: olyan feltételeket határozott meg a Főváros jogellenesen, amelyeket jogszabály számára nem nevesít, továbbá nem hozott döntést a jogszabályban meghatározott határidőn belül. Az önkényes eljárás kiüresítette a tulajdonhoz való jogát, hiszen ellehetetlenítette az ingatlan hasznosítását, KSZT hiányában ugyanis nem valósítható meg semmilyen építési beruházás az érintett ingatlanon. Mindezt a Kúria nem értékelte, amikor az egyetértési jog gyakorlását a jogalkotási folyamat részének tekintette, nem vizsgálta továbbá, hogy a tulajdonhoz való jog sérelme megfelelt-e a szükségesség és arányosság követelményének. Sérült továbbá az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésében foglalt kártérítési követelmény is: álláspontja szerint az egyetértési jog gyakorlása a jogalkotási eljárást megelőző eljárás, a Fővárosnak nincs jogalkotási felhatalmazottsága a KSZT megalkotásával összefüggésben, éppen ezért az egyetértési jog megadása egyedi döntésnek, illetve jelen esetben annak elmulasztásának minősül, ezért a Kúria döntésével szemben lehet kártérítési felelősség alapja. Mindezeket túl a Kúria nem vette figyelembe, hogy nem magát a Főváros döntését, hanem az azt megelőző eljárást kifogásolta az indítványozó a keresetében.
- [48] 1. Az Alkotmánybíróság felhívott alapjogokkal összefüggő, a jelen ügy megítélése szempontjából figyelembe vehető gyakorlata az alábbi.
- [49] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt követelmény alapvetően a hatóságokkal szemben rögzíti, hogy részrehajlás nélkül, tisztességes módon és észszerű határidőn belül intézzék az ügyeket, vagyis a hatósági jogalkalmazással szemben támaszt alkotmányos feltételeket, arra alkotmányjogi panasz akkor alapítható, ha a sérelmesnek vélt bírósági eljárás közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt zajlott {7/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [30]–[31]}. A településrendezés keretében jelen ügyhöz kapcsolódó cselekmények, egyes, rendeleti szintű szabályozási eszközök elfogadásának lépései (egyetértési jog gyakorlása, KSZT elfogadása, a rendelet mint jogszabály alapján TRSZ megkötése) ugyan közigazgatási szerv cselekményei, de erre irányuló kifejezett rendelkezés hiányában e rendeletek megalkotása vagy ennek a hiánya a rendelet létrehozására irányadó feltétel teljesülése hiányában nem hatósági eljárás, ebből fakadóan a rendelet meghozatalára irányuló eljárási cselekmények nem vonhatóak a tisztességes hatósági eljárás alkotmányos követelménye alá. Ugyanakkor az indítványozó a Főváros önkényesnek tekintett eljárásával és ekként a KSZT mint rendelet elfogadásának elmaradásával összefüggésben hivatkozott a tulajdonhoz való jogának sérelmére, mellyel összefüggésben az alapjogsérelemhez vezető magatartás vonatkozásában vizsgálható annak jogszerűsége, közigazgatási szerv vonatkozásában pedig ekként a közigazgatás joghoz kötöttségének, törvény alá rendeltségének abszolút követelménye. Utóbbi követelmény alapvetően a jogállamiság elvéből fakad, ugyanakkor mivel kiterjed a közigazgatási szervek minden olyan cselekményére, amelyeket a közhatalmuk gyakorlásával valósítanak meg, az alapjogok gyakorlásával, illetve azok sérelmével összefüggésben is figyelembe veendő követelmény. A közigazgatási szervek tevékenységével kapcsolatosan a jogállamiság elvéből fakadó követelmény a közigazgatás törvény alá rendeltségének követelménye. A társadalmi viszonyokba közhatalom birtokában beavatkozó közigazgatási szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által szabályozott eljárási rendben, az anyagi jog által megállapított keretek között hozzák meg döntéseiket {38/2012. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [72]; 14/2018. (IX. 27.) AB határozat, Indokolás [23]}.
- [50] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése alapján mindenkinek joga van a tulajdonhoz, és a tulajdon egyben társadalmi felelősséggel is jár. A tulajdonhoz való jog tartalmát a mindenkori közjogi és (alkotmányos) magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. A tulajdonvédelem alkotmányjogi terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. Ugyanezen szempontoktól függően az adott fajta közhatalmi beavatkozás alkotmányos lehetősége a tulajdonba más és más {26/2013. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [161]; 3012/2017. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [46]; 3/2020. (I. 3.) AB határozat, Indokolás [79]}. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése a tulajdonhoz való jog alkotmányos biztosítására vonatkozik. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor kezdetektől fogva különbséget tett a tulajdonjog és annak részjogosítványai alkotmányjogi megítélése között. A tulajdon feletti rendelkezési jog a tulajdonhoz való joghoz tartozó részjogosítvány, amely a tulajdon feletti döntés szabadságát foglalja magában, ebből következően ennek a rendelkezési jognak a korlátozása is eredményezhet alaptörvénysértést. A tulajdonjog valamely elemének korlátozása azonban csak akkor jár magának a tulajdonjognak mint alaptörvényi jognak a korlátozásával, és ezáltal csak akkor

alaptörvény-ellenes, ha az nem elkerülhetetlen, kényszerítő ok nélkül történik, továbbá ha a korlátozás súlya a korlátozással elérni kívánt célhoz képest aránytalan {3150/2013. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [16]; 3232/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [11]}.

- [51] Az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése deklarálja egyrészt a hatóság kártérítési kötelezettségét jogellenes károkozás esetén, másrészt kötelezi a jogalkotót az erre vonatkozó törvényi szabályozás megalkotására {3218/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [26]}. Az Alkotmánybíróság szerint az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése olyan, alapvető jogot deklaráló rendelkezés, melyet tényleges tartalommal a polgári jog közhatalom gyakorlásával okozott kárért való felelősségre vonatkozó szabályai töltenek ki, biztosítva ezen alkotmányos jog teljességét. Az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdése megteremti annak lehetőségét, hogy a hatósági eljárásban érintettek – „törvényben meghatározottak szerint” – érvényesíthessék kárigényüket a bíróságok előtt. A kártérítésre való konkrét jogosultságot – jogvita esetén – jogerős bírói döntés állapítja meg {3105/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [32]–[33]}. Az Alaptörvény vonatkozó rendelkezéséből a hatóságok kártérítési kötelezettsége fakad, vagyis itt is irányadó a XXIV. cikk (1) bekezdésével összefüggésben rögzített megállapítás, hogy a közigazgatási szervek egyéb, közhatalmi cselekményeivel okozott kár megtérítésével kapcsolatos igényekre nem alkalmazható. Az indítványozó ugyanakkor a tulajdonhoz való joggal összefüggésben is utalt arra, hogy kára keletkezett. A kártérítés és az alkotmányos tulajdonvédelem összefüggése tekintetében az Alkotmánybíróság gyakorlata, hogy a kártérítéshez való jog nem vezethető le alapjogként az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdéséből {32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [135]}, a tulajdonhoz való jog alkotmányos szintű védelméből nem lehet levezetni a tulajdon polgári jogi sérelmének kártérítési értékgaranciáját, a polgári jogi kártérítés nem a tulajdon alkotmányos értékgaranciája és alkotmányosan nem is kell hogy az legyen {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [28]; 3041/2018. (II. 13.) AB végzés, Indokolás [26]}.
- [52] 2. Az eljáró bíróságok mindegyike arra alapította döntését, hogy az ügyben a Főváros egyetértési joga a jogszabály-alkotásban való együtdöntési jog, vagyis a jogalkotási folyamat része, melyre kártérítés nem alapítható, ugyanis nem keletkezett polgári jogi jogviszonyt a jogalkotó és a károsult között. Ebből fakadóan nem volt helye a Főváros egyetértési joggal kapcsolatos eljárása érdemi vizsgálatának sem. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben elsőként kiemeli, hogy következetes gyakorlata értelmében a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör egyrészt nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor állítólagos jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, másrészt azt is jelenti, hogy a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. E körbe tartozik annak a megítélése is, hogy a polgári jog szabályai szerint (ez jelen ügyben a régi Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény szabályait, illetve az azokhoz kapcsolódó bírói gyakorlatot jelenti) volt-e lehetőség jogalkotással okozott kár megítélésére, különös tekintettel a kártérítés alapjogi összefüggéseivel kapcsolatos, fent idézett alkotmánybírói gyakorlatra is.
- [53] Másrészt ugyanakkor a bírói jogértelmezés kirívó eltérése a törvénytől alapjogsérelemhez vezethet, jelen esetben ezen előkérdés, vagyis az egyetértési jog természetének az indítványozó által állított téves megítélése, felveti egyrészt a tulajdonhoz való jog részjogosítványainak sérelmét, másrészt az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésének sérelmét.
- [54] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ebben az ügyben nem állapítható meg, hogy a bíróságok jogértelmezése elszakadt volna a törvénytől. Az Étv. a szabályozási terv elfogadásával összefüggésben számos szereplő együttműködésére épít: a kerületi önkormányzat elkészíteti, illetve jóváhagyja a KSZT-t, annak elfogadását megelőzően sokszereplős egyeztetési eljárást kell lefolytatni, mely nélkül a KSZT nem fogadható el. Emellett, mivel az adott területet a Főváros összvárosi érdekű területnek nyilvánította, az egyeztetési folyamat részeként, a Főv. Kgy. rendelet értelmében a Főváros egyetértési jogát is be kell szerezni. Az egész folyamat a KSZT-t tartalmazó önkormányzati rendelet elfogadására irányul, melynek a fent felsorolt szereplők mindegyike részese. Maga a jogalkotási folyamat a KSZT elkészítésével kapcsolatos döntéssel veszi kezdetét, ez egyszersmind jogviszonyt keletkeztet a szabályozási tervet elkészítő önkormányzat és az azt elkészítő személy, illetve szervezet között, ezen jogszabályalkotásra irányuló jogviszony részesei lesznek a véleményezésben résztvevők, illetve az egyetértési jogot gyakorló Főváros is. Ebből fakadóan az e jogviszony egyes szereplőinek cselekményei nem ragadhatók ki és függetleníthetők magától a jogalkotási folyamattól, ebből fakadóan nem merülhet fel annak vizsgálata sem, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésében meghatározott hatósági feladat

esetleges *sui generis* értelmezésével a Főváros egyetértési jogának gyakorlása e rendelkezés hatálya alá vonható legyen.

- [55] A tulajdonhoz való jog részjogosítványainak sérelmét illetően az Alkotmánybíróság elsőként rámutat arra, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az indítványozó befektetési céllal vásárolta az akkor még a tervezett beruházásra nem alkalmas, más besorolású, érintett ingatlant, a KSZT elfogadásának elmaradása alapvetően a vásárláskori állapotot konzerválta, vagyis alapjogi értelemben nem a fennálló tulajdona sérült vagy szenvedett közjogi korlátozást, sokkal inkább a lehetséges várománytól, vagyis a tervezett ingatlanfejlesztési beruházás megvalósításától esett el. A tulajdoni váromány ugyanakkor kizárólag akkor részesül alapjogi védelemben, ha jogszabályon alapul [23/2013. (IX. 25.) AB határozat, Indokolás [74]; 3115/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [34]; 3021/2017. (II. 17.) AB határozat, Indokolás [62]; 3209/2017. (IX. 13.) AB határozat, Indokolás [20]], jelen esetben ugyanakkor nem állt fenn olyan jogszabályi kötelezettség, amely alapján a tervezett beruházást lehetővé kellett volna tenni, vagy akár a KSZT-t, akár az ahhoz kapcsolódó TRSZ-t kötelesek lettek volna az érintett önkormányzatok elfogadni, illetve megkötni.
- [56] Nincs olyan jogszabály, amely valamely ingatlan besorolásának a megváltoztatására, a változás következtében a kellő közművekkel való ellátására kötelezne önkormányzatot a saját költségén. Azzal az indítványozói érveléssel összefüggésben pedig, mely szerint a Kúria nem végezte el a tulajdonhoz való jognak a szükségesség és arányosság szempontjából történő vizsgálatát, az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó az Emberi Jogok Európai Egyezményére (a továbbiakban: Egyezmény) hivatkozott, melyet a Kúria idézett, illetve megállapította, hogy az alperesek eljárása nem korlátozta az indítványozó tulajdonát képező ingatlan használatát, hasznosítását oly módon, hogy az a tulajdonhoz való jog emberi jogát sértené. Bár tény, hogy a Kúria nem indokolta meg részletesen, hogy miért nem sérül a tulajdonhoz való jog, azonban az indítványozó a károkozással összefüggésben hívta fel az Egyezmény rendelkezéseit, az eljáró bíróságok pedig a károkozást illetően az indítványozó keresetének lényegi részeit, vagyis a kártérítés jogalapját megvizsgálták, ezzel összefüggésben érdemben indokolták döntéseiket, érvelésüket pedig a Kúria a jogszabályszerűség szempontjából megvizsgálta és helyben hagyta. A korábban ismertetettek szerint a bíróságok nem vizsgálhatták a Főváros tevékenységét, ezen a pedig tulajdonhoz való jog részletes értelmezése sem változtatható volt.
- [57] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította. Az Alkotmánybíróság a döntést az Abtv. 47. § (1) bekezdése, az Ügyrend 5. § (1) bekezdése, valamint 31. § (6) bekezdése alapján eljárva hozta meg.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1357/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3129/2020. (V. 15.) AB VÉGZÉSE

bírói kezdeményezés visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában – *dr. Czine Ágnes* és *dr. Sulyok Tamás* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 246. §-ának (1) bekezdés c) pontja és a 248. §-ának (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Székesfehérvári Törvényszék, mint másodfokú bíróság (továbbiakban: indítványozó), az előtte folyamatban lévő peres eljárást az 1.Pkf.375/2019/3. számú végzésével felfüggesztette és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 246. §-ának (1) bekezdés c) pontja és a 248. §-ának (2) bekezdése alaptörvény-ellenességét állapítsa meg, továbbá rendelje el az indítványozó előtt folyamatban lévő ügyben a támadott törvényi rendelkezések alkalmazásának tilalmát.
- [2] 1.1. A végzésében foglaltak szerint az indítvány alapjául szolgáló ügyben a felperes pénzkövetelés miatt kérte fizetési meghagyás kibocsátását két természetes személy kötelezettel szemben. A közjegyző a fizetési meghagyást kibocsátotta, mellyel szemben a jogi képviselő nélkül eljáró kötelezettek ellentmondást terjesztettek elő.
- [3] Az ellentmondások folytán a Székesfehérvári Járásbíróság előtt perré alakult eljárásban a felperes előterjesztette a keresetét tartalmazó iratát, melyet a járásbíróság azzal közölt az alperesekkel, hogy 45 napon belül terjeszszék elő a Pp. 114. §-ának és 199. §-ának megfelelő ellenkérelmüket. Végzésében a járásbíróság figyelmeztette az alpereseket, hogy ellenkérelmüket (esetleges viszontkereset-levelüket vagy beszámítást tartalmazó iratukat) a jogszabály szerinti formanyomtatványon kell előterjeszteniük, ellenkező esetben a bíróság a beadványt a Pp. 248. §-ának (2) bekezdése alapján visszautasítja. A járásbíróság a nyomtatvány elérhetőségét internetcím megadásával közölte az alperesekkel, továbbá tájékoztatta az alpereseket arról is, hogy az ellenkérelem szóban is előadható ügyfélfogadási időben, a végzésben közölt napon és időszakban.
- [4] Az I. rendű alperes – mint a per alapját képező anyagi jogviszony kezeze –, továbbra is jogi képviselő nélkül eljárva, határidőben előterjesztette ellenkérelmét, elsődlegesen az érvényesíteni kívánt igény elévülésére, másodsorban arra hivatkozva, hogy a szerződésben kikötött kamat alacsonyabb (volt), mint a vele szemben érvényesíteni kívánt kamatigény. Az I. rendű alperes ellenkérelmét ugyan írásban, de nem a járásbíróság végzésében foglalt felhívásnak megfelelően, azaz nem formanyomtatványon terjesztette elő, ezért – ezen okból – a járásbíróság végzésével az ellenkérelmet a Pp. 114. §-ára, 199. §-ára és 248. §-ának (2) bekezdésére hivatkozva visszautasította. A II. rendű alperes ellenkérelmet nem terjesztett elő.
- [5] A visszautasító végzéssel szemben az I. rendű alperes – ekkor már jogi képviselővel eljárva – fellebbezést terjesztett elő, melyben az elsőfokú végzés megváltoztatásával az ellenkérelem befogadásáról való rendelkezést, az eljárás folytatását, másodlagosan annak hatályon kívül helyezését kérte. Fellebbezésében egyebek mellett arra hivatkozott, hogy a járásbíróság tájékoztatása a tartalmi-formai követelményeket illetően nem volt világos és érthető, az internetes felületen elérhető nyomtatvány számára, mint laikus számára nem volt értelmezhető és nem volt egyértelmű, így a határidő megtartása érdekében, nem a formanyomtatványon terjesztette elő az írásbeli ellenkérelmet.

- [6] 1.2. Az indítványozó a fellebbezési kérelem elsődleges vizsgálata során arra a következtetésre jutott, hogy az elsőfokú bíróság a kereset közlésével egyidejűleg kellő tájékoztatást nyújtott arról, hogy az alperes érdemi ellenkérelmét milyen módon (írásban/szóban) és írásbeli ellenkérelem esetén milyen formában kell hogy előterjessze, úgyszintén kellő és érthető tájékoztatást adott a járásbíróság a mulasztás jogkövetkezményeiről.
- [7] Ezt követően az indítványozó vizsgálat tárgyává tette a támadott rendelkezések alaptörvény-ellenességének kérdését, és a Pp. 246. § (1) bekezdés c) pontját és a 248. §-ának (2) bekezdését illetően arra az álláspontra helyezkedett, hogy e rendelkezések az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdésébe és XV. cikkének (2) bekezdésébe ütköznek, ezért az alaptörvény-ellenesség megállapítása érdekében az Alkotmánybírósághoz fordult.
- [8] 2. Az indítványozó a Pp. 114., 115., 199., 245., 246., 247., és 248. §-ainak értelmezésével állítását a következők szerint indokolta.
- [9] 2.1. A Pp. 248. § (1) bekezdése a keresetlevél kapcsán a bíróság hiánypótlási kötelezettségét írja elő, mind a keresetlevél tartalmi, mind alaki hiányossága (a formanyomtatvány hiánya) esetén, azonban a (2) bekezdésben megjelölt beadványok, így az ellenkérelem tekintetében nem tesz említést a bíróság hiánypótlási kötelezettségéről. Ennek eredményeképpen az ellentmondás formai hiányossága esetén azt az elsőfokú bíróságnak vissza kell utasítania, a törvényszéknek pedig e végzést helyben kellene hagynia.
- [10] 2.2. Vizsgálat tárgyává tette az indítványozó a formanyomtatvány bevezetésével kapcsolatos jogalkotói célt, melynek során a Pp. 246. §-ához fűzött indokolás szövege alapján azt állapította meg, hogy a jogalkotó azzal a jogi képviselő nélkül eljáró fél számára az alapiratokkal szembeni fokozottabb követelmények teljesítését és a benyújtást kívánta elősegíteni. Ugyanakkor a Pp. 248. §-ához fűzött indokolásból egyértelműen az következik, hogy a jogalkotó tudatosan kívánt az alperes perbeli rendelkező tevékenységének akadályt állítani abban az esetben, ha az tartalmilag teljes és hibátlan, de azt az alperes nem az arra előírt formában terjeszti elő – feltéve, hogy az előzetes tájékoztatást a bíróság a formakényszerről megadta.
- [11] Az indítványozó azonban az Alaptörvénybe – a XV. cikk (2) bekezdésébe és a XXVIII. cikk (1) bekezdésébe – ütközőnek tartja a szabályozást. A tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó jogvédelmi igény az indítványozó szerint nemcsak a polgári per felperesét, hanem az alperest is megilleti, tehát az alperesnek is joga van ahhoz, hogy a vele szemben érvényesített igényről a bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül döntsön, azaz ilyen eljárásban védje meg őt az ellene alaptalanul támasztott igényekkel szemben. Az indítványozó – egyezően az Alkotmánybíróság gyakorlatával – maga sem tartja az alperes jogvédelmi igényét korlátozhatatlannak, azonban a korlátozásra – miként a bírósághoz fordulás joga tekintetében is –, csak másik alkotmányos jog, érték védelmében, a feltétlenül szükséges mértékben és arányosan kerülhet sor, amely feltételeket azonban az indítványozó a támadott rendelkezések kapcsán nem lát biztosítottak.
- [12] 2.3. Hivatkozott az indítványozó a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 139. §-ára, amely lehetővé tette, hogy az alperes az első tárgyaláson a kereset ismertetése és a felperesnek a kereset fenntartásáról való nyilatkozata után akár szóban terjessze elő ellenkérelmét. A Pp. 179. §-ának (1) bekezdése ehhez képest korlátozó rendelkezést tartalmaz, hiszen az alperest az akaratnyilatkozata formáját illetően már nem illeti meg rendelkezési jog, és bár a Pp. 246. § (3) bekezdése alapján ellenkérelmét ügyfélfogadási időben, szóban is előadhatja, azonban az – a bíróság közreműködésével – ekkor is írásbeli formát kap. Ugyanakkor az indítványozó megjegyzi, maga is úgy vélekedik, hogy jogalkotói mérlegelés körébe tartozik az, hogy az alperes alapvető perbeli nyilatkozatát a per melyik szakaszára kívánja megkövetelni és annak írásbeli formáját is célszerű eszköznek látja.
- [13] 2.4. Az indítvány szerint, jogi képviselő nélkül eljáró alperes esetén a Pp. 246. § (1) bekezdésének c) pontja korlátozó jellegű, mivel nem teszi lehetővé, hogy az alperes ellenkérelmét saját szempontjai szerint szerkesztett formában terjessze elő, hanem azt a formanyomtatvány kidolgozójának az alperes által esetleg nem kellően értett szempontjai szerint, az ott rögzített sorrendben, helyen és logikai megfontolás mentén kell megtennie, melynek elmulasztása azonnali visszautasítással jár. A jogerős visszautasítás következménye pedig az, hogy az alperessel szemben bírósági meghagyást kell kibocsátani. Ha az alperes az így kibocsátott bírósági meghagyással szemben ellentmondással él a Pp. 182. §-a alapján, és ezzel egyidejűleg az ellenkérelmét tartalmazó

iratot immáron formanyomtatványon előterjeszti, akkor ugyan a per tovább folyik, az alperes érdemi védekezésének vizsgálata megtörténik, azonban a bírósági meghagyással szembeni ellentmondás illetékét az alperes nem számíthatja fel pernyertessége esetén sem.

- [14] 2.5. Az indítványozó szerint a törvényhez fűzött indokolás a formanyomtatvány bevezetését az alperes joggyakorlásának elősegítésével indokolja, azonban a Pp. 248. § (2) bekezdésében előírt szankció, amely a tartalmilag kifogástalan ellenkérelmet „sújtja”, ellentétes a Pp. 246. § (1) bekezdésének indokával. A formanyomtatvány ugyan elősegítheti az ellenkérelem rendszerezett előterjesztését, de mivel a jogi képviselővel eljáró alperes esetén az ellenkérelem „szerkesztett” formában (nem formanyomtatványon) terjeszthető elő, ezért a felperes érdekei szempontjából a formanyomtatvány nem bírhat kizárólagos jelentőséggel, annak ellenére sem, hogyha a felperes nem jogi képviselővel jár el, a keresetet szintén formanyomtatványon köteles előterjeszteni. Az indítványozó szerint a nyilvánvalóan indokolatlan alapjogi különbségtétel alapja tehát az, hogy az alperes jogi képviselővel vagy jogi képviselő nélkül jár el, ugyanis a jogi képviselő nélkül eljáró fél esetében a jogalkotó megdönthetetlen vélelmet állít fel a nem formanyomtatványon előterjesztett ellenkérelem alkalmatlanságára, amely nyilvánvalóan sérti az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésben foglalt megkülönböztetés tilalmát. Ez annál is inkább ellentmondásos, mert a Pp. 248. § (2) bekezdése csak a formanyomtatvány teljes hiánya esetére írja elő a visszautasítást, egyéb hiányosságok esetén az ellenkérelem hiánypótlása elrendelhető és ezáltal megnyílik a bíróság anyagi pervezetési kötelezettsége.
- [15] 2.6. Az indítványozó szerint a formanyomtatvány előírása nem indokolható esetleges adatfeldolgozási vagy digitalizációs igényekkel sem, ilyen cél ugyanis a Pp. egyetlen rendelkezéséből sem vezethető le, másrészt álláspontja szerint nincs olyan jogszabályi rendelkezés, amely ilyen adatkezelést biztosító számítástechnikai rendszer létrehozását írja elő a bíróságok részére. Nem indokolható a formanyomtatvány a bíróságok szempontjából sem, hiszen ahogy a régi Pp. hatálya alatt a bíróságok képesek voltak arra, hogy az első tárgyaláson előterjesztett szóbeli ellenkérelem alapján meghatározzák a jogvita kereteit, akként erre a Pp. hatálya alatt is képesek kell hogy legyenek.
- [16] Végül az indítványozó kifejtette azt az álláspontját, hogy a nem formanyomtatványon előterjesztett ellenkérelem esetleges rendezetlensége miatti, a bíróságra háruló megvizsgálási többletterhelés súlya nem hasonlítható össze azzal, a támadott rendelkezés által okozott hátránnyal, amely súlyosabb esetben kötelezettségének a jogerő hatályával bíró, továbbiakban vitássá nem tehető megállapításához, avagy részéről további perceselkmények szükségességéhez, így a bírósági meghagyással szembeni ellentmondáshoz vezet.
- [17] 3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e a törvényben előírt feltételeknek. Az Abtv. 25. §-ának (1) bekezdése szerint, ha a bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál kezdeményezi a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban, hogy a bírói kezdeményezésnek is meg kell felelnie az indítványokra vonatkozó általános szabályok szerinti törvényi követelményeknek, így a határozottság követelményének is, tehát az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja alapján az indítványnak részletes indokolást kell tartalmaznia arra vonatkozóan, hogy a támadott törvényi rendelkezések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel {lásd: 3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [7]; 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [18] Jelen ügyben az indítvány állította az alaptörvény-ellenességet, de alkotmányjogilag releváns indokolással azt nem támasztotta alá. Az Alaptörvény XV. cikkének (2) bekezdését illetően az indítvány egyetlen állítást tartalmaz, nevezetesen azt, hogy diszkriminatív a Pp. két támadott rendelkezésének különbségtétele a jogi képviselővel eljáró és a jogi képviselő nélkül eljáró fél között, arra vonatkozó érvelést azonban nem tartalmaz, hogy miért kellene a polgári peres eljárásban e tekintetben azonos módon kezelni a két csoportot. Ugyancsak állította az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglaltak alapján a bírósághoz fordulás jogának sérelmét, azonban érvelése lényegében a jogalkotói indoklásra és a régi Pp. szabályaira vonatkozó szakmai és célszerűségi indokolást tartalmaz, de nem tér ki arra, hogy – az egyébként az indítvány által is említett bírósági meghagyás elleni ellentmondást és a szóbeli előterjesztés lehetőségét is figyelembe véve – a támadott rendelkezések miért állítanának az alperesi védekezés elé alkotmányos akadályt.

- [19] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy a bírói kezdeményezés nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti törvényi feltételeknek, ezért azt az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [20] Nem értek egyet a rendelkező részben foglalt döntéssel az alábbiakban kifejtett indokok miatt.
- [21] 1. Az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezések érdemi vizsgálatának törvényi feltételit szigorúan vizsgálja. A 3058/2015. (III. 31.) AB végzés összefoglaló jelleggel egyértelműen előírja, hogy nem alkalmas az indítvány az érdemi elbírálásra, ha félreérthetően jelöli meg az Alaptörvénynek azt a rendelkezését, amelyet sérülni vél, vagy pusztán megjelöli azt, de nem indokolja meg – nem tartalmaz részletes érvelést arra vonatkozóan –, hogy az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével miért ellentétes a támadott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés. Az elégtelen indokolás miatt akadályozza az érdemi elbírálásnak az is, ha a támadott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés és az Alaptörvény megjelölt rendelkezése között nem állapítható meg összefüggés vagy az alkotmányjogi értelemben nem releváns.
- [22] A bírói kezdeményezésben foglalt alkotmányos indokolásnak tehát egy összetett feltételrendszernek kell megfelelnie. E körben pedig megállapítható, hogy az indokolásban állított alkotmányossági problémának összefüggésben kell állnia az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezésének alkotmányos tartalmával, és az összefüggésnek alkotmányjogilag relevánsnak kell lennie.
- [23] Kétségtelenül könnyebben megítélhető kérdés, hogy fennáll-e alkotmányjogilag értékelhető összefüggés az állított jogsérelem és az Alaptörvény megjelölt rendelkezése között. Ennek hiánya ezért az Alkotmánybíróság gyakorlatában következetesen az érdemi vizsgálat lefolytatásának akadályozója [3269/2012. (X. 4.) AB határozat,

12/2014. (IV. 10.) AB határozat, 3025/2014. (II. 17.) AB határozat, 37/2013. (XII. 5.) AB határozat, 3074/2013. (III. 14.) AB határozat].

- [24] Nehezebben értékelhető szempont, és sokszor összetett értelmezési kérdéseket is felvető kérdés, hogy az előadott – alkotmányjogilag értékelhető – indokolás az ügyben releváns-e. Az Alkotmánybíróság esetenként ezt a kérdést ezért érdemben vizsgálja {3009/2012. (VI. 12.) AB határozat, Indokolás [52]}.
- [25] Véleményem szerint annak eldöntése során, hogy az indítvány érdemi vizsgálatra alkalmas-e, abból szükséges kiindulni: az indítvány indokolásának az Alaptörvény valamely rendelkezésével való ellentétet kell határozottan állítania és alátámasztania, amely ellentét azonban nem merülhet ki egy esetleges értelmezési nehézségben {28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [35]}. Ennek elengedhetetlen feltétele pedig, hogy az indítványozó feltárja az Alaptörvény megsértettnek vélt rendelkezésének alkotmányos tartalmát, és azt összefüggésbe hozza az állított alaptörvény-ellenességgel. Az az indítvány, amelyből az Alkotmánybíróság számára egyértelműen kitűnik az állított alkotmányos probléma, érdemi elbírálásra alkalmas {3009/2012. (VI. 12.) AB határozat, Indokolás [59]}.
- [26] 2. Véleményem szerint a jelen eljárásban előterjesztett indítvány a fenti feltételeknek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában megfelel. Az Alkotmánybíróságnak ezért érdemben kellett volna vizsgálnia, hogy a Pp.-nek az indítványban hivatkozott jogszabályi rendelkezései a bírósághoz fordulás jogát sértik-e. Álláspontom szerint az érdemi vizsgálat során feltárt alkotmányossági szempontok iránymutatásul szolgálhattak volna a perbeli személyek, a bíróságok és a törvényalkotó számára is.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás alkotmánybíró különvéleménye

- [27] Nem értek egyet a bírói kezdeményezés visszautasításával, mivel álláspontom szerint az indítvány megfelel a törvényi feltételeknek, ezért azt érdemben kellett volna elbírálni.
- [28] A visszautasítás többségi indokolása röviden arra konkludál, hogy az indítvány „nem tartalmaz alkotmányjogilag releváns indokolást”. Ezzel szemben úgy látom, hogy az Alkotmánybírósághoz érkezett hosszú és részletes bírói indítvány ugyan kétségkívül rengeteg szakjogi elemet tartalmaz, az azokon túlmutató és az indítványban megfogalmazott alkotmányjogi problémák a bírói kezdeményezés érdemi vizsgálatát tették volna szükségessé. E tekintetben véleményem szerint érdemben kellett volna elbírálni mind a jogi képviselővel és az a nélkül eljáró ügyfelekre vonatkozó antidiszkriminációs petitumot, mind pedig az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részelemének, a bírósághoz forduláshoz való jognak az indítványban állított sérelmét. Azaz, álláspontom szerint érdemi vizsgálatra szorult volna az, hogy az ellenkérelem benyújtásának formanyomtatványhoz kötése szükséges és arányos korlátozásnak minősül-e, miközben az Alkotmánybíróságot megkereső Székesfehérvári Törvényszék egy tartalmi szempontból kifogástalan ellenkérelmet kénytelen elbírálatlanul hagyni a támadott törvényi rendelkezést alkalmazva. Ezen alkotmányjogilag releváns probléma meglétét úgy vélem az is alátámasztja, hogy az ügyben az Igazságügyi Minisztérium is *amicus curie* beadvány benyújtását látta indokoltnak.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/1330/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3130/2020. (V. 15.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Dienes-Oehm Egon és dr. Juhász Imre* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 8.Bf.392/2016. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kardos Sándor ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban kérte a Fővárosi Ítéltábla 8.Bf.392/2016. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az indítványozó kifogása szerint az ellene folytatott büntetőeljárásban hozott másodfokú ítélet, amelyben az indítványozó terhére rótt cselekményt sikkasztás helyett csalásnak minősítette, és amellyel összefüggésben nem biztosította a harmadfokú eljárás lefolytatásának a lehetőségét, sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogát. A másodfokú bíróság ugyanis határozatában olyan cselekmény miatt állapította meg a vádlott bűnösségét, amelyről az elsőfokú bíróság nem rendelkezett, így a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 386. § (1) bekezdése alapján helye lett volna harmadfokú eljárásnak.
- [3] Az alkotmányjogi panasz előzményeit érintően az indítványozó előadta, hogy az alapul szolgáló büntetőeljárásban megismételt eljárás eredményeként született meg a Fővárosi Törvényszék 12.B.749/2010. számú ítélete 2015. december 29-én, amely a büntetőjogi felelősségét pénzmosás mellett sikkasztásban állapította meg. A Fővárosi Ítéltábla a jelen alkotmányjogi panaszban kifogásolt ítéletében a cselekmények jogi minősítését megváltoztatta, és az indítványozó bűnösségét csalás, hamis magánokirat felhasználása és pénzmosás miatt állapította meg. Az indítványozó utalt rá, hogy a Fővárosi Ítéltábla határozatának indokolása szerint a bíróság a bűnösség kérdésében nem hozott a korábbihoz képest eltérő döntést, kizárólag a vád tárgyává tett cselekmények jogi minősítését értékelte.
- [4] Az indítványozó szerint a jogbiztonság szempontjából fontos kérdés, hogy a másodfokú bíróság által alkalmazott új jogi minősítés olyannak tekinthető-e, amelyről az elsőfokú bíróság nem rendelkezett. Ettől is függ ugyanis, hogy helye van-e harmadfokú eljárásnak. Utalt az indítványozó a bírói gyakorlatra, amelynek értelmében az első- és a másodfokú döntésnek tartalmilag kell eltérőnek lennie. Amennyiben csupán a cselekmények anyagi jogi megítélése eltérő, nincs lehetőség harmadfokú eljárás lefolytatására.
- [5] A konkrét ügyre vetítve ezen követelményeket az indítványozó hangsúlyozta, hogy az ügyészség a vádiratban eredetileg sikkasztással vádolta meg, amely cselekmény nyilvánvalóan nem rögzíti például a tévedésbe ejtés vagy a károkozás tényállási elemeket, holott a jogerős ítélet szerinti csalás igen. Úgy véli ezért, hogy az esetben kizárt, hogy a Fővárosi Ítéltábla megmaradt a vádirati tényállás körében, ehelyett tartalmilag eltérő döntést hozott. Ezért lehetőséget kellett volna teremtenie a harmadfokú eljárásra és abban az érdemi védekezésre.
- [6] Utalt az indítványozó az Alkotmánybíróság gyakorlatára, amely szerint a jogbiztonság nem alapjog, és az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére önmagában alkotmányjogi panasz csak kivételesen alapítható. Hivatkozott továbbá az Abtv. 28. §-ára is, amely lehetővé teszi az átjárást az Abtv. 27. §-án alapuló eljárásból az Abtv. 26. §-án alapuló eljárásba, mivel a felvetett problémát a szabályozás szintjén is vizsgálhatónak tartotta.
- [7] A sikkasztás és a csalás törvényi tényállások részletes elemzését követően az indítványozó arra a következtetésre jutott, hogy a tényállás az elsőfokú és a másodfokú ítéletben nem lehet azonos, a másodfokú bíróság olyan cselekmény miatt állapította meg a vádlott bűnösségét, amelyről az első fokú bíróság nem rendelkezett, így helye lett volna az ügyben harmadfokú eljárásnak.

- [8] Az Alaptörvényben biztosított jogorvoslati lehetőségnek az indítványozó szerint nem felel meg az olyan jogi szabályozás, amelynek az alkalmazási szabályai nem egyértelműek és nem tesznek lehetővé mindenki számára előre látható jogalkalmazást.
- [9] Hivatkozott az indítványozó az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) *Dallos kontra Magyarország* (29082/95, 2001. március 1.) ügyére. Abban ugyanis épp azzal összefüggésben állapította meg az EJEB az Emberi Jogok Európai Egyezményének megsértését a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben, hogy a sikkasztásért folyamatban lévő eljárásban a cselekmény minősítését a fellebbviteli bíróság csalásra módosította, és ezáltal a terheltet és a védelmet megakadályozta abban, hogy a védekezést a csalás tényállási elemeihez igazítsák.
- [10] Mindebből az indítványozó szerint az következik, hogy a Fővárosi Ítéletábla olyan cselekmény miatt állapította meg az indítványozó büntetőjogi felelősségét, amelyről az elsőfokú bíróság nem rendelkezett. Következik továbbá az is, hogy indokolt a régi Be. 386. § (1) bekezdés *b*) pontját olyan egyértelműen és félreérthetetlenül szabályozni, amely garantálja a jogorvoslatihoz való jog gyakorlását.
- [11] Kérte továbbá az indítványozó, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 61. § (1) bekezdése alapján rendelkezzen a kifogásolt bírósági döntés végrehajtásának a felfüggesztése érdekében.
- [12] Az indítványozó az indítványhoz mellékelt levelében kifejezetten hivatkozott arra, hogy a Fővárosi Ítéletábla 8.Bf.392/2016. számú ítélete ellen korábban is előterjesztett már alkotmányjogi panaszt, amely alapján az Alkotmánybíróság IV/1292/2017. számon indított eljárást. Azzal kapcsolatosan ugyanakkor 2017. augusztus 7-én azt a tájékoztatást kapta, hogy a panasz nem felel meg az Ügyrend 32. § (3) bekezdésében foglalt törvényi feltételnek, mivel az alkotmányjogi panasz előterjesztésével párhuzamosan felülvizsgálati kérelem benyújtására is sor került, amely alapján felülvizsgálati eljárás indult. Az Alkotmánybíróság levelében arra is felhívta az indítványozó figyelmét, hogy a felülvizsgálati kérelem elbírálását követően ismét lehetőség nyílik az alkotmányjogi panasz előterjesztésére. Ezzel a lehetőséggel kívánt élni az indítványozó a jelen indítvány előterjesztése által, mivel a Kúria a felülvizsgálati kérelmet Bfv.III.1.172/2017. szám alatt 2018. május 2-án elbírálta.
- [13] 2. Az indítványozót az Alkotmánybíróság a beadvány előterjesztését követően hiánypótlásra szólította fel. Abban felhívta az indítványozó figyelmét arra, hogy Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt az ügy érdemében hozott bírói döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen terjeszthet elő. Utalt rá, hogy az indítványozó hivatkozása szerint a Kúria 2018. május 2-án Bfv.III.1.172/2017/29. számon meghozta végzését, amellyel az ügy lezárult.
- [14] Az indítványozó a beadványát az Alkotmánybíróság felhívását követően kiegészítette. Az indítvány-kiegészítés tartalmilag nagyrészt megegyezik az eredeti indítvány szövegével. eltérés mindössze annyiban tapasztalható, hogy az indítvány utal a Kúria 2018. május 2-án kelt határozatára, amellyel a Fővárosi Ítéletábla ítéletét a felülvizsgálati eljárás eredményeként hatályában fenntartotta (indítvány 3–4. oldal), valamint rögzíti az indítványozónak a Kúria döntésével kapcsolatos álláspontját (indítvány 9–10. oldal). Az indítványozó az Alkotmánybíróság előzetes tájékoztatása ellenére az indítvány-kiegészítésben is kifejezetten a Fővárosi Ítéletábla 8.Bf.392/2016. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének a megsértése miatt.
- [15] 3. Megállapította továbbá az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó – ahogyan arra maga is utalt – a jelen alkotmányjogi panaszjárást megelőzően, 2017. június 15-én a jelen indítvánnyal közel azonos tartalommal már előterjesztett egy alkotmányjogi panaszindítványt, amelyet az Alkotmánybíróság IV/1292/2017. számon vett nyilvántartásba.
- [16] Azon indítvánnyal összefüggésben az Alkotmánybíróság levélben arra hívta fel az indítványozó figyelmét, hogy a Kúria tájékoztatása szerint a Fővárosi Ítéletábla támadott 8.Bf.392/2016/113. számú ítélete ellen az alkotmányjogi panasszal párhuzamosan a Kúriához címzetten felülvizsgálati kérelmet is előterjesztett. A felülvizsgálati eljárás a tájékoztatás megküldésekor is folyamatban volt, ezért az Ügyrend 32. § (3) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasz benyújtásának nem volt helye, annak érdemi elbírálására nem volt lehetőség. Egyúttal arról is tájékoztatta az Alkotmánybíróság az indítványozót, hogy az ügyében a kúriai döntést követően – a törvényben meghatározott feltételek teljesülése esetén – alkotmányjogi panaszindítvány előterjesztésére továbbra is van lehetőség.

- [17] 4. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e, vagyis megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. Ezen vizsgálat eredményeként az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az indítvány érdemi vizsgálatának az alábbi okból nincs helye.
- [18] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy az indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik. Jelen indítvány kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetett fel. Abban ugyanis az indítványozó nem alkotmányossági, hanem jogalkalmazási problémát nevesített az alábbiak szerint.
- [19] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely jogát vagy jogos érdekét sérti. Az Alkotmánybíróság állandósult gyakorlata értelmében a jogorvoslathoz fűződő jog általános értelemben azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [82]}. Az Alaptörvény megköveteli azt is, hogy a jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékony legyen, vagyis képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására {9/2017. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [20]–[21]}.
- [20] Az Alkotmánybíróság 49/1998. (XI. 27.) AB határozatában végezte el a jogorvoslathoz való alapjog értelmezését a büntetőeljárás jogorvoslati rendszerével összefüggésben (ABH 1998, 372, 382, amely megállapításait az Alkotmánybíróság a 22/2014. (VII. 15.) AB határozatban is fenntartotta (Indokolás [84]). Ennek értelmében a perorvoslat az a jogi eszköz, amelynek segítségével a vád és a védelem az elsőfokú bíróság határozatát és eljárását kifogásolhatja úgy, hogy a magasabb bírói fórum annak felülvizsgálatára és az arról való döntésre kötelezett. Az Alkotmánybíróság az alapjog tartalmát elemezve korábbi határozataiban megállapította azt is, hogy a jogorvoslathoz való jog követelményét az egyfokú fellebbezési rendszer is kielégíti, de a törvényhozó ezen túlmenő jogorvoslati lehetőséget is adhat {9/1992. (I. 30.) AB határozat ABH 1992, 59, 68 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [85]}.
- [21] Az Alaptörvény nem tartalmaz előírást arra vonatkozóan, hogy hogyan épüljön fel hazánkban a jogorvoslati rendszere. Nem található az Alaptörvényben rögzített követelmény azzal kapcsolatosan sem, hogy a jogorvoslati fórumrendszer hány fokon biztosítsa az érintett alapjog gyakorlását. Ennek megfelelően a jogorvoslati eljárás egyfokú kialakítása az Alaptörvény kívánalmainak teljességgel eleget tesz {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]}.
- [22] Figyelembe véve a fentieket, az Alkotmánybíróság általános élel jelentette ki, hogy a másodfokú bíróság ítéletével szemben a további jogorvoslat biztosítása nem alkotmányos elvárás {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [96]}.
- [23] Ugyanakkor a jogalkotó a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény módosításáról szóló 2006. évi LI. törvénnyel 2006. július 1-jével bevezette a harmadfokú eljárást. A harmadfokú eljárás lehetőségét a régi Be. tehát ezen időpontot követően biztosította. Így a harmadfokú eljárás kezdeményezésének a lehetősége az indítványozó előtt is nyitva állt. Annak megítélése azonban, hogy konkrét büntetőeljárásban helye van-e a harmadfokú eljárás lefolytatásának, nem alkotmányossági, hanem a régi Be. megfelelő rendelkezései alkalmazásával összefüggő jogalkalmazási kérdés.
- [24] Az indítványozó kifogását érintően ezért megállapítható volt, hogy az jogalkalmazási, illetve a bíróságok mérlegelési jogkörébe tartozó kérdésekre irányul, amelyeknek érdemi alkotmányossági felülbírálatára a jogorvoslathoz való jog nem ad alapot. Az indítványozó a jogorvoslathoz való jog állított sérelméről keresztül valójában a számára kedvezőtlen bírói döntés tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját adta. Az indítvány azt célozta, hogy a bíróság által eldöntött tény- és jogkérdéseket az Alkotmánybíróság a bíróság álláspontjától eltérően értékelje.
- [25] Észlelte ezen felül az Alkotmánybíróság, hogy az eljáró bíróság nem tett maradéktalanul eleget a vádtól eltérő minősítés miatt fennálló eljárási kötelezettségeinek. A régi Be. 321. § (4) bekezdése értelmében ugyanis, figyelemmel a vádirati minősítéstől eltérő minősítésre, a bíróságnak meg kellett volna hallgatnia a vádlottat és a vé-

dőt a tárgyalás elnapolásáról. A régi Be. utaló rendelkezése a védelemhez való jog gyakorlásának, a hatékony védelem ellátásának törvényi garanciája. A szabály alkalmazásának az elmulasztását érintően ugyanakkor az indítványozó a védelemhez való jog sérelmét nem állította, így érdemi vizsgálat lefolytatására ebben a vonatkozásban sem volt lehetőség.

- [26] Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának az Abtv. 29. §-a alapján nem volt helye.
- [27] 5. Mivel az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata alapján arra a megállapításra jutott, hogy az nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek, az alkotmányjogi panasz befogadását, az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára figyelemmel visszautasította.
- [28] Az Alkotmánybíróságnak az indítvány visszautasítására tekintettel nem kellett döntenie az Abtv. 61. § (1) bekezdése szerinti végrehajtás felfüggesztése tárgyában előterjesztett kérelemről.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [29] Egyetértek a rendelkező részben foglalt döntéssel, ugyanakkor az alkotmányjogi panasz visszautasításának indokai körében fontosnak tartom hangsúlyozni a következőket.
- [30] Az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 32. § (4) bekezdése alapján, ha a jogerős döntést megtámadó alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság a Kúria folyamatban lévő eljárására tekintettel visszautasította, majd a Kúria a felülvizsgálati kérelmet, illetve indítványt elutasító döntést hozott a hiánypótlás vagy kiegészítés elmaradása, vagy a felülvizsgálatra nyitva álló határidő indítványozó általi elmulasztása miatt, vagy azért, mert a felülvizs-

gálat kizárt, akkor a Kúria ezen döntését az Abtv. 26. § (1) bekezdése vagy 27. §-a alapján megtámadó – és az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt határidőn belül benyújtott – alkotmányjogi panaszt, amennyiben az a jogerős döntésre is kiterjed, nem lehet elkésettnek tekinteni e határozat vonatkozásában.

- [31] Az Ügyrend e szabályának alkalmazása tehát abban az esetben merülhet fel, ha a Kúria a felülvizsgálati kérelmet, illetve indítványt elutasító döntést hozott a hiánypótlás vagy kiegészítés elmaradása, vagy a felülvizsgálatra nyitva álló határidő indítványozó általi elmulasztása miatt, vagy azért, mert a felülvizsgálat kizárt.
- [32] Nem vonatkozik ez a szabály ugyanakkor arra az esetre, ha a Kúria érdemben bírálja el a felülvizsgálati kérelmet (indítványt), és hatályában fenntartó döntést (polgári ügyszakban: ítéletet, büntető ügyszakban: végzést) hoz. Ilyenkor a Kúria érdemi ítéletén/végzésén keresztül a korábbi döntések is az alkotmányossági felülvizsgálat tárgyai, és fel sem merül, hogy az alsóbb fokú döntések tekintetében az alkotmányjogi panasz benyújtásának határidejét vizsgálni kellene.
- [33] Ebben a konkrét ügyben a Kúria az indítványozó védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt, érdemben bírálva el a Fővárosi Törvényszék 12.B.794/2010/828. számú és a Fővárosi Ítéltábla 8.Bf.392/2016/113. számú ítéletét, az indítványozó tekintetében hatályában fenntartotta.
- [34] A fentiekből következően egyértelműen megállapítható, hogy a Kúria az ügy érdemében hozott határozatot. Erre tekintettel a jelen ügyben nem merülhet fel az Ügyrend 32. § (4) bekezdésének az a szabálya, hogy a benyújtott alkotmányjogi panasz esetén mind a jogerős döntés, mind a Kúria döntése tekintetében külön-külön kell vizsgálni az alkotmányjogi panasz benyújtásának határidejét. Emiatt az alkotmányjogi panasz elkésettségét sem lehetett megállapítani.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [35] Egyetértek a határozat rendelkező részével, eltérő azonban az álláspontom az alkotmányjogi panasz visszautasításának indokolásával.
- [36] A határozat a visszautasítás okaként az Abtv. 29. § szerinti feltételnek való meg nem felelést jelölte meg, de nem vizsgálta az indítvány határidőben történő benyújtásának kérdését. Márpedig a két vizsgálati szempont, a formai és tartalmi befogadhatósági feltételek érvényesülése sorrendet követel, elkésett indítvány esetén a befogadhatóság további feltételeit – így azt, hogy megfelel-e az Abtv. szerinti további feltételeknek – az Alkotmánybíróság gyakorlata, az ügyrendjével összhangban, nem vizsgálja [vö.: Ügyrend, 30. § (2) bekezdése *d*) pont].
- [37] A jelen ügyben a jogerős másodfokú ítélet a 2017. május 3-i kézbesítésétől számított 60 napos, sőt az objektív 180 napos határidő is eltelt a panasz 2018. augusztus 17. napján történő benyújtásáig, így a Fővárosi Ítéltábla 8.Bf.392/2016. számú ítéletével szembeni indítvány elkésett. Ugyanakkor az indítványozó a főtítkári tájékoztatásban és felhívásban foglaltak ellenére az általa igénybevett rendkívüli jogorvoslat (felülvizsgálati eljárás) eredményét, a Kúria felülvizsgálati kérelmét elutasító végzését nem támadta meg, így a jogerős másodfokú bírói döntés elkésettsége sem kerülhetett orvoslásra.
- [38] Következésképpen a jelen ügyben a visszautasításnak nem az Abtv. 29. § rendelkezésén, hanem az alkotmányjogi panasz elkésettségén kellett volna alapulnia.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

[39] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1070/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3131/2020. (V. 15.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.55/2018/14. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban kérte a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.55/2018/14. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és a megsemmisítését a Fővárosi törvényszék Katonai Tanácsa 41.Kb.16/2017/13. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal.
- [2] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz előzményeit érintően az alábbiakat adta elő.
- [3] A Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 41.Kb.16/2017/13. számú, 2018. április 18-án kelt ítéletében az indítványozó büntetőjogi felelősségét 3 rendbeli – egy esetben folytatólagosan elkövetett – hivatali visszaélés bűntettében állapította meg, ezért halmazati büntetésül 450 napi tétel – napi tételenként 1000 forint – pénzbüntetésre ítélte, egyúttal a hivatalos személy által elkövetett vesztegetés büntette és a befolyással üzérkedés büntette miatt ellene emelt vád alól felmentette.
- [4] A törvényszék az indítványozó bűnösségét a 4., 5., 6. és 12. vádpontokban állapította meg, amelyhez részben – a 4., az 5. és a 6. tényállási pontok tekintetében – a bizonyítás keretében felhasználta az indítványozó ellen folytatott titkos információgyűjtés eredményeit is. Ezzel szemben a vád 2., 3., 7. és 12. tényállási pontjai vonatkozásában a törvényszék azt állapította meg, hogy sérült a titkos információgyűjtés eredményének a felhasználására előírt haladéktalanság törvényi követelménye, ezért annak eredményeit kizárta a bizonyítékok köréből. A törvényszék megállapítása szerint az eljárást az elbíráláskor hatályos eljárási jogszabály, a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) alapján kellett lefolytatni. A Be. 870. § (1) bekezdése értelmében ugyanakkor e törvény hatálybalépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásban az ezt megelőzően, a korábbi jogszabály szerint végzett eljárási cselekmény akkor is érvényes, ha ezt e törvény másként szabályozza. Így az indítványozó elleni büntetőeljárásban a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) alapján folytatott titkos információgyűjtés eredményei felhasználhatók voltak. Az eredmények felhasználásának a Be. 206/A. §-a azonban időbeli határt szabott. 2011. március 11-ét megelőzően előírta, hogy titkos információgyűjtés eredménye a büntetőeljárásban bizonyítékként akkor használható fel, ha a titkos információgyűjtést végző szerv a feljelentési kötelezettségének haladéktalanul eleget tett. 2011. március 11-i hatállyal a jogalkotó a szabályozást akként módosította, hogy a titkos információgyűjtés engedélyezését kérő szerv számára a nyomozás nyomban történő elrendelését vagy a feljelentési kötelezettség nyombani teljesítését írta elő.
- [5] A törvényszék az ítéletében a büntetőeljárási törvények irányadó rendelkezéseit értelmezve két hónapban állapította meg azt az időtartamot, amelyen belül az eredmények felhasználására irányadó időbeli követelmény az adott eljárásban nem szenvedett sérelmet. Így az indítványozó esetében a 2009. november 13-át megelőző két hónapban teljesített titkos információgyűjtés anyaga volt felhasználható, és csak a 2013. szeptember 13-át megelőzően beszerzett ilyen bizonyítékok felhasználása minősült törvénytörésnek.
- [6] A Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.55/2018/14. számú, 2018. november 28-án kelt ítéletében helyben hagyta az elsőfokú bíróság ítéletét. Az ítéltábla egyetértett a törvényszék tanácsának azon értékelésével, amely alapján az indítványozó ellen folyó titkos információgyűjtés eredményeként keletkezett telefonlehallgatások hanganyaga a nyomozás elrendelését megelőző két hónapos időtartam viszonylatában volt felhasználható. Az ítéltábla értékelése szerint ilyen módon az adott eljárásban teljesült a haladéktalanság törvényi követelménye.
- [7] Az indítványozó érvelése szerint a bíróságok határozata az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogának a sérelmét idézték elő. Kifogásai szerint a 4., 5. és 6. tényállási pontok ese-

tében a bíróságok a régi Be. 206/A. §-ában foglalt időbeli követelményt törvénytörő módon, a jogalkotó szándékát meghaladóan, kiterjesztően értelmezték. Ennek eredményeként pedig nem rekesztették ki azon bizonyítékokat, amelyeket a törvény helyes értelmezése esetén ki kellett volna rekeszteni a bizonyítékok köréből. A 12. tényállási pont vonatkozásában pedig ugyan a bíróság kirekesztette a törvény alapján a titkos információgyűjtés eredményeként nyert bizonyítékokat, azonban az indítványozó felelősségre vonása a II. rendű vádlott ténybeli beismerő vallomásán alapult, amely beismerő vallomás pedig a gyanúsításra adott reakció volt, és a gyanúsítás a telefonlehallgatásokból szerzett adatok tényként történő közlését jelentette. Így ezen vádpont kapcsán is a titkos információgyűjtés eredményei vezettek közvetett módon az indítványozó felelősségre vonásához.

- [8] Az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogának a sérelmét tehát az indítvány értelmében az idézte elő, hogy a bíróságok a Be. 206/A. §-ában foglalt haladéktalanság – a jogszabály későbbi szövegállapotában: nyombaniság – követelményét kiterjesztően, a jogalkotó szándékától eltérően, azt meghaladóan értelmezték, amely jogértelmezés az indítványozó esetében marasztaló ítélet meghozatalához vezetett. Az indítványozó szerint a két hónap időtartam nem feleltethető meg a haladéktalanság kategóriájának. Megközelítésének alátámasztására az indítványozó hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiumának 74/2009. BK véleményére, valamint az abban kifejtett azon bírósági álláspontja, amely szerint „[i]ndokolt [...] a haladéktalanságnak olyan értelmet tulajdonítani, hogy a Be. 206/A. § (1) és (4) bekezdéseinek az alkalmazási körében ez a követelmény még nem sérül akkor, ha a feljelentési kötelezettségének az információgyűjtést végző szerv az adatok megszerzését követő 8 napon belül nem tesz eleget.”
- [9] Hivatkozott továbbá az indítványozó a hatályos büntetőeljárás szabályozásra is, mivel az a korábbi szabályozáshoz képest jóval szigorúbban és egyértelműen határozza meg a titkos információgyűjtés eredményeinek felhasználására nyitva álló határidőt. A Be. 258. § értelmében ugyanis „[a] bírói vagy külső engedélyhez kötött titkos információgyűjtés eredménye bizonyítékként a büntetőeljárásban akkor használható fel, ha a büntetőeljárás megindítására jogosult szerv a hozzá való érkezéstől számított három munkanapon belül dönt a titkos információgyűjtés alapján a büntetőeljárás megindításáról vagy annak a már folyamatban lévő büntetőeljárásban való felhasználásáról.”
- [10] Mindezek alapján az indítványozó azon következtetésre jutott, hogy a bíróságok az ügyében tévesen értelmezték a Be. 206/A. § (3) bekezdésében foglalt időbeli követelményt, aminek eredményeként pedig az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő alapjogának a megsértését idézték elő.
- [11] 2. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát az Alkotmánybíróság felhívása nyomán kiegészítette. Abban az eredeti beadványában írtakhoz képest előadta, hogy a büntetőjogi felelőssége megállapítása alapjául szolgáló valamennyi bizonyíték a bíróságok alaptörvény-ellenes jogértelmezésén alapult. A nyombaniság és a haladéktalanság helyes, a jogalkotó szándékának megfelelő értelmezése esetén a bíróságok ezen bizonyítékokat nem használhatták volna fel az eljárásban, így pedig nem kerülhetett volna sor a marasztalására.
- [12] Az indítvány-kiegészítésben idézte az indítványozó az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését, VI. cikk (1) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdéseit, valamint 28. cikkét is. Az alaptörvény-ellenesség indokolásaként pedig kifejtette, hogy az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti alapjogkorlátozási tesztre figyelemmel az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerinti magánélethez való joga csak valamely más alapjog érvényesülése érdekében korlátozható, amely megítélése szerint a jelen esetben azon közérdek, hogy a bűnelkövetők felelősségre vonására hatékonyan sor kerüljön. A titkos információgyűjtés az indítványozó okfejtése szerint a magánélethez való jogot jelentősen korlátozza, hiszen a nyomozó hatóságok annak időtartama alatt korlátlanul hozzáférnek az érintett beszélgetéseihez, figyelemmel kísérhetik a mindennapi életét. Épp ezért a bírói gyakorlat szerinti nyolc napos időtartamot tekinti a szükségesség-arányosság követelményrendszerének megfeleltethetőnek, azon időszakon túl ugyanakkor a titkos információgyűjtés fenntartása sérti ezen követelményeket. Megjegyezte az indítványozó azt is, hogy a nyomozó hatóság már akkor önkényesen túllépte a hatáskörét, amikor az engedélyezést követően két hónappal még mindig folytatta vele szemben a titkos információgyűjtést, indokolatlanul korlátozva ezzel az indítványozó Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerinti alapjogát, és megsértve a tisztességes eljárás követelményét. Utalt továbbá arra is, hogy a titkos információgyűjtés időszakában a védelemhez való jogát sem gyakorolhatta, vagyis a korlátozás az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdése szerinti jog gyakorlására is kihatott. A védelemhez való jog gyakorolhatóságának a korlátozása pedig megítélése szerint ugyancsak a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét idézte elő. Ezt az alapjogi jogsérelmet

„erősítették meg” a bíróságok, amikor a nyomozó hatóság önkényes intézkedését a Be. 206/A. § (1) bekezdés bírósági gyakorlattal ellentétes értelmezésével utólagosan jóváhagyták. A bíróságok ezen jogértelmezése az indítványozó álláspontja szerint nem felel meg az Alaptörvény 28. cikkének sem.

- [13] Mindennek eredményeként a nyomozó hatóságnak a büntetőeljárás nyomozási szakaszában tanúsított magatartása az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésébe ütközött. A bíróságok jogértelmezésének az eredményeként pedig az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének aránytalan korlátozása, valamint a XXVIII. (1) bekezdése szerinti követelmények megsértése következett be. Ezért az indítványozó kérte a támadott bírósági határozatok megsemmisítését.
- [14] 3. Az Alkotmánybíróság az indítvány alapján megvizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e, vagyis megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [15] A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány az alábbiak szerint nem volt befogadható.
- [16] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Az indítványozó a Fővárosi Ítéletábla Katonai Tanácsának a jogerős döntését – az arról készített feljegyzés tanúsága szerint – a BRFK VII. kerületi Rendőrkapitányságon 2019. január 3-án vette át, az alkotmányjogi panaszt 2019. március 1-én határidőben nyújtotta be személyesen az elsőfokú bíróságon.
- [17] Eleget tesz az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében a határozott kérelemmel összefüggésben rögzített feltételeknek, mivel megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §), valamint az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés, VI. cikk (1) bekezdés, XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdés, 28. cikk] és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Meghatározza továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó konkrét bírósági határozatokat, okfejtést tartalmaz azok alaptörvény-ellenességéről, valamint kifejezett kérelmet fogalmaz meg a megsemmisítésükre.
- [18] Mindennek ellenére nem volt helye az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatának az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése és 28. cikke vonatkozásában sem.
- [19] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26–27. §-ai értelmében az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Önállóan nem szabályoz az indítványozó számára biztosított alapjogot az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, valamint a 28. cikke sem. Az I. cikk (3) bekezdése az Alkotmánybíróság gyakorlatában kikristályosodott általános alapjogvédelmi tesztet deklarálja. A 28. cikk pedig a bíróságok és közvetetten más közhatalmi szervek jogértelmezésére irányadó szabály, amely a jogszabályok értelmezésével kapcsolatosan ad eligazítást. Alapjogot vagy Alaptörvényben biztosított jogot tehát ezek a rendelkezések nem deklarálnak, erre tekintettel nem volt helye az utaló indítványi elemek érdemi vizsgálatának.
- [20] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése pedig a hatósági eljárás vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, így a panasszal támadott bírósági határozatok és ezen alaptörvényi rendelkezés között nincs összefüggés. Így a panasznak ez az eleme sem volt érdemben elbírálható.
- [21] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja továbbá az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen az Abtv. 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint az Abtv. 29–31. § szerinti tartalmi követelményeket. Ezeket a feltételeket vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [22] Az indítvány eleget tesz az Abtv. 27. §-ából fakadó feltételeknek, mivel a büntetőeljárást lezáró jogerős határozat ellen irányul. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette. A támadott döntéseket érintően továbbá az indítványozó alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosultnak tekinthető, és figyelemmel arra, hogy a megsemmisíteni kért bírósági határozatok alapjául szolgáló büntetőeljárásnak terheltje volt, nyilvánvalóan érintett is.
- [23] 4. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az is feltétele, hogy az indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

- [24] Az Alkotmánybíróság a konkrét esetben úgy ítélte meg, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem fejtett ki olyan érveket, amelyek alapján az Abtv. 29. §-a szerinti két feltétel bármelyikének a fennállása megállapítható lett volna.
- [25] Hasonlóan nem tartalmaz érdemi és az Abtv. 29. §-ában foglalt feltétel fennállását megalapozó okfejtést az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésére és VI. cikk (1) bekezdésére való hivatkozása sem. Az indítvány ugyan megjelöli ezen sérelmeket, de a hozzájuk fűzött érvek nem támasztják alá sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés vizsgálatát.
- [26] Az indítványozó kifogásai tartalmilag mind az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdései, mind pedig a VI. cikk (1) bekezdése kapcsán annak megállapítására irányulnak, hogy a bíróság jogértelmezése a Be. 206/A. § (1) bekezdésében foglalt haladéktalanság fogalmát érintően nem volt helyes, a jogalkotó szándékának megfelelő.
- [27] Az Alkotmánybíróság a bíróságok jogértelmezésével összefüggésben következetesen hangsúlyozza, hogy a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [28] Az adott ügyben az indítványozó nem adott elő olyan alkotmányjogi indokolást, amely kellően alátámasztotta volna, hogy a támadott ítéleteket meghozó bíróságok jogértelmezését nem szakjogi kérdésben kérte felülbírálni. Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 29. §-a szerinti feltételek teljesülésének a hiányát állapította meg.
- [29] 5. Minderre figyelemmel az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata alapján arra a megállapításra jutott, hogy az nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek, és az alkotmányjogi panasz befogadását, az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjaira figyelemmel visszautasította.

Budapest, 2020. február 18.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/610/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3132/2020. (V. 15.) AB HATÁROZATA

jogszabályi rendelkezés alkalmazásának kizárásáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény 2015. június 12. és 2018. december 31. napja között hatályos 34/A. § (2) bekezdése a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt 103.K.31.305/2019. szám alatt folyamatban lévő, továbbá valamennyi, bármely bíróság előtt folyamatban lévő, ugyanilyen tárgyú ügyben nem alkalmazható.

I n d o k o l á s

I.

- [1] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján benyújtott bírói kezdeményezésében a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény (a továbbiakban: Szt.) 2015. június 12. és 2018. december 31. napja között hatályos 34/A. § (2) bekezdése alkalmazásának kizárását kérte arra hivatkozással, hogy a 3003/2020. (II. 4.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.) megállapította e jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét, a bíróságnak azonban azt az előtte 103.K.31.305/2019. számon folyamatban lévő perben még alkalmaznia kellene.
- [2] Az alapul fekvő ügyben a Magyar Államkincstár Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Igazgatósága költségvetési támogatás igénybevételenek és felhasználásának jogszerűségére irányuló ellenőrzést végzett egy iskolafenntartó alapítvány két oktatási intézményét érintően. Az ellenőrzés megállapításai alapján a BPM-ÁHI/2207-9/2018. számú határozatával a Magyar Államkincstár Budapesti és Pest Megyei Igazgatósága a 2015. szeptember 1-től 2016. december 31-ig terjedő időszakban jogosulatlanul igénybevett átlagbér alapú támogatás és kamatai megfizetésére kötelezte a fenntartót, döntését egyebek mellett az Szt. 34/A. § (2) bekezdésére alapította. A fenntartó e határozat felülvizsgálatát kérte a bíróságtól. A bírói kezdeményezés utal arra, hogy a szóban forgó ügy tényállása alapvetően megegyezik az Abh. alapjául szolgáló ügy tényállásával, tehát a fenntartó a Szt. 34/A. § (2) bekezdésének hatályba lépésekor érvényes szakképzési megállapodással rendelkezett, és a hatályos szakmaszerkezeti rendelet a fenntartó számára támogatható tanulólétszámot állapított meg. Továbbá, mivel emellett is még több, hasonló tárgyú per van folyamatban, a bíróság általános alkalmazási tilalom kimondását tartaná indokoltnak.

II.

- [3] Az Szt. támadott rendelkezésének 2015. június 12. napjától 2018. december 31. napjáig hatályos szövege:

„34/A. § (2) A nem állami fenntartó által fenntartott szakképző iskolában folyó felnőttoktatásban részt vevők létszáma nem haladhatja meg a nappali rendszerű oktatásban részt vevő tanulók – hivatalos októberi statisztikai létszám alapján három tanítási év átlagában számított – létszámát. A felnőttoktatásban részt vevők létszá-

mába nem számít bele a 84. § (5) bekezdés szerinti döntésben foglaltakat meghaladó, állami intézményfenntartótól kizárólag felnőttoktatás céljára átvett keretszámmal megegyező létszám.”

III.

- [4] A bírói kezdeményezés megalapozott.
- [5] 1. Az Abtv. 25. § (1) bekezdése szerint „[ha] a bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította, – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál kezdeményezi a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását.” Az idézett rendelkezés alapján a jog félre tételére vonatkozó hatáskör hiányában a bíró az alkalmazandó joggal összefüggő alkotmányos aggályát köteles az Alkotmánybíróság elé tárni. Az önálló alkalmazási tilalom kezdeményezésének mint a bírói kezdeményezés egyik esetének a jellegzetessége és kivételessége abban áll, hogy ebben az eljárásban a norma alaptörvény-ellenességét – mivel azt az Alkotmánybíróság korábban már megállapította – értelemszerűen már nem kell külön állítani és indokolni. Az indítvány kizárólag a más eljárásban már alaptörvény-ellenesnek minősített norma alkalmazási tilalmának kimondására irányul.
- [6] Önálló alkalmazási tilalom kezdeményezése esetében az „elsődleges cél [...] az, hogy a hasonló ténybeli alaplóból származó, azonos jog alapján megítélendő jogviszonyok hasonló elbírálást nyerjenek a rendes bíróság előtt” {3215/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [12]}, és az Alkotmánybíróság „a peres eljárásokban alkalmazandó, illetve az elbírálás idején már nem hatályos jogszabályok esetében sem engedheti alkotmányellenes normák érvényre juttatását” {3215/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [10]}. „Ha a bíró olyan jogszabály alkalmazásának kizárását kezdeményezi, amelynek alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította, a kérelemnek az Alkotmánybíróság az Abtv. 45. § (4) bekezdése által meghatározott másik mérlegelési szempont, az »Alaptörvény védelme« alapján is helyt adhat, annak érdekében, hogy alaptörvény-ellenes norma ne érvényesülhessen a jogrendben és a bíró az előtte folyamatban lévő ügyet az Alaptörvénnyel összhangban álló jogszabályi rendelkezések alkalmazása révén dönthesse el. Ilyen esetben a bírósági eljárásban érintett személy vagy szervezet érdekeit annyiban indokolt figyelembe venni, hogy elkerülhető legyen egy olyan helyzet, amelyben az érintett Alaptörvényben biztosított joga védelmének absztrakt szempontja alapján az Alkotmánybíróság a bíróság kezdeményezésének helyt ad, de ez az érintett akaratával ellentétesen, – ahelyett hogy a jogsérelmet ténylegesen orvosolná – az érintettnek (további) érdeksérelmet okoz.” {3144/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [38]} Az önálló alkalmazási tilalom kimondása tehát nem automatikus, az indítvány azonban csak kivételes esetben utasítható el.
- [7] 2. Amint arra az indítvány is hivatkozik, az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz és bírói kezdeményezés alapján – az Abtv. 41. § (3) bekezdése figyelembevételével eljárva – az Abh.-ban megállapította, hogy az Szt. 2015. június 12. és 2018. december 31. napja között hatályos 34/A. § (2) bekezdése az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütközően alaptörvény-ellenes volt. Továbbá az indítványokkal érintett perekben alkalmazási tilalomról is rendelkezett. Az Alkotmánybíróság tehát a szóban forgó norma alaptörvény-ellenességéről már döntött, ugyanakkor a norma megsemmisítésének eljárásjogi akadályát képezte az a tény, hogy a norma az Abh. meghozatalakor már módosult tartalommal volt hatályban. Következésképpen jelen ügyben a bíróság úgy ítélte meg, hogy az Szt. 2015. június 12. és 2018. december 31. napja között hatályos 34/A. § (2) bekezdését az Abh.-ban foglaltak ellenére alkalmaznia kellene.
- [8] Az előző pontban (a határozat indokolásának III/1. pontja, Indokolás [5] és köv.) kifejtettek szerint az Alkotmánybíróságnak jelen ügyben is biztosítania kell, hogy alaptörvény-ellenes norma ne érvényesülhessen a jogrendben és a bíróság az előtte folyamatban lévő ügyet az Alaptörvénnyel összhangban álló jogszabályi rendelkezések alkalmazása révén dönthesse el, továbbá, hogy a hasonló ténybeli alaplóból származó, azonos jog alapján megítélendő jogviszonyok hasonló elbírálást nyerjenek a rendes bíróságok előtt. Mindez az alkalmazási tilalom kimondását indokolja a konkrét ügyben, valamint az Abtv. 45. § (4) bekezdése alapján – az Alaptörvény és a jogbiztonság védelme érdekében – általános jelleggel is.
- [9] Megállapítható volt emellett az is, hogy jelen ügyben kizárt, hogy a bíróság kezdeményezésének való helytadás – tehát az alkalmazási tilalom kimondása – a bírósági eljárásban érintett személy vagy szervezet (a Magyar

Államkincstár határozatával érintett nem állami iskolafenntartó felperes) akaratával, érdekeivel ellentétes eredményre vezetne, és számára érdeksérelmet okozhatna. A bírósági felülvizsgálatot ugyanis részben éppen az Szt. 2015. június 12. és 2018. december 31. napja között hatályos 34/A. § (2) bekezdésének az alkalmazásával összefüggő problémára alapították. Mindez a bármely bíróság előtt folyamatban lévő, ugyanilyen tárgyú, állami támogatás visszafizetését érintő ügyekre is megfelelően igaz.

- [10] 3. A kifejtettekre tekintettel az Alkotmánybíróság a rendelkező részben foglaltak szerint az Szt. 2015. június 12. és 2018. december 31. napja között hatályos 34/A. § (2) bekezdésének a konkrét ügyben történő, valamint – az Abtv. 45. § (4) bekezdése alapján – általános alkalmazási tilalmáról döntött.
- [11] Az Abh.-ban írtakkal megegyezően hangsúlyozza ugyanakkor az Alkotmánybíróság, hogy jelen határozat nem jelent állásfoglalást abban a kérdésben, hogy az érintett nem állami fenntartó jogosult-e állami támogatásra, illetve hogy visszafizetési kötelezettsége ténylegesen fennáll-e. Az Alkotmánybíróság döntéséből csak az következik, hogy az érintett ügyeket az alaptörvény-ellenesnek minősített jogszabályi rendelkezés alkalmazása nélkül kell elbírálni.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: III/507/2020.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3133/2020. (V. 15.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Győri Törvényszék 2.Pf.20.092/2019/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Győri Törvényszék 2.Pf.20.092/2019/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és annak – a Győri Járásbíróság P.20.199/2018/25. számú ítéletére kiterjedő hatályú – megsemmisítését kérte az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmére hivatkozással.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy lényege szerint az indítványozó 2004-ben gépjármű megvásárlása céljából deviza alapú kölcsönszerződést kötött. A megállapodást a fizetési kötelezettségek megszegése miatt szerződő partnere 2008-ban felmondta, majd a gépkocsi értékesítése után fennmaradt tartozás megfizetésére szólította fel az indítványozót. A követelés 2012-ben történő engedményezése után a tartozás megfizetése céljából indított fizetési meghagyásos eljárás az indítványozó ellentmondása folytán perré alakult. Az első fokon eljáró Győri Járásbíróság a P.20.199/2018/25. számú ítéletével a követelést – foglalkozva az indítványozó ellenérveivel is (elévülés; az engedményezés törvényi feltételeinek a hiánya; a szerződés létrejöttének, hatályba lépésének, érvénytelenségének a kérdése; a tartozás fennállása és a fizetési késedelem hiánya) – megalapozottnak találta. A másodfokon eljáró Győri Törvényszék a 2.Pf.20.092/2019/5. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 253. § (2) bekezdésére és 254. § (3) bekezdésére hivatkozással „helyes indokai alapján helyben hagyta”.
- [3] 3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, és alkotmányjogi panaszában azt sérelmezte, hogy a keresettel szemben előterjesztett érdemi ellenkérelmében foglalt érve – amely szerint a szerződés nem jött létre, és ekként nem is léphetett hatályba – nem került elbírálásra azért, mert az „elsőfokú ítéletben rögzített indokolás összekeverte a szerződés létrejöttét a hatályba lépésével”. A bíróság e kérdéskörrel kapcsolatos megállapításai egyrészt a szerződésbe, másrészt a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 213. § (1) bekezdésébe ütköznek az indítványozó meglátása szerint. Bár a „járásbíróság mulasztására és jogszabályba ütköző megállapítására” utalt a fellebbezésében, ezzel a törvényszék nem foglalkozott, és lényegében indokolás nélkül hagyta helyben az elsőfokú ítéletet. Mindez szerinte sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében és XXVIII. cikk (1) bekezdésében garantált tisztességes eljáráshoz való jogot.

II.

- [4] Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

III.

- [5] Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [6] 1. Az alkotmányjogi panaszt a kérelmező az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be: a 2019. június 12. napján kelt másodfokú ítélet elleni panaszt 2019. augusztus 7-én adta postára. A rendes jogorvoslással nem támadható másodfokú ítélet alkotmányjogi panasszal támadható, a kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és érintettsége – mivel a támadott végzéssel lezárt eljárásban alperesként részt vett – fennáll.
- [7] Az alkotmányjogi panaszt Alaptörvényben biztosított jog [Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés] sérelmére alapították, és a kérelem részben eleget tesz a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek is: a kérelem a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait (a bíróság a kereset elbírálása során nem tett eleget az indokolási kötelezettségének); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést (Győri Törvényszék 2.Pf.20.092/2019/5. számú ítélete); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés és XXVIII. cikk (1) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a támadott bírósági döntés miért ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági ítélet alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt az elsőfokú bírósági döntésre is kiterjedő hatállyal.
- [8] Az indítványnak az a része ugyanakkor, amely a bírói döntés alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével összefüggésben állítja, nem felel meg a határozott kérelem követelményének, mivel az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése kifejezetten a közigazgatási hatósági eljárás vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, az indítvány viszont kizárólag bírói döntés alaptörvény-ellenességére vonatkozó érvelést tartalmaz {lásd hasonlóan: 3054/2020. (III. 2.) AB végzés, Indokolás [12]}. Ebben a részében ezért a kérelem érdemi elbírálásra nem alkalmas.
- [9] 2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyiknek a fennállása megalapozza a panasz befogadását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálatra az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [10] Az Alkotmánybíróság az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett követelményét a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványként azonosította {7/2013. (III. 1.) AB határozat (a továbbiakban: Abh1.), Indokolás [28]– [34]}. A régi Pp. 254. § (3) bekezdés második mondata – és az azzal megegyező előírást tartalmazó, jelenleg hatályos polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 386. § (4) bekezdése – viszont lehetővé teszi a másodfokú bíróság számára az elsőfokú bíróság indokaira történő utalás mellett a saját indokolás mellőzését. Bár az Alkotmánybíróság korábban, még az Alkotmány hatályban léte alatt vizsgálta a régi Pp. 254. § (3) bekezdés második mondatát a tisztességes eljáráshoz való jog alapján [605/D/2006. AB határozat (a továbbiakban: Abh2.) ABH 2008, 2425], mindeztől nem került sor ezen eljárási szabályt konkrét ügyben alkalmazó bírósági döntés érdemi vizsgálatára [vesd össze: 3155/2019. (VII. 3.) AB végzés, 3380/2018. (XII. 5.) AB végzés, 3211/2018. (VI. 21.) AB végzés]. Megállapítható ezért, hogy jelen ügy az indokolt bírói döntéshez való joggal összefüggésben olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel, amely az ügy érdemi vizsgálatát indokolja. Az alapvető alkotmányjogi kérdés lényege az, hogy az indokolt bírói döntéshez való joggal összeegyeztethető-e az a bírósági határozat, amely az eljárási törvény rendelkezését alkalmazva az önálló indokolás mellőzésével pusztán az elsőfokú bíróság indokolására utal ítéletében.

- [11] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alkalmazásával, a befogadási eljárás lefolytatásának mellőzésével – érdemben bírálta el.

IV.

- [12] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [13] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] gyakorlatának jelen ügy eldöntése szempontjából releváns vonatkozásait foglalta össze (a határozat indokolásának IV/1. pontja, Indokolás [14] és köv.); ezt követően megvizsgálta, hogy a tisztességes bírósági eljárásból fakadó elvárások miképpen érvényesülnek a régi Pp. 254. § (3) bekezdése alkalmazása során (a határozat indokolásának IV/2. pontja, Indokolás [16] és köv.); végezetül pedig az elvi tételeket a konkrét ügyre vetítve állást foglalt arról, hogy a támadott bírósági ítéletben az eljárási szabályt az Alaptörvénynek megfelelően alkalmazták-e (a határozat indokolásának IV/3. pontja, Indokolás [21] és köv.).
- [14] 1. Az alkotmánybírósági gyakorlatban kimunkált alkotmányos mérce értelmében a tisztességes eljárás (*fair trial*) követelménye [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ebből következően egyes részletszabályok hiánya miatt éppúgy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára, lehet egy eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes. A tisztességes eljáráshoz való jog magában foglalja az alkotmányszövegben kifejezetten nem nevesített bírósághoz való jog valamennyi feltételét is (Abh1., Indokolás [24]). „Az ítélezés minőségét meghatározó követelmények egy részét közvetlenül az Alaptörvényben szabályozott, a tisztességes eljáráshoz való jog nevesített részjogosítványának is tekinthető intézményi és eljárási garanciák jelentik [így a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és pártatlanság kívánalma, a tárgyalás igazságossága, nyilvánossága és az észszerű határidőn belüli elbírálás követelménye, lásd: 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]]. A végső soron szintén a tisztességes eljáráshoz való jogra mint »anyajogra« visszavezethető, azzal logikai kapcsolatban álló jogosultságok egy másik csoportja önálló alapjogként került megfogalmazásra az Alaptörvényben [pl. az ártatlanság védelme, a védelemhez való jog, lásd: Alaptörvény XXVIII. cikk (2)–(3) bekezdései]. Vannak továbbá a tisztességes eljáráshoz való jogból levezethető, az Alaptörvényben nem nevesített, de az Alkotmánybíróság által elismert részjogosítványok is [pl. a fegyveregyenlőség követelménye, lásd: 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49], az indokolt bírói döntéshez való jog, lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [28]–[34]]. E jogosítványokat az eljárási törvények több esetben külön szabályokkal megerősítik és részletszabályokkal kibontják.” {3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [48]}.
- [15] Az indokolt bírói döntéshez való jog mindezek alapján az eljárás tisztességességének alkotmányos követelményrendszerén [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] belül azonosított részjogosítvány. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is megerősíti, hogy „[a]z alkotmányos előírás ugyanakkor kizárólag az eljárási törvényekben foglaltak szerint kötelezheti a bíróságot a döntésének alapjául szolgáló indokok bemutatására. Ebből következik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény e szabályát mindig együtt olvassa a jogvita jellege, és az adott ügy típusa által kijelölt konkrét eljárásjogi szabályokkal. [...] Figyelemmel az Alaptörvény 28. cikkében előírt jogszabály értelmezési kötelezettségre is, az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási jogszabályokat a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelelően alkalmazta-e. [...] [A]z Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.” (Abh1., Indokolás [33]–[34])

- [16] 2. A fentiek szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését és az annak részjogosítványát képező indokolt bírói döntéshez való jogot mindig együtt kell olvasni a jogvita jellege, és az adott ügy típusa által kijelölt konkrét eljárásjogi szabályokkal. Mindez szükségessé teszi annak a vizsgálatát, hogy az indokolt bírói döntéshez való jog milyen összefüggésben áll a régi Pp. 254. § (3) bekezdésének második mondatával, amely a másodfokú bíróság számára lehetővé teszi a saját indokolás bizonyos körülmények közötti mellőzését.
- [17] Emlékeztet az Alkotmánybíróság arra, hogy a 21/2014. (VII. 15.) AB határozat szerint „nincs akadálya a tisztességes eljáráshoz való jogot értelmező, de már hatályon kívül helyezett alkotmánybírósági határozatok egyes elvi megállapításai felhasználásának az Alaptörvény értelmezésekor, mivel azok összhangban vannak az Alaptörvény céljával és értelmező rendelkezéseivel is” (Indokolás [50]–[60]). Ezért a jelen ügyben vizsgálandó alkotmányjogi kérdés kapcsán az Alkotmánybíróság támaszkodott a korábban, még az Alkotmány hatályban léte alatt a tisztességes eljárással összefüggésben a régi Pp. 254. § (3) bekezdése vizsgálata során az Abh2.-ben kidolgozott érvekre és alkotmányossági összefüggésekre (Abh2., ABH 2008, 2425, 2437–2438).
- [18] A régi Pp. 254. § (3) bekezdés második mondata – és ezzel megegyezően a Pp. 386. § (4) bekezdése is – az eljárás egyszerűsítése érdekében a másodfokú bíróság számára az indokolás rövidített módját akkor teszi lehetővé, ha a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet annak indokai alapján hagyja helyben. Ilyenkor a másodfokú bíróságnak nem kell megismételnie az elsőfokú határozat indokolását. A határozat indokolásának az egyszerűsítése a felek jogaira és kötelezettségeire nincs hatással: az egyszerűsített indokolás is a másodfokú bíróság indokolása, amely azonban érdemben azonos az elsőfokú bíróság indokolásával. Az tehát éppúgy a fellebbezés elbírálása, mintha a másodfokú bíróság indokai eltérnének az elsőfokú határozat indokolásától. Az egyszerűsített indokolás – habár önálló, saját indokokat nem tartalmaz, de együtt olvasandó az elsőfokú döntés indokolásával – egyik felet sem zárja el a döntés indokainak megismerésétől.
- [19] Mindez csak akkor fordulhat elő, ha a fellebbezés (csatlakozó fellebbezés) és az ellenkérelem semmilyen új tény vagy körülményt nem tartalmaz. Ellenkező esetben ugyanis a másodfokú bíróságnak – összhangban az eljárási szabályokkal és az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazási követelményével – ki kell térnie a jogorvoslati eljárásban szabályszerűen előterjesztett novumokra (új állításokra és érvekre), megindokolva, hogy azokat miért találta az ítélet megváltoztatására alkalmatlannak vagy egyébként figyelembe nem vehetőnek.
- [20] Mindig a konkrét eset körülményeitől függ tehát, hogy a régi Pp. 254. § (3) bekezdés második mondatának alkalmazása – az önálló indokolás mellőzése az elsőfokú ítéletet indokaira történő utalással – az eljárási szabály Alaptörvénnyel összhangban álló alkalmazását jelenti-e avagy az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmére vezet.
- [21] 3. Jelen ügyben az indítványozó azt sérelmezte alkotmányjogi panaszában, hogy a keresettel szemben előterjesztett érdemi ellenkérelmében foglalt érvének a vizsgálatára, amely szerint a szerződés nem jött létre, és ekként nem is léphetett hatályba, nem került sor. Állítása szerint e kérdést egyrészt az elsőfokú bíróság a vizsgált szerződésbe és egyben jogszabályba ütköző módon bírálta el, másrészt e döntést a jogorvoslati fórumként eljáró másodfokú bíróság sem korrigálta.
- [22] Az Abh1. (Indokolás [34]) alapján figyelembe véve az ügyben előterjesztett kérelmeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket, az Alkotmánybíróság a bírósági ítéletek és az ügyben az indítványozó által benyújtott – és az alkotmányjogi panaszhoz becsatolt fellebbezés – alapján a következőket állapította meg a konkrét ügy vonatkozásában.
- [23] Az elsőfokú bíróság minden kétséget kizáróan foglalkozott a kölcsönszerződés létrejöttének és hatályba lépésének a kérdésével, és e tekintetben megindokolta a döntését. A bíróság az indítványozónak az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálta, és ennek értékeléséről határozatában számot adott. Az alkotmányjogi panaszból kitűnően egyébként ezt maga az indítványozó sem vitatja, érvelése alapvetően a bíróság következtetéseinek a vitatására szorítkozik. Az ítélet szerint a kölcsönszerződés létrejött és hatályba is lépett ugyanazon a napon, amikor azt az indítványozót követően a hitelező is aláírta, ezzel szemben viszont az indítványozó véleménye az, hogy a hatályba lépés időpontja nem eshetett egybe a szerződés létrejöttének az időpontjával, és a szerződés nem is jött létre, illetve nem lépett hatályba.
- [24] Az indítványozó a fellebbezésében is a bírósági döntés indokait vitatta, és lényegében e kérdés ismételt vizsgálatát kérte. A másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú döntést helyben hagyta, és bár a régi Pp. 254. § (3) bekezdés második mondata alkalmazásával az elsőfokú bíróság indokainak a megismétlésétől tartózkodott, ezzel az Alkotmánybíróság megítélése szerint nem zárta el az indítványozót a döntés indokainak megismerésétől.

A másodfokú döntés indokolását ebben az esetben érdemben azonosnak kell tekinteni az elsőfokú bíróság indokolásával, amely viszont választ ad a szóban forgó – a szerződés létrejöttét és hatályba lépését érintő – kérdésre. Mivel az indítványozó fellebbezése nem tartalmazott olyan, választ igénylő nívumot, amelyet az elsőfokú döntés ne vizsgált és ne bíralt volna el érdemben, megállapítható, hogy e konkrét esetben az elsőfokú ítéletet indokaira történő utalással az önálló indokolás mellőzése a régi Pp. 254. § (3) bekezdés második mondatába foglalt eljárási szabály Alaptörvénnyel összhangban álló alkalmazását jelentette a másodfokú eljárás vonatkozásában.

- [25] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is emlékeztet arra, hogy a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon [3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]]. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [3237/2012. (IX. 28.) AB végzés; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]]. Önmagában az, hogy az indítványozó a bírósági ítélet érvelését tévesnek, magára nézve hátrányosnak tartja, nem alkotmányossági kérdés, és az az indokolt bírói döntéshez való jogra történő hivatkozással sem tehető azzá.
- [26] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmére alapított indítványt megalapozatlannak találta, és a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1364/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3134/2020. (V. 15.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Fővárosi Törvényszék 22.Bpkf.6001/2019/8. számú végzése és a Pesti Központi Kerületi Bíróság 14.Bpk.61.543/2018/3. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban kérte a Kúria Bfv.III.858/2019/2. számú végzése, a Fővárosi Törvényszék 22.Bpkf.6001/2019/8. számú végzése és a Pesti Központi Kerületi Bíróság 14.Bpk.61.543/2018/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az indítványozó a beadványában és az ahhoz csatolt további két kiegészítésben az alábbiakat adta elő.
- [3] A jelen alkotmányjogi panasszal támadott bírósági határozatok alapjául szolgáló indítványában az indítványozó azt kérte a bíróságoktól, hogy a büntetéseit ne a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.), hanem a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) rendelkezései alapján foglalják össze büntetésbe. Az elsőfokú bíróság a kialakult bírói gyakorlatra hivatkozva az eljárást ennek ellenére a Btk. szabályai alapján folytatta le. A végzés szerint a bíróság nem az alapítételek alapjául szolgáló bűncselekmények elkövetési idejét, hanem az ítéletek jogerőre emelkedését tekintette az alkalmazandó büntető törvénykönyv meghatározása szempontjából irányadónak. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság határozatát helyben hagyta. Az indítványozó a jogerős határozattal szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, azt a Kúria mint törvényben kizártat, elutasította.
- [4] Az indítványozó megjegyzése szerint valamennyi alapítélettel elbírált cselekményét a Btk. hatályba lépése, azaz 2013. július 1. előtt követte el. Úgy véli, hogy a bíróságoknak az összbüntetési eljárásban irányadónak kellett volna tekinteniük a 10/2018. (VII. 18.) AB határozat (a továbbiakban: Abh1.) megállapításait, valamint a 3360/2018. (XI. 28.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.) indokolásának[32]–[33] bekezdéseiben foglaltakat.
- [5] A kifogásolt bírósági határozatok alaptörvény-ellenessége az indítványozó szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezethető kiszámíthatóság követelményének és a visszaható hatály tilalmának a megsértésén alapul. A jogbiztonság és az abból fakadó visszaható hatály tilalma ugyanis megköveteli, hogy senkit se lehessen olyan jogszabályi rendelkezés alapján büntetéssel sújtani, amely a cselekmény elkövetésekor még nem volt hatályos. Az indítványozó szerint sérti a jogbiztonságot, hogy a bíróságok az összbüntetését lényegében az Alkotmánybíróság által már korábban megsemmisített, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény hatálybalépéséhez kapcsolódó átmeneti rendelkezésekről és egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CCXXIII. törvény (a továbbiakban: Btkátm.) 3. §-a szerinti szabályon alapuló eljárásban a Btk. szabályai alapján állapították meg. Nem végezték el a bíróságok az alkalmazandó büntető törvénykönyv vonatkozásában azt a mérlegelést, amely a Btk. 2. §-a alapján és az Alkotmánybíróság hivatkozott határozatai értelmében is kötelességük lett volna. Ezzel az indítványozót hátrányosabb helyzetbe hozták, mintha az összbüntetésbe foglalásra a régi Btk. alapján került volna sor.
- [6] 2. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 14.Bpk.61.543/2018/3. számú, 2018. november 20-án kelt végzésében az indítványozó összbüntetésbe foglalási kérelmét első fokon elutasította.

- [7] A végzés tanúsága szerint az indítványozó az alábbi büntetései összbüntetésbe foglalása iránt terjesztett elő indítványt:
- a) a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2016. május 17. napján kelt és a Fővárosi Törvényszék 32.Bf.10.915/2016/13. számú ítélete folytán 2017. január 23. napján jogerőre emelkedett 14.B.XIII.31. 833/2014/114. számú ítéletével kiszabott 10 év szabadságvesztés (elkövetési idő: 2013. április 10., 2013. május 15., 2013. június 23., 2013. június 7., 2013. február 5., 2013. április 21.);
 - b) a Kecskeméti Városi Bíróság 2012. november 8. napján kelt és a Kecskeméti Törvényszék 1.Bf.69/2013/14. számú határozata folytán 2013. október 9. napján jogerőre emelkedett 21.B.1137/2011/31. számú ítéletével kiszabott 2 év 2 hónap szabadságvesztés (elkövetési idő: 2010. december 18. és 2011. május 6. között);
 - c) a Salgótarjáni Városi Bíróság 2012. október 16. napján kelt és a Balassagyarmati Törvényszék 7.Bf.297/2012/18. számú határozata folytán 2013. december 4. napján jogerőre emelkedett 5.B.97/2012/18. számú ítéletével kiszabott 1 év 8 hónap szabadságvesztés (elkövetési idő: 2011. március 10., 2011. március 28., 2011. augusztus 10.) és
 - d) a Budai Központi Kerületi Bíróság 2010. június 25. napján kelt és a Fővárosi Törvényszék 21.Bf.11.315/2012/13. számú határozata folytán 2013. június 26. napján jogerőre emelkedett 5.B.I.1006/2010/25. számú ítéletével kiszabott 1 év 5 hónap szabadságvesztés (elkövetési idő: 2009. március 24. és 2009. március 27. között).
- [8] Az elsőfokú végzés indokolásának a tanúsága szerint a bíróság az alkalmazandó büntető törvénykönyv megválasztása során figyelemmel volt arra, hogy a Btkátm. 3. §-át az Alkotmánybíróság az Abh1. rendelkező részében megsemmisítette, továbbá arra is, hogy az összbüntetési eljárás során mind a régi Btk., mind a Btk. alkalmazása szóba jöhet. Megállapította ugyanakkor az elsőfokú bíróság, hogy „a hivatkozott AB határozat indokolásának [79] bekezdésében foglaltakkal szemben [...] a Btk. 2. § (2) bekezdése pedig a jog megválasztása során nem irányadó, mivel az cselekmények elbírálására vonatkozik, az összbüntetési eljárás során pedig a bíróság már nem a cselekményeket bírálja el” (végzés 2. oldal). Az elsőfokú bíróság ezért az irányadó bírói gyakorlat alapján járt el, amelynek értelmében „az összbüntetésbe foglalás előfeltételei aszerint vizsgálandók: az alapítételek mely időpontban emelkedtek jogerőre” (végzés 2. oldal). Ezen vizsgálat eredményeként jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy az indítványozó esetében az összbüntetésbe foglalásra a Btk. szabályai az irányadók, és a bíróság az összbüntetésbe foglalást ennek megfelelően végezte el.
- [9] A Fővárosi Törvényszék 22.Bpkf.6001/2019/8. számú, 2019. március 20-án kelt végzésében az elsőfokú bíróság végzését helyben hagyta.
- [10] Utalt rá a Fővárosi Törvényszék, hogy az elsőfokú végzésben az elsőfokú bíróság elmulasztotta feltüntetni az alábbiakat:
- a d) pont szerinti szabadságvesztést a Salgótarjáni Járásbíróság a 2015. december 23-án jogerős 5.Bk.417/2015/7. számú ítéletével a Mosonmagyaróvári Városi Bíróság B.335/2009/12. számú és a Nyíregyházi Városi Bíróság 5.B.I.1006/2010/25. számú ítéleteivel kiszabott szabadságvesztésekkel összbüntetésbe foglalta, annak tartamát 1 év 8 hónapban állapította meg, amely büntetés utolsó napja: 2016. augusztus 27.;
 - a b) és c) pont szerinti büntetéseket a Salgótarjáni Járásbíróság 2016. január 29-én jogerős 5.Bk.9/2016/2. számú ítéletével összbüntetésbe foglalta, annak tartamát 2 év 8 hó 20 nap börtönbüntetésben állapította meg, amely büntetésből az elítélt 2016. március 18-án feltételes kedvezményrel szabadult.
- [11] Ezen felül a másodfokú határozat azt rögzíti, hogy Fővárosi Törvényszék szerint az elsőfokú bíróság helyesen utalt az Abh1.-re, azonban tévesen rögzítette, hogy az összbüntetési eljárás során az ügyben a Btk. rendelkezésin kívül a régi Btk. alkalmazása is felmerülhet. Ezt a következtetést a másodfokú bíróság az alapítételek jogerőre emelkedésének az időpontját megvizsgálva levonta. Egyebekben a másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság következtetéseivel.
- [12] Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján a Kúria 2019. október 3-án meghozta a Bfv.III.858/2019/2. számú végzést, amelyben a felülvizsgálati indítványt elutasította azon az alapon, hogy az törvényben kizárt.

II.

- [13] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

III.

- [14] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az indítvány érdemi vizsgálatát megelőzően lefolytatta az indítvány befogadására irányuló eljárást. Ennek eredményeként az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy az alkotmányjogi panaszindítvány megfelel az Abtv.-ben a befogadás körében az indítvánnyal szemben támasztott követelményeknek.
- [15] 1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A Kúria támadott végzése 2019. október 3-án kelt, míg a panaszt az indítványozó 2019. október 22-én terjesztette elő, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszt határidőben nyújtották be.
- [16] Eleget tesz továbbá az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében a határozott kérelemmel összefüggésben rögzített feltételeknek, mivel megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [B] cikk (1) bekezdés] és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Meghatározza továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó konkrét bírósági határozatokat, okfejtést tartalmaz azok alaptörvény-ellenességéről, valamint kifejezett kérelmet fogalmaz meg a megsemmisítésükre.
- [17] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja továbbá az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen az Abtv. 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint az Abtv. 29–31. § szerinti tartalmi követelményeket. Ezeket a feltételeket vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [18] Az indítvány eleget tesz az Abtv. 27. §-ából fakadó feltételeknek, mivel jogerős összbüntetési határozat ellen irányul. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette. A támadott döntéseket érintően továbbá az indítványozó alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosultnak tekinthető, és figyelemmel arra, hogy a megsemmisíteni kért bírósági határozatok rá vonatkozó büntetőjogi szankciót rögzítenek, nyilvánvalóan érintett is.
- [19] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az is feltétele, hogy az indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [20] A konkrét esetben az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozó által a visszaható hatály tilalmának sérelmével összefüggésben előadott aggályok felvetik a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét. Ezért az indítvány befogadása mellett döntött.
- [21] Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése értelmében az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjeszthet a testület elé. Az Alkotmánybíróság a jelen esetben a hivatkozott rendelkezés alkalmazásával járt el.

IV.

- [22] Az indítvány megalapozott.
- [23] 1. Az indítványozó kifogásait érintően az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[a] bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]; 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [30]} Az Alaptörvény 28. cikke megköveteli, hogy a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék. „A 28. cikk szerint a jogszabály Alaptörvénnyel összhangban történő értelmezése a bíró számára nem csak jog, hanem kifejezett köteletség: amennyiben a bíró a jogszabály szövegét az értelmezés segítségével az Alaptörvénnyel összhangban tudja alkalmazni, annyiban ennek megfelelően köteles eljárni.” {28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}
- [24] Az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz alapján az Alkotmánybíróság „a bírói döntésben foglalt jogértelmezésnek az Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság

az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]; 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [30]} Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasznak az Alkotmánybíróság tehát akkor ad helyt, ha a bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás egyértelmű következménye valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelme.

- [25] Jelen – az Abtv. 27. §-ára alapított – alkotmányjogi panaszeljáráásban az Alkotmánybíróság azt vizsgálhatta, hogy a konkrét bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás következtében megvalósult-e az indítványozót érintően az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a megsértése.
- [26] 2. A kifogásolt bírósági határozatok Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálata keretében az Alkotmánybíróság mindenekelőtt áttekintette az összbüntetés jogintézményét érintően a korábbi határozataiban tett és jelen alkotmánybírósági eljárásban is irányadó megállapításait.
- [27] 2.1. Az Abh1.-ben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy Btkátm. 3. §-a alaptörvény-ellenes, ezért azt – *ex nunc* hatállyal – megsemmisítette. A megsemmisített rendelkezés előírta, hogy „[h]a az összbüntetésbe foglalandó ítéletek közül legalább egy a Btk. hatálybalépését követően emelkedett jogerőre, a Btk. 93–96. §-át kell alkalmazni.”
- [28] Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben részletes indokolását adta annak, miért és miként jutott arra a megállapításra, hogy a Btkátm. 3. §-a kívül esik a korlátozott és kivételes esetek azon körén, amelyen belül a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás az Alkotmánybíróság gyakorlata és a jogállamiság alkotmányos garanciarendszere alapján általában megengedett. Ennek lényege szerint a jogbiztonság alkotmányos követelményéből fakadó elvek, így különösen a kiszámíthatóság és az előre láthatóság elvei azt kívánják meg, hogy az új vagy módosított jogszabályi rendelkezések alkalmazása – lehetőség szerint – a jövőre nézve legyen kötelező, és a szabály a keletkezését megelőzően létrejött tényeket és jogviszonyokat, valamint azok jogkövetkezményeit az érintettek nézve hátrányosan ne szabályozhassa. Garanciát nyújtanak továbbá arra, hogy ezen főszabálytól csak indokolt esetben, módon és mértékben lehessen eltérni, tehát a visszaható hatályú szabályokat csak meghatározott keretek között engedik érvényesülni.
- [29] Az összbüntetés módosított szabályainak a bevezetését a jogalkotó nem bízta a jogalkalmazásra, hanem arról a Btkátm. 3. §-ával rendelkezett. Az Alkotmánybíróság vizsgálatában a Btkátm. 3. §-át érintően ugyanakkor nem csupán azt állapította meg, hogy az az érintett elítéltekre nézve hátrányos tartalmú, helyzetüket elnehezítő szabály, hanem azt is, hogy a rendelkezés alkalmazásáról a jogalkotó visszamenőleges hatállyal rendelkezett. Ezek összehatásaként pedig a Btkátm. 3. § a visszaható hatály tilalmával ellentétes szabályt rögzített, így helye volt az alaptörvény-ellenesség megállapításának (Abh1., Indokolás [63]–[67]).
- [30] 2.2. Az Abh2.-ben az Alkotmánybíróság az Abh1. rendelkező részében és indokolásában tett megállapításokat konkrét alkotmányjogi panaszeljáráásban alkalmazta és tekintette irányadónak.
- [31] A határozat kiemelte: „Ahogyan arra az Alkotmánybíróság az Abh. [értsd: Abh1.] Indokolásának V. részében utalt, a Btkátm. 3. §-ának *ex nunc* hatályú megsemmisítése következtében a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény [...] 839. § (3) bekezdése alapján valamennyi olyan elítélt számára megnyílik a lehetőség az összbüntetésbe foglalással összefüggő indítvány (ismételt) előterjesztésére, akiknél a bíróság a megsemmisített rendelkezést alkalmazva korábban elutasította az összbüntetésbe foglalásra tett indítványt, illetőleg összbüntetést – ugyancsak a Btkátm. 3. §-ára figyelemmel – hivatalból nem állapított meg.” (Abh1., Indokolás [77]; Abh2., Indokolás [25])
- [32] Az Abh2.-ben megerősítette továbbá az Alkotmánybíróság, hogy „[a] Btkátm. 3. §-a szerinti alkalmazási szabály megsemmisítését követően az eljáró bíróságok a Btk. 2. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva hozhatnak döntést arról, hogy az adott összbüntetési eljárásban a régi Btk. vagy a Btk. összbüntetési szabályai tartalmazzanak-e enyhébb rendelkezéseket az elítéltek nézve, és ezért az egyes esetekben melyik büntető törvény alkalmazandó.” (Abh1., Indokolás [79]; Abh2., Indokolás [26])
- [33] Ezen döntéshozatal az Alkotmánybíróság álláspontja szerint komplex értékelést követel meg, amelyre vonatkozóan az Abh2. [30] bekezdése ad iránymutatást.
- [34] Konklúzióként foglalta össze végül a határozat, hogy az Abh1.-et „követően ezért a bíróságok valamennyi olyan összbüntetésbe foglalás során kötelesek lefolytatni a Btk. 2. §-a szerinti vizsgálatot, amikor az összbüntetésbe

foglalandó ítéletek között van olyan, amely alapjául szolgáló cselekmény elkövetési ideje a régi Btk. hatálya idejére esik, feltéve hogy az összbüntetésbe foglalás egyéb törvényi feltételei az adott esetben fennállnak. Az új Btk. összbüntetési szabályai pedig a Btk. 2. §-a értelmében csak olyan esetben alkalmazhatók mérlegelés nélkül, ha az összbüntetésbe foglalással érintett valamennyi ítélet alapjául szolgáló cselekmény elkövetésére a Btk. hatályba lépését követően került sor.” (Abh2., Indokolás [32])

- [35] 2.3. A szintén összbüntetéssel kapcsolatos kérdéseket vizsgáló és az Abh1. indokolásán alapuló 3168/2019. (VII. 10.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh3.) az Alkotmánybíróság utalt rá, hogy az összbüntetés jogi természetét az Abh1.-ben részletesen elemezte (Indokolás [22]–[37]). A döntés értelmezése szerint az összbüntetés sajátos jogintézmény, valójában olyan büntetéskiszabás, amely felülírja a jogerős ítéletek jogkövetkezményekkel kapcsolatos rendelkezéseit, és megállapítja a letöltendő szabadságvesztés mértékét anélkül, hogy a terhelt bűnösségéről maga döntést tartalmazna (Abh3., Indokolás [23]). Az összbüntetési szabályok alkalmazását a Btkátm. 3. §-a szabályozta (Abh3., Indokolás [26]), méghozzá olyan módon, hogy a hatálybalépését megelőzően keletkezett tényekhez – vagyis a hatályba lépését megelőzően jogerőre emelkedett ítéletekhez – fűzött új, a korábban hatályos szabályozáshoz képest eltérő jogkövetkezményt. Meghatározta ugyanis az ebbe a körbe eső ítéletekben kiszabott szabadságvesztés büntetések esetén az összbüntetés tartamának a megállapítására irányadó szabályt. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint ezért a Btkátm. 3. § tartalmilag visszaható hatályúnak minősült (Abh1., Indokolás [56]–[57]). A régi Btk. és a Btk. kapcsolódó szabályait összevetve továbbá az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a támadott rendelkezés az érintett jogalanyokra nézve szigorúbb, a jogalanyok helyzetét elnehezítő tartalmú (Abh1., Indokolás [59]–[60]; Abh3., Indokolás [28]).
- [36] 2.4. A fenti előzményeket követően, az 1/2020. (I. 2.) AB határozat (a továbbiakban: Abh4.) alapjául szolgált alkotmánybírói eljárásban végezte el a testület a 2/2019. Büntető jogegységi határozatot (a továbbiakban: BJE) Alaptörvénnyel való összhangjának a vizsgálatát. Annak eredményeként pedig arra a következtetésre jutott, hogy a BJE sérti mind az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből, mind pedig az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményeket.
- [37] Az Abh4. értelmében a BJE rendelkező része azért nem áll összhangban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, mert az abban foglalt értelmezés nem felel meg a visszaható hatály tilalmából fakadóan az Abh1.-ben és az Abh3.-ban az összbüntetési szabályok kapcsán kifejtett követelményeknek.
- [38] „Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban [értsd: Abh1.] a Btkátm. 3. §-át érintően nem csupán azt állapította meg, hogy az az érintett elítéltekre nézve hátrányos tartalmú, helyzetüket elnehezítő szabályt tartalmazott, hanem egyúttal azt is, hogy alkalmazásáról a jogalkotó visszamenőleges hatállyal rendelkezett. Az Abh.-ban [értsd: Abh1.] az Alkotmánybíróság a Btk. 93–96. §-aira vonatkozóan nem vont le közvetlen következtetést. Ám annak eredményeként, hogy a Btkátm. 3. §-a csupán alkalmazási szabály volt, amely a Btk. 93–96. §-ok alkalmazásáról rendelkezett, az Alkotmánybíróság a visszaható hatály tilalmának a megsértését a Btk. 93–96. §-ok tartalmi vizsgálata alapján állapította meg. Ennek következtében a Btkátm. megsemmisített 3. §-át érintően levont következtetéseket az Alkotmánybíróság a Btk. 93–96. §-aiban rögzített összbüntetési szabályokra is irányadónak tekintette.” (Abh4., Indokolás [52])
- [39] Rögzítette továbbá az Alkotmánybíróság, hogy „[ö]sszbüntetésbe foglalni csak jogerős ítéleteket lehet. Az ítéletek jogerőre emelkedése ténykérdés. Az összbüntetésbe foglalás lehetősége ugyan valóban az időrendben második jogerős ítélettel nyílik meg, ez azonban nem jelenti azt, hogy az időrendben első ítélet büntetőjogi jogkövetkezményt meghatározó rendelkezését az összbüntetés ne foglalná magába, ne írná felül. Az összbüntetés így ugyanolyan hatást gyakorol az időrendben elsőként jogerős ítéletre, mint az összbüntetéssel érintett több jogerős ítéletre. Ebből következően a visszaható hatály tilalmának a tiszteletben tartása szempontjából az időrendben elsőként hozott ítélet meghatározó.” (Abh4., Indokolás [55])
- [40] Mivel a BJE rendelkező része ezen szempontokkal ellentétes iránymutatást tartalmazott a jogalkalmazás számára, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a BJE sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését.
- [41] Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésével kapcsolatos alkotmányossági vizsgálat keretében rögzítette a határozat az alábbiakat is.
- [42] „Az összbüntetés szabályait a jogalkotó hagyományosan a büntető törvénykönyv általános részében helyezi el. Ennek megfelelően az összbüntetést a Btk. hatályosan is a 93–96. §-okban, a büntetés kiszabására irányadó rendelkezéseket összefoglaló IX. Fejezetben szabályozza.

A Btk. szabályainak az időbeli hatályát maga a törvény határozza meg. A Btk. 2. § (1) bekezdése értelmében a bűncselekményt – a törvényben foglalt kivételekkel – az elkövetése idején hatályban lévő büntető törvény szerint kell elbírálni.

A törvényhez fűzött jogalkotói indokolás értelmében a Btk. felhívott rendelkezése – a hatályos joggal egyezően – általános szabályként azt írja elő, hogy a bűncselekményt az elkövetés idején hatályban lévő törvény szerint kell elbírálni. A *nullum crimen sine lege* és *nulla poena sine lege* elvekből következik, hogy az új bűncselekményt megállapító, illetve az elbírálást szigorító büntetőtörvénynek nem lehet visszaható ereje. A törvény a visszaható hatály tilalma alól két kivételt határoz meg: a később hatályba lépett enyhébb szabályozást, illetve – bizonyos esetekben – a nemzetközi jog általánosan elismert szabályai alapján büntetendő cselekmények körét.

Sem a jogszabály szövegéből, sem az ahhoz fűzött jogalkotói indokolásból nem vezethető le kivételszabály a bűncselekmény elbírálása körében irányadó anyagi jogi szabályok körét érintően.” (Abh4., Indokolás [59]–[62])

[43] Az Alkotmánybíróság szerint továbbá „egyértelmű, hogy az összbüntetés anyagi jogi szabály, és az összbüntetés megállapítása az ítélező bíró feladata, függetlenül attól, hogy arra az alapeljárásban vagy utóbb, különleges eljárásban kerül sor. Anyagi jogi szabály alkalmazásakor pedig az ítélező bírónak a Btk. 2. §-a alapján kell eljárni. Azt, hogy a Btk. 2. §-át mikor nem kell alkalmazni, maga a törvény egyértelműen és taxatívén rögzíti. A kivételszabályokat ugyanis a jogalkotó a Btk. 2. § (2)–(3) bekezdéseiben pontosan meghatározta. Minden olyan esetben, amelyre nem irányadók ezek a kivételszabályok, a Btk. 2. § (1) bekezdése szerinti főszabály az irányadó és az alkalmazandó a jogalkotó szándéka szerint. [...]

A Kúria a BJE rendelkező részében foglalt megállapítással lényegében egy új kivételszabályt, vagyis jogot alkotott, amellyel a Btk. 2. § (1) bekezdése szerinti főszabály alkalmazását az összbüntetéssel összefüggő egyes esetekben kizárta.” (Abh4., Indokolás [64]–[65])

[44] Ezért az Alkotmánybíróság az Abh4.-ben megállapította, hogy a BJE meghozatalakor a Kúria túllépte a jogegység biztosítására vonatkozó alaptörvényi felhatalmazás kereteit, és elvonta a törvényhozói hatalmi ág jogkörét, ami az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésének a sérelmét eredményezte.

[45] 3. Az indítványban kifogásolt bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság elsőként az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság részét képező jogbiztonságból fakadó visszaható hatály tilalma alapján vizsgálta meg. Annak során különösen irányadónak tekintette az Abh1., az Abh2., az Abh3. és az Abh4. megállapításait.

[46] 3.1. A jogállamiság klauzulából kiolvasható jogbiztonság követelménye az Alkotmánybíróság következetes fel fogása szerint azt jelenti, hogy a jogrendszer egésze, annak részterületei, valamint egyes szabályai világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címzettjei számára előre láthatóak legyenek és a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzanak {9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 65–66; újabb gyakorlatból: 38/2012. AB határozat, Indokolás [84] és 3106/2013. (V. 17.) AB határozat, Indokolás [8]}. A jogbiztonság teremt meg a lehetőséget a jogalanyoknak arra, hogy magatartásukat ténylegesen a jog előírásaihoz tudják igazítani {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [58]}. „A jogi normák előreláthatóságának és kiszámítható működésének követelménye felöleli a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás korlátozott és kivételes lehetőségét. Vagyis jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg jogkövetkezményeket: nem rögzíthet kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé.” {Abh1., Indokolás [50]; legutóbb megerősítette: 33/2019. (XI. 27.) AB határozat, Indokolás [39]}

[47] Ezen követelmény érvényesülése az indítványozó esetében az alábbiakra tekintettel volt vizsgálható. Az indítványozó négy összbüntetésbe foglalni kért alapítélete közül egy 2013. július 1-jét megelőzően, míg három az adott időpontot követően emelkedett jogerőre. Az elítélt továbbá az alapítélettel elbírált cselekmények közül egyet a Btk. hatályba lépése, azaz 2013. július 1-je után követett el, a további három ítélet alapjául szolgáló cselekmények elkövetési ideje azonban ezen időponthoz képet korábbi.

[48] Az indítvánnyal támadott, 2018. november 20-án kelt elsőfokú bírósági végzés az indítványozó esetében az összbüntetésbe foglalásra a Btk. szigorúbb szabályait rendelte alkalmazni annak ellenére, hogy a Btk. kötelező alkalmazását előíró jogszabályi rendelkezést, a Btkátm. 3. §-át az Alkotmánybíróság 2018. július 19. napjával megsemmisítette.

[49] Az elsőfokú végzés indokolása szerint a bíróság az alkalmazandó büntető törvénykönyv megválasztása során figyelemmel volt arra, hogy a Btkátm. 3. §-át az Alkotmánybíróság az Abh1. rendelkező részében megsemmi-

sítette, továbbá arra is, hogy az összbüntetési eljárás során mind a régi Btk., mind a Btk. alkalmazása szóba jöhet. Megállapította ugyanakkor az elsőfokú bíróság, hogy – szemben a hivatkozott AB határozat indokolásának [79] bekezdésében foglaltakkal – a Btk. 2. § (2) bekezdése az alkalmazandó büntető törvénykönyv megválasztása során nem irányadó, mivel az cselekmények elbírálására vonatkozik, az összbüntetési eljárás pedig a bíróság már nem a cselekményeket bírálja el. Az elsőfokú bíróság ezért az irányadó bírói gyakorlat alapján járt el és jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy az indítványozó esetében az összbüntetésbe foglalásra a Btk. szabályai az irányadók.

- [50] A Fővárosi Törvényszék 22.Bpkf.6001/2019/8. számú, 2019. március 20-án kelt másodfokú végzésében az elsőfokú bíróság végzését helyben hagyta. A másodfokú határozat rögzíti, hogy az elsőfokú bíróság helyesen utalt az Abh1.-re, azonban tévesen rögzítette, hogy az összbüntetési eljárás során az ügyben a Btk. rendelkezésein kívül a régi Btk. alkalmazása is felmerülhet. Ezt a következtetést a másodfokú bíróság az alapítételek jogerőre emelkedésének az időpontját megvizsgálva vont le. Egyebekben a másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság következtetéseivel. Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján a Kúria 2019. október 3-án meghozta a Bfv.III.858/2019/2. számú végzést, amelyben a felülvizsgálati indítványt elutasította azon az alapon, hogy az törvényben kizárt.
- [51] 3.2. A támadott bírósági végzések kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy azok nem állnak összhangban az Abh1., valamint a kifogásolt összbüntetési eljárással párhuzamosan meghozott az Abh2. és Abh3., sem pedig az utóbb elfogadott Abh4. megállapításaival.
- [52] Az indítványozó összbüntetési indítványa alapján eljáró bíróságok ugyanis a kifogásolt végzések tanúsága szerint nem folytatták le a Btk. 2. §-a értelmében annak a vizsgálatát, hogy a bűncselekményt az elkövetése vagy az elbírálása idején hatályban lévő büntetőtörvény szerint kell elbírálni, holott az indítványozó által elkövetett és az alapítételek alapjául szolgáló négy bűncselekmény közül három elkövetési ideje 2013. július 1. előtti. Ezzel szemben az eljáró bíróságok tartalmilag a Btkátm. megsemmisített 3. §-ának megfelelő vizsgálatot folytattak, és annak eredményeként jutottak arra a következtetésre, hogy az indítványozó esetében nincs helye a régi Btk. összbüntetési szabályai alkalmazásának.
- [53] Hiába terjesztett elő tehát az Abh1. közzétételét követően indítványt az indítványozó – az Abh2. megállapításának megfelelően – ítéletei összbüntetésbe foglalására (Abh2., Indokolás [34]). Kérelmét a bíróság nem a megsemmisített Btkátm. 3. §-a figyelmen kívül hagyásával, és nem a hatályos eljárásjogi szabályok, valamint a visszaható hatály tilalmával összhangban álló anyagi jogi rendelkezések alapján bírálta el. Az ismételt döntéshozatal eredményeként és a jelen alkotmányjogi panasszal támadott határozatok következtében ezért a visszaható hatály tilalmának a megsértésével az indítványozónak okozott sérelem orvoslására nem kerülhetett sor.
- [54] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy „[a]z alkotmányos büntetőjognak az Alaptörvény rendelkezéseiből fakadó komplex követelményrendszere, a jogállamiság és a jobbiztonság érvényesülésének kritériumai, köztük különösen a visszaható hatály tilalma nem csupán irányt mutatnak, de határokat is szabnak a jogalkotói és a jogalkalmazói tevékenységnek” {16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [74]}. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint továbbá a *contra legem* bírói jogértelmezés felveti „a bíróságok törvényeknek való alávetettsége elvének sérelmét is. A jogállamiság elvéből, követelményéből az is következik, hogy a jogértelmezés nem válhat a jogalkalmazó szerv önkényes, szubjektív döntésének eszközévé. Ellenkező esetben sérülne a jobbiztonság követelménye, a jogalkalmazó szervek döntéseire vonatkozó kiszámíthatósági és előre láthatósági elvárás” {3026/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [27]; de ugyanígy: 3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [52]}.
- [55] A fentieket alapul véve az Alkotmánybíróság a konkrét ügyben megállapította, hogy a megsemmisített jogszabályhely tartalmával egyező bírói gyakorlat alapján hozott, és egyúttal az Alkotmánybíróság – bíróságokra is kötelező – határozataival, az azokból fakadó követelményekkel összhangban nem álló bírósági határozat ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményekkel.
- [56] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy a Fővárosi Törvényszék 22.Bpkf.6001/2019/8. számú jogerős végzése ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményekkel, ezért azt – az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján eljárva – megsemmisítette.
- [57] Úgy ítélte meg továbbá az Alkotmánybíróság, hogy a konkrét esetben nem csupán a jogerős, hanem az elsőfokú bírósági határozat megsemmisítésére is szükség van ahhoz, hogy az Alaptörvény rendelkezései maradék-

talánul érvényesüljenek, és az indítványozó gyakorolhassa a bírósághoz forduláshoz jogát. Ezért – az Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján eljárva – megsemmisítette a Pesti Központi Kerületi Bíróság 14.Bpk.61.543/2018/3. számú végzését is.

- [58] Nem tartotta ugyanakkor szükségesnek az Alkotmánybíróság, hogy a megsemmisítés hatálya a Kúria Bfv. III.858/2019/2. számú végzésére is kiterjedjen, mivel a felülvizsgálati kérelem törvényi kizártság okán történő elutasítása az ügy érdemét érintő döntést nem tartalmazott.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1721/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3135/2020. (V. 15.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Pesti Központi Kerületi Bíróság 20.Bpk.60.220/2019/2. számú végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék 29.Bpkf.8140/2019/4. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Szála Tímea ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban kérte a Pesti Központi Kerületi Bíróság 20.Bpk.60.220/2019/2. számú végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék 29.Bpkf.8140/2019/4. számú másodfokú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz előzményeként előadta, hogy az alábbi három jogerős elítélése kapcsán kezdeményezte összbüntetési eljárás lefolytatását a Pesti Központi Kerületi Bírósághoz 2016. október 20-án előterjesztett beadványában:
 - a Pesti Központi Kerületi Bíróság 20.B.XIII.11.897/2013/62. számú ítéletével, amely 2013. november 28-án kelt, és a Fővárosi Törvényszék 22.Bf.5511/2014/74. számú ítéletével 2016 február 23-án jogerőre emelkedett 3 év 6 hónap szabadságvesztésre ítélte (és 5 év közügyektől eltiltás, elkövetési idő: 2008. január 14., 2008. február 8.);
 - a Tiszafüredi Járásbíróság 1.B.271/2012/134. számú, 2014. február 14-én kelt ítéletével, amely a Szolnoki Törvényszék 1.Bf.545/2014/19. számú ítéletével 2015. november 11-én jogerőre emelkedett 1 év 11 hónap szabadságvesztésre ítélte (és 4 év közügyektől eltiltásra, elkövetési idő: 2004. június 16., 2004. június 3., 2004. október 20., 2005. május 2., 2005. nyara, 2005. október 13., 2005. október 20., 2005. november 15., 2005. november 16., 2005. július 21., 2005. július 29., 2005. augusztus 31., 2005. szeptember 5.);
 - a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 3.B.II.1777/2012/16. számú ítéletével, amely 2013. október 9-én kelt, és a Fővárosi Törvényszék 22. Bf.13.679/2013/6. számú ítéletével 2014. február 7-én, majd a Kúria Bfv. II.1382/2014/15. számú végzésével elrendelt megismételt másodfokú eljárásban a Fővárosi Törvényszék 27.Bf.II.6139/2015/16. számú ítéletével, amely 2015. szeptember 22-én jogerőre emelkedett 1 év 4 hónap szabadságvesztésre ítélte (és 4 év közügyektől eltiltásra, elkövetési idő: 2012. március 16., 2012. március 22.).
- [3] Az indítványozó megjegyzése szerint valamennyi összbüntetésbe foglalni kért alapítélete 2013. július 1-jét követően emelkedett jogerőre, azonban az is látható, hogy valamennyi alapítélettel elbírált cselekményét a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) hatályba lépése, azaz 2013. július 1. előtt követte el.
- [4] A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2016. október 28. napján kelt, 20.Beü.13.319/2016/4. számú, fellebbezés hiányában 2016. december 7. napján jogerőre emelkedett ítéletével a három megjelölt alapítéletet összbüntetésbe foglalta. Az összbüntetés tartamát a bíróság 4 év 7 hónap szabadságvesztésben állapította meg, amelynek végrehajtási fokozata fegyház, egyúttal kizárta az elítélt feltételes szabadságra bocsátásának a lehetőségét. Az indítványozó jelenleg ezt az összbüntetési ítéletét tölti. Az ítélet indokolásában a bíróság hivatkozott a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény hatálybalépéséhez kapcsolódó átmeneti rendelkezésekről és egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CCXXIII. törvény (a továbbiakban: Btkátm.) 3. §-ára (ítélet 2. oldal), és rögzítette, hogy mivel az indítványozott alapítéletek mindegyike a Btk. hatályba lépését követően emelkedett jogerőre, ezért az összbüntetési eljárásban a Btk. rendelkezéseit kellett alkalmazni.

- [5] Ezt követően hozta meg az Alkotmánybíróság a 10/2018 (VII. 18.) AB határozatot (a továbbiakban: Abh1.), amelyben megállapította a Btkátm. 3. §-a alaptörvény-ellenességét, egyúttal a jogszabályi rendelkezést megsemmisítette. Az indítványozó az Abh1. megállapításai közül az indokolás [79] bekezdésben foglaltakat emelte ki.
- [6] Szintén felhívta az indítványozó a 3360/2018 (XI. 28.) AB határozatot (a továbbiakban: Abh2.), amelyben az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben foglalt értelmezést erősítette meg és rámutatott arra, hogy az Abh1. rendelkező részében és indokolásában tett megállapítások a konkrét alkotmányjogi panasz eljárásban is irányadók. Az indítványozó utalt arra is, hogy az Abh2. alapjául hasonló problémakör szolgált, mint a jelen alkotmányjogi panasz.
- [7] A hivatkozott két alkotmánybírói határozat megállapításaira figyelemmel, továbbá mivel valamennyi alapítélettel érintett cselekményét 2013. július 1-jét megelőzően követte el, ugyanakkor esetében az összbüntetési ítéletben nem történt meg – nem is történhetett meg – a cselekmények elkövetési idejére figyelemmel a Btk. 2. §-a szerinti vizsgálat, az indítványozó a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 840. § alapján ismételt összbüntetésbe foglalásra tett indítványt. Abban kérte, hogy az összbüntetési eljárást a bíróság a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) rendelkezései alapján folytassa le esetében, mivel a régi Btk. rendelkezései rá nézve kedvezőbbek, nemcsak az elengedés mértéke, hanem például az ismételt összbüntetésbe foglalás lehetősége miatt is.
- [8] A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 20.Bpk.60.220/2019/2. számú végzésével az indítványozó összbüntetésbe foglalás iránti indítványát elutasította. A bíróság a végzés indokolásában hivatkozott ugyan az Abh1. megállapításaira, azonban kifejtette, hogy az egységes és töretlen bírói gyakorlat értelmében az összbüntetési eljárásban alkalmazandó anyagi jogi szabály tekintetében az alapítéletek jogerőre emelkedésének van relevanciája, azaz annak, hogy mikor nyílt meg az összbüntetésbe foglalás lehetősége. Ha pedig legalább egy alapítélet 2013. július 1. napját követően emelkedett jogerőre, akkor a Btk. rendelkezései alapján kell az összbüntetési eljárást lefolytatni. Mivel pedig az indítványozó esetében ezen gondolatmenet alapján a Btk. alkalmazásának volt helye, a bíróság az ismételt összbüntetésbe foglalás iránti indítványt elutasította.
- [9] Az indítványozó megállapítása szerint a bíróság tehát az indítványozó összbüntetési eljárásban nem tulajdonított jelentőséget az alapul szolgáló bűncselekmények elkövetési idejének, és nem folytatott le a Btk. 2. §-a szerinti vizsgálatot sem annak megállapítására, hogy melyik az indítványozóra nézve kedvezőbb és alkalmazandó büntető törvénykönyv. Ezzel a bíróság az indítványozó szerint lényegében az Abh1.-el ellentétes döntést hozott.
- [10] Az elsőfokú végzés ellen az indítványozó és a védője is fellebbezéssel élt. Azt a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 29.Bpkf.8140/2019/4. számú végzésével bírálta el. A másodfokú bíróság a fellebbezéseket nem találta alaposnak, és az elsőfokú végzést – annak helyes indokaira tekintettel – helyben hagyta.
- [11] Az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú bíróságnak az elsőfokú végzést hatályon kívül kellett volna helyeznie, és az elsőfokú bíróságot az összbüntetési eljárás lefolytatására kellett volna utasítania a Be. 840. § alapján.
- [12] Utalt rá az indítványozó, hogy a másodfokú bíróság a helyben hagyó végzés indokolásában tévesen arra hivatkozik, hogy az elsőfokú bíróság a Btk. 2. §-ban az időbeli hatályra vonatkozó rendelkezések alapján állapította meg a Btk. alkalmazhatóságát. Ezt alátámasztja, hogy a másodfokú bíróság hivatkozása szerint az összbüntetés esetében nem az elkövetési idő képezi az időbeli hatály megállapíthatóságának alapját, hanem az összbüntetésbe foglalás lehetőségének a megnyílása.
- [13] A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 20.Bpk.60.220/2019/2. számú végzése és a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 29.Bpkf.8140/2019/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és a megsemmisítését az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, IV. cikk (1)–(2) bekezdései, valamint XV. cikk (1) bekezdése alapján kérte. Az indítványozó szerint ugyanis a Btkátm. 3. § Abh1. általi megsemmisítésével együtt az Alkotmánybíróság világos iránymutatást adott a bíróságok eljárására nézve, amikor az Abh1. [79] pontjában kifejtette: a Btkátm. 3. §-a szerinti alkalmazási szabály megsemmisítését követően az eljáró bíróságok a Btk. 2. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva hozhatnak döntést arról, hogy az adott összbüntetési vagy utólagos összbüntetési eljárásban a régi Btk. vagy a Btk. összbüntetési szabályai tartalmazznak-e enyhébb rendelkezéseket az elítélre nézve és ezért az egyes esetekben melyik büntető törvény alkalmazandó. Az Abh2. [33] bekezdése értelmében továbbá, ha a bíróság mellőzi a Btk. 2. §-a szerinti mérlegelést és a döntése a megsemmisített rendelkezéssel tartalmilag azonos szempontok és elvek alkalmazásán alapul, felmerül a konkrét bírói döntés alaptörvény-ellenességének a lehetősége.

- [14] Az indítványozó esetében a bíróságok nem az Abh1.-ben foglalt iránymutatásnak megfelelően jártak el, amelyből az indítványozó szerint a támadott bírósági döntések alaptörvény-ellenességére lehet következtetni.
- [15] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével kapcsolatosan kifejtette az indítványozó, hogy az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben rögzítette, hogy a Btkátm. 3. §-a miért nem áll összhangban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogállamiság követelményével. Mivel a konkrét esetben a bíróságok lényegében az alaptörvény-ellenesnek nyilvánított és megsemmisített Btkátm. 3. §-át alkalmazták, döntésük – azonos gondolatmenet alapján – szintén az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével ellentétes.
- [16] A támadott ítéleteket az indítványozó azon az alapon tartotta az Alaptörvény IV. cikk. (1) bekezdésébe ütközőnek, hogy azok alapján olyan összbüntetési ítélettel megállapított jogerős szabadságvesztés büntetést tölt, amely a bíróságok Alaptörvénnyel összhangban álló döntéshozatala és a régi Btk. szabályainak az alkalmazása esetén rövidebb időtartamú is lehetne. Hozzátette, hogy nem önhibájából került abba a helyzetbe, hogy a 2004., 2005., 2008. és 2012. években elkövetett cselekményeit az eljáró bíróságok 11, 8 illetve 3 és fél év alatt bírálták el.
- [17] Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével összefüggésben pedig előadta az indítványozó, hogy az eljárások lefolytatása során tőle független körülmények vezettek oda, hogy az alapítételek valóban a Btk. hatálybalépését követően emelkedtek jogerőre. Az egyes eljárások elhúzódása miatt az indítványozó hátrányosabb helyzetbe került, mint azon elítéltek, akiknek az ügyeit a bíróságok észszerű időn belül elbírálták. Ezért az ügyében hozott bírósági határozatokat az indítványozó Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményekkel is ellentétesnek tartotta.
- [18] Mindezeket követően az indítványozó kitért arra, hogy a Kúria elfogadta a 2/2019. Büntető jogegységi határozatot (a továbbiakban: BJE), és kifejtette érveit arra vonatkozóan, hogy a BJE miért ellentétes az Abh1. és az Abh2. rendelkezéseivel és megállapításaival. Indokoltnak tartotta továbbá, hogy az Alkotmánybíróság a BJE alaptörvény-ellenességének a vizsgálatát is elvégezze.

II.

- [19] Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„IV. cikk (1) Mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz.

(2) Senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani. Tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés csak szándékos, erőszakos bűncselekmény elkövetése miatt szabható ki.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.”

III.

- [20] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az indítvány érdemi vizsgálatát megelőzően lefolytatta az indítvány befogadására irányuló eljárást. Annak eredményeként az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy az alkotmányjogi panaszindítvány megfelel az Abtv.-ben a befogadás körében az indítvánnyal szemben támasztott követelményeknek.
- [21] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban úgy nyilatkozott, hogy a támadott másodfokú végzést 2019. június 19-én vette kézhez. A bíróság által csatolt irodai utasítás igazolja, hogy a bíróság a sérelmezett végzést 2019. június 16-án kiadmányozta. Ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz 2019. augusztus 10-én határidőben érkezett az elsőfokú bíróságra.
- [22] Az indítványozó jogi képviselője eljárási jogosultságát az indítványhoz csatolt meghatalmazással megfelelően igazolta, így az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (6) bekezdése szerinti előírásnak is megfelel.
- [23] Az alábbiak szerint tesz továbbá eleget az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében a határozott kérelemmel összefüggésben rögzített feltételeknek. Megjelöli az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó

törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B] cikk (1) bekezdés, IV. cikk (1)–(2) bekezdés, XV. cikk (1) bekezdés], és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Meghatározza továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálendő konkrét bírósági határozatokat, okfejtést tartalmaz azok alaptörvény-ellenességéről, valamint kifejezett kérelmet fogalmaz meg a megsemmisítésükre.

- [24] Az indítványozó az indítványában kitért arra is, hogy a Kúria elfogadta a BJE-t. Kifejtette az érveit arra vonatkozóan, hogy a BJE miért ellentétes az Abh1. és az Abh2. rendelkezéseivel és megállapításaival. Indokoltnak tartotta továbbá, hogy az Alkotmánybíróság a BJE alaptörvény-ellenességének a vizsgálatát is elvégezze. Nem hivatkozott ugyanakkor az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, mint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezésre, és nem fogalmazott meg kifejezett kérelmet a BJE megsemmisítésére. Az Alkotmánybíróság ezen felül utal rá, hogy az 1/2020. (I. 2.) AB határozat (a továbbiakban: Abh3.) alapjául szolgáló alkotmánybírósági eljárásban már elvégezte a BJE Alaptörvénnyel való összhangjának a vizsgálatát. Annak eredményeként pedig arra a következtetésre jutott, hogy a BJE sérti mind az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből, mind pedig az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményeket, ezért a jogegységi határozatot a Magyar Közlönyben történő közzétételére, 2019. június 25. napjára visszaható hatállyal megsemmisítette. A BJE-t érintően ezért nem volt helye érdemi vizsgálat lefolytatásának.
- [25] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja továbbá az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen az Abtv. 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint az Abtv. 29–31. § szerinti tartalmi követelményeket. Ezeket a feltételeket vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [26] Az indítvány eleget tesz az Abtv. 27. §-ából fakadó feltételeknek, mivel jogerős összbüntetési határozat ellen irányul. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette. A támadott döntéseket érintően továbbá az indítványozó alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosultnak tekinthető, és figyelemmel arra, hogy a megsemmisíteni kért bírósági határozatok rá vonatkozó büntetőjogi szankciót rögzítenek, nyilvánvalóan érintett is.
- [27] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az is feltétele, hogy az indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [28] A konkrét esetben az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozó által előadott aggályok, különös tekintettel az Abh1. és az Abh2. megállapításaira, felvetik a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét. Ezért az indítvány befogadása mellett döntött.
- [29] Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése értelmében az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjeszthet a testület elé. Az Alkotmánybíróság a jelen esetben a hivatkozott rendelkezés alkalmazásával járt el.

IV.

- [30] Az indítvány megalapozott.
- [31] 1. Az indítványozó kifogásait érintően az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[a] bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]; 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [30]} Az Alaptörvény 28. cikke megköveteli, hogy a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék. „A 28. cikk szerint a jogszabály Alaptörvénnyel összhangban történő értelmezése a bíró számára nem csak jog, hanem kifejezett köteletség: amennyiben a bíró a jogszabály szövegét az értelmezés segítségével az Alaptörvénnyel összhangban tudja alkalmazni, annyiban ennek megfelelően köteles eljárni.” {28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}
- [32] Az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezésnek az Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem

- áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]; 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [30]} Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság tehát akkor ad helyt, ha a bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás egyértelmű következménye valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelme.
- [33] Jelen – az Abtv. 27. §-ára alapított – alkotmányjogi panaszjárásban az Alkotmánybíróság azt vizsgálhatta, hogy a konkrét bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás következtében megvalósult-e az indítványozót érintően az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, IV. cikk (1)–(2) bekezdéseinek, valamint XV. cikk (1) bekezdésének a megsértése. Az állított jogsérelmek köréből az Alkotmánybíróság elsőként az indítványozó Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével kapcsolatos kifogásait értékelte.
- [34] 2. A kifogásolt bírósági határozatok Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálata keretében az Alkotmánybíróság mindenekelőtt áttekintette az összbüntetés jogintézményét érintően a korábbi határozataiban tett és jelen alkotmánybírósági eljárásban is irányadó megállapításait.
- [35] 2.1. Az Abh1.-ben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy Btkátm. 3. §-a alaptörvény-ellenes, ezért azt – *ex nunc* hatállyal – megsemmisítette. A megsemmisített rendelkezés előírta, hogy „[h]a az összbüntetésbe foglalandó ítéletek közül legalább egy a Btk. hatálybalépését követően emelkedett jogerőre, a Btk. 93–96. §-át kell alkalmazni.”
- [36] Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben részletes indokolását adta annak, miért és miként jutott arra a megállapításra, hogy a Btkátm. 3. §-a kívül esik a korlátozott és kivételes esetek azon körén, amelyen belül a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás az Alkotmánybíróság gyakorlata és a jogállamiság alkotmányos garanciarendszere alapján általában megengedett. Ennek lényege szerint a jogbiztonság alkotmányos követelményéből fakadó elvek, így különösen a kiszámíthatóság és az előre láthatóság elvei azt kívánják meg, hogy az új vagy módosított jogszabályi rendelkezések alkalmazása – lehetőség szerint – a jövőre nézve legyen kötelező, és a szabály a keletkezését megelőzően létrejött tényeket és jogviszonyokat, valamint azok jogkövetkezményeit az érintettek nézve hátrányosan ne szabályozhassa. Garanciát nyújtanak továbbá arra, hogy ezen főszabálytól csak indokolt esetben, módon és mértékben lehessen eltérni, tehát a visszaható hatályú szabályokat csak meghatározott keretek között engedik érvényesülni.
- [37] Az összbüntetés módosított szabályainak a bevezetését a jogalkotó nem bízta a jogalkalmazásra, hanem arról a Btkátm. 3. §-ával rendelkezett. Az Alkotmánybíróság vizsgálatában a Btkátm. 3. §-át érintően ugyanakkor nem csupán azt állapította meg, hogy az az érintett elítéltekre nézve hátrányos tartalmú, helyzetüket elnehezítő szabály, hanem azt is, hogy a rendelkezés alkalmazásáról a jogalkotó visszamenőleges hatállyal rendelkezett. Ezek összehatásaként pedig a Btkátm. 3. § a visszaható hatály tilalmával ellentétes szabályt rögzített, így helye volt az alaptörvény-ellenesség megállapításának (Abh1., Indokolás [63]–[67]).
- [38] 2.2. Az Abh2.-ben az Alkotmánybíróság az Abh1. rendelkező részében és indokolásában tett megállapításokat konkrét alkotmányjogi panasz eljárásban alkalmazta és tekintette irányadónak.
- [39] A határozat kiemelte: „A hogyan arra az Alkotmánybíróság az Abh. [értsd: Abh1.] Indokolásának V. részében utalt, a Btkátm. 3. §-ának *ex nunc* hatályú megsemmisítése következtében a [...] [Be.] 839. § (3) bekezdése alapján valamennyi olyan elítélt számára megnyílik a lehetőség az összbüntetésbe foglalással összefüggő indítvány (ismételt) előterjesztésére, akiknél a bíróság a megsemmisített rendelkezést alkalmazva korábban elutasította az összbüntetésbe foglalásra tett indítványt, illetőleg összbüntetést – ugyancsak a Btkátm. 3. §-ára figyelemmel – hivatalból nem állapított meg (Abh1., Indokolás [77]; Abh2., Indokolás [25]).
- [40] Az Abh2.-ben megerősítette továbbá az Alkotmánybíróság, hogy „[a] Btkátm. 3. §-a szerinti alkalmazási szabály megsemmisítését követően az eljáró bíróságok a Btk. 2. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva hozhatnak döntést arról, hogy az adott összbüntetési eljárásban a régi Btk. vagy a Btk. összbüntetési szabályai tartalmazzanak-e enyhébb rendelkezéseket az elítéltek nézve, és ezért az egyes esetekben melyik büntetőtörvény alkalmazandó.” (Abh1., Indokolás [79]; Abh2., Indokolás [26])
- [41] Ezen döntéshozatal az Alkotmánybíróság álláspontja szerint komplex értékelést követel meg, amelyre vonatkozóan az Abh2. [30] bekezdése ad iránymutatást.
- [42] Konklúzióként foglalta össze végül a határozat, hogy az Abh1.-et „követően ezért a bíróságok valamennyi olyan összbüntetésbe foglalás során kötelesek lefolytatni a Btk. 2. §-a szerinti vizsgálatot, amikor az összbüntetésbe foglalandó ítéletek között van olyan, amely alapjául szolgáló cselekmény elkövetési ideje a régi Btk. hatálya

idejére esik, feltéve hogy az összbüntetésbe foglalás egyéb törvényi feltételei az adott esetben fennállnak. Az új Btk. összbüntetési szabályai pedig a Btk. 2. §-a értelmében csak olyan esetben alkalmazhatók mérlegelés nélkül, ha az összbüntetésbe foglalással érintett valamennyi ítélet alapjául szolgáló cselekmény elkövetésére a Btk. hatályba lépését követően került sor.” (Abh2., Indokolás [32])

- [43] 2.3. A szintén összbüntetéssel kapcsolatos kérdéseket vizsgáló és az Abh1. indokolásán alapuló 3168/2019. (VII. 10.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh4.) az Alkotmánybíróság utalt rá, hogy az összbüntetés jogi természetét az Abh1.-ben részletesen elemezte (Indokolás [22]–[37]). A döntés értelmezése szerint az összbüntetés sajátos jogintézmény, valójában olyan büntetéskiszabás, amely felülírja a jogerős ítéletek jogkövetkezményekkel kapcsolatos rendelkezéseit, és megállapítja a letöltendő szabadságvesztés mértékét anélkül, hogy a terhelt bűnösségéről maga döntést tartalmazna (Abh4., Indokolás [23]). Az összbüntetési szabályok alkalmazását a Btkátm. 3. §-a szabályozta (Abh4., Indokolás [26]), méghozzá olyan módon, hogy a hatálybalépését megelőzően keletkezett tényekhez – vagyis a hatályba lépését megelőzően jogerőre emelkedett ítéletekhez – fűzött új, a korábban hatályos szabályozáshoz képest eltérő jogkövetkezményt. Meghatározta ugyanis az ebbe a körbe eső ítéletekben kiszabott szabadságvesztés büntetések esetén az összbüntetés tartamának a megállapítására irányadó szabályt. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint ezért a Btkátm. 3. § tartalmilag visszaható hatályúnak minősült (Abh1., Indokolás [56]–[57]). A régi Btk. és a Btk. kapcsolódó szabályait összevetve továbbá az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a támadott rendelkezés az érintett jogalanyokra nézve szigorúbb, a jogalanyok helyzetét elnehezítő tartalmú (Abh1., Indokolás [59]–[60]; Abh4., Indokolás [28]).
- [44] 2.4. A fenti előzményeket követően, az Abh3. alapjául szolgáló alkotmánybírósági eljárásban végezte el a testület a BJE Alaptörvénnyel való összhangjának a vizsgálatát. Ennek eredményeként pedig arra a következtetésre jutott, hogy a BJE sérti mind az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből, mind pedig az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményeket, ezért a jogegységi határozatot a Magyar Közlönyben történő közzétételére, 2019. június 25. napjára visszaható hatállyal megsemmisítette.
- [45] Az Abh3. értelmében a BJE rendelkező része azért nem áll összhangban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, mert az abban foglalt értelmezés nem felel meg a visszaható hatály tilalmából fakadóan az Abh1.-ben és az Abh4.-ben az összbüntetési szabályok kapcsán kifejtett követelményeknek.
- [46] „Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban [értsd: Abh1.] a Btkátm. 3. §-át érintően nem csupán azt állapította meg, hogy az az érintett elítéltekre nézve hátrányos tartalmú, helyzetüket elnehezítő szabályt tartalmazott, hanem egyúttal azt is, hogy alkalmazásáról a jogalkotó visszamenőleges hatállyal rendelkezett. Az Abh.-ban [értsd: Abh1.] az Alkotmánybíróság a Btk. 93–96. §-aira vonatkozóan nem vont le közvetlen következtetést. Ám annak eredményeként, hogy a Btkátm. 3. §-a csupán alkalmazási szabály volt, amely a Btk. 93–96. §-ok alkalmazásáról rendelkezett, az Alkotmánybíróság a visszaható hatály tilalmának a megsértését a Btk. 93–96. §-ok tartalmi vizsgálata alapján állapította meg. Ennek következtében a Btkátm. megsemmisített 3. §-át érintően levont következtetéseket az Alkotmánybíróság a Btk. 93–96. §-aiban rögzített összbüntetési szabályokra is irányadónak tekintette.” (Abh3., Indokolás [52])
- [47] Rögzítette továbbá az Alkotmánybíróság, hogy „[ö]sszbüntetésbe foglalni csak jogerős ítéleteket lehet. Az ítéletek jogerőre emelkedése ténykérdés. Az összbüntetésbe foglalás lehetősége ugyan valóban az időrendben második jogerős ítélettel nyílik meg, ez azonban nem jelenti azt, hogy az időrendben első ítélet büntetőjogi jogkövetkezményt meghatározó rendelkezését az összbüntetés ne foglalná magába, ne írná felül. Az összbüntetés így ugyanolyan hatást gyakorol az időrendben elsőként jogerős ítéletre, mint az összbüntetéssel érintett több jogerős ítéletre. Ebből következően a visszaható hatály tilalmának a tiszteletben tartása szempontjából az időrendben elsőként hozott ítélet meghatározó.” (Abh3., Indokolás [55])
- [48] Mivel a BJE rendelkező része ezen szempontokkal ellentétes iránymutatást tartalmazott a jogalkalmazás számára, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a BJE sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését.
- [49] Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésével kapcsolatos alkotmányossági vizsgálat keretében rögzítette a határozat az alábbiakat is.
- [50] „Az összbüntetés szabályait a jogalkotó hagyományosan a büntető törvénykönyv általános részében helyezi el. Ennek megfelelően az összbüntetést a Btk. hatályosan is a 93–96. §-okban, a büntetés kiszabására irányadó rendelkezéseket összefoglaló IX. Fejezetben szabályozza.

A Btk. szabályainak az időbeli hatályát maga a törvény határozza meg. A Btk. 2. § (1) bekezdése értelmében a bűncselekményt – a törvényben foglalt kivételekkel – az elkövetése idején hatályban lévő büntető törvény szerint kell elbírálni.

A törvényhez fűzött jogalkotói indokolás értelmében a Btk. felhívott rendelkezése – a hatályos joggal egyezően – általános szabályként azt írja elő, hogy a bűncselekményt az elkövetés idején hatályban lévő törvény szerint kell elbírálni. A *nullum crimen sine lege* és *nulla poena sine lege* elvekből következik, hogy az új bűncselekményt megállapító, illetve az elbírálást szigorító büntetőtörvénynek nem lehet visszaható ereje. A törvény a visszaható hatály tilalma alól két kivételt határoz meg: a később hatályba lépett enyhébb szabályozást, illetve – bizonyos esetekben – a nemzetközi jog általánosan elismert szabályai alapján büntetendő cselekmények körét.

Sem a jogszabály szövegéből, sem az ahhoz fűzött jogalkotói indoklásból nem vezethető le kivételszabály a bűncselekmény elbírálása körében irányadó anyagi jogi szabályok körét érintően.” (Abh3., Indokolás [59]–[62])

[51] Az Alkotmánybíróság szerint továbbá „egyértelmű, hogy az összbüntetés anyagi jogi szabály, és az összbüntetés megállapítása az ítélkező bíró feladata, függetlenül attól, hogy arra az alapeljárásban vagy utóbb, különleges eljárásban kerül sor. Anyagi jogi szabály alkalmazásakor pedig az ítélkező bírónak a Btk. 2. §-a alapján kell eljárni. Azt, hogy a Btk. 2. §-át mikor nem kell alkalmazni, maga a törvény egyértelműen és taxatívén rögzíti. A kivételszabályokat ugyanis a jogalkotó a Btk. 2. § (2)–(3) bekezdéseiben pontosan meghatározta. Minden olyan esetben, amelyre nem irányadóak ezek a kivételszabályok, a Btk. 2. § (1) bekezdése szerinti főszabály az irányadó és az alkalmazandó a jogalkotó szándéka szerint. [...]

A Kúria a BJE rendelkező részében foglalt megállapítással lényegében egy új kivételszabályt, vagyis jogot alkotott, amellyel a Btk. 2. § (1) bekezdése szerinti főszabály alkalmazását az összbüntetéssel összefüggő egyes esetekben kizárta.” (Abh3., Indokolás [64]–[65])

[52] Ezért az Alkotmánybíróság az Abh3.-ban megállapította, hogy a BJE meghozatalakor a Kúria túllépte a jogegység biztosítására vonatkozó alaptörvényi felhatalmazás kereteit, és elvonta a törvényhozói hatalmi ág jogkörét, ami az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésének a sérelmét eredményezte.

[53] 3. Az indítványban kifogásolt bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság elsőként az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság részét képező jogbiztonságból fakadó visszaható hatály tilalma alapján vizsgálta meg. Annak során különösen irányadónak tekintette az Abh1., az Abh2., az Abh3. és az Abh4. megállapításait.

[54] 3.1. A jogállamiság klauzulából kiolvasható jogbiztonság követelménye az Alkotmánybíróság következetes fel fogása szerint azt jelenti, hogy a jogrendszer egésze, annak részterületei, valamint egyes szabályai világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címzettjei számára előre láthatóak legyenek és a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzanak {9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 65–66; újabb gyakorlatból: 38/2012. AB határozat, Indokolás [84] és 3106/2013. (V. 17.) AB határozat, Indokolás [8]}. A jogbiztonság teremti meg a lehetőséget a jogalanyoknak arra, hogy magatartásukat ténylegesen a jog előírásaihoz tudják igazítani {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [58]}. „A jogi normák előreláthatóságának és kiszámítható működésének követelménye felöleli a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás korlátozott és kivételes lehetőségét. Vagyis jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg jogkövetkezményeket: nem rögzíthet kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé.” {Abh1., Indokolás [50]; legutóbb megerősítette: 33/2019. (XI. 27.) AB határozat, Indokolás [39]}

[55] Ezen követelmény érvényesülése az indítványozó esetében az alábbiakra tekintettel volt vizsgálható. Az indítványozó valamennyi összbüntetésbe foglalni kért alapítélete 2013. július 1-jét követően emelkedett jogerőre, azonban valamennyi alapítélettel elbírált cselekményét a Btk. hatályba lépése, azaz 2013. július 1-je előtt követte el.

[56] Az indítvánnyal támadott, 2019. február 19-én kelt elsőfokú bírósági végzés az indítványozó esetében az összbüntetésbe foglalásra a Btk. szigorúbb szabályait rendelte alkalmazni annak ellenére, hogy a Btk. kötelező alkalmazását előíró jogszabályi rendelkezést, a Btk. 3. §-át az Alkotmánybíróság 2018. július 19. napjával megsemmisítette.

[57] Az elsőfokú végzés indokolása szerint „a Btk. időbeli hatálya vonatkozásában az egységes és töretlen bírói gyakorlat értelmében az összbüntetési eljárásban alkalmazandó anyagi jogszabály tekintetében az alapítéletek jogerőre emelkedésének van relevanciája, azaz mikor nyílt meg az összbüntetésbe foglalás lehetősége, az mikor

vált szükségessé. Így, ha legalább egy alapítélet 2013. július 1. napját követően emelkedett jogerőre, akkor a Btk. rendelkezései alapján kell az összbüntetési eljárást lefolytatni [BH 2000. 135.; BH 2000. 237.; BH 2001. 1.; 10/2018. (VII. 18.) AB határozat 65. és 79. pont]. Ebből következően a bíróságnak csak akkor van törvényes lehetősége az 1978. évi IV. törvény szabályait alkalmaznia, ha valamennyi alapítélet 2013. július 1. napját megelőzően emelkedett jogerőre. Mivel jelen esetben valamennyi ítélet 2013. július 1. napját követően emelkedtek jogerőre, a bíróság fentiekre figyelemmel a Btk. összbüntetési szabályait alkalmazta.” (Végzés 2. oldal)

- [58] A másodfokú bíróság az elsőfokú végzést 2019. június 13-án kelt végzésével helyben hagyta, mivel annak indokolását minden tekintetben helytállóan minősítette. Az indokolás értelmében „az összbüntetésre vonatkozó szabályok időbeli hatályának vizsgálatakor az elsőfokú bíróság helyesen alkalmazta a [Btk-t] a [rég]i Btk.] szabályaival szemben tekintve, hogy valamennyi ítéletet e törvény – 2013. július 1. napjával történt – hatályba lépését követően hozták meg.” (Végzés 1. oldal) Utalt ugyan az indokolás arra is, hogy a kerületi bíróság nem a Btkátm. 3. §-a, hanem a – mind a korábban hatályos, mind az új – Btk. 2. §-ban az időbeli hatályra vonatkozó rendelkezések alapján állapította meg a Btk. alkalmazhatóságát a kérelem elbírálása során (végzés 2. oldal). Ennek ellenére azt is rögzítette, hogy „nem mérlegelhető, hogy a régi Btk. alkalmazása az elítélre kedvezőbb lenne-e az alapján, hogy a bűncselekmények elkövetési ideje a régi Btk. hatálya alá esik. Nincs tehát törvényi alapja annak, hogy a bíróság a [rég]i Btk.] rendelkezéseit alkalmazza jelen eljárásban.” (Végzés 2. oldal)
- [59] 3.2. A támadott bírósági végzések kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy azok nem állnak összhangban az Abh1. és az Abh2., valamint a kifogásolt összbüntetési eljárással párhuzamosan meghozott Abh4. és az utóbb elfogadott Abh3. megállapításaival.
- [60] Az indítványozó összbüntetési indítványa alapján eljáró bíróságok ugyanis – a másodfokú bíróság hivatkozása ellenére – a kifogásolt végzések tanúsága szerint nem folytatták le a Btk. 2. §-a értelmében annak a vizsgálatát, hogy a bűncselekményt az elkövetése vagy az elbírálása idején hatályban lévő büntetőtörvény szerint kell elbírálni, holott az indítványozó által elkövetett és az alapítéletek alapjául szolgáló valamennyi bűncselekmény elkövetési ideje 2013. július 1. előtti. Ezzel szemben az eljáró bíróságok tartalmilag a Btkátm. megsemmisített 3. §-ának megfelelő vizsgálatot folytattak, és annak eredményeként jutottak arra a következtetésre, hogy az indítványozó esetében nincs helye a régi Btk. összbüntetési szabályai alkalmazásának.
- [61] Hiába terjesztett elő tehát az Abh1. közzétételét követően ismételt indítványt az indítványozó – az Abh2. megállapításának megfelelően – ítéletei összbüntetésbe foglalására (Abh2., Indokolás [34]). Indítványát a bíróság nem a megsemmisített Btkátm. 3. §-a figyelmen kívül hagyásával, és nem a hatályos eljárásjogi szabályok, valamint a visszaható hatály tilalmával összhangban álló anyagi jogi rendelkezések alapján bírálta el. Az ismételt döntéshozatal eredményeként és a jelen alkotmányjogi panasszal támadott határozatok következtében ezért a visszaható hatály tilalmának a megsértésével az indítványozónak okozott sérelem orvoslására nem kerülhetett sor.
- [62] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy „[a]z alkotmányos büntetőjognak az Alaptörvény rendelkezéseiből fakadó komplex követelményrendszere, a jogállamiság és a jogbiztonság érvényesülésének kritériumai, köztük különösen a visszaható hatály tilalma nem csupán irányt mutatnak, de határokat is szabnak a jogalkotói és a jogalkalmazói tevékenységnek” {16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [74]}. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint továbbá a *contra legem* bírói jogértelmezés felveti „a bíróságok törvényeknek való alávetettsége elvének sérelmét is. A jogállamiság elvéből, követelményéből az is következik, hogy a jogértelmezés nem válhat a jogalkalmazó szerv önkényes, szubjektív döntésének eszközévé. Ellenkező esetben sérülne a jogbiztonság követelménye, a jogalkalmazó szervek döntéseire vonatkozó kiszámíthatósági és előre láthatósági elvárás” {3026/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [27]; de ugyanígy: 3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [52]}.
- [63] A fentieket alapul véve az Alkotmánybíróság a konkrét ügyben megállapította, hogy a megsemmisített jogszabályhely tartalmával egyező bírói gyakorlat alapján hozott, és egyúttal az Alkotmánybíróság – bíróságokra is kötelező – határozataival, az azokból fakadó követelményekkel összhangban nem álló bírósági határozat ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményekkel.
- [64] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy a Fővárosi Törvényszék 29.Bpkf.8140/2019/4. számú végzése ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményekkel, ezért azt – az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján eljárva – megsemmisítette.

- [65] Úgy ítélte meg továbbá az Alkotmánybíróság, hogy a konkrét esetben nem csupán a jogerős, hanem az elsőfokú bírósági határozat megsemmisítésére is szükség van ahhoz, hogy az Alaptörvény rendelkezései maradéktalanul érvényesüljenek, és az indítványozó gyakorolhassa a bírósághoz forduláshoz jogát. Ezért – az Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján eljárva – megsemmisítette a Pesti Központi Kerületi Bíróság 20.Bpk.60.220/2019/2. számú végzését is.
- [66] Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján megállapította, az érdemi vizsgálatot az Alaptörvény további felhívott rendelkezései – IV. cikk (1)–(2) bekezdés, XV. cikk (1) bekezdés – alapján nem folytatta le.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1359/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3136/2020. (V. 15.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Soproni Járásbíróság Bpk.292/2018/13. számú végzése, valamint Győri Törvényszék mint másodfokú bíróság 3.Bpkf.216/2019/3. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban kérte a Soproni Járásbíróság Bpk.292/2018/13. számú végzése és a Győri Törvényszék mint másodfokú bíróság 3.Bpkf.216/2019/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz előzményeként előadta, hogy az alábbi hat jogerős elítélése kapcsán terjesztett elő indítványt a Soproni Járásbíróságon, amelyben összbüntetési eljárás lefolytatását indítványozta:
- az Esztergomi Városi Bíróság B.420/2008/56. számú, 2011. január 27. napján kelt ítéletével kiszabott, és a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság Bf.128/2011/16. számú határozatával 2011. december 20. napján jogerőre emelkedett 3 év börtönbüntetés, 3 év közügyek gyakorlásától eltiltás és 200 000 Ft pénzmellékbüntetés (elkövetési idő: 2007. június 4. vagy 5. napja, 2007. július 1. napja, 2007. év első fele, 2007. május 29. napja, 2007. június hónap, 2007. július 2. és 2007. július 9. napja);
 - a Győri Városi Bíróság B.1400/2011/29. számú, 2012. április 3. napján kelt ítéletével kiszabott, és a Győri Törvényszék Bf.230/2012/8. számú határozatával 2012. szeptember 26. napján jogerőre emelkedett 3 év fegyházbüntetés és 3 év közügyek gyakorlásától eltiltás (elkövetési idő: 2010. augusztus 21. napja, 2010. november 2. napja, 2010. november 4. napja, 2009. október hónap);
 - a Fonyódi Járásbíróság B.169/2012/13. számú, 2013. február 6. napján kelt ítéletével, és a Kaposvári Törvényszék Bf.230/2013/3. számú határozatával kiszabott, 2013. június 20. napján jogerőre emelkedett 3 év 6 hónap fegyházbüntetés és 5 év közügyek gyakorlásától eltiltás (elkövetési idő: 2011. július hónap és 2011. augusztus hónap vége közötti időszak, 2011. augusztus, 2011. augusztus 4. és 2011. augusztus 10. közötti időszak, 2011. augusztus 1.);
 - a Soproni Járásbíróság B.317/2013/17/1. számú, 2015. május 19. napján kelt és 2015. május 22. napján jogerőre emelkedett ítéletével kiszabott 3 év 6 hónap börtönbüntetés és 5 év közügyek gyakorlásától eltiltás (elkövetési idő: 2011. tavasz, 2011. szeptember és 2012. január 5. közötti időszak, 2011. október, 2011. október 17. és 24. közötti időszak, 2011. november, 2012. január eleje);
 - az Esztergomi Városi Bíróság B.89/2005/5. számú, 2005. július 21. napján kelt és aznap jogerőre emelkedett ítéletével kiszabott 1 év 6 hónap, végrehajtásában 4 év próbaidőre felfüggesztett börtönbüntetés és 150 000 Ft pénzmellékbüntetés (elkövetési idő: 2004. június, a szabadságvesztés-büntetés végrehajtását utóbb az Esztergomi Városi Bíróság a B.151/2007/14. számú, 2007. augusztus 29. napján jogerőre emelkedett ítéletével rendelte el);
 - az Esztergomi Városi Bíróság Bk.47/2008/2. számú, 2008. február 20. napján kelt és 2008. március 10. napján jogerőre emelkedett határozatával összbüntetésbe foglalta az Esztergomi Városi Bíróság B.151/2007/14. számú, 2007. augusztus 29. napján jogerőre emelkedett ítéletét és az Esztergomi Városi Bíróság B.272/2007/11. számú, 2008. január 30. napján jogerőre emelkedett ítéletét, és az összbüntetés időtartamát 9 hónap börtönbüntetésben határozta meg.
- [3] Az indítványozó megjegyzése szerint valamennyi alapítélettel elbírált cselekményét a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) hatályba lépése, azaz 2013. július 1. előtt követte el. Nem

emelkedett ugyanakkor jogerőre valamennyi alapítélet ezen dátumot megelőzően, ám az indítványozó szerint az eljárások elhúzódása rajta kívül álló körülményeknek volt betudható.

- [4] A bíróság az indítványozó okfejtése szerint mégis ez utóbbi okból, vagyis azért utasította el az összbüntetésbe foglalási indítványát, mert volt olyan alapítélete, amely már a Btk. hatályba lépése után lett jogerős, azért az összbüntetési eljárásban a Btk. szabályait kellett alkalmazni. Ezen szabályok alapján pedig nem volt lehetőség ismételt összbüntetésbe foglalásra.
- [5] Álláspontja alátámasztására az indítványozó hivatkozott a 10/2018. (VII. 18.) AB határozat (a továbbiakban: Abh1.) megállapításaira, utalt továbbá arra, hogy ezeket az Alkotmánybíróság a 3360/2018. (XI. 28.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2., Indokolás [32], a 3361/2018. (XI. 28.) AB határozat, Indokolás [37] és a 3362/2018. (XI. 28.) AB határozat, Indokolás [35] is megerősítette.
- [6] Kifogása szerint az Alkotmánybíróság hivatkozott határozataiban is előírt, a Btk. 2. §-án alapuló vizsgálatot az alkalmazandó büntető törvénykönyvet érintően az ügyében eljáró bíróságok nem végezték el, és nem vették figyelembe azt sem, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény hatálybalépéséhez kapcsolódó átmeneti rendelkezésekről és egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CCXXIII. törvény (a továbbiakban: BtkÁtm.) 3. §-át az Alkotmánybíróság megsemmisítette.
- [7] Mindennek volt az a következménye, hogy a bíróságok a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) kedvezőbb szabályai helyett a Btk. indítványozóra nézve hátrányosabb szabályait alkalmazták az összbüntetési eljárásban.

- [8] 2. Az Alkotmánybíróság felhívása nyomán az indítványozó beadványát az alábbiakkal egészítette ki.
- [9] A támadott bírósági határozatok alaptörvény ellenességét az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1)–(2) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (4)–(7) bekezdései, 26. cikk (1) bekezdése, valamint 28. cikke alapján kérte megállapítani.
- [10] Kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság végezze el a 2/2019. Büntető jogegységi határozat (a továbbiakban: BJE) Alaptörvénnyel való összhangjának a vizsgálatát is, mivel az ellentmond az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéseinek, továbbá az eredeti beadványában nevesített alkotmánybírósági határozatok megállapításainak.

II.

- [11] Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezése:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

III.

- [12] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az indítvány érdemi vizsgálatát megelőzően lefolytatta az indítvány befogadására irányuló eljárást. Ennek eredményeként az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy az alkotmányjogi panaszindítvány az Abtv.-ben a befogadás körében az indítvánnyal szemben támasztott követelményeknek az alábbiak szerint felel meg.
- [13] 1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A támadott másodfokú határozatot a tértivevény tanúsága szerint 2019. május 30-án kézbesítették az indítványozónak. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszt az indítványozó 2019. június 19-én határidőben terjesztette elő.
- [14] Részben tesz eleget ugyanakkor az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében a határozott kérelemmel összefüggésben rögzített feltételeknek. Megjelölte az indítványozó az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 26. § (1) bekezdés és 27. §], valamint az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B) cikk (1) bekezdés, XV. cikk (1)–(2) bekezdés, XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (4)–(7) bekezdések, 26. cikk (1) bekezdés, valamint 28. cikk]. Az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét ugyanakkor az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdés, XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (4)–(7) bekezdések, 26. cikk (1) bekezdés, valamint 28. cikk rendelkezéseivel összefüggésben nem határozta meg. Az indítványozó által előadott jogsérelem tartalmilag kizárólag az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódik.

Megjelölte továbbá az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján az Alkotmánybíróság által vizsgálandó konkrét bírósági határozatokat, és előadott okfejtést azok alaptörvény-ellenességéről, valamint kifejezett kérelmet fogalmazott meg a megsemmisítésükre. Nem így járt el ugyanakkor az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított panaszelemet érintően. Kérte ugyan az Alkotmánybíróságtól a BJE vizsgálatát, ám annak alaptörvény-ellenességét nem indokolta meg, arra vonatkozó okfejtést nem adott elő. Az Alkotmánybíróság ezen felül az 1/2020. (I. 2.) AB határozat (a továbbiakban: Abh3.) alapjául szolgált alkotmánybírósági eljárásban már elvégezte a BJE Alaptörvénnyel való összhangjának a vizsgálatát. Ennek eredményeként pedig arra a következtetésre jutott, hogy a BJE sérti mind az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből, mind pedig az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményeket, ezért a jogegységi határozatot a Magyar Közlönyben történő közzétételére, 2019. június 25. napjára visszaható hatállyal megsemmisítette.

- [15] Mindezek miatt az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján, továbbá az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdés, XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (4)–(7) bekezdések, 26. cikk (1) bekezdés, valamint 28. cikk rendelkezéseit érintően nem volt helye érdemi vizsgálat lefolytatásának.
- [16] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja továbbá az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen az Abtv. 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint az Abtv. 29–31. § szerinti tartalmi követelményeket. Ezeket a feltételeket vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [17] Az indítvány eleget tesz az Abtv. 27. §-ából fakadó feltételeknek, mivel jogerős összbüntetési határozat ellen irányul. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette. A támadott döntéseket érintően továbbá az indítványozó alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosultnak tekinthető, és figyelemmel arra, hogy a megsemmisíteni kért bírósági határozatok rá vonatkozó büntetőjogi szankciót rögzítenek, nyilvánvalóan érintett is.
- [18] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az is feltétele, hogy az indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [19] A konkrét esetben az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozó által a visszaható hatály tilalmának sérelmével összefüggésben előadott aggályok felvetik a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét. Ezért az indítvány befogadása mellett döntött.
- [20] Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése értelmében az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjeszthet a testület elé. Az Alkotmánybíróság a jelen esetben a hivatkozott rendelkezés alkalmazásával járt el.

IV.

- [21] Az indítvány megalapozott.
- [22] 1. Az indítványozó kifogásait érintően az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[a] bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]; 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [30]} Az Alaptörvény 28. cikke megköveteli, hogy a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék. „A 28. cikk szerint a jogszabály Alaptörvénnyel összhangban történő értelmezése a bíró számára nem csak jog, hanem kifejezett köteletség: amennyiben a bíró a jogszabály szövegét az értelmezés segítségével az Alaptörvénnyel összhangban tudja alkalmazni, annyiban ennek megfelelően köteles eljárni.” {28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}
- [23] Az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezésnek az Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.” {3/2015.

- (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]; 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [30]} Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság tehát akkor ad helyt, ha a bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás egyértelmű következménye valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelme.
- [24] Jelen – az Abtv. 27. §-ára alapított – alkotmányjogi panaszjárásban az Alkotmánybíróság azt vizsgálhatta, hogy a konkrét bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás következtében megvalósult-e az indítványozót érintően az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a megsértése.
- [25] 2. A kifogásolt bírósági határozatok Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálata keretében az Alkotmánybíróság mindenekelőtt áttekintette az összbüntetés jogintézményét érintően a korábbi határozataiban tett és jelen alkotmánybírósági eljárásban is irányadó megállapításait.
- [26] 2.1. Az Abh1.-ben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy Btkátm. 3. §-a alaptörvény-ellenes, ezért azt – *ex nunc* hatállyal – megsemmisítette. A megsemmisített rendelkezés előírta, hogy „[h]a az összbüntetésbe foglalandó ítéletek közül legalább egy a Btk. hatálybalépését követően emelkedett jogerőre, a Btk. 93–96. §-át kell alkalmazni.”
- [27] Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben részletes indokolását adta annak, miért és miként jutott arra a megállapításra, hogy a Btkátm. 3. §-a kívül esik a korlátozott és kivételes esetek azon körén, amelyen belül a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás az Alkotmánybíróság gyakorlata és a jogállamiság alkotmányos garanciarendszere alapján általában megengedett. Ennek lényege szerint a jogbiztonság alkotmányos követelményéből fakadó elvek, így különösen a kiszámíthatóság és az előre láthatóság elvei azt kívánják meg, hogy az új vagy módosított jogszabályi rendelkezések alkalmazása – lehetőség szerint – a jövőre nézve legyen kötelező, és a szabály a keletkezését megelőzően létrejött tényeket és jogviszonyokat, valamint azok jogkövetkezményeit az érintetteknek nézve hátrányosan ne szabályozhassa. Garanciát nyújtanak továbbá arra, hogy ezen főszabálytól csak indokolt esetben, módon és mértékben lehessen eltérni, tehát a visszaható hatályú szabályokat csak meghatározott keretek között engedik érvényesülni.
- [28] Az összbüntetés módosított szabályainak a bevezetését a jogalkotó nem bízta a jogalkalmazásra, hanem arról a Btkátm. 3. §-ával rendelkezett. Az Alkotmánybíróság vizsgálatában a Btkátm. 3. §-át érintően ugyanakkor nem csupán azt állapította meg, hogy az az érintett elítéltekre nézve hátrányos tartalmú, helyzetüket elnehezítő szabály, hanem azt is, hogy a rendelkezés alkalmazásáról a jogalkotó visszamenőleges hatállyal rendelkezett. Ezek összhatásaként pedig a Btkátm. 3. § a visszaható hatály tilalmával ellentétes szabályt rögzített, így helye volt az alaptörvény-ellenessége megállapításának (Abh1., Indokolás [63]–[67]).
- [29] 2.2. Az Abh2.-ben az Alkotmánybíróság az Abh1. rendelkező részében és indokolásában tett megállapításokat konkrét alkotmányjogi panaszjárásban alkalmazta és tekintette irányadónak.
- [30] A határozat kiemelte: „Ahogyan arra az Alkotmánybíróság az Abh. [értsd: Abh1.] Indokolásának V. részében utalt, a Btkátm. 3. §-ának *ex nunc* hatályú megsemmisítése következtében a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény [...] 839. § (3) bekezdése alapján valamennyi olyan elítélt számára megnyílik a lehetőség az összbüntetésbe foglalással összefüggő indítvány (ismételt) előterjesztésére, akiknél a bíróság a megsemmisített rendelkezést alkalmazva korábban elutasította az összbüntetésbe foglalásra tett indítványt, illetőleg összbüntetést – ugyancsak a Btkátm. 3. §-ára figyelemmel – hivatalból nem állapított meg.” (Abh1., Indokolás [77]; Abh2., Indokolás [25])
- [31] Az Abh2.-ben megerősítette továbbá az Alkotmánybíróság, hogy „[a] Btkátm. 3. §-a szerinti alkalmazási szabály megsemmisítését követően az eljáró bíróságok a Btk. 2. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva hozhatnak döntést arról, hogy az adott összbüntetési eljárásban a régi Btk. vagy a Btk. összbüntetési szabályai tartalmazzanak-e enyhébb rendelkezéseket az elítéltek nézve, és ezért az egyes esetekben melyik büntető törvény alkalmazandó.” (Abh1., Indokolás [79]; Abh2., Indokolás [26])
- [32] Ezen döntéshozatal az Alkotmánybíróság álláspontja szerint komplex értékelést követel meg, amelyre vonatkozóan az Abh2. [30] bekezdése ad iránymutatást.
- [33] Konklúzióként foglalta össze végül a határozat, hogy az Abh1.-et „követően ezért a bíróságok valamennyi olyan összbüntetésbe foglalás során kötelesek lefolytatni a Btk. 2. §-a szerinti vizsgálatot, amikor az összbüntetésbe foglalandó ítéletek között van olyan, amely alapjául szolgáló cselekmény elkövetési ideje a régi Btk. hatálya idejére esik, feltéve hogy az összbüntetésbe foglalás egyéb törvényi feltételei az adott esetben fennállnak. Az új Btk. összbüntetési szabályai pedig a Btk. 2. §-a értelmében csak olyan esetben alkalmazhatók mérlegelés nélkül, ha az összbüntetésbe foglalással érintett valamennyi ítélet alapjául szolgáló cselekmény elkövetésére a Btk. hatályba lépését követően került sor.” (Abh2., Indokolás [32])

- [34] 2.3. A szintén összbüntetéssel kapcsolatos kérdéseket vizsgáló és az Abh1. indokolásán alapuló 3168/2019. (VII. 10.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh4.) az Alkotmánybíróság utalt rá, hogy az összbüntetés jogi természetét az Abh1.-ben részletesen elemezte (Indokolás [22]–[37]). A döntés értelmezése szerint az összbüntetés sajátos jogintézmény, valójában olyan büntetéskiszabás, amely felülírja a jogerős ítéletek jogkövetkezményekkel kapcsolatos rendelkezéseit, és megállapítja a letöltendő szabadságvesztés mértékét anélkül, hogy a terhelt bűnösségéről maga döntést tartalmazna (Abh4., Indokolás [23]). Az összbüntetési szabályok alkalmazását a Btkátm. 3. §-a szabályozta (Abh4., Indokolás [26]), még hozzá olyan módon, hogy a hatálybalépését megelőzően keletkezett tényekhez – vagyis a hatályba lépését megelőzően jogerőre emelkedett ítéletekhez – fűzött új, a korábban hatályos szabályozáshoz képest eltérő jogkövetkezményt. Meghatározta ugyanis az ebbe a körbe eső ítéletekben kiszabott szabadságvesztés büntetések esetén az összbüntetés tartamának a megállapítására irányadó szabályt. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint ezért a Btkátm. 3. § tartalmilag visszaható hatályúnak minősült (Abh1., Indokolás [56]–[57]). A régi Btk. és a Btk. kapcsolódó szabályait összevetve továbbá az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a támadott rendelkezés az érintett jogalanyokra nézve szigorúbb, a jogalanyok helyzetét elnehezítő tartalmú (Abh1., Indokolás [59]–[60]; Abh4., Indokolás [28]).
- [35] 2.4. A fenti előzményeket követően, az Abh3. alapjául szolgáló alkotmánybíróági eljárásban végezte el a testület a BJE Alaptörvénnyel való összhangjának a vizsgálatát. Ennek eredményeként pedig arra a következtetésre jutott, hogy a BJE sérti mind az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből, mind pedig az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményeket.
- [36] Az Abh3. értelmében a BJE rendelkező része azért nem áll összhangban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, mert az abban foglalt értelmezés nem felel meg a visszaható hatály tilalmából fakadóan az Abh1.-ben és az Abh4.-ben az összbüntetési szabályok kapcsán kifejtett követelményeknek.
- [37] „Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban [értsd: Abh1.] a Btkátm. 3. §-át érintően nem csupán azt állapította meg, hogy az az érintett ítéletekre nézve hátrányos tartalmú, helyzetüket elnehezítő szabályt tartalmazott, hanem egyúttal azt is, hogy alkalmazásáról a jogalkotó visszamenőleges hatállyal rendelkezett. Az Abh.-ban [értsd: Abh1.] az Alkotmánybíróság a Btk. 93–96. §-aira vonatkozóan nem vont le közvetlen következtetést. Am annak eredményeként, hogy a Btkátm. 3. §-a csupán alkalmazási szabály volt, amely a Btk. 93–96. §-ok alkalmazásáról rendelkezett, az Alkotmánybíróság a visszaható hatály tilalmának a megsértését a Btk. 93–96. §-ok tartalmi vizsgálata alapján állapította meg. Ennek következtében a Btkátm. megsemmisített 3. §-át érintően levont következtetéseket az Alkotmánybíróság a Btk. 93–96. §-aiban rögzített összbüntetési szabályokra is irányadónak tekintette.” (Abh3., Indokolás [52])
- [38] Rögzítette továbbá az Alkotmánybíróság, hogy „[ö]sszbüntetésbe foglalni csak jogerős ítéleteket lehet. Az ítéletek jogerőre emelkedése ténykérdés. Az összbüntetésbe foglalás lehetősége ugyan valóban az időrendben második jogerős ítélettel nyílik meg, ez azonban nem jelenti azt, hogy az időrendben első ítélet büntetőjogi jogkövetkezményt meghatározó rendelkezését az összbüntetés ne foglalná magába, ne írná felül. Az összbüntetés így ugyanolyan hatást gyakorol az időrendben elsőként jogerős ítéletre, mint az összbüntetéssel érintett több jogerős ítéletre. Ebből következően a visszaható hatály tilalmának a tiszteletben tartása szempontjából az időrendben elsőként hozott ítélet meghatározó.” (Abh3., Indokolás [55])
- [39] Mivel a BJE rendelkező része ezen szempontokkal ellentétes iránymutatást tartalmazott a jogalkalmazás számára, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a BJE sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését.
- [40] Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésével kapcsolatos alkotmányossági vizsgálat keretében rögzítette a határozat az alábbiakat is.
- [41] „Az összbüntetés szabályait a jogalkotó hagyományosan a büntető törvénykönyv általános részében helyezi el. Ennek megfelelően az összbüntetést a Btk. hatályosan is a 93-96. §-okban, a büntetés kiszabására irányadó rendelkezéseket összefoglaló IX. Fejezetben szabályozza. A Btk. szabályainak az időbeli hatályát maga a törvény határozza meg. A Btk. 2. § (1) bekezdése értelmében a bűncselekményt – a törvényben foglalt kivételekkel – az elkövetése idején hatályban lévő büntető törvény szerint kell elbírálni. A törvényhez fűzött jogalkotói indokolás értelmében a Btk. felhívott rendelkezése – a hatályos joggal egyezően – általános szabályként azt írja elő, hogy a bűncselekményt az elkövetés idején hatályban lévő törvény szerint kell elbírálni. A *nullum crimen sine lege* és *nulla poena sine lege* elvekből következik, hogy az új bűncselekményt megállapító, illetve az elbírálat szigorító büntetőtörvénynek nem lehet visszaható ereje. A törvény a visszaható hatály tilalma alól két kivételt határoz meg: a később hatályba lépett enyhébb szabályozást, illetve – bizonyos esetekben – a nemzetközi jog általánosan elismert szabályai alapján büntetendő cselekmények körét.

- Sem a jogszabály szövegéből, sem az ahhoz fűzött jogalkotói indokolásból nem vezethető le kivételszabály a bűncselekmény elbírálása körében irányadó anyagi jogi szabályok körét érintően.” (Abh3., Indokolás [59]–[62])
- [42] Az Alkotmánybíróság szerint továbbá „egyértelmű, hogy az összbüntetés anyagi jogi szabály, és az összbüntetés megállapítása az ítélkező bíró feladata, függetlenül attól, hogy arra az alapeljárásban vagy utóbb, különleges eljárásban kerül sor. Anyagi jogi szabály alkalmazásakor pedig az ítélkező bírónak a Btk. 2. §-a alapján kell eljárni. Azt, hogy a Btk. 2. §-át mikor nem kell alkalmazni, maga a törvény egyértelműen és taxatívén rögzíti. A kivételszabályokat ugyanis a jogalkotó a Btk. 2. § (2)–(3) bekezdéseiben pontosan meghatározta. Minden olyan esetben, amelyre nem irányadóak ezek a kivételszabályok, a Btk. 2. § (1) bekezdése szerinti főszabály az irányadó és az alkalmazandó a jogalkotó szándéka szerint. [...]
- A Kúria a BJE rendelkező részében foglalt megállapítással lényegében egy új kivételszabályt, vagyis jogot alkotott, amellyel a Btk. 2. § (1) bekezdése szerinti főszabály alkalmazását az összbüntetéssel összefüggő egyes esetekben kizárta.” (Abh3., Indokolás [64]–[65])
- [43] Ezért az Alkotmánybíróság az Abh3.-ban megállapította, hogy a BJE meghozatalakor a Kúria túllépte a jogegység biztosítására vonatkozó alaptörvényi felhatalmazás kereteit, és elvonta a törvényhozói hatalmi ág jogkörét, ami az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésének a sérelmét eredményezte.
- [44] 3. Az indítványban kifogásolt bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság részét képező jogbiztonságból fakadó visszaható hatály tilalma alapján vizsgálta meg. Annak során különösen irányadónak tekintette az Abh1., az Abh2., az Abh3. és az Abh4. megállapításait.
- [45] 3.1. A jogállamiság klauzulából kiolvasható jogbiztonság követelménye az Alkotmánybíróság következetes fel fogása szerint azt jelenti, hogy a jogrendszer egésze, annak részterületei, valamint egyes szabályai világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címzettjei számára előre láthatóak legyenek és a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzanak {9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 65–66.; újabb gyakorlatból: 38/2012. AB határozat, Indokolás [84] és 3106/2013. (V. 17.) AB határozat, Indokolás [8]}. A jogbiztonság teremt meg a lehetőséget a jogalanyoknak arra, hogy magatartásukat ténylegesen a jog előírásaihoz tudják igazítani {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [58]}. „A jogi normák előreláthatóságának és kiszámítható működésének követelménye felöleli a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás korlátozott és kivételes lehetőségét. Vagyis jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg jogkövetkezményeket: nem rögzíthet kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé.” {Abh1., Indokolás [50]; legutóbb megerősítette: 33/2019. (XI. 27.) AB határozat, Indokolás [39]}
- [46] Ezen követelmény érvényesülése az indítványozó esetében az alábbiakra tekintettel volt vizsgálható. Az indítványozó valamennyi alapítélettel elbírált cselekményét a Btk. hatályba lépése, azaz 2013. július 1. előtt követte el, míg az alapítéletek részben a Btk. hatályba lépését megelőzően, részben azt követően emelkedtek jogerőre.
- [47] Az indítvánnyal támadott, 2019. február 5-én kelt elsőfokú bírósági végzés az indítványozó esetében az összbüntetésbe foglalásra a Btk. szigorúbb szabályait rendelte alkalmazni. Az elsőfokú végzés indokolása értelmében az Abh1. helyes értelmezése szerint „a bíróságnak továbbra is vizsgálnia kell, hogy az összbüntetésbe foglalni kért ítéletek mikor emelkedtek jogerőre, 2013. július 1. napja előtt vagy után, és e szerint kell meghatározni, hogy a régi vagy az új Btk. összbüntetési szabályait alkalmazza. Mivel [az indítványozó] elítélt által összbüntetésbe foglalni kért 6 ítélet közül a 4.) számmal jelzett soproni ítélet a (új) Btk. hatályba lépése (2013. július 1.) után emelkedett jogerőre, ezért a bíróság az összbüntetésbe foglalás vizsgálatakor a Btk. szabályait vette figyelembe.” (Végzés 3. oldal)
- [48] A másodfokú bíróság a Győri Törvényszék 3.Bpkf.216/2019/3. számú elsőfokú végzését 2019. május 17-én kelt végzésével helyben hagyta, mivel annak indokolását minden tekintetben helytállónak minősítette. A másodfokú bíróság indokolása értelmében „[f]igyelemmel a 10/2018. (VII. 18.) AB. határozat rendelkezéseire is, az összbüntetésbe foglalás lehetősége a 4. pontban írt ítélet [Soproni Járásbíróság B.317/2013/17/1. számú ítélete] jogerőre emelkedésekor, 2015. május 22. napján nyílt meg, ezért az akkor hatályos Btk. rendelkezései szerint kell állást foglalni abban a kérdésben, hogy fennáll-e az összbüntetésbe foglalás lehetősége, az elítélt által összbüntetésbe foglalni kért ítéletek tekintetében.” (Végzés 1. oldal)
- [49] 3.2. A támadott bírósági végzések kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy azok nem állnak összhangban az Abh1. és az Abh2., valamint az utóbb elfogadott Abh3. és Abh4. megállapításaival.

- [50] Az indítványozó összbüntetési indítványa alapján eljáró bíróságok a kifogásolt végzések tanúsága szerint nem folytatták le a Btk. 2. §-a értelmében annak a vizsgálatát, hogy a bűncselekményt az elkövetése vagy az elbírálása idején hatályban lévő büntetőtörvény szerint kell elbírálni, holott az indítványozó által elkövetett és az alapítételek alapjául szolgáló valamennyi bűncselekmény elkövetési ideje 2013. július 1. előtti. Ezzel szemben az eljáró bíróságok tartalmilag a Btkátm. megsemmisített 3. §-ának megfelelő vizsgálatot folytattak, és annak eredményeként jutottak arra a következtetésre, hogy az indítványozó esetében nincs helye a régi Btk. összbüntetési szabályai alkalmazásának.
- [51] Hiába terjesztett elő tehát az Abh1. közzétételét követően indítványt az indítványozó ítéletei összbüntetésbe foglalására. Azt a bíróság nem a megsemmisített Btkátm. 3. §-a figyelmen kívül hagyásával, és nem a hatályos eljárásjogi szabályok, valamint a visszaható hatály tilalmával összhangban álló anyagi jogi rendelkezések alapján bírálta el.
- [52] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy „[a]z alkotmányos büntetőjognak az Alaptörvény rendelkezéseiből fakadó komplex követelményrendszere, a jogállamiság és a jogbiztonság érvényesülésének kritériumai, köztük különösen a visszaható hatály tilalma nem csupán irányt mutatnak, de határokat is szabnak a jogalkotói és a jogalkalmazói tevékenységnek” [16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [74]]. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint továbbá a *contra legem* bírói jogértelmezés felveti „a bíróságok törvényeknek való alávetettsége elvének sérelmét is. A jogállamiság elvéből, követelményéből az is következik, hogy a jogértelmezés nem válhat a jogalkalmazó szerv önkényes, szubjektív döntésének eszközévé. Ellenkező esetben sérülne a jogbiztonság követelménye, a jogalkalmazó szervek döntéseire vonatkozó kiszámíthatósági és előre láthatósági elvárás” [3026/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [27]; de ugyanígy: 3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [52]].
- [53] A fentieket alapul véve az Alkotmánybíróság a konkrét ügyben megállapította, hogy a megsemmisített jogszabályhely tartalmával egyező bírói gyakorlat alapján hozott, és egyúttal az Alkotmánybíróság – bíróságokra is kötelező – határozataival, az azokból fakadó követelményekkel összhangban nem álló bírósági határozat ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményekkel.
- [54] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy a Győri Törvényszék 3.Bpkf.216/2019/3. számú végzése ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményekkel, ezért azt – az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján eljárva – megsemmisítette.
- [55] Úgy ítélte meg továbbá az Alkotmánybíróság, hogy a konkrét esetben nem csupán a jogerős, hanem az elsőfokú bírósági határozat megsemmisítésére is szükség van ahhoz, hogy az Alaptörvény rendelkezései maradéktalanul érvényesüljenek, és az indítványozó gyakorolhassa a bírósághoz forduláshoz jogát. Ezért – az Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján eljárva – megsemmisítette a Soproni Járásbíróság Bpk.292/2018/13. számú végzését is.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1050/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3137/2020. (V. 15.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Győri Ítéltábla Bpkf.II.171/2019/7. számú végzése és a Tatabányai Törvényszék 3.Bpk.198/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban kérte a Győri Ítéltábla Bpkf.II.171/2019/7. számú végzése és a Tatabányai Törvényszék 3.Bpk.198/2019/2. számú végzése, továbbá a 2/2019. Büntető jogegységi határozat (a továbbiakban: BJE) alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Előadta az indítványozó, hogy miután az Alkotmánybíróság a 10/2018. (VII. 18.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh1.) megállapította a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény hatálybalépéséhez kapcsolódó átmeneti rendelkezésekről és egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CCXXIII. törvény (a továbbiakban: Btkátm.) 3. § alaptörvény-ellenességét, egyúttal a jogszabályi rendelkezést megsemmisítette, úgy véli, helye van alapítéletei újabb összbüntetésbe foglalásának. Az emiatt előterjesztett összbüntetési indítványának ugyanakkor a bíróságok a támadott ítéletekben nem tettek eleget, és az indítványát elutasították.
- [3] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alkotmánybíróság felhívására az alábbiakkal egészítette ki.
- [4] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz előzményeként előadta, hogy az Abh1. meghozatalát követően, 2018. augusztus 15-én a Tatabányai Törvényszéken előterjesztett indítványában az alábbi jogerős elítélései kapcsán kezdeményezte összbüntetési eljárás lefolytatását:
- a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság 2010. július 28. napján kihirdetett 12.B.178/2007/63. számú ítéletével kiszabott és a Győri Ítéltábla Bf.121/2010/5. számú ítéletével 2011. július 9. napján jogerőre emelkedett 5 év 6 hónap fegyházbüntetés (elkövetési idő: 2005–2006. március 22.);
 - a Tatai Városi Bíróság 2009. október 27. napján kihirdetett 4.B.119/2007/153. számú ítéletével kiszabott és a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság 1.Bf.59/2010/14. számú ítéletével 2010. június 24. napján jogerőre emelkedett 1 év 8 hónap börtönbüntetés (elkövetési idő: 2006. május 8.);
 - a Budai Központi Kerületi Bíróság 2013. november 28. napján kihirdetett 19.B.XII.575/2013/12. számú ítéletével kiszabott és a Fővárosi Törvényszék 22.Bf.5654/2014/5. számú ítéletével 2014. június 25. napján jogerőre emelkedett 1 év 3 hónap börtönbüntetés (elkövetési idő: 2010. május 15.).
- [5] A Tatabányai Törvényszék 3.Bpk.255/2018/2. számú, 2018. augusztus 21. napján meghozott határozatával a fenti alapítéleteket, a bennük elbírált bűncselekmények elkövetési idejére figyelemmel a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) alkalmazásával összbüntetésbe foglalta.
- [6] A Győri Ítéltábla a Bpkf.II.341/2018/6. számú, 2018. november 28. napján kelt és jogerős végzésével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, és az indítványozó indítványát elutasította azzal az indokolással, hogy az összbüntetés járulékos és deklaratív, így az alapítéletekben megállapított tényállást nem érintheti. Ebből következően pedig az alkalmazandó anyagi jogszabály meghatározásakor nem a bűncselekmények elkövetési idejének, hanem az alapítéletek jogerőre emelkedésének van jelentősége. Mivel pedig a 19.B.XII.575/2013/12. számú ítélet 2013. július 1. után lett jogerős, az összbüntetésre a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) rendelkezéseit tekintette irányadónak.

- [7] Az indítványozó a jogerős elutasító végzéssel szemben felülvizsgálati indítványt nyújtott be, amit a Kúria a Bfv.I.310/2019/3. számú, 2019. április 3. napján kelt végzésével, mint törvényben kizártat elutasított, mivel az összbüntetés nem ügydöntő határozat.
- [8] 2019. január 17-én az indítványozó a korábbi indítványával egyező tartalmú összbüntetési indítványt terjesztett elő a Tatabányai Törvényszéken, amely azt a jelen alkotmányjogi panaszindítvánnyal támadott 3.Bpk.198/2019/2. számú végzésével elutasította. A végzés indokolása szerint a 19.B.XII.575/2013/12. számú ítélet 2013. július 1. után lett jogerős, ezért az összbüntetésre a Btk. rendelkezéseit kellett alkalmazni. A Btk. értelmében ugyanakkor a korábban már összbüntetésbe foglalt ítéletek nem foglalhatók ismételt összbüntetésbe.
- [9] Az elsőfokú határozat ellen az indítványozó fellebbezéssel élt. A Győri Ítéltábla Bpkf.II.171/2019/7. számú végzésével az elsőfokú végzést helybenhagyta. A bíróság a határozatát a BJE rendelkezéseire alapította.
- [10] Az indítványozó úgy véli, hogy a bíróságok jogalkalmazása sérti a visszaható hatály tilalmát, mert demokratikus jogállamban nem megengedhető, hogy olyan törvényi rendelkezést alkalmazzanak a bíróságok az elkövetőre, amely még nem létezett a bűncselekmény elkövetésekor, és amely az elkövetőre nézve a korábbi szabályozáshoz képest szigorúbb.
- [11] Az indítványozó megsértett alaptörvényi rendelkezésként megjelölte az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (4)–(7) bekezdéseit. Ezen felül úgy vélte, hogy a bíróságok kifogásolt végzései ellentétesek az Emberi Jogok Európai Egyezménye, az Európai Unió Alapjogi Chartája, valamint a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya egyes rendelkezéseivel. Ellentétesnek tartotta továbbá a végzéseket az Abh1., valamint a 3360/2018. (XI. 28.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.), a 3361/2018. (XI. 28.) AB határozat, a 3362/2018. (XI. 28.) AB határozat, a 3368/2018. (XI. 28.) AB határozat és a 3168/2019. (VII. 10.) AB határozat megállapításaival.
- [12] Az állított alaptörvény-ellenességgel összefüggésben az indítványozó kifejtette, hogy a Kúria a BJE-vel lényegében hatályban tartotta az Alkotmánybíróság által az Abh1.-ben megsemmisített Btkátm. 3. §-át azért, hogy kötelezően előírta a Btk. összbüntetési szabályainak az alkalmazását minden olyan esetben, amikor legalább egy alapítélet a Btk. hatályba lépése után lett jogerős. Ezért a BJE az indítványozó szerint nem áll összhangban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogállamiság követelményével. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében ugyanis a jogállamiság része a jogbiztonság, amiből a *nulla poena sine lege praevia* elv, vagyis azon követelmény fakad, hogy senkit sem lehet olyan jogszabályi rendelkezés alapján büntetéssel sújtani, amely a bűncselekmény elkövetésekor még nem volt hatályos.
- [13] Mivel pedig a támadott bírósági határozatokat a bíróságok ügyében a BJE alaptörvény-ellenes rendelkezéseinek az alkalmazásával hozták meg, úgy vélte az indítványozó, hogy azok is ellenétesek az Alaptörvénnyel.
- [14] Utalt az indítványozó arra is, hogy az Alkotmánybíróság 1012/B/2008. AB határozatában megállapította, hogy az összbüntetés büntető anyagi jogi jogintézmény, valamint arra, hogy a 31/2015. (XI. 18.) AB határozatban az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépése után is irányadónak tekintette a jogbiztonsággal kapcsolatosan a korábbi határozataiban tett megállapításait. Hivatkozott végül az indítványozó a 3208/2013. (XI. 18.) AB határozat indokolásának [58] bekezdésére, amelynek értelmében „a jogbiztonság, amely – egyebek között – megköveteli, hogy a jogalanyoknak meglegyen a tényleges lehetőségük arra, hogy magatartásukat a jog előírásaihoz tudják igazítani.”
- [15] A fentiek alapján kérte az indítványozó a támadott bírósági végzések és a BJE alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését. Kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság intézkedjen a jogerősen kiszabott szabadságvesztés büntetés végrehajtásának a felfüggesztése iránt.

II.

- [16] Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezése:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

III.

- [17] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az indítvány érdemi vizsgálatát megelőzően lefolytatta az indítvány befogadására irányuló eljárást. Ennek eredményeként az Alkotmánybíróság arra a megállapí-

tásra jutott, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv.-ben a befogadás körében az indítvánnyal szemben támasztott követelményeknek.

- [18] 1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Jelen esetben a jogerős másodfokú döntést – a tértivevény tanúsága szerint – 2019. augusztus 15-én kézbesítették az indítványozónak, aki így az indítványt 2019. augusztus 30-án határidőben adta postára.
- [19] Részben tesz eleget ugyanakkor az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében a határozott kérelemmel összefüggésben rögzített feltételeknek. Megjelölte az indítványozó az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 26. § (1) bekezdés és 27. §], valamint az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B) cikk (1) bekezdés, XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (4)–(7) bekezdések]. Az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét ugyanakkor az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés és XXVIII. cikk (4)–(7) bekezdések rendelkezéseivel összefüggésben nem határozta meg. Az indítványozó által előadott jog-sérelem tartalmilag kizárólag az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódik.
- [20] Megjelölte továbbá az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján az Alkotmánybíróság által vizsgálendő konkrét bírósági határozatokat, és előadott okfejtést azok alaptörvény-ellenességéről, valamint kifejezett kérelmet fogalmazott meg a megsemmisítésükre.
- [21] Kérte továbbá az indítványozó az Alkotmánybíróságtól az Abtv. 26. § (1) bekezdésére hivatkozással a BJE-t vizsgálatát és megsemmisítését is, amelynek alaptörvény-ellenességét szintén megindokolta. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor az 1/2020. (I. 2.) AB határozat (a továbbiakban: Abh3.) alapjául szolgáló alkotmánybírósági eljárásban elvégezte a BJE Alaptörvénnyel való összhangjának a vizsgálatát. Annak eredményeként pedig arra a következtetésre jutott, hogy a BJE sérti mind az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből, mind pedig az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményeket, ezért a jogegységi határozatot a Magyar Közlönyben történő közzétételére, 2019. június 25. napjára visszaható hatállyal megsemmisítette. Így a BJE-t érintően újabb alkotmányossági vizsgálat lefolytatásának nem volt helye.
- [22] Mindezek miatt az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján, továbbá az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés és XXVIII. cikk (4)–(7) bekezdések rendelkezéseit érintően nem volt lehetőség érdemi vizsgálat lefolytatására.
- [23] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja továbbá az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen az Abtv. 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint az Abtv. 29–31. § szerinti tartalmi követelményeket. Ezeket a feltételeket vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [24] Az indítvány eleget tesz az Abtv. 27. §-ából fakadó feltételeknek, mivel jogerős összbüntetési határozat ellen irányul. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette. A támadott döntéseket érintően továbbá az indítványozó alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosultnak tekinthető, és figyelemmel arra, hogy a megsemmisíteni kért bírósági határozatok rá vonatkozó büntetőjogi szankciót rögzítenek, nyilvánvalóan érintett is.
- [25] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az is feltétele, hogy az indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [26] A konkrét esetben az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozó által a visszaható hatály tilalmával összefüggésben előadott aggályok felvetik a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét. Ezért az indítvány befogadása mellett döntött.
- [27] Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése értelmében az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjeszthet a testület elé. Az Alkotmánybíróság a jelen esetben a hivatkozott rendelkezés alkalmazásával járt el.

IV.

- [28] Az indítvány megalapozott.

- [29] 1. Az indítványozó kifogásait érintően az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[a] bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]; 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [30]} Az Alaptörvény 28. cikke megköveteli, hogy a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék. „A 28. cikk szerint a jogszabály Alaptörvénnyel összhangban történő értelmezése a bíró számára nem csak jog, hanem kifejezett köteletség: amennyiben a bíró a jogszabály szövegét az értelmezés segítségével az Alaptörvénnyel összhangban tudja alkalmazni, annyiban ennek megfelelően köteles eljárni.” {28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}
- [30] Az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezésnek az Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]; 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [30]} Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasznak az Alkotmánybíróság tehát akkor ad helyt, ha a bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás egyértelmű következménye valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelme.
- [31] Jelen – az Abtv. 27. §-ára alapított – alkotmányjogi panaszeljáráásban az Alkotmánybíróság azt vizsgálhatta, hogy a konkrét bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás következtében megvalósult-e az indítványozót érintően az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a megsértése.
- [32] 2. A kifogásolt bírósági határozatok Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálata keretében az Alkotmánybíróság mindenekelőtt áttekintette az összbüntetés jogintézményét érintően a korábbi határozataiban tett és jelen alkotmánybírósági eljárásban is irányadó megállapításait.
- [33] 2.1. Az Abh1.-ben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy Btkátm. 3. §-a alaptörvény-ellenes, ezért azt – *ex nunc* hatállyal – megsemmisítette. A megsemmisített rendelkezés előírta, hogy „[h]a az összbüntetésbe foglalandó ítéletek közül legalább egy a Btk. hatálybalépését követően emelkedett jogerőre, a Btk. 93–96. §-át kell alkalmazni.”
- [34] Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben részletes indokolását adta annak, miért és miként jutott arra a megállapításra, hogy a Btkátm. 3. §-a kívül esik a korlátozott és kivételes esetek azon körén, amelyen belül a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás az Alkotmánybíróság gyakorlata és a jogállamiság alkotmányos garanciarendszere alapján általában megengedett. Ennek lényege szerint a jogbiztonság alkotmányos követelményéből fakadó elvek, így különösen a kiszámíthatóság és az előre láthatóság elvei azt kívánják meg, hogy az új vagy módosított jogszabályi rendelkezések alkalmazása – lehetőség szerint – a jövőre nézve legyen kötelező, és a szabály a keletkezését megelőzően létrejött tényeket és jogviszonyokat, valamint azok jogkövetkezményeit az érintettek nézve hátrányosan ne szabályozhassa. Garanciát nyújtanak továbbá arra, hogy ezen főszabálytól csak indokolt esetben, módon és mértékben lehessen eltérni, tehát a visszaható hatályú szabályokat csak meghatározott keretek között engedik érvényesülni.
- [35] Az összbüntetés módosított szabályainak a bevezetését a jogalkotó nem bízta a jogalkalmazásra, hanem arról a Btkátm. 3. §-ával rendelkezett. Az Alkotmánybíróság vizsgálatában a Btkátm. 3. §-át érintően ugyanakkor nem csupán azt állapította meg, hogy az az érintett elítéltekre nézve hátrányos tartalmú, helyzetüket elnehezítő szabály, hanem azt is, hogy a rendelkezés alkalmazásáról a jogalkotó visszamenőleges hatállyal rendelkezett. Ezek összhatásaként pedig a Btkátm. 3. § a visszaható hatály tilalmával ellentétes szabályt rögzített, így helye volt az alaptörvény-ellenessége megállapításának (Abh1., Indokolás [63]–[67]).
- [36] 2.2. Az Abh2.-ben az Alkotmánybíróság az Abh1. rendelkező részében és indokolásában tett megállapításokat konkrét alkotmányjogi panasz eljárásban alkalmazta és tekintette irányadónak.
- [37] A határozat kiemelte: „Ahogyan arra az Alkotmánybíróság az Abh. [értsd: Abh1.] Indokolásának V. részében utalt, a Btkátm. 3. §-ának *ex nunc* hatályú megsemmisítése következtében a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény [...] 839. § (3) bekezdése alapján valamennyi olyan elítélt számára megnyílik a lehetőség az összbüntetésbe foglalással összefüggő indítvány (ismételt) előterjesztésére, akiknél a bíróság a megsemmisített rendelkezést alkalmazva korábban elutasította az összbüntetésbe foglalásra tett indítványt, illetőleg összbüntetést

- ugyancsak a Btkátm. 3. §-ára figyelemmel – hivatalból nem állapított meg.” (Abh1., Indokolás [77]; Abh2., Indokolás [25])
- [38] Az Abh2.-ben megerősítette továbbá az Alkotmánybíróság, hogy „[a] Btkátm. 3. §-a szerinti alkalmazási szabály megsemmisítését követően az eljáró bíróságok a Btk. 2. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva hozhatnak döntést arról, hogy az adott összbüntetési eljárásban a régi Btk. vagy a Btk. összbüntetési szabályai tartalmazzanak-e enyhébb rendelkezéseket az elítéltre nézve, és ezért az egyes esetekben melyik büntető törvény alkalmazandó.” (Abh1., Indokolás [79]; Abh2., Indokolás [26])
- [39] Ezen döntéshozatal az Alkotmánybíróság álláspontja szerint komplex értékelést követel meg, amelyre vonatkozóan az Abh2. [30] bekezdése ad iránymutatást.
- [40] Konklúzióként foglalta össze végül a határozat, hogy az Abh1.-et „követően ezért a bíróságok valamennyi olyan összbüntetésbe foglalás során kötelesek lefolytatni a Btk. 2. §-a szerinti vizsgálatot, amikor az összbüntetésbe foglalandó ítéletek között van olyan, amely alapjául szolgáló cselekmény elkövetési ideje a régi Btk. hatálya idejére esik, feltéve hogy az összbüntetésbe foglalás egyéb törvényi feltételei az adott esetben fennállnak. Az új Btk. összbüntetési szabályai pedig a Btk. 2. §-a értelmében csak olyan esetben alkalmazhatók mérlegelés nélkül, ha az összbüntetésbe foglalással érintett valamennyi ítélet alapjául szolgáló cselekmény elkövetésére a Btk. hatályba lépését követően került sor.” (Abh2., Indokolás [32])
- [41] 2.3. A szintén összbüntetéssel kapcsolatos kérdéseket vizsgáló és az Abh1. indokolásán alapuló 3168/2019. (VII. 10.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh4.) az Alkotmánybíróság utalt rá, hogy az összbüntetés jogi természetét az Abh1.-ben részletesen elemezte (Indokolás [22]–[37]). A döntés értelmezése szerint az összbüntetés sajátos jogintézmény, valójában olyan büntetéskiszabás, amely felülírja a jogerős ítéletek jogkövetkezményekkel kapcsolatos rendelkezéseit, és megállapítja a letöltendő szabadságvesztés mértékét anélkül, hogy a terhelt bűnösségéről maga döntést tartalmazna (Abh4., Indokolás [23]). Az összbüntetési szabályok alkalmazását a Btkátm. 3. §-a szabályozta (Abh4., Indokolás [26]), méghozzá olyan módon, hogy a hatálybalépését megelőzően keletkezett tényekhez – vagyis a hatályba lépését megelőzően jogerőre emelkedett ítéletekhez – fűzött új, a korábban hatályos szabályozáshoz képest eltérő jogkövetkezményt. Meghatározta ugyanis az ebbe a körbe eső ítéletekben kiszabott szabadságvesztés büntetések esetén az összbüntetés tartamának a megállapítására irányadó szabályt. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint ezért a Btkátm. 3. § tartalmilag visszaható hatályúnak minősült (Abh1., Indokolás [56]–[57]). A régi Btk. és a Btk. kapcsolódó szabályait összevetve továbbá az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a támadott rendelkezés az érintett jogalanyokra nézve szigorúbb, a jogalanyok helyzetét elnehezítő tartalmú (Abh1., Indokolás [59]–[60]; Abh3., Indokolás [28]).
- [42] 2.4. A fenti előzményeket követően, az Abh3. alapjául szolgáló alkotmánybíróági eljárásban végezte el a testület a BJE Alaptörvénnyel való összhangjának a vizsgálatát. Ennek eredményeként pedig arra a következtetésre jutott, hogy a BJE sérti mind az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből, mind pedig az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményeket, ezért a jogegységi határozatot a Magyar Közlönyben történt közzétételére, 2019. június 25. napjára visszaható hatállyal megsemmisítette.
- [43] Az Abh3. értelmében a BJE rendelkező része azért nem áll összhangban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, mert az abban foglalt értelmezés nem felel meg a visszaható hatály tilalmából fakadóan az Abh1.-ben és az Abh4.-ben az összbüntetési szabályok kapcsán kifejtett követelményeknek.
- [44] „Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban [értsd: Abh1.] a Btkátm. 3. §-át érintően nem csupán azt állapította meg, hogy az az érintett elítéltekre nézve hátrányos tartalmú, helyzetüket elnehezítő szabályt tartalmazott, hanem egyúttal azt is, hogy alkalmazásáról a jogalkotó visszamenőleges hatállyal rendelkezett. Az Abh.-ban [értsd: Abh1.] az Alkotmánybíróság a Btk. 93–96. §-aira vonatkozóan nem vont le közvetlen következtetést. Ám annak eredményeként, hogy a Btkátm. 3. §-a csupán alkalmazási szabály volt, amely a Btk. 93–96. §-ok alkalmazásáról rendelkezett, az Alkotmánybíróság a visszaható hatály tilalmának a megsértését a Btk. 93–96. §-ok tartalmi vizsgálata alapján állapította meg. Ennek következtében a Btkátm. megsemmisített 3. §-át érintően levont következtetéseket az Alkotmánybíróság a Btk. 93–96. §-aiban rögzített összbüntetési szabályokra is irányadónak tekintette.” (Abh3., Indokolás [52])
- [45] Rögzítette továbbá az Alkotmánybíróság, hogy „[ö]sszbüntetésbe foglalni csak jogerős ítéleteket lehet. Az ítéletek jogerőre emelkedése ténykérdés. Az összbüntetésbe foglalás lehetősége ugyan valóban az időrendben második jogerős ítélettel nyílik meg, ez azonban nem jelenti azt, hogy az időrendben első ítélet büntetőjogi jog-

következményt meghatározó rendelkezését az összbüntetés ne foglalná magába, ne írná felül. Az összbüntetés így ugyanolyan hatást gyakorol az időrendben elsőként jogerős ítéletre, mint az összbüntetéssel érintett több jogerős ítéletre. Ebből következően a visszaható hatály tilalmának a tiszteletben tartása szempontjából az időrendben elsőként hozott ítélet meghatározó.” (Abh3., Indokolás [55])

- [46] Mivel a BJE rendelkező része ezen szempontokkal ellentétes iránymutatást tartalmazott a jogalkalmazás számára, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a BJE sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését.
- [47] Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésével kapcsolatos alkotmányossági vizsgálat keretében rögzítette a határozat az alábbiakat is.
- [48] „Az összbüntetés szabályait a jogalkotó hagyományosan a büntető törvénykönyv általános részében helyezi el. Ennek megfelelően az összbüntetést a Btk. hatályosan is a 93–96. §-okban, a büntetés kiszabására irányadó rendelkezéseket összefoglaló IX. Fejezetben szabályozza.
- A Btk. szabályainak az időbeli hatályát maga a törvény határozza meg. A Btk. 2. § (1) bekezdése értelmében a bűncselekményt – a törvényben foglalt kivételekkel – az elkövetése idején hatályban lévő büntető törvény szerint kell elbírálni.
- A törvényhez fűzött jogalkotói indokolás értelmében a Btk. felhívott rendelkezése – a hatályos joggal egyezően – általános szabályként azt írja elő, hogy a bűncselekményt az elkövetés idején hatályban lévő törvény szerint kell elbírálni. A *nullum crimen sine lege* és *nulla poena sine lege* elvekből következik, hogy az új bűncselekményt megállapító, illetve az elbírálást szigorító büntetőtörvénynek nem lehet visszaható ereje. A törvény a visszaható hatály tilalma alól két kivételt határoz meg: a később hatályba lépett enyhébb szabályozást, illetve – bizonyos esetekben – a nemzetközi jog általánosan elismert szabályai alapján büntetendő cselekmények körét.
- Sem a jogszabály szövegéből, sem az ahhoz fűzött jogalkotói indokolásból nem vezethető le kivételszabály a bűncselekmény elbírálása körében irányadó anyagi jogi szabályok körét érintően.” (Abh3., Indokolás [59]–[62])
- [49] Az Alkotmánybíróság szerint továbbá „egyértelmű, hogy az összbüntetés anyagi jogi szabály, és az összbüntetés megállapítása az ítélező bíró feladata, függetlenül attól, hogy arra az alapeljárásban vagy utóbb, különleges eljárásban kerül sor. Anyagi jogi szabály alkalmazásakor pedig az ítélező bírónak a Btk. 2. §-a alapján kell eljárni. Azt, hogy a Btk. 2. §-át mikor nem kell alkalmazni, maga a törvény egyértelműen és taxatívén rögzíti. A kivételszabályokat ugyanis a jogalkotó a Btk. 2. § (2)–(3) bekezdéseiben pontosan meghatározta. Minden olyan esetben, amelyre nem irányadóak ezek a kivételszabályok, a Btk. 2. § (1) bekezdése szerinti főszabály az irányadó és az alkalmazandó a jogalkotó szándéka szerint. [...]
- A Kúria a BJE rendelkező részében foglalt megállapítással lényegében egy új kivételszabályt, vagyis jogot alkotott, amellyel a Btk. 2. § (1) bekezdése szerinti főszabály alkalmazását az összbüntetéssel összefüggő egyes esetekben kizárta.” (Abh4., Indokolás [64]–[65])
- [50] Ezért az Alkotmánybíróság az Abh3.-ban megállapította, hogy a BJE meghozatalakor a Kúria túllépte a jogegység biztosítására vonatkozó alaptörvényi felhatalmazás kereteit, és elvonta a törvényhozói hatalmi ág jogkörét, ami az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésének a sérelmét eredményezte.
- [51] 3. Az indítványban kifogásolt bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság részét képező jogbiztonságból fakadó visszaható hatály tilalma alapján vizsgálta meg. Annak során különösen irányadónak tekintette az Abh1., az Abh2., az Abh3. és az Abh4. megállapításait.
- [52] 3.1. A jogállamiság klauzulából kiolvasható jogbiztonság követelménye az Alkotmánybíróság következetes fel fogása szerint azt jelenti, hogy a jogrendszer egésze, annak részterületei, valamint egyes szabályai világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címzettjei számára előre láthatóak legyenek és a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzanak {9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 65–66; újabb gyakorlatból: 38/2012. AB határozat, Indokolás [84] és 3106/2013. (V. 17.) AB határozat, Indokolás [8]}. A jogbiztonság teremti meg a lehetőséget a jogalanyoknak arra, hogy magatartásukat ténylegesen a jog előírásaihoz tudják igazítani {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [58]}. „A jogi normák előreláthatóságának és kiszámítható működésének követelménye felöleli a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás korlátozott és kivételes lehetőségét. Vagyis jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg jogkövetkezményeket: nem rögzíthet kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé.” {Abh1., Indokolás [50]; legutóbb megerősítette: 33/2019. (XI. 27.) AB határozat, Indokolás [39]}

- [53] Ezen követelmény érvényesülése az indítványozó esetében az alábbiakra tekintettel volt vizsgálható. Az indítványozó valamennyi alapítélettel elbírált cselekményét a Btk. hatályba lépése, azaz 2013. július 1. előtt követte el, és mindössze egyetlen alapítélet jogerőre emelkedése esik a Btk. időbeli hatálya alá.
- [54] Az indítvánnyal támadott, 2019. május 14-én kelt elsőfokú bírósági végzés szerint mivel a 3. számú alapítélet 2014. július 25. napján, a Btk. hatálybalépése után emelkedett jogerőre, ekkor nyílt meg az összbüntetésbe foglalás lehetősége, ezért – az alapítéletekben elbírált bűncselekmények elkövetési idejétől függetlenül – az indítvány elbírálásakor a jelenlegi Btk. rendelkezéseit kellett alkalmazni (végzés 2. oldal).
- [55] A másodfokú bíróság az elsőfokú végzést 2019. július 25-én kelt végzésével helyben hagyta. Az indokolás értelmében a Kúria a 2019. június 3. napján meghozta a BJE-t, amelynek rendelkezéseit a bíróságnak az indítványozó indítványa alapján folytatott eljárásban kötelezően alkalmazni kellett. Erre tekintettel az Ítéletábra osztotta a törvényszék álláspontját arra vonatkozóan, hogy az összbüntetési eljárásban az időbeli hatály vizsgálata során az alapítéletek jogerőre emelkedése bír döntő jelentőséggel, így az összbüntetésbe foglalást a Btk. rendelkezései alapján kellett elvégezni (végzés 4–5. oldal).
- [56] 3.2. A támadott bírósági végzések kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy azok nem állnak összhangban az Abh1. és az Abh2., valamint a kifogásolt összbüntetési eljárással párhuzamosan meghozott Abh4. és az utóbb elfogadott Abh3. megállapításaival.
- [57] Az indítványozó összbüntetési indítványa alapján eljáró bíróságok ugyanis a kifogásolt végzések tanúsága szerint nem folytatták le a Btk. 2. §-a értelmében annak a vizsgálatát, hogy a bűncselekményt az elkövetése vagy az elbírálása idején hatályban lévő büntetőtörvény szerint kell elbírálni, holott az indítványozó által elkövetett és az alapítéletek alapjául szolgáló valamennyi bűncselekmény elkövetési ideje 2013. július 1. előtti. Ezzel szemben az eljáró bíróságok tartalmilag a Btkátm. megsemmisített 3. §-ának megfelelő vizsgálatot folytattak, és annak eredményeként jutottak arra a következtetésre, hogy az indítványozó esetében nincs helye a régi Btk. összbüntetési szabályai alkalmazásának.
- [58] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy „[a]z alkotmányos büntetőjognak az Alaptörvény rendelkezéseiből fakadó komplex követelményrendszere, a jogállamiság és a jogbiztonság érvényesülésének kritériumai, köztük különösen a visszaható hatály tilalma nem csupán irányt mutatnak, de határokat is szabnak a jogalkotói és a jogalkalmazói tevékenységnek [16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [74]]. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint továbbá a *contra legem* bírói jogértelmezés felveti „a bíróságok törvényeknek való alávetettsége elvének sérelmét is. A jogállamiság elvéből, követelményéből az is következik, hogy a jogértelmezés nem válhat a jogalkalmazó szerv önkényes, szubjektív döntésének eszközévé. Ellenkező esetben sérülne a jogbiztonság követelménye, a jogalkalmazó szervek döntéseire vonatkozó kiszámíthatósági és előre láthatósági elvárás” [3026/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [27]; de ugyanígy: 3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [52]].
- [59] A fentieket alapul véve az Alkotmánybíróság a konkrét ügyben megállapította, hogy a megsemmisített jogszabályhely tartalmával egyező bírói gyakorlat alapján hozott, és egyúttal az Alkotmánybíróság – bíróságokra is kötelező – határozataival, az azokból fakadó követelményekkel összhangban nem álló bírósági határozat ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményekkel.
- [60] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy a Győri Ítéletábra Bpkf.II.171/2019/7. számú végzése ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményekkel, ezért azt – az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján eljárva – megsemmisítette.
- [61] Úgy ítélte meg továbbá az Alkotmánybíróság, hogy a konkrét esetben nem csupán a jogerős, hanem az elsőfokú bírósági határozat megsemmisítésére is szükség van ahhoz, hogy az Alaptörvény rendelkezései maradéktalanul érvényesüljenek, és az indítványozó gyakorolhassa a bírósághoz fordulás jogát. Ezért – az Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján eljárva – megsemmisítette a Tatabányai Törvényszék 3.Bpk.198/2019/2. számú végzését is.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1497/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3138/2020. (V. 15.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.K.27.668/2016/18. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Egy gazdasági társaság indítványozó jogi képviselője (Dr. Gurbi Marianna Ügyvédi Iroda, eljáró képviselő: dr. Gurbi Marianna ügyvéd) útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1. Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
 - [3] 1.1. Az elsőfokú adóhatóság az adózás rendjéről szól 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) alapján bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzést végzett az indítványozónál általános forgalmi adó (a továbbiakban: áfa) adónemben 2012. január 1. és 2013. június 30. közti időszakra vonatkozóan. Kapcsolódó vizsgálatra több másik adózónál sor került és számos tanút meghallgattak. A bizonyítás eredményére tekintettel az elsőfokú adóhatóság megállapította, hogy a befogadott számlákban feltüntetett áfa fiktív ügyleteken alapul, ezért az indítványozó nem gyakorolhatja adólevonási jogát. Az indítványozó terhére adóhiányt állapított meg, 50%-os mértékkel számolva adóbírságot szabott ki és késedelmi pótléket számított fel.
 - [4] A határozattal szemben az indítványozó fellebbezéssel élt. A másodfokú adóhatóság az elsőfokú határozatot teljes terjedelmében felülvizsgálta, amelynek eredményeképpen azt megváltoztatta az indítványozó terhére. Az adóbírságot 200%-os mértékkel szabta ki. A késedelmi pótlékból azonban 140 000 Ft-ot törölt.
 - [5] A másodfokú adóhatóság hivatalból eljárva megváltoztatta az előbbi határozatot az indítványozó javára. Az adóbírság összegéből törölt 55 230 000 Ft-ot. Megállapította ugyanis, hogy a befogadott fiktív számlák jelentős része esetében nem alkalmazható az Art. 170. § (1) bekezdése szerint emelt bírságmérték, mert ezek tekintetében nem áll fenn a könyvek, nyilvántartások meghamisítása, megsemmisítése és az adóbírság akár hivatalból is mérsékelhető az Art. 171. § (1) bekezdése értelmében.
 - [6] A Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: KMB) az indítványozó keresetét elutasította a 2.K.27.668/2016/18. számú ítéletével. Rögzítette, hogy az adóhatóság feltárta a tényállást a fizetendő áfa és a levonható áfa körében is. Az indítványozó kellő gondossággal eljárva elkerülhette volna, hogy tartalmilag nem hiteles számlák alapján gyakoroljon áfalevonási jogot.
- [7] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja és az Abtv. 27. §-a alapján. A KMB 2.K.27.668/2016/18. számú ítéletének a megsemmisítését kérte, mert álláspontja szerint az sérti az Alaptörvényt. Az indítványozó kérelme arra is kiterjedt, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a bírósági eljárást megelőző adóhatósági határozatokat is.
- [8] Az Alkotmánybíróság főtítkára az indítványozót hiánypótlásra szólította fel, amelyben arról is tájékoztatta, hogy beadványa „nem tartalmaz kellő, alapjogi érveléssel alátámasztott indokolást arra nézve, hogy a támadott határozatok az Alaptörvényben biztosított jogát miért és mennyiben sértik”.
- [9] Az indítványozó a következőket adta elő az indítvány-kiegészítésben: „Az Abtv. 26. § (1) bekezdése, valamint 27. § rendelkezései alapján fordulunk a Tisztelt Alkotmánybírósághoz.
Nyilatkozunk, hogy mind az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, mind XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint fenntartjuk, hogy alapjogunk sérült, először a közigazgatási hatósági eljárásban, majd a bírósági eljárás során. Ennek indoka, hogy ugyanazon jogviszony, ugyanazon felek között a jogszabály tételes rendelkezésével ellentétesen eltérően került minősítésre. Nevezetesen úgy, hogy az eljáró adóhatóság a bíróság által jóváhagyott

határozatában az ügyletben részes feleknél a számukra nagyobb pénzügyi kötelezettséggel járó, az adóhatóságnak nagyobb bevételt eredményező, azonban érdemben teljesen egymással ellentétes megállapítást tette. Álláspontunk szerint súlyosan sérti a tisztességes, részrehajlás nélküli hatósági és bírósági eljáráshoz való jogunkat a fenti eljárás.

Előadjuk, hogy a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.K.27.668/2016/18. számú ítéletében foglalt, adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (3a) bekezdésének azon értelmezése már önmagában alapjogunkat sérti, ha kimondja, hogy a közigazgatási hatóság határozata annak ellenére nem jogellenes, hogy a hatóság a rá irányadó anyagi jogi jogszabály figyelmen kívül hagyásával hozott hátrányos jogkövetkezményt megállapító határozatot a panaszossal szemben. Ennek oka, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglaltakba ütközik, amely kimondja, hogy »mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.«

- [10] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [11] 3.1. A kérelmező gazdasági társaság alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel az alkotmányjogi panaszt megelőző bírósági eljárásban felperes volt – fennáll, és Alaptörvényben biztosított jogok sérelmére hivatkozik. Az alkotmányjogi panasszal szemben támasztott követelmények közé tartozik az is, hogy határozott kérelmet kell előterjeszteni az Alkotmánybírósághoz [vesd össze: Abtv. 52. § (1b) bekezdés]. Az indítvány felhívja az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó rendelkezéseket, kifejezett kérelmet tartalmaz a jogkövetkezmények megállapítására, valamint megjelöli a sérelmezett döntéseket és a sérülni vélt Alaptörvényben biztosított jogokat [vesd össze: Abtv. 52. § (1b) bekezdés a), c), d), és f) pont]. Az indítványozó a KMB sérelmezett ítéletének kézbesítéséhez képest az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt.
- [12] 3.2. A határozott kérelem követelménye azt is magában foglalja, hogy az indítványnak egyértelműen elő kell adnia az eljárás megindításának indokait, alkotmányjogi panasz esetén az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, továbbá indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [vesd össze: Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pont]. „Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint pedig az indokolás hiánya {lásd pl.: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadálya” {lásd legutóbb: 3353/2019. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [21]}. Visszautasításra ad okot az is, ha az indítványozó érvelése nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást. Az alkotmányossági összefüggéseket tehát be kell mutatnia az indítványozónak {a legutóbbi gyakorlatból lásd például: 3053/2019. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [12]; 3231/2018. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [13]; 3327/2019. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [14]; 3353/2019. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [13] 3.3. Az előbbi pontban írtakból a következő megállapítások adódnak a jelen ügyre nézve.
- [14] Az indítványozó egyetlen szóval sem támasztotta alá, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdését melyik normával szemben és milyen okból kifolyólag hívta fel az indítvány-kiegészítésben. Az eredeti indítványban pedig említést sem tett az Abtv. előbbi bekezdéséről. Az alkotmányjogi panaszbeadvány tehát tartalmilag értékelve nem foglal magában normával szemben előadott panaszszöveget, ezért e körben nincs is előterjesztett alkotmányjogi panasz, amit az Alkotmánybíróság elbírálhatna.
- [15] Az Abtv. 27. §-án alapuló alkotmányjogi panasz tekintetében az indítvány nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást, nem mutat be alkotmányossági összefüggést, továbbá nem adja elő az alapjogsérelem lényegét. A 2. pontban (Indokolás [7]) idézettek alapján megállapítható, hogy az indítványozó érvelése mindösszesen arra szorítkozik, hogy egy állítólagos törvénysértő értelmezést az Alaptörvény megsértésének a szintjére emeljen alkotmányjogi magyarázat nélkül. Nem szól azonban arról, hogy az Art. – egyébként szakaszszám nélkül megjelölt – egyik bekezdésének indítványban előadott hatósági és bírósági megsértéséből az indítványozó érvelése szerint miként vezethető le az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelme. A törvénysértést alaptörvény-sértéssel azonosítja, ezzel azonban nem tesz eleget az Abtv.-ben előírt határozottság követelményének.

- [16] 4. Mindezekre tekintettel az alkotmányjogi panasz nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek, ezért azt az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján tanácsban eljárva – az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjai, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/377/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3139/2020. (V. 15.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VII.30.783/2017/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó jogi képviselője (dr. Szlamka Gergely ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Kúria Gfv.VII.30.783/2017/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmére hivatkozással.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy lényege szerint az indítványozó mint adós csődeljárás lefolytatása iránti kérelmet nyújtott be, és a jelzáloggal biztosított kötelezettségek között egyebek mellett két pénzintézet követelését is feltüntette. Ők azonban nem jelentettek be határidőben hitelezői igényt az eljárásban, és ezért hitelezőként nem kerültek nyilvántartásba vételre.
- [3] 3. Az indítványozó által ezt követően benyújtott csődegyezség jóváhagyását a Fővárosi Törvényszék 23.Cspk.7/2017/33. számú végzésével megtagadta, és a csődeljárást megszüntette. A megállapodás egyik pontja szerint ugyanis az adós arra kérte a bíróságot, hogy a „megfelelő határidőben kiértéskített, de a csődeljárásba be nem jelentkezett hitelezőket határozatlan kötelezze a jelzálogjogok, illetve a végrehajtási jogok törlésére”. A bíróság szerint viszont az egyezség csak „az igennel szavazó hitelezőket kötelezi az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett (zálog- és végrehajtási jog) jogok törlésére vonatkozó nyilatkozat kiadására, ezzel szemben viszont az egyezség nem hajtható végre a nemmel szavazó és a távol maradó, illetőleg be nem jelentkezők vonatkozásában”. A végzés kitért rá, hogy a nyilvántartásba nem vett követeléssel rendelkező két pénzintézetnek az eljárás során benyújtott kifogásait elutasították, és a kifogást elutasító végzések külön fellebbezés hiányában a csődeljárást befejező végzés ellen előterjesztett jogorvoslati kérelemmel támadhatók. Az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró Fővárosi Ítéltábla a 15.Cspkf.44.840/2017/3. számú végzésével az elsőfokú végzést helybenhagyta. Rámutatott, hogy az adós reorganizációs programjának alapját az ingatlanok hasznosítása képezi, ezért ahhoz szükséges az ingatlanokat érintő terhek törlése. E nélkül a csődegyezség végrehajtása nem teljesíthető. A törlésre vonatkozó egyoldalú kérelem teljesítése azonban „az egyezség jogintézményével ellentétes lenne, mert olyan személyekre is kihatással lenne, akik az egyezség megkötésében nem vettek részt”. Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria a Gfv.VII.30.783/2017/5. számú végzésével a jogerős végzést hatályában fenntartotta, megerősítve, hogy az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett jelzálogjoggal és végrehajtási joggal rendelkezők szempontjából a csődegyezség joggal való visszaélést valósított meg: az adós ugyan tájékoztatta az ingatlanain zálogjoggal rendelkező pénzintézeteket a csődeljárás kezdeményezéséről, arról azonban nem, hogy „hogyan váltak a bankok az adós hitelezőivé, miért küldött számukra értesítést, milyen jogviszonyból ered hitelezői igényük. [...] A hitelező bankok az adós csődeljárás megindításáról szóló értesítésének időpontjában nem tudták, hogy azok az ingatlanok, amelyekkel szemben az igényüket érvényesíteni kívánják, a csődeljárás hatálya alá került adós tulajdonában állnak, az adós tehát az adott eljárásával meggátolta alanyi joguk csődeljárásban való érvényesíthetőségét.” (Kúria Gfv.VII.30.783/2017/5. számú végzése, Indokolás [36]–[37]) Emiatt a csődegyezség nem volt jóváhagyható.
- [4] 4. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Panaszában arra hivatkozott, hogy a Kúria – megsértve az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében garantált tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot – olyan személyek számára biztosított lehetőséget az eljárásban történő részvételre, akik nem minősültek félnek az eljárásban: a két érintett, de hitelezőként nyilvántartásba nem vett pénzintézet számára az első- és másod-

fokú határozatokat megküldték, számukra fellebbezési és észrevételezési lehetőséget biztosítottak, továbbá az eljáró bíróságok döntésüket részben az ő észrevételeikre és érdekeik védelmére alapozták.

- [5] 4. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [6] Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt, mivel a Kúria végzését 2018. február 21-én vette át, a panaszt pedig 2018. április 21-én adta postára. A jogi képviselő a meghatalmazását csatolta. A rendes jogorvoslattal nem támadható, felülvizsgálati jogkörben hozott kúriai végzés alkotmányjogi panasszal támadható, a kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és érintettsége – mivel a támadott végzéssel lezárt eljárásban félként részt vett – fennáll. Az alkotmányjogi panaszt Alaptörvényben biztosított jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] sérelmére alapították, és a kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek is eleget tesz.
- [7] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [8] Emlékeztetni szükséges mindenekelőtt arra, hogy az Alkotmánybíróságnak részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tartalmát érintően. Jelen ügy ehhez képest nem tartalmaz olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [9] Az indítvány továbbá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét sem veti fel. Az indítványozó alapvetően azt sérelmezi, hogy az eljáró bíróságok a nyilvántartásba nem vett követeléssel rendelkező két pénzügyintézet érdekeinek figyelembevételével tagadta meg a csődegyezség jóváhagyását. Ezzel szemben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a csődegyezség jóváhagyásának megtagadására azért került sor, mert a bíróságok jogértelmezése szerint az törvénysértő módon olyan hitelezőkre is kiterjed volna, amelyek (akik) a csődeljárásban nem vettek részt.
- [10] Az eljárásban való részvétellel kapcsolatban szükséges rámutatni egyrészt arra, hogy a Fővárosi Törvényszék 23.Cspk.7/2017/33. számú végzése szerint a pénzügyintézetek kifogásait elutasító végzések külön fellebbezés hiányában a csődeljárást befejező végzés ellen előterjesztett jogorvoslati kérelemmel voltak támadhatók. Másrészt az Alkotmánybíróság – a bírói döntések indokait kifogásoló alkotmányjogi panaszokat elbíráló korábbi döntéseihez hasonlóan – jelen ügyben is emlékeztet arra, hogy „a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető hagyományos értelemben vett jogorvoslatnak”, annak tárgya nem törvényességi felülvizsgálat. „Az Alkotmánybíróság ugyanis az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is kizárólag az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]; legutóbb megerősítette: 3056/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [19]}. [...] Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállón értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e jogági dogmatika elfogadott szabályaihoz {3207/2015. (X. 27.) AB végzés, Indokolás [12], illetve 3067/2016. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [18]}.” {3117/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]} „Az, hogy az indítványozó a konkrét ügyében – a jogorvoslat ellenére – pervesztes lett, azaz a jogerős határozatot hozó bíróság nem osztotta (jogi) álláspontját egy konkrét kérdésben, nem teszi az eljárást tisztességtelenné, emiatt nem válik az eljárás és a döntés önkényessé sem” {3327/2014. (XII. 10.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [11] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság jelen ügyben sem bocsátkozhat annak érdemi vizsgálatába, hogy a bíróság döntése – a csődegyezség jóváhagyásának a megtagadása – tartalmilag helyes-e és megalapozott indokokon nyugszik-e. Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést tévesnek és magára nézve hátrányosnak tartja, nem alkotmányossági kérdés.

- [12] 5. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. április 28.

*Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett*

*Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/796/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3140/2020. (V. 15.) AB VÉGGÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VI.21.929/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük (dr. Czirmes György ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz. Indítványukban a Kúria Pfv.VI.21.929/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és annak – a Budapest Környéki Törvényszék 4.Pf.20.239/2018/11. számú, valamint a Monori Járásbíróság 2.P.20.150/2017/36. számú ítéletére kiterjedő hatályú – megsemmisítését kérték az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, E) cikk (2) bekezdésének, M) cikk (1) bekezdésének, IV. cikk (1) bekezdésének, V. cikkének, XII. cikk (1) bekezdésének, XIII. cikk (1) bekezdésének, XV. cikk (1) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének, illetve az „Egyezségokmány 6. cikkének” a sérelme miatt.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy lényege szerint az indítványozók 2008-ban deviza alapú kölcsön-szerződést kötöttek egy pénzintézettel, mivel azonban a törlesztő-részleteket nem tudták fizetni, a szerződést felmondták, és az ügyben végrehajtási eljárás indult ellenük. Az indítványozók ennek során pert indítottak a szerződés létre nem jöttének, érvénytelenségének, megszűnésének, valamint a felmondás érvénytelenségének a megállapítása és a végrehajtás megszüntetése iránt.
- [3] Az első fokon eljáró Monori Járásbíróság a keresetet elutasította. Megállapította, hogy a peres felek között a szerződés létrejött, és az nem tartalmaz ún. tőzsdei fogadást, tehát nem ütközik jogszabályba sem. Mivel a kölcsönre gazdasági társaság működtetéséhez volt szükség, és azt erre is használták fel, nincs szó fogyasztói szerződésről, ezért az Európai Unió Bírósága előtt C-51/2017. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárás befejezésének a bevétele nem indokolt. Ennek az eljárásnak ugyanis kifejezetten a fogyasztói szerződések vonatkozásában történő árfolyamkockázati tájékoztatás a tárgya. A bírósági ítélet szerint bizonyítható volt, hogy az árfolyamváltozás lehetőségéről a felpereseket megfelelően tájékoztatták, és az árfolyamkockázattal összefüggésben tett egyéb kérelmeik sem megalapozottak, következésképpen a szerződés érvénytelensége sem volt megállapítható. A szerződés továbbra is teljesíthető, annak ellehetetlenülése, megszűnése nem állapítható meg, és mivel fizetési késedelemben voltak a felmondáskor, a felmondás érvénytelenségére alapított kérelem sem foghat helyt. Mivel tehát a felperesek nem bizonyították, hogy a végrehajtások alapját képező követelés nem jött létre érvényesen, a bíróság a végrehajtások megszüntetésére irányuló kereseti kérelmeket is elutasította.
- [4] A másodfokú bíróságként eljáró Budapest Környéki Törvényszék az ítéletet helyben hagyta, a felülvizsgálati jogkörben eljáró Kúria ítéletével e döntést hatályában fenntartotta.
- [5] 3. Az indítványozók ezt követően fordultak az Alkotmánybírósághoz. Panaszukban alapvetően arra mutattak rá, hogy a „végtelenített összegű kölcsön vállaltatása semmis”, és az árfolyamkockázat gazdasági következményeiről való tisztességes tájékoztatás hiánya esetében – különösen, hogy a bank a szerződéskötés előtt tudomással bírt a forint gyengüléséről – a szerződés létre sem jön, illetve semmis. Továbbá az árfolyam többszörös megemelkedése miatt – senkinek fel nem róható okból – a szerződés ellehetetlenült, de ezt a bíróságok nem vették figyelembe.
- [6] A hivatkozott alaptörvényi rendelkezések sérelmét az alábbiak szerint indokolták. Egyrészt úgy vélik, visszaható hatályú jogalkalmazásra került sor „pl. a DH Tv-ek kapcsán” [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés]. Másrészt szerintük a piaci kapcsolatok megzavarása, a piaci árverseny szándékos torzítása és a fogyasztók választási

szabadságát indokolatlanul korlátozó üzleti módszerek alkalmazása miatt nem volt számukra biztosított sem a vállalkozás szabadsága, sem a tisztességes gazdasági verseny feltételei [Alaptörvény M) cikk (1) bekezdés]. Harmadrészt nem egyeztethető össze az Alaptörvény V. cikkével, hogy a tartozás összege tulajdonképpen végtelenített, ami „a vagyonukban indokolatlan hátrányt okoz”, a bírósági ítéletek pedig az ingatlanvagyonuk „ki-látásba helyezett elkobzásával” járnak. Negyedrészt a deviza alapú szerződésnek az adósokra rendkívül hátrányos feltételei indokolatlanul korlátozzák a vállalkozás szabadságát [Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdés]. Ötödrészt a jogellenes többletfizetés elrendelése, valamint az ingatlanvagyonra vezetett esetleges végrehajtás sérti a tulajdonhoz való jogot [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés]. Hatodrészt sérti a törvény előtti egyenlőséget [Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdés], hogy a bíróságok nem korrigálták „a szerződést készítő bank egyoldalú és kirívó mértékű előnyét”. Hetedrészt a per nem tett eleget a tisztességes eljárás követelményeinek [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés], mert a bíróság: nem vette figyelembe, hogy fogyasztói szerződések esetében a jogszabály szerint a bankot terheli a bizonyítási kötelezettség; „mondvacsinált jogszabályi értelmezéssel” utasította el a lehetetlenülésre irányuló kereseti kérelmet; nem tárta fel teljes körűen a tényállást; nem függesztette fel az eljárást az Európai Unió Bíróság előtt folyamatban lévő ügyre tekintettel; nem indokolta meg megfelelően a döntését. Végezetül nyolcadrészt az indítványozók álláspontja szerint az ügyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése is sérült, amikor a megjelölt problémákat a jogorvoslati fórumok nem orvosolták.

- [7] Az Alkotmánybíróság hiánypótlási felhívásában tájékoztatta az indítványozókat a panasz alkotmányossági szempontú érvelésének hiányosságairól. Válaszukban az indítványozók kiterjesztették a kérelmüket az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésére is arra hivatkozással, hogy a bíróságoknak a perben az „EU 93/13/EGK Irányelvet kellett volna alkalmazni”, és azzal érveltek, hogy az „Dh Törvények ellentétesek az Alaptörvénnyel, mert nem biztosítják a IV. cikk (1) bekezdésben foglalt minden egyént megillető szabadságot, beleértve a gazdasági szabadságot is”. Továbbá az „adósok, a magánszemélyek és kis/középvállalkozások vannak hátrányos helyzetben a nagyhatalmú bankokkal szemben, mert a bankok sértették meg az alapvető jogokat, tisztességtelenül jártak el, mert a valutaárfolyam mozgását tekintve nem tájékoztatták egyénileg az adósokat”.
- [8] 4. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [9] 4.1. Az indítványozók az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtották be az alkotmányjogi panaszt. A jogi képviselő a meghatalmazását – hiánypótlási felhívásra – csatolta. A rendes jogorvoslattal nem támadható kúriai ítélet alkotmányjogi panasszal támadható, és a kérelmezők alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkeznek, érintettségük – mivel a támadott ítélettel lezárt eljárásban felperesek voltak – fennáll.
- [10] 4.2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget, mert az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdése és az M) cikk (1) bekezdése nem minősül olyan, az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát tartalmazó alaptörvényi rendelkezésnek, amelyre alkotmányjogi panasz alapítható lenne {az E) cikk (2) bekezdése vonatkozásában lásd például: 3266/2019. (X. 30.) AB végzés, Indokolás [18]; az M) cikk (2) bekezdése tekintetében lásd például: 3/2020. (I. 3.) AB határozat, Indokolás [26]}. Ezért az Alkotmánybíróság az e cikkekre alapított indítványi elemet nem vizsgálhatta. Megjegyzendő, hogy a jogbiztonság önmagában szintén nem Alaptörvényben biztosított jog, a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehetséges {lásd például: 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]; 3244/2019. (X. 17.) AB végzés, Indokolás [9]}. Jelen ügyben az indítványozók ebben az összefüggésben – visszaható hatályú jogalkalmazásra hivatkozással – állították az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmét.
- [11] 4.3. A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek részben eleget tesz, tartalmazza ugyanis a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait (a bíróságok eljárása és döntése alapvető jogok sérelmét okozta) és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk

- (1) és (7) bekezdése vonatkozásában; c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírósági döntést (Kúria Pfv. VI.21.929/2018/6. számú ítélete); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B] cikk (1) bekezdés, IV. cikk (1) bekezdés, V. cikk, XII. cikk (1) bekezdés, XIII. cikk (1) bekezdés, XV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével; f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt az első- és a másodfokú ítéletre is kiterjedő hatállyal.
- [12] Mindazonáltal az indítványozók az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, IV. cikk (1) bekezdése, V. cikke, XII. cikk (1) bekezdése és XV. cikk (1) bekezdése tekintetében értékelhető indokolást nem terjesztettek elő. Egyrészt a B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában kérelmüket egyáltalán nem támasztották alá érvekkel, még azt sem jelölték meg, hogy pontosan melyik jogszabály(i) rendelkezés visszamenőleges hatályú alkalmazását kifogásolják. Másrészt nem terjesztettek elő olyan okfejtést, illetve nem mutattak rá olyan összefüggésre, amelyet az Alaptörvénynek a szabadsághoz és személyi biztonsághoz való jogot garantáló IV. cikk (1) bekezdése, a jogos védelem kérdéskörét szabályozó V. cikke, továbbá a vállalkozáshoz való jog [Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdés], valamint a törvény előtti egyenlőség [Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdés] és a keresetlevelet elutasító bírósági döntés vonatkozásában az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálat tárgyává tudott volna tenni. A kérelem ebben a tekintetben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában előírt feltételnek.
- [13] Szintén nem felel meg a határozottság követelményének az „Egyezségokmány 6. cikkének” a sérelmére történő hivatkozás, mert az indokolás hiányosságai mellett a hivatkozott nemzetközi dokumentum sem került pontos megjelölésre. A bírói döntés nemzetközi egyezménybe ütközésének vizsgálatára az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikke és az Abtv. alapján egyébként sincs hatásköre {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [125]}.
- [14] 4.4. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [15] A befogadhatóság feltételeivel kapcsolatban emlékeztetni szükséges arra, hogy az Alkotmánybíróságnak részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése tartalmát érintően. Jelen ügy ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [16] Hangsúlyozandó továbbá, hogy az Alkotmánybíróság a bírói jogértelmezést jellemzően akkor vonhatja érdemi alkotmányossági felülvizsgálat alá, ha az eljáró bíróság az előtte folyamatban lévő, valamely Alaptörvényben biztosított jog szempontjából releváns ügynek az alaptörvényi érintettségére tekintet nélkül járt el, vagy az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával {3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [53]}. Mindazonáltal a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslással (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja.
- [17] Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállónan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja az Alkotmánybíróság, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; a legutóbbi gyakorlatból lásd például: 3198/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [11]}. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság

a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...]

A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]} Az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a perorvoslati bíróság jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}.

- [18] Az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmére általánosságban, a tényállás megállapításával, a bizonyítékok értékelésével és az eljáró bíróságok jogértelmezésének helytállóságával összefüggésben hivatkoznak. A panasz így valójában az ítéletek ismételt felülbírálatára irányul. A fentebb idézett gyakorlat alapján viszont az Alkotmánybíróság jelen ügyben sem bocsátkozhat annak érdemi vizsgálatába, hogy a bíróság döntése megalapozott volt-e. Önmagában az, hogy az indítványozók az egyébként megindokolt bírósági ítélet érvelését tévesnek tartják, nem alkotmányossági kérdés. Az alkotmányjogi panaszban a tisztességes eljárás követelményeinek sérelmeként előadott kifogások nem vetnek fel olyan alaptörvény-ellenességi kételyt, amely érdemben befolyásolhatta a támadott bírói döntést.
- [19] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével összefüggő indítványi elemmel összefüggésben emlékeztet az Alkotmánybíróság arra is, hogy gyakorlata szerint különbséget kell tenni a polgári jogi és az alkotmányos tulajdonvédelem között, a kettő nem azonos: az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével. Nem vonható az alkotmányos tulajdonvédelem alá minden olyan ügy, melyben az indítványozó állítása szerint jogsértő bírósági határozatok eredményeként pervesztes lett, és ezért vagyonvesztést szenvedett el. Az alkotmányjogi panasz a tulajdonjog sérelmén keresztül nem lehet eszköze a bíróságok által az indítványozó szerint elkövetett, alkotmányossági kérdést fel nem vető, egyszerű törvénysértések orvoslásának {lásd például: 3120/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [40]}. Mindezek alapján a panasz ebben a tekintetben sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [20] Végezetül ismételten hangsúlyozni kell, hogy „[a] jogorvoslathoz való jog lényegi tartalma azt követeli meg a jogalkotótól, hogy a hatóságok vagy bíróságok érdemi, ügydöntő határozatai tekintetében tegye lehetővé a valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét olyan döntés meghozataláért, amely képes a sérelmezett döntést felülvizsgálni, és a sérelem megállapítása esetén a döntésre visszaható módon a sérelmet orvosolni” {35/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [16]}. Ugyanakkor a jogorvoslathoz való jog nem garantálja az érintett által sérelmesnek tartott elsőfokú döntés megváltoztatását, és nem biztosít jogot a számára kedvezőnek tartott döntéshez. Amint arra az Alkotmánybíróság korábban már rámutatott: „Az, hogy az indítványozó a konkrét ügyében – a jogorvoslat ellenére – pervesztes lett, azaz a jogerős határozatot hozó bíróság nem osztotta (jogi) álláspontját egy konkrét kérdésben, nem teszi az eljárást tisztességtelenné, emiatt nem válik az eljárás és a döntés önkényessé sem” {3327/2014. (XII. 10.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [21] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság jelen ügyben nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel – a tulajdonhoz való joggal, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal vagy a jogorvoslathoz való joggal – összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [22] 5. A fentiek szerint tehát az alkotmányjogi panasz elbírálása részben nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe, továbbá a panasz részben nem felel meg az Abtv. 27. § a) pontjában írt törvényi feltételeknek, a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjába foglalt követelményeinek, valamint az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Ezért az indítványt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), f) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1878/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3141/2020. (V. 15.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.VI.37.418/2019/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, amelyben kérte a Kúria Kfv.VI.37.418/2019/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és az Abtv. 43. § (1) bekezdésére hivatkozva a végzés megsemmisítését. Kérte továbbá az indítványozó azt is, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján semmisítse meg a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 44.K.31.591/2018/24. számú ítéletét, a Budapesti Rendőr-főkapitánya 01000/68969/2017.ált. számú közigazgatási hatósági határozatát, valamint a Budapesti Rendőr-főkapitányság XV. kerületi Rendőrkapitányság 01150-130/335-9/2017.kkt. számú közigazgatási hatósági határozatát. Az indítvány szerint a hivatkozott bírósági és közigazgatási határozatok sértik az Alaptörvény XV. cikkének (1) bekezdését, XXIV. cikkének (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikkének (1) és (7) bekezdését.
- [2] 1. A támadott bírósági és közigazgatási hatósági határozatok alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. A Budapesti Rendőr-főkapitányság XV. kerületi Rendőrkapitányság 01150-130/335-9/2017.kkt. számú közigazgatási hatósági határozatában foglaltak szerint a Budapest Főváros XV. kerületi Polgármesteri Hivatal Hatósági Főosztályának beosztottai 2017. február 18-án 12 óra 44 perckor észlelték, hogy egy gépjárművet vezető személy a Budapest, XV. kerület Szentmihályi út – Aulich Lajos utca kereszteződésénél közlekedése során megsértette a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) 14. § (1) bekezdés *b*) pontjában foglalt, a megfordulást és balra kanyarodást tiltó rendelkezést, ezért a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) 20. § (1) bekezdés *kg*) pontja alapján bírság fizetésére kötelezhető. A polgármesteri hivatal részére megküldött nyilatkozatában az indítványozó előadta, hogy a szóban forgó helyszínen és időpontban ő vezette az adott rendszámú gépjárművet, ezért a rendőrkapitányság közigazgatási hatósági eljárást indított és az indítványozót a 2017. november 13-án hozott határozatával, a kötelező haladási irányra vonatkozó szabály megszegése miatt 50 000 Ft közigazgatási bírság megfizetésére kötelezte.
- [4] 1.2. Az indítványozó fellebbezését követően Budapest Rendőr-főkapitánya 01000/68969/2017.ált. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta, egyidejűleg rendelkezett 5 000 Ft illetéknek az indítványozó részére történő visszafizetéséről. A jogerős határozat indokolásában a rendőrhatalóság kifejtette, hogy a helyszínen kihelyezett közúti jelzőtábla hatálya a kereszteződés, és így a záróvonalat feloldó szaggatott vonal végéig tart, és nem fogadta el az indítványozó – a szabályszegést vitató – azon hivatkozását, miszerint a záróvonal megszakítása több méterrel túlnyúlik az adott kereszteződésen. Ugyancsak nem fogadta el az indítványozó azon érvelését sem, miszerint az ügyintézésre nyitva álló 21 napos határidőn túl, még a Kkt. 21. § (4a) bekezdésében meghatározott 4 hónapos határidő is letelt, ezért „kétszeres elévülés” áll fenn, ugyanis a hatóság az eljárást a Kkt. 20. § (1) bekezdésében foglaltak szerint folytatta le, amelyre a Kkt. 20. § (4) bekezdése szerint 2 éves elévülés idő vonatkozik. Nem osztotta továbbá a másodfokon eljáró hatóság az indítványozó azon álláspontját sem, miszerint Budapest területén az elsőfokú eljárásra nem a kerületi rendőrkapitányság, hanem a Vas megyei Rendőr-főkapitány rendelkezett volna illetékességgel, mivel ez csak a Kkt. 21. §-a szerinti eljárásra vonatkozik, a jelen ügyben azonban nem ez az irányadó szabály, az eljárást nem ennek alapján folytatták le.

- [5] Végül a jogerős határozat indokolása kitért arra is, hogy a hatóság döntése a jogszabályban meghatározott határidőn túl került meghozatalra, azonban ennek ténye az ügy érdemére nem hatott ki, abból az indítványozó joghátrány nem érte, a késelem miatti illeték-visszafizetésről pedig a másodfokú hatóság határozatában rendelkezett.
- [6] 1.3. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 44.K.31.591/2018/24. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. Ítéletének indokolásában a bíróság rámutatott arra, hogy a Kkt. 20. §-a és 21. §-a közötti eljárást illetően a különbség abban áll, hogy míg az egyik vétkeességi, addig a másik (az üzembentartói) objektív alapú, és azt, hogy melyik kerül alkalmazásra, nem önkényesen dönti el a hatóság. Az ítélet szerint a tárgyi ügyben a felek által sem vitatottan az elkövető személye ismert volt, ezért a hatóság a Kkt. 20. §-a alapján folytatta le a hatósági eljárást, amelyre a 2 éves elévülési időn belül került sor, és amelyre vonatkozóan az indítványozó hatásköri kifogását sem tartotta megalapozottnak a bíróság. Az ügy érdemét illetően a bíróság kifejtette, hogy a közúti jelzőtáblát követő első útkereszteződés volt a szabályszegés helyszíne, e tekintetben a bíróság osztotta az alperesi hatóság azon álláspontját, miszerint az indítványozó érvelésének elfogadása esetén a balra kanyarodni tilos jelzőtábla kihelyezése értelmetlen és értelmezhetetlen lenne. A bíróság megállapítása szerint a közúti jelzőtábla megfelelően volt elhelyezve, az útburkolati jeleket pedig az egyéb kihelyezett közúti jelzésekkel együttesen kell értelmezni. Végül a bíróság megállapította, hogy a közigazgatási bíróság kiszabása a hatóság részéről kötelező volt, jogszabály kógens rendelkezése alapján azt csökkenteni nem lehetett.
- [7] 1.4. Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján a Kúria mint felülvizsgálati bíróság végzésében megállapította, hogy – bár az indítványozó konkrét jogszabályhelyet nem jelölt meg – tartalmában az általános közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § *b*) pontjára alapítottan kérte a felülvizsgálati kérelme befogadását.
- [8] A Kúria végzése szerint az indítványozó előadta azt is, hogy a felvetett jogkérdés különleges súlya és annak társadalmi jelentősége is indokolja a felülvizsgálati eljárás lefolytatását, melynek kapcsán hivatkozott a peranyagban szereplő, a Budapest Közút Forgalomtechnikai Igazgatóság 2017. október 17-én kelt, a Budapesti Rendőr-főkapitányság XV. kerületi Rendőrkapitányságnak írt levelére, amely szerinte igazolja, hogy a jogvita tárgyát képező forgalmi helyzet értékelése vitatott, széleskörű társadalmi problémát vet fel.
- [9] A Kúria döntésének indokolásában kifejtette: a kérelmet előterjesztő fél kötelessége, hogy egyrészt megjelölje azon okokat, melynek alapján a jogorvoslati kérelem befogadható, másrészt feltárja azokat a körülményeket, amelyek az általa megjelölt ok alátámasztására szolgálnak. Hangsúlyozta a Kúria azt is, hogy a jogerős döntéssel kapcsolatosan kifejtett jogszabálysértéseket kizárólag a megjelölt befogadási okkal összefüggésben vizsgálhatja, ezért a befogadási ok, valamint a jogszabálysértések meghatározásának kötelezettsége egymástól nem választható el, és a Kúria a befogadás körében kizárólag a fél által megjelölt okból vizsgálódhat.
- [10] A tárgyi ügyben a Kúria azt állapította meg, hogy az indítványozó a Kp. 118. § *b*) pontban foglalt körülmények fennállását érdemben igazoló indokolást nem terjesztett elő, lényegében az eljáró bíróság általa sérelmezett jogértelmezését vitatta és egyéni jogsérelmét társadalmi érdekként jelenítette meg. A Kúria ezért vizsgálata során arra a megállapításra jutott, hogy a befogadás feltételei nem állnak fenn, így a felülvizsgálati kérelem befogadását a Kp. 118. § (2) bekezdésére alapozottan megtagadta.
- [11] 2. Az indítványozó – főtitkári felhívásra kiegészített és egységes szerkezetbe foglalt – alkotmányjogi panaszában állította az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jogának sérelmét arra hivatkozva, hogy a hatóságok eljárásuk során nem vették figyelembe azt, hogy az állítólagos szabályszegésének helyszínén a kereszteződés geometriai szélét követő 3,7 méter hosszán a záróvonalon való átlépést a záróvonallal párhuzamosan felfestett szaggatott vonal engedélyezte. Ennek okán pedig állítása szerint szabályszegés nem következett be, a hatóságok mind a „szituációt”, mind az azzal kapcsolatos jogszabálysértést illetően súlyos tévedésben voltak. Álláspontja szerint ugyancsak súlyosan jogsértő volt a hatóságok azon döntése, miszerint a Kkt. 20. §-a alapján folytatták a vele szembeni eljárást, ugyanis a kamerával történő eseményrögzítés során a személye csak utólag (tehát nem a „szabályszegés” helyszínén) vált ismertté, így a Kkt. 21. §-ában foglaltak szerint csak a Vas megyei Rendőrfőkapitány és csak a Kkt. 21. § (4a) bekezdése szerinti 4 hónapos határidőn belül folytathatta volna le objektív felelősség alapján az eljárást.
- [12] Az indítványozó állította az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmét azon az alapon, hogy a jogrendszer szerinti „felettes szervek” törvényellenes működése miatt a rendes jogorvoslati lehetőségek kere-

- tében a sérelmezett döntések kijavítása nem következett be, továbbá a Kúria megalapozatlan, befogadást elutasító álláspontja miatt arra a rendkívüli jogorvoslat során sem kerülhetett sor. Külön kiemelte az indítványozó e körben, egyrészt azt, hogy a másodfokú rendőri szerv nem végezte el a szükséges tényfeltárást és az abból következő okszerű következtetés levonását, tehát az indítványozó fellebbezése és az elsőfokú határozat indokolása közötti ellentmondásokat nem oldotta fel, így a fellebbezése érdemi indokolás nélkül maradt. Hivatkozott az indítványozó másrészt arra is, hogy a bíróság helytelenül végezte el a Kkt. 20. §-a és 21. §-a szerinti eljárás összehasonlítását, annak ugyanis nem a vétkesség, hanem az a lényeges eleme, hogy történt-e a helyszínen személyazonosítás vagy sem, melynek okán az objektív felelősségre alapozva kellett volna az eljárást lefolytatni.
- [13] Állította az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt törvény előtti egyenlőség sérelmét is a bírósági eljárást illetően az érdemi vizsgálatok „sorozatos elmulasztása” miatt, ahogyan hivatkozott a fegyveregyenlőség elvének sérelmére is, mondván, hogy a jogban járatlan indítványozóra hárították a cselekmény elkövetésével kapcsolatos bizonyítást, holott a hatóságtól lett volna elvárható a terhelő állítás igazolása.
- [14] Végül a Kúriának a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése kapcsán hivatkozott az indítványozó a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való joga és a jogorvoslathoz való joga sérelmére, mert állítása szerint a Kúria nem jelölt meg konkrét hiányosságot, nevesített jogszabályi feltételt, csak „ex katedra” megállapította, hogy a befogadás feltételei nem állnak fenn. Az indítványozó szerint iratellenesen hivatkozott a Kúria arra, hogy ő érdemi indokolást nem terjesztett elő. Indítványozói álláspont szerint a Kúria végzése valójában sérti a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban az indokolás kapcsán kifejtett elveket, hiszen nem ad számot arról, hogy az ügy lényeges részeit és az azzal kapcsolatos észrevételeket kellő alaposággal megvizsgálta-e.
- [15] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenképp az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [16] 3.1. Az Abtv. 27. §-ában foglaltak szerint, az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [17] Az indítványozó által a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság, jogerős ítéletével, valamint az ügyben eljáró hatóságok határozataival összefüggésben előadott érvek kapcsán az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az eljárást befejező döntéssel felülvizsgált más bírósági vagy hatósági döntések vizsgálatára és megsemmisítésére csak két esetben van lehetőség. Egyrészt az eljárást lezáró döntés megsemmisítése esetén (azt követően) az Abtv. 43. § (4) bekezdése szerint, másrészt az Ügyrend 32. § (4) bekezdése alapján akkor, ha korábban a jogerős bírói döntés ellen az indítványozó határidőn belül alkotmányjogi panaszt nyújtott be.
- [18] Tekintettel arra, hogy jelen ügyben egyik eset sem áll fenn, az Alkotmánybíróság az indítványozónak a jogerős ítéletre és a hatósági határozatokra vonatkozó, az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése, XXIV. cikkének (1) bekezdése, továbbá a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése alapján kifejtett érvei vizsgálatát mellőzte.
- [19] 3.2. Az indítványozó a Kúria végzését 2019. július 8. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt 2019. szeptember 6. napján, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntést, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit [az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését], és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését illetően tartalmazza az állított alaptörvény-ellenesség indokolását, valamint kifejezett kérelmet a sérelmezett végzés megsemmisítésére. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [20] Megállapítja ugyanakkor az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó a jogorvoslathoz való jog tekintetében alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem terjesztett elő.
- [21] Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik. Tárgyát tekintve a bírói, illetőleg hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz

- fordulás lehetőségét jelenti. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [24]}.
- [22] Mivel az indítványozó az elsőfokú határozat ellen fellebbezéssel élt, a másodfokú határozat ellen pedig keresetet terjesztett elő, melynek nyomán a bíróság az ügy érdemében, részletes indokolással ellátott ítéletet hozott, a felülvizsgálati kérelem befogadásának elutasításával kapcsolatosan a jogorvoslathoz való jog sérelmére alapított kérelem – az Alkotmánybíróság ismertetett gyakorlatát figyelembe véve, az érdemi összefüggés hiánya miatt – nem volt vizsgálható.
- [23] 3.3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz felvesse a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést tartalmazzon. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalkozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.
- [24] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában arra hivatkozva állította az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét, hogy a Kúria nem indokolta meg a felülvizsgálati kérelem befogadásának elutasítását.
- [25] Az Alkotmánybíróság ezzel szemben azt állapította meg, hogy a kúriai végzés megjelölte döntésének jogalapját és – röviden, de érthetően – annak indokát is. Kétséget kizáróan a Kúria döntése mérlegelésen alapul, azonban a mérlegelést az Alkotmánybíróság törvényességi alapon nem vizsgálhatja felül.
- [26] Az Alkotmánybíróság már több ügyben kimondta, hogy a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamilyeni – vélt vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [27] Az indítványozó a fentiekben kifejtettek szerint, a Kúria végzésének indokolásával kapcsolatosan nem állított olyan alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [28] 4. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ában és 29. §-ában, valamint az 52. § (1b) bekezdése e) pontjában szabályozott befogadási feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1488/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3142/2020. (V. 15.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.20.357/2019/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozók jogi képviselőjük (Tóthné dr. Pintér Matild ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszukban a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.20.357/2019/8. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 45.Pf.636.722/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, mivel álláspontjuk szerint az ítéletek ellentétesek az Alaptörvény E) cikkének (2) és (3) bekezdésével, M) cikkének (2) bekezdésével, R) cikkének (2) bekezdésével, Q) cikkének (2) és (3) bekezdésével, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdésével, és a XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [2] 1. A támadott bírósági határozatok alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. A perben nem álló hitelező 2006. december 12-én közokirati formában, hitelkiváltás és szabad felhasználás céljából, önálló zálogjoggal és opciós joggal biztosított svájci frank alapú kölcsönszerződést kötött az indítványozókkal és a II. rendű alperessel. A kölcsönszerződés alapján a hitelező 4.000.000,-Ft-nak megfelelő összegű 26 134 CHF kölcsönösszeget bocsátott rendelkezésre. Az indítványozók a devizában nyilvántartott kölcsön összegét és annak ügyleti kamatait havi ütemezésben, forintban voltak kötelesek teljesíteni, a havi törlesztőrészlet összegét az első periódusban 317,46 CHF-ben, azaz 53 343 Ft-ban határozták meg azzal, hogy az első törlesztő részlet 2007. február 6-án esedékes, a futamidő pedig 120 hónap volt. Az indítványozók budapesti ingatlanára kikötött önálló zálogjog és opciós jog mellett a szerződés biztosítéka volt a hat havi törlesztő részletnek megfelelő kaució is, amely a megállapodás szerint az utolsó törlesztőrészletben kerül beszámításra.
- [4] A hitelező a kölcsönszerződést 2008. október 14-én – a fizetési kötelezettség elmulasztása miatt – felmondta, és a követelést egy, a perben nem álló vállalkozásra engedményezte. Újabb engedményezés folytán a követelést 2009. január 5-től ismét a hitelezőt illette meg. Az általa a vételi jogi gyakorlására kijelölt – perben nem álló – kft. 2009. február 9-én vételi jogát a kikötött 4 500 000 Ft opciós vételár ellenében gyakorolta, és részére az indítványozók az ingatlant 2009. március 31-én birtokba adták.
- [5] További engedményezéseket követően a követelést a per I. rendű alperese 2013. december 5-én szerezte meg, majd kérelmére a közjegyző 2014. július 16-án, közokirat végrehajtási záradékolása útján 864 753 Ft tőke és járulékaik megfizetése iránt végrehajtást rendelt el az indítványozókkal szemben.
- [6] Időközben a Fővárosi Törvényszék közérdekű perben hozott 2011. április 22-i jogerős ítéletében megállapította, hogy a hitelező 2007. március 1. napjától hatályos hitelezési üzletszabályzatának és az általa a szerződéskötéseknél alkalmazott közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződési mintának több pontja a vele szerződő valamennyi félre kiterjedő hatállyal érvénytelen.
- [7] Az indítványozók módosított keresetükben a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 369. § a) pontja alapján az ellenük folyó végrehajtások megszüntetését kérték a kölcsönszerződés semmisségére hivatkozva.
- [8] 1.2. A végrehajtás megszüntetése iránt indított perben első fokon eljáró Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság 8.P.XV.22021/2016/74. számú, 2018. július 4-én hozott ítéletével az indítványozók keresetének helyt adott és a folyamatban lévő végrehajtásokat megszüntette. A bíróság a döntését azzal indokolta, hogy a kölcsönszerződés a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.)

213. § (1) bekezdése b), c) és e) pontja alapján semmis. Az ítéleti indokolás szerint a közérdekű perben vizsgált üzletszabályzat ugyan nem vonatkozik a perbeli jogviszonyra, de a közérdekű perben hozott ítélet megállapításával ellentétes határozat nem hozható.

- [9] 1.3. A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 45.Pf.636.722/2018/4. számú, 2018. november 21-én hozott jogerős ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és az indítványozók keresetét elutasította. Ítéletének indokolásában rámutatott a bíróság – egyebek mellett – arra, hogy a kölcsönszerződés meghatározza a THM mértékét, és azt, hogy az a biztosítási díj összegét nem tartalmazza, felsorolja a szerződés a teljesítéssel kapcsolatos költségeket, kamatokat és járulékokat és ezek éves, százalékosan kifejezett értékét, tartalmazza továbbá a törlesztő részletek számát és a törlesztési időpontokat. Megállapította a bíróság azt is, hogy a perbeli esetben még a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) szabályai alapján kell vizsgálni a kölcsönszerződés érvénytelenségét, úgyszintén azt is, hogy a Fővárosi Törvényszék közérdekű kereset alapján hozott és a perben hivatkozott ítéletének megállapításai a tárgyi ügyben nem irányadók, mert a hivatkozott ítélet alapjául szolgáló üzletszabályzat nem a perbeli időszakban hatályos üzletszabályzat volt. Végül rámutatott a bíróság jogerős ítéletében arra is, hogy a kaució az adós tartozását mindenképpen csökkenti, ebből hátrány az adóst nem éri, továbbá az opciós jog gyakorlása 5 éven belül történt, az opciós jog meghosszabbítása nem következett be.
- [10] 1.4. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.20.357/2019/8. számú, 2019. június hó 26-án meghozott – részletesen indokolt – ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta, megállapítva, hogy a jogerős ítélet nem jogszabálysértő és a Kúria egyetértett az abban kifejtett indokolással.
- [11] 1.5. A Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság 8.P.XV.22021/2016/92-I. számú, 2019. szeptember 10-én kelt végzésével – az ügy összes körülményét mérlegelve, az indítványozók alkotmányjogi panaszának benyújtására tekintettel – a Fővárosi Törvényszék jogerős ítéletének végrehajtását felfüggesztette.
- [12] 2. Az indítványozók a 2019. szeptember 5-én benyújtott alkotmányjogi panaszukban, majd annak 2019. november 26-án és 2019. december 23-án érkezett kiegészítésében kérték a Kúria felülvizsgálati ítélete és a Fővárosi Törvényszék jogerős ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mert álláspontjuk szerint a támadott döntések sértik az Alaptörvény E) cikkének (2) és (3) bekezdését, M) cikkének (2) bekezdését, R) cikkének (2) bekezdését, Q) cikkének (2) és (3) bekezdését, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdését, és a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [13] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban hivatkoztak a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK Irányelvre, valamint az Európai Bíróság számos döntésére, mindegyikre a C-51/17. számú döntésre, amelyeknek álláspontjuk szerint az ügyben született ítéletek – a keresetnek helyt adó elsőfokú ítélet kivételével – nem felelnek meg, holott az uniós jog hazai joggal szembeni elsőbbsége nem vitatható. Álláspontjuk szerint az Európai Bíróság alapjaiban kérdőjelezi meg a Kúria 6/2013. számú Polgári jogegységi határozatát, és az 1/2016. számú Polgári jogegységi határozatát, amelyek véleményük szerint nem a fogyasztó, hanem a pénzügyi szolgáltatók érdekeit védik és nem alkalmasak a felek közötti egyensúly helyreállítására. Az indítványozók álláspontja szerint a bíróságok – az Alaptörvény által „törvényerővel felruházott”, ráadásul jogokat és kötelezettségeket visszamenőleges hatállyal megállapító – jogegységi határozatok alapján döntöttek és nem az uniós és hazai jogszabályok alapján. Indítványozói álláspont szerint ugyanis, amennyiben a jogszabályokat a bíróságok betartják, úgy az indítványozók számára kedvező ítéletnek kellett volna születnie és nem fordulhatott volna elő az, hogy az indítványozók – az I. rendű alperes jogelődjének az árfolyamkockázatot illetően adott nem teljes körű tájékoztatása miatt –, a 12 millió forint értékű fedezetül nyújtott ingatlan végrehajtási eljárás nélküli elvesztését követően, a pénzügyi jogutódjának még jelenleg is tartoznak. Kifejtették az indítványozók, hogy a jogerős ítélet és a felülvizsgálati eljárásban hozott döntés figyelmen kívül hagyta a Ptk. 523. §-át, 209. §-át, 200. §-ának (2) és (4) bekezdését, a 374. § (2) bekezdését, a 375. § (4) bekezdését a 209/A. §-át, valamint a Hpt. 203. §-ának (6) és (7) bekezdését, valamint az Európai Bíróság több ítéletét.
- [14] Az indítványozók hivatkoztak arra, hogy az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes és nem fér össze a jogállamiság elvével, így esetükben az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdésében biztosí-

tott tisztességes eljáráshoz való jogot sérti a *contra legem* jogalkalmazás, amely a panaszolt ügyben felemelkedett az alkotmányjogilag is értékelhető szintre.

- [15] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenképp az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz felvesse a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést tartalmazzon. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.
- [16] 3.1. Az indítványozók jogi képviselője a Kúria ítéletét 2019. augusztus 8. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt 2019. szeptember 5-én, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozók megjelölték az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntéseket és kifejezett kérelmet azok megsemmisítésére, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Az indítványozók a bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban felperesek voltak, így érintettségük megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették. Ugyanakkor az Alaptörvény E cikkének (2) és (3) bekezdése, R cikkének (2) bekezdése, Q cikkének (2) és (3) bekezdése, valamint – önállóan – az M cikkének (2) bekezdése nem tartalmaz az indítványozók számára Alaptörvényben biztosított jogot, ezért e rendelkezésekre alkotmányjogi panasz nem alapítható. Megállapította továbbá az Alkotmánybíróság azt is, hogy az indítvány az Alaptörvény XXIV. cikkének (1) bekezdését illetően – mivel a jogerős ítéletet és a felülvizsgálati eljárásban hozott ítéletet támadja, nem pedig más hatóság döntését –, értékelhető indokolást nem tartalmaz, ezért a XXIV. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos érvelés tartalmilag az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogra vonatkozik.
- [17] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában kifejtett indokolás alapján, vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt további feltételeit.
- [18] 3.2. Az indítványozók hivatkoztak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére is, miszerint a Fővárosi Törvényszék és a Kúria *contra legem* jogértelmezése nem vette figyelembe az I. rendű alperes jogelődje által a szerződéskötéskor adott, a devizahitel árfolyamkockázataira vonatkozó – álláspontjuk szerint – nem teljes körű tájékoztatást és ennek konzekvenciáit a támadott ítéletek nem vonták le.
- [19] Az indítványozók tehát az alkotmányjogi panasz eljárás keretében lényegét illetően azt indítványozták, hogy ügyükben az Alkotmánybíróság a Ptk. és a Hpt., valamint az indítványozók által felhívott uniós jogszabályok alapján állapítsa meg a támadott ítéletek jogértelmezésének alaptörvény-ellenességét és az indítványozók számára kedvező – a kölcsönszerződés érvénytelenségét megállapító, és ez által a végrehajtási eljárás megszüntetését eredményező – jogértelmezéssel, törvényességi indokok alapján semmisítse meg a bírói döntéseket.
- [20] 4. Az Alkotmánybíróság már több ügyben kimondta, hogy a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi – vélt vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [21] Az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán is hangsúlyozza továbbá, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.

- [22] Az indítványozók a fentiekben kifejtettek szerint, a támadott bírói döntésekkel kapcsolatosan nem állítottak olyan alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [23] 5. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. és 29. §-ában szabályozott befogadási feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1494/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3143/2020. (V. 15.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.35.101/2017/15. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A dr. Baffia Gergely Gábor és dr. Szomolai Csaba jogtanácsosok által képviselt Magyar Nemzeti Bank indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.35.101/2017/15. számú ítélete ellen, és kérte annak alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését. A panasz a támadott bírói döntést az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, C) cikk (1) bekezdésével, R) cikk (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (7) bekezdésével és 28. cikkével tartotta ellentétesnek.
- [3] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az ügy háttereként előadta, hogy a 2013. október 1-jén hatályba lépett a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MNB tv.) 2014. február 25. napjától hatályos 13. § (11) bekezdése lehetővé tette a kiadmányozási jog átruházását az MNB által alkalmazott vezetői megbízással rendelkező személyre. Az ügyrend a kiadmányozás fogalma körében rögzítette a döntés jogát és meghatározta, hogy a különböző döntéseket milyen szinten kell meghozni. Az indítványozó 2014. február 25. napjától kezdődően ezen ügyrendben foglaltak szerint járt el.
- [4] Az indítványozó az MNB tv. 62. §-ában, 64. § (1) bekezdés *b*) pontjában, 64. § (4) bekezdése alapján – hivatalból – ellenőrzési eljárás keretében célvizsgálatot indított egy bank egyik volt igazgatósági tagjával szemben. A vizsgálatot követően meghozott H-JÉ-III-B-192/2015. számú határozat (a továbbiakban: Határozat) az igazgatósági tagot felügyeleti bíróság megfizetésére kötelezte. Az érdemi döntés az MNB nevében eljáró Pénzügyi Stabilitási Tanács (a továbbiakban: PST) felhatalmazása alapján került meghozatalra. A határozatot dr. Windisch László alelnök írta alá és MNB alelnöki pecséttel látta el.
- [5] Az igazgatósági tag keresetében az indítványozó határozatának hatályon kívül helyezését kérte, azzal az indokkal, hogy az indítványozó érdemi döntését „nem tisztességes eljárás eredményeként hozta meg”, ezért az semmisnek tekintendő. Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletében a Határozatot hatályon kívül helyezte. Érdemi döntését azzal indokolta, hogy a Határozat semmis, mert az érdemi döntést a jogszabály testületi hatáskörbe, azaz a PST hatáskörébe utalja, illetve megállapította azt is, hogy sérült az igazgatósági tag tisztességes eljáráshoz való joga. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, a kereset elutasítását, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat meghozatalára utasítását kérte.
- [6] A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az indítványozót új eljárásra kötelezte. A Kúria döntésének lényegét a kiadmányozás fogalmának értelmezése képezi, álláspontja szerint a kiadmányozási jogkörben eljáró személynek csak aláírási joga van, amely aláírási jog nem tartalmaz döntési jogosultságot, csupán tanúsítja azt, hogy a kiadott döntés hiteles, egyező tartalmú azzal az eredeti példánnyal, amelyet a hatáskör címzettje hozott és aláírt. A Kúria kiemelte, hogy a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény „egyértelmű szabályozására” tekintettel nem látott indokot az Alaptörvény 28. cikk alkalmazására.
- [7] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria kifogásolt ítéletében figyelmen kívül hagyta az MNB tv. 13. § (11) bekezdésével kapcsolatos jogalkotói célt, ezzel a megsértette az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésében és 28. cikkében foglaltakat, továbbá az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében és (7) bekezdésében foglalt jogait, valamint érdemben ellehetetlenítették az indítványozónak az Alaptörvény 41. cikk (2) bekezdésében foglalt feladata teljesítését, amely sérti az indítványozó sarkalatos törvény garantálta függetlenségét és feladatkörét. Az indítványozó kérte továbbá annak megállapítását, hogy az MNB tv. 13. § (11) be-

kezdésével összefüggésben a kiadmányozás kizárólag aláírásként történő értelmezése a jogalkotói céllal ellentétes.

- [8] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [9] A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [10] A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság tanácsa az alábbiakat állapította meg.
- [11] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a 23/2018. (XII. 28.) AB határozat mindenkire kötelező érvénnyel [vö. Abtv. 39. § (1) bekezdés] kimondta, hogy „az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, észszerű és gazdaságos célra vonatkozó jogszabály-értelmezési kötelezettségeknek az MNB tv. 13. § (11) bekezdésében foglalt kiadmányozás fogalmának azon értelmezése felel meg, amely lehetővé teszi a PST érintett hatósági döntései meghozatalának delegálását” (Indokolás [31]).
- [12] Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá, hogy a Kúria Közigazgatási-Munkaügyi-Polgári Jogegységi Tanácsa a Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiumának vezetője által indítványozott, a közigazgatási határozatok semmisségével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló jogegységi eljárásban 2019. január 15-én meghozta az 1/2019. KMPJE jogegységi határozatát (a továbbiakban: jogegységi határozat). Ennek III.5.3. pontjában a jogegységi tanács rögzíti, hogy „[a] kiadmányozási jog gyakorlása tehát az egyedi döntés meghozatalát és természetesen aláírását jelenti, [...] amely jelentés eltér a kiadmányozás iratkezelési fogalmától [vö.: 335/2005. (XII. 29.) Korm. rendelet 52–54. §], mert ez utóbbi értelemben az az aláírt döntés további példányainak hitelesítését és a hatóságon kívülre szóló, ügyfelekkel, eljárásban résztvevő harmadik személyekkel, stb. való közlést, az irat részükre történő továbbítását, lényegében az irat kiadását jelenti (iratkezelési fogalom).” Az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdése értelmében „[a] rendes bírósági szervezet legfőbb szerve a Kúria, amely biztosítja a rendes bíróságok jogalkalmazásának egységét, a rendes bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz.”
- [13] A fentiek következtében a támadott ítéletében kifejtett jogi álláspont az új eljárás során nem érvényesíthető, így az alkotmányjogi panaszban kifejtett alaptörvény-ellenes sérelem a jelen ügyben lefolytatott új eljárásban nem ismétlődhet meg.
- [14] Ennek következtében az alkotmányjogi panasz sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-elleneséget, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel.
- [15] 3. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel az alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, visszautasította.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/927/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3144/2020. (V. 15.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.V.35.458/2017/15. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A dr. Baffia Gergely Gábor és dr. Szomolai Csaba jogtanácsosok által képviselt Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.V.35.458/2017/15. számú ítélete ellen, és kérte annak alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. A panasz a támadott bírói döntéseket az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, C) cikk (1) bekezdésével, R) cikk (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (7) bekezdésével és 28. cikkével tartotta ellentétesnek.
- [3] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az ügy háttereként előadta, hogy a 2013. október 1-jén hatályba lépett a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MNB tv.) 2014. február 25. napjától hatályos 13. § (11) bekezdése lehetővé tette a kiadmányozási jog átruházását az MNB által alkalmazott vezetői megbízással rendelkező személyre. Az ügyrend a kiadmányozás fogalma körében rögzítette a döntés jogát és meghatározta, hogy a különböző döntéseket milyen szinten kell meghozni. Az indítványozó 2014. február 25. napjától kezdődően ezen ügyrendben foglaltak szerint járt el.
- [4] Az indítványozó az MNB tv. 62. §-ában, 64. § (1) bekezdés b) pontjában, 64. § (4) bekezdése alapján – hivatalból – ellenőrzési eljárás keretében célvizsgálatot indított egy bank egyik volt igazgatósági tagjával szemben. A vizsgálatot követően meghozott H-JÉ-I-B-149/2015. számú határozat (a továbbiakban: Határozat) az igazgatósági tagot felügyeleti bíróság megfizetésére kötelezte. Az érdemi döntés az MNB nevében eljáró Pénzügyi Stabilitási Tanács (a továbbiakban: PST) felhatalmazása alapján került meghozatalra. A határozatot dr. Windisch László alelnök írta alá és MNB alelnöki pecséttel látta el.
- [5] Az igazgatósági tag keresetében az indítványozó határozatának hatályon kívül helyezését kérte, azzal az indokkal, hogy az indítványozó érdemi döntését „nem tisztességes eljárás eredményeként hozta meg”, ezért az semmisnek tekintendő. Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletében a Határozatot hatályon kívül helyezte. Érdemi döntését azzal indokolta, hogy a Határozat semmis, mert az érdemi döntést a jogszabály testületi hatáskörbe, azaz a PST hatáskörébe utalja, illetve megállapította azt is, hogy sérült az igazgatósági tag tisztességes eljáráshoz való joga. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, a kereset elutasítását, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat meghozatalára utasítását kérte.
- [6] A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az indítványozót új eljárás lefolytatására utasította. A Kúria döntésének lényegét a kiadmányozás fogalmának értelmezése képezi, álláspontja szerint a kiadmányozási jogkörben eljáró személynek csak aláírási joga van, amely aláírási jog nem tartalmaz döntési jogosultságot, csupán tanúsítja azt, hogy a kiadott döntés hiteles, egyező tartalmú azzal az eredeti példánnyal, amelyet a hatáskör címzettje hozott és aláírt. A Kúria kiemelte, hogy a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény „egyértelmű szabályozására” tekintettel nem látott indokot az Alaptörvény 28. cikk alkalmazására.
- [7] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria kifogásolt ítéletében figyelmen kívül hagyta az MNB tv. 13. § (11) bekezdésével kapcsolatos jogalkotói célt, ezzel a megsértette az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésében és 28. cikkében foglaltakat, továbbá az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében és (7) bekezdésében foglalt jogait, valamint érdemben ellehetlenítették az indítványozónak az Alaptörvény 41. cikk (2) bekezdésében foglalt feladata teljesítését, amely sérti az indítványozó sarkalatos törvény garantálta függetlenségét

és feladatkörét. Az indítványozó kérte továbbá annak megállapítását, hogy az MNB tv. 13. § (11) bekezdésével összefüggésben a kiadmányozás kizárólag aláírásként történő értelmezése a jogalkotói céllal ellentétes.

- [8] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [9] A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [10] A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság tanácsa az alábbiakat állapította meg.
- [11] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a 23/2018. (XII. 28.) AB határozat mindenkire kötelező érvénnyel [vö. Abtv. 39. § (1) bekezdés] kimondta, hogy „az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, észszerű és gazdaságos célra vonatkozó jogszabály-értelmezési kötelezettségeknek az MNB tv. 13. § (11) bekezdésében foglalt kiadmányozás fogalmának azon értelmezése felel meg, amely lehetővé teszi a PST érintett hatósági döntései meghozatalának delegálását” (Indokolás [31]).
- [12] Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá, hogy a Kúria Közigazgatási-Munkaügyi-Polgári Jogegységi Tanácsa a Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiumának vezetője által indítványozott, a közigazgatási határozatok semmisségével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló jogegységi eljárásban 2019. január 15-én meghozta az 1/2019. KMPJE jogegységi határozatát (a továbbiakban: jogegységi határozat). Ennek III.5.3. pontjában a jogegységi tanács rögzíti, hogy „[a] kiadmányozási jog gyakorlása tehát az egyedi döntés meghozatalát és természetesen aláírását jelenti, [...] amely jelentés eltér a kiadmányozás iratkezelési fogalmától [vö.: 335/2005. (XII. 29.) Korm. rendelet 52–54. §], mert ez utóbbi értelemben az az aláírt döntés további példányainak hitelesítését és a hatóságon kívülre szóló, ügyfelekkel, eljárásban résztvevő harmadik személyekkel, stb. való közlést, az irat részükre történő továbbítását, lényegében az irat kiadását jelenti (iratkezelési fogalom).” Az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdése értelmében „[a] rendes bírósági szervezet legfőbb szerve a Kúria, amely biztosítja a rendes bíróságok jogalkalmazásának egységét, a rendes bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz.”
- [13] A fentiek következtében a támadott ítéletében kifejtett jogi álláspont az új eljárás során nem érvényesíthető, így az alkotmányjogi panaszban kifejtett alaptörvény-ellenes sérelem a jelen ügyben lefolytatott új eljárásban nem ismétlődhet meg.
- [14] Ennek következtében az alkotmányjogi panasz sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-elleneséget, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel.
- [15] 3. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel az alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, visszautasította.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1135/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3145/2020. (V. 15.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.V.35.597/2017/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A dr. Baffia Gergely Gábor és dr. Szomolai Csaba jogtanácsosok által képviselt Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.V.35.597/2017/11. számú ítétele ellen és kérte annak alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését. A panasz a támadott bírói döntéseket az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, C) cikk (1) bekezdésével, R) cikk (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (7) bekezdésével és 28. cikkével tartotta ellentétesnek.
- [3] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az ügy háttereként előadta, hogy a 2013. október 1-jén hatályba lépett a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MNB tv.) 2014. február 25. napjától hatályos 13. § (11) bekezdése lehetővé tette a kiadmányozási jog átruházását az MNB által alkalmazott vezetői megbízással rendelkező személyre. Az ügyrend a kiadmányozás fogalma körében rögzítette a döntés jogát és meghatározta, hogy a különböző döntéseket milyen szinten kell meghozni. Az indítványozó 2014. február 25. napjától kezdődően ezen ügyrendben foglaltak szerint járt el.
- [4] Az indítványozó az MNB tv. 62. §-ában, 64. § (1) bekezdés b) pontjában, 64. § (4) bekezdése alapján – hivatalból – ellenőrzési eljárás keretében célvizsgálatot indított egy meghatározott pénzügyi szolgáltatás közvetítése tevékenységet többes ügynökként végző személlyel szemben. A vizsgálatot követően meghozott H-JÉ-I-B-435/2016. számú határozat (a továbbiakban: Határozat) az igazgatósági tagot felügyeleti bíróság megfizetésére kötelezte. Az érdemi döntés az MNB nevében eljáró Pénzügyi Stabilitási Tanács (a továbbiakban: PST) felhatalmazása alapján került meghozatalra. A határozatot dr. Windisch László alelnök írta alá és MNB alelnöki pecséttel látta el.
- [5] Az igazgatósági tag keresetében az indítványozó határozatának hatályon kívül helyezését kérte, azzal az indokkal, hogy az indítványozó érdemi döntését „nem tisztességes eljárás eredményeként hozta meg”, ezért az semmisnek tekintendő. Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletében a Határozatot hatályon kívül helyezte. Érdemi döntését azzal indokolta, hogy a Határozat semmis, mert az érdemi döntést a jogszabály testületi hatáskörbe, azaz a PST hatáskörébe utalja, illetve megállapította azt is, hogy sérült az igazgatósági tag tisztességes eljáráshoz való joga. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, a kereset elutasítását, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat meghozatalára utasítását kérte.
- [6] A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az indítványozót új eljárásra kötelezte. A Kúria döntésének lényegét a kiadmányozás fogalmának értelmezése képezi, álláspontja szerint a kiadmányozási jogkörben eljáró személynek csak aláírási joga van, amely aláírási jog nem tartalmaz döntési jogosultságot, csupán tanúsítja azt, hogy a kiadott döntés hiteles, egyező tartalmú azzal az eredeti példánnyal, amelyet a hatáskör címzettje hozott és aláírt. A Kúria kiemelte, hogy a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény „egyértelmű szabályozására” tekintettel nem látott indokot az Alaptörvény 28. cikk alkalmazására.
- [7] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria kifogásolt ítéletében figyelmen kívül hagyta az MNB tv. 13. § (11) bekezdésével kapcsolatos jogalkotói célt, ezzel a megsértette az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésében és 28. cikkében foglaltakat, továbbá az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében és (7) bekezdésében foglalt jogait, valamint érdemben ellehetetlenítették az indítványozónak az Alaptörvény 41. cikk (2) bekezdésében foglalt feladata teljesítését, amely sérti az indítványozó sarkalatos törvény garantálta független-

ségét és feladatkörét. Az indítványozó kérte továbbá annak megállapítását, hogy az MNB tv. 13. § (11) bekezdésével összefüggésben a kiadmányozás kizárólag aláírásként történő értelmezése a jogalkotói céllal ellentétes.

- [8] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [9] A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [10] A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság tanácsa az alábbiakat állapította meg.
- [11] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a 23/2018. (XII. 28.) AB határozat mindenkire kötelező érvénnyel [vö. Abtv. 39. § (1) bekezdés] kimondta, hogy „az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, észszerű és gazdaságos célra vonatkozó jogszabály-értelmezési kötelezettségeknek az MNB tv. 13. § (11) bekezdésében foglalt kiadmányozás fogalmának azon értelmezése felel meg, amely lehetővé teszi a PST érintett hatósági döntései meghozatalának delegálását” (Indokolás [31]).
- [12] Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá, hogy a Kúria Közigazgatási-Munkaügyi-Polgári Jogegységi Tanácsa a Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiumának vezetője által indítványozott, a közigazgatási határozatok semmisségével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló jogegységi eljárásban 2019. január 15-én meghozta az 1/2019. KMPJE jogegységi határozatát (a továbbiakban: jogegységi határozat). Ennek III.5.3. pontjában a jogegységi tanács rögzíti, hogy „[a] kiadmányozási jog gyakorlása tehát az egyedi döntés meghozatalát és természetesen aláírását jelenti, [...] amely jelentés eltér a kiadmányozás iratkezelési fogalmától [vö.: 335/2005. (XII. 29.) Korm. rendelet 52–54. §], mert ez utóbbi értelemben az az aláírt döntés további példányainak hitelesítését és a hatóságon kívülre szóló, ügyfelekkel, eljárásban résztvevő harmadik személyekkel, stb. való közlést, az irat részükre történő továbbítását, lényegében az irat kiadását jelenti (iratkezelési fogalom).” Az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdése értelmében „[a] rendes bírósági szervezet legfőbb szerve a Kúria, amely biztosítja a rendes bíróságok jogalkalmazásának egységét, a rendes bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz.”
- [13] A fentiek következtében a támadott ítéletében kifejtett jogi álláspont az új eljárás során nem érvényesíthető, így az alkotmányjogi panaszban kifejtett alaptörvény-ellenes sérelem a jelen ügyben lefolytatott új eljárásban nem ismétlődhet meg.
- [14] Ennek következtében az alkotmányjogi panasz sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-elleneséget, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel.
- [15] 3. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel az alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, visszautasította.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1190/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3146/2020. (V. 15.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.V.35.598/2017/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A dr. Baffia Gergely Gábor és dr. Szomolai Csaba jogtanácsosok által képviselt Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.V.35.598/2017/13. számú ítélete ellen és kérte annak alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését. A panasz a támadott bírói döntéseket az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, C) cikk (1) bekezdésével, R) cikk (2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (7) bekezdésével és 28. cikkével tartotta ellentétesnek.
- [3] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az ügy háttereként előadta, hogy a 2013. október 1-jén hatályba lépett a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MNB tv.) 2014. február 25. napjától hatályos 13. § (11) bekezdése lehetővé tette a kiadmányozási jog átruházását az MNB által alkalmazott vezetői megbízással rendelkező személyre. Az ügyrend a kiadmányozás fogalma körében rögzítette a döntés jogát és meghatározta, hogy a különböző döntéseket milyen szinten kell meghozni. Az indítványozó 2014. február 25. napjától kezdődően ezen ügyrendben foglaltak szerint járt el.
- [4] Az indítványozó az MNB tv. 62. §-ában, 64. § (1) bekezdés b) pontjában, 64. § (4) bekezdése alapján – hivatalból – ellenőrzési eljárás keretében célvizsgálatot indított egy alkusszal szemben. A vizsgálatot követően meghozott H-JÉ-II-B-50/201. számú határozat (a továbbiakban: Határozat) az igazgatósági tagot felügyeleti bíróság megfizetésére kötelezte. Az érdemi döntés az MNB nevében eljáró Pénzügyi Stabilitási Tanács (a továbbiakban: PST) felhatalmazása alapján került meghozatalra. A határozatot dr. Windisch László alelnök írta alá és MNB alelnöki pecséttel látta el.
- [5] Az igazgatósági tag keresetében az indítványozó határozatának hatályon kívül helyezését kérte, azzal az indokkal, hogy az indítványozó érdemi döntését „nem tisztességes eljárás eredményeként hozta meg”, ezért az semmisnek tekintendő. Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletében a Határozatot hatályon kívül helyezte. Érdemi döntését azzal indokolta, hogy a Határozat semmis, mert az érdemi döntést a jogszabály testületi hatáskörbe, azaz a PST hatáskörébe utalja, illetve megállapította azt is, hogy sérült az igazgatósági tag tisztességes eljáráshoz való joga. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, a kereset elutasítását, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat meghozatalára utasítását kérte.
- [6] A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az indítványozót új eljárásra kötelezte. A Kúria döntésének lényegét a kiadmányozás fogalmának értelmezése képezi, álláspontja szerint a kiadmányozási jogkörben eljáró személynek csak aláírási joga van, amely aláírási jog nem tartalmaz döntési jogosultságot, csupán tanúsítja azt, hogy a kiadott döntés hiteles, egyező tartalmú azzal az eredeti példánnyal, amelyet a hatáskör címzettje hozott és aláírt. A Kúria kiemelte, hogy a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény „egyértelmű szabályozására” tekintettel nem látott indokot az Alaptörvény 28. cikk alkalmazására.
- [7] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria kifogásolt ítéletében figyelmen kívül hagyta az MNB tv. 13. § (11) bekezdésével kapcsolatos jogalkotói célt, ezzel a megsértette az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésében és 28. cikkében foglaltakat, továbbá az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében és (7) bekezdésében foglalt jogait, valamint érdemben ellehetetlenítették az indítványozónak az Alaptörvény 41. cikk (2) bekezdésében foglalt feladata teljesítését, amely sérti az indítványozó sarkalatos törvény garantálta függetlenségét és feladatkörét. Az indítványozó kérte továbbá annak megállapítását, hogy az MNB tv. 13. § (11) be-

kezdésével összefüggésben a kiadmányozás kizárólag aláírásként történő értelmezése a jogalkotói céllal ellentétes.

- [8] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [9] A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [10] A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság tanácsa az alábbiakat állapította meg.
- [11] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az 23/2018. (XII. 28.) AB határozat mindenkire kötelező érvénnyel [vö. Abtv. 39. § (1) bekezdés] kimondta, hogy „az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, észszerű és gazdaságos célra vonatkozó jogszabály-értelmezési kötelezettségeknek az MNB tv. 13. § (11) bekezdésében foglalt kiadmányozás fogalmának azon értelmezése felel meg, amely lehetővé teszi a PST érintett hatósági döntései meghozatalának delegálását” (Indokolás [31]).
- [12] Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá, hogy a Kúria Közigazgatási-Munkaügyi-Polgári Jogegységi Tanácsa a Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiumának vezetője által indítványozott, a közigazgatási határozatok semmisségével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló jogegységi eljárásban 2019. január 15-én meghozta az 1/2019. KMPJE jogegységi határozatát (a továbbiakban: jogegységi határozat). Ennek III.5.3. pontjában a jogegységi tanács rögzíti, hogy „[a] kiadmányozási jog gyakorlása tehát az egyedi döntés meghozatalát és természetesen aláírását jelenti, [...] amely jelentés eltér a kiadmányozás iratkezelési fogalmától [vö.: 335/2005. (XII. 29.) Korm. rendelet 52–54. §], mert ez utóbbi értelemben az az aláírt döntés további példányainak hitelesítését és a hatóságon kívülre szóló, ügyfelekkel, eljárásban résztvevő harmadik személyekkel, stb. való közlést, az irat részükre történő továbbítását, lényegében az irat kiadását jelenti (iratkezelési fogalom).” Az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdése értelmében „[a] rendes bírósági szervezet legfőbb szerve a Kúria, amely biztosítja a rendes bíróságok jogalkalmazásának egységét, a rendes bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz.”
- [13] A fentiek következtében a támadott ítéletében kifejtett jogi álláspont az új eljárás során nem érvényesíthető, így az alkotmányjogi panaszban kifejtett alaptörvény-ellenes sérelem a jelen ügyben lefolytatott új eljárásban nem ismétlődhet meg.
- [14] Ennek következtében az alkotmányjogi panasz sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-elleneséget, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel.
- [15] 3. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel az alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, visszautasította.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1342/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3147/2020. (V. 15.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 12.Kf.650.480/2018/5. számú ítélete, valamint a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.K.27.171/2018/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó, csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselője, dr. Bedő Katalin ügyvéd útján, alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal élt a Fővárosi Törvényszék 12.Kf.650.480/2018/5. számú ítélete, valamint a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.K.27.171/2018/8. számú ítélete ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [3] Jelen alkotmányjogi panasz előzményeként az indítványozó észlelte, hogy a tulajdonát képező ingatlannal szomszédos területen építkezés kivitelezési munkálatai kezdődtek. Az építető és az indítványozó között ezt követően indult, és jelenleg is folyamatban lévő polgári peres eljárásban megismert kivitelezési tervdokumentáció alapján és a helyszín ismeretében úgy ítélte meg, hogy a tervezett épületek nem felelnek meg a vonatkozó szabályozás előírásainak, ezért bejelentést tett az elsőfokú építési hatóságnál, felsorolva a jogsértéseket, és kérte a hatóság intézkedését. Az elsőfokú építésfelügyeleti hatóság helyszíni szemlét követően 2017. október 16-án kelt GY06B/TIT/00011-37/2017. számú levélben tájékoztatta az indítványozót, hogy szabálytalanságot vagy egyéb, az építésfelügyeleti eljárás hivatalból történő megindítására okot adó körülményt nem tárt fel, ezért eljárást nem indít. Kifejtette azt is, hogy amennyiben eljárás megindítását nem tartja szükségesnek, arról alakoszerű döntést nem kell hoznia.
- [4] A tájékoztató levél ellen jogorvoslati lehetőséget nem volt, ezért az indítványozó kérelemmel fordult a Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatalhoz mint felügyeleti szervhez, melyben vitatta az elsőfokú építésfelügyeleti hatóság megállapításait, kérve a felettes szervet, hogy a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 20. § (2) bekezdése értelmében a mulasztó hatóságot az eljárás soron kívüli lefolytatására utasítsa. A Kormányhivatal a GYD-01/1747-1/2017. számú tájékoztató levélben kifejtette, hogy a szomszédos ingatlan tulajdonosának beadványa – figyelemmel a Ket. 88/A. § (1) bekezdésének második mondatára – nem keletkeztet kérelemre induló hatósági ellenőrzést. Megvizsgálta az indítványozó anyagi jogi kifogásait, ennek eredményeként helyszíni szemle nélkül megállapította, hogy a feltételezett jogsértések nem állnak fenn, valamint, hogy az elsőfokú hatóság nem hibázott. Az indítványozó kiemelte, hogy a tájékoztató levél ellen jogorvoslati lehetőség nem volt biztosítva.
- [5] Az indítványozó – keresettel támadható alakszerű döntés hiányában – mulasztási keresettel élt, kérve annak megállapítását, hogy a közigazgatási szerv jogszabályban meghatározott kötelezettségének az irányadó elintézési határidőn belül nem tett eleget.
- [6] Az elsőfokú bíróság az indítványozó keresetét 1.K.27.171/2018/8. számú ítéletében elutasította. Az ítélet indokolásában kitért arra, hogy a bíróság a mulasztási perben nem vizsgálhatta a felperes által szabálytalannak vélt építési tevékenységet. Kizárólag azt vizsgálta, hogy az építésfelügyeleti hatóság köteles volt-e a felperes eljárás kezdeményező beadványa folytán az építésrendészeti eljárást lefolytatni.
- [7] A bíróság a perben csatolt tájékoztató levelek alapján megállapította, hogy az elsőfokú építésfelügyeleti hatóság nem hagyta figyelmen kívül a felperes bejelentését, arra írásban válaszolt, és jogszerűen hivatkozott arra, hogy a vonatkozó jogszabályi rendelkezések nem tették lehetővé a hatósági ellenőrzés kérelemre való megindítását. (Kivéve az ügyfél által saját maga ellen kért ellenőrzés esetét.)

- [8] A bíróság osztotta azt az alperesi álláspontot, miszerint a hatósági ellenőrzés a Ket. 88/A. § (1) bekezdése alapján egy főszabály szerint hivatalból meginduló eljárásnak minősült, mely kizárólag akkor zárult alakszerű döntés meghozatalával, ha a hatóság szabálytalanságot tárt fel. Ebből következően a hatósági ellenőrzés során megállapított szabálytalan építési tevékenység vonhatta maga után az építésrendészeti eljárás megindítását, a felperes kérelme azonban nem. Ez alapján a bíróság megállapította, hogy sem a Ket., sem pedig az ahhoz képest speciális építésfelügyeleti eljárási szabályokat tartalmazó kormányrendelet alapján nem volt köteles az építésfelügyeleti hatóság kérelemre építésrendészeti eljárást indítani. Kérelemre kizárólag abban az esetben indulhatott építésrendészeti eljárás, ha azt maga az építőipari kivitelezési tevékenységet folytató kérte.
- [9] Az ítélet ellen az indítványozó fellebbezést nyújtott be, melyben kifejtette, hogy szerinte helytelenül foglalt állást az elsőfokú bíróság abban, hogy a mulasztási perben nem vonhatja a vizsgálat körébe a felperes által szabálytalanul vélt építési tevékenységeket, hiszen éppen a szabálytalanság léte vagy hiánya dönti el, hogy – függetlenül a tudomásra jutás módjától – van-e intézkedési kötelezettsége a hatóságnak. E körben pedig elkerülhetetlen az ügy érdemének, az építési tevékenység szabálytalanságának vizsgálata, mert az alapján dönthető el, hogy mulasztott-e a hatóság vagy sem. Kifejtette azt is, hogy nem hatósági ellenőrzés lefolytatását kérte, hanem bejelentést tett egy szabálytalan építési tevékenységről, azaz tudomására hozta a szabálytalanságot a hatóságnak. Ebben az esetben pedig – az indítványozó álláspontja szerint – ha a szabálytalanság valóban fennállt, az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 46. § (2) bekezdés *d*) pontja és (4) bekezdése alapján az építésrendészeti eljárást hivatalból le kellett volna folytatni, függetlenül attól, hogy miként került a szabálytalanság a hatóság látóterébe. A Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság pedig éppen azt nem vizsgálta, aminek alapján a mulasztás ténye eldönthető lett volna. Az indítványozó fellebbezésében hivatkozott az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) szakaszára is.
- [10] A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 12.Kf.650.480/2018/5. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta. Indokolásában rámutatott, hogy „csak – a hatóság által, a hatóság minősítésében szabálytalanságként azonosított eljárásbeli tények, körülmények folytán áll fenn az építésfelügyeleti eljárás (hivatalbóli) megindításának kötelezettsége, azt az, aki állítja a szabálytalanságokat és nem ügyfél az adott eljárásban, nem kényszerítheti ki az eljárás lefolytatására kötelezéssel/mulasztási perrel.” A másodfokú bíróság ezért alaptalannak tekintette a fellebbezésben foglalt azon felperesi érvelést, miszerint az elsőfokú bíróságnak a mulasztási perben a felperes által állított szabálytalanságok felől érdemben kellett volna állást foglalnia. A perbeli esetben a hatóság a bejelentés tárgyában intézkedett, az ellenőrzési eljárást lefolytatta, azonban szabálytalanságot nem tárt fel. Szabálytalanság hiányában viszont az alperesnek, illetve az elsőfokú építésfelügyeleti hatóságnak nem volt kötelezettsége az Étv. 46. § (2) bekezdés *d)–f*) pontjai szerinti építésfelügyeleti eljárás megindítása és lefolytatása.
- [11] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta, azzal, hogy nem állt fenn olyan tény vagy körülmény, amely megalapozta volna, hogy a hatóság a Ket. 20. § (1) és (2) bekezdéseiben foglalt kötelezettsége ellenére mulasztást követett volna el, így helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor a felperes keresetét elutasította.
- [12] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a mulasztási perben hozott első és másodfokú bírósági ítéletek ellen. Álláspontja szerint azáltal, hogy, mint bejelentőt az építésfelügyeleti szervek csupán levélben tájékoztatták az általa vélt szabálytalanságok hiányáról, és ezen tájékoztató levelek ellen jogorvoslati jog nem volt biztosítva, sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) szakaszában biztosított jogorvoslati jog való joga.
- [13] Az Alkotmánybíróság főtitkára hiánypótlásra hívta fel az indítványozót, az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerinti határozott kérelem, valamint az alkotmányjogi érvekkel alátámasztott indokolás tekintetében.
- [14] Az felhívásra – a megadott határidőben – az indítványozó részben megismételte, részben összefoglalta eredeti beadványát. Álláspontja szerint azzal, hogy a bíróságok a szomszédos ingatlanon folyó építkezés szabálytalanságát nem tették vizsgálatuk tárgyává, hanem pusztán eljárási kérdéseket vizsgáltak, megvonták az indítványozó azon jogát, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogával éljen. Hozzátette, hogy ezzel közvetve az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése is sérült.
- [15] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében, tanácsban eljárva megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit.

- [16] Az Abtv. 27. §-a szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett bírósági ítéletekkel zárult ügyben felperes volt, számára hátrányos döntés született. Az elsőfokú bírósági ítéletet megfellebbezte, jogorvoslati jogát tehát kimerítette.
- [17] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A Fővárosi Törvényszék 12.Kf.650.480/2018/5. számú ítéletének kézbesítése 2019. március 19. napján történt, az alkotmányjogi panaszt 2019. május 20-án nyújtották be – elektronikus úton – a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon. Az alkotmányjogi panasz előterjesztésére a törvényes határidőn belül került sor, az ügyben felülvizsgálati, illetve perújítási eljárás nincs folyamatban.
- [18] Az Abtv. 52. §-a értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontját, és az Abtv. 27. §-át, amely alapján az alkotmányjogi panaszeljárást kezdeményezte, valamint a megsemmisíteni kért bírósági ítéleteket, és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit. Beadványában, majd a hiánypótlás keretében benyújtott indítvány-kiegészítésben előadta, hogy álláspontja szerint a bírósági ítéletek miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt cikkeivel, ezzel részben eleget tett a határozott kérelem törvényi feltételeinek.
- [19] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [20] Az indítványozó alkotmányjogi panasz-kiegészítésében az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének közvetett sérelmét is állította, azonban alkotmányjogi érvekkel alátámasztott indokolást e tekintetben nem adott elő. Ezen túlmenően az Alkotmánybíróságnak következetes a gyakorlata a tekintetben, hogy alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvényben biztosított alapjog sérelmének valószínűsítésére alapítható.
- [21] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése tekintetében az abban megfogalmazott jogállamiság és jogbiztonság alkotmányos követelményére hivatkozásnak csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében van helye {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]}. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése nem jogot, hanem olyan jogelvet tartalmaz, amelynek egyedi érintett vonatkozásában fennálló sérelme önmagában nem valósulhat meg, így arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {3315/2014. (XI. 21.) AB végzés, Indokolás [11]}. Alkotmányjogi panasz esetében az Alaptörvény B) cikkére mindezek alapján nem lehet alappal hivatkozni, mert az nem alapjogi rendelkezés {3195/2015. (X. 14.) AB határozat, Indokolás [29]; 3090/2016. (V. 12.) AB határozat, Indokolás [46]}.
- [22] Az indítványozónak az alkotmányjogi panaszbeadványában az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése tekintetében előadott érveit illetően az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratok (alkotmányjogi panaszbeadvány, bírósági ítéletek) alapján arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozó valójában nem alkotmányossági problémát tárt fel. A mulasztási perben hozott ítéletek ellen benyújtott alkotmányjogi panasz arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság a bíróságoktól eltérő módon értékelje az építésfelügyeleti hatóságok eljárását, azaz a bíróságok által elfoglalt jogi álláspontot vizsgálja felül.
- [23] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. A bírósági döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető a további jogorvoslattal nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálati eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panason keresztül is az Alaptörvény és az abban biztosított jogok védelmére hivatott {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírósági döntés irányának, a bizonyítékok körének, bírói mérlegelésének és értékelésének felül bírálataira nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3300/2018. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [13]; 3369/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [24] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor szükségesnek tartja megjegyezni, hogy az indítványozó által alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítéletekkel zárult mulasztási per tárgya az építésfelügyeleti hatóságok eljárási kötelezettségének vizsgálata volt. Az indítványozó által sérülni vélt jogorvoslati jog ezen bírósági eljárásban biztosított volt, és azzal az indítványozó élt is. Az általa állított és alaptörvény-ellenesnek vélt jogsérelem az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítéletekkel nem hozható alkotmányjogilag értékelhető összefüggésbe.

- [25] 4. Tekintettel arra, hogy a jelen ügyben sérelmezett bírósági ítéletek vonatkozásában az indítványozó nem valószínűsíthető olyan, a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, mely az alkotmányjogi panasz befogadását indokolta volna, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára figyelemmel, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján rövidített indokolással ellátott végzésben visszautasította.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/959/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3148/2020. (V. 15.) AB VÉGGÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.I.35.080/2019/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Szilágyi Zoltán ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordul az Alkotmánybírósághoz.
- [2] A jelen alkotmányjogi panasz eljárás alapjául szolgáló közigazgatási perben (a továbbiakban: alapper) az indítványozó felperesként vett részt. Az alapper előzményéhez hozzátartozik, hogy a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Somogy Megyei Adóigazgatósága Magánszemélyek és Egyéni Vállalkozók Ellenőrzési Osztály (a továbbiakban: elsőfokú adóhatóság) személyi jövedelemadó és százalékos egészségügyi hozzájárulás adónemekben a 2007., 2008., 2009. és 2010. évekre, magánszemélyek különadója adónemben a 2007., 2008. és 2009. évekre vonatkozóan bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzést végzett az indítványozónál, aminek eredményeképpen mindhárom adónemben adókülönbötetet állapított meg az indítványozó terhére, továbbá adóbírságot szabott ki és késedelmi pótlékot számított fel. Az indítványozó fellebbezése nyomán a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbezési Igazgatósága (a továbbiakban: alperes) az elsőfokú határozatot megváltoztatta. Az indítványozó keresete folytán indult közigazgatási perben (a továbbiakban: előzményper) a Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság hatályon kívül helyezte az alperes határozatát és az alperest új eljárás lefolytatására kötelezte. A bíróság megállapította, hogy az alperes megsértette a kiadmányozásra vonatkozó szabályokat, ami az ügy érdemére kiható eljárási jogszabálysértésként értékelendő.
- [3] A megismételt eljárásban az elsőfokú adóhatóság mindhárom adónemben adókülönbötetet állapított meg az indítványozó terhére, továbbá adóbírságot szabott ki és késedelmi pótlékot számított fel. Az indítványozó az elsőfokú adóhatóság határozata ellen fellebbezett. Az alperes az elsőfokú határozatot megváltoztatta oly módon, hogy megállapította: a 2008. és 2009. évekre vonatkozóan az adómegállapításhoz való jog elévült, ezért az erre az időszakra vonatkozóan megállapított jogkövetkezményeket törölte. Az elévüléssel nem érintett időszakra megállapított adókülönbötetet és adóhiányt fenntartotta.
- [4] Az indítványozó a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz benyújtott keresetében kérte a másodfokú határozatnak az elsőfokú határozatra is kiterjedő hatályon kívül helyezését, továbbá az alperes új eljárásra kötelezését és perköltségben való marasztalását. Előadta, hogy a Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az előzményperben támadott másodfokú határozatot teljes egészében kiadásra visszamenőleges időbeli hatállyal semmisítette meg, ezért azokat a joghatásokat, amelyek az ítélethozatalig bekövetkeztek, szintén semmisnek kell tekinteni, ebből pedig az következik, hogy az adómegállapításhoz való jog elévülése sem nyugodott az előzményper folyamán. Végeredményben az adómegállapításhoz való jog a teljes vizsgált időszakra vonatkozóan elévült. A másodfokú határozat érdemére vonatkozóan előadta továbbá az indítványozó, hogy az elsőfokú adóhatóság nem tett eleget a tényállás tisztázására irányuló kötelezettségének, észrevételeit nem vette figyelembe, az alperes pedig az eljárás teljes tartama alatt fenntartotta jogsértő álláspontját. Vitatta a megismételt eljárásban alkalmazott becslés feltételeinek fennállását, álláspontja szerint az alperesnek az ellenőrzés klasszikus, dokumentális módszerével kellett volna igazolnia állításait.
- [5] A Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság elutasította az indítványozó keresetét. Ítéletében hivatkozott az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) becsléssel összefüggő rendelkezéseire. Álláspontja szerint a becslés törvényi feltételei fennálltak, mert a feltárt jövedelemadatok és az indítványozó vagyongyarapodásával, valamint az életvitelére fordított kiadásokkal kapcsolatos adatok nem álltak arányban egymással, ezért az elsőfokú adóhatóság feladata volt, hogy valószínűsítse, milyen összegű jövedelemre volt szüksége az indítványozónak a vagyongyarapodás fedezetéül.

- [6] A bíróság nem értett egyet az indítványozónak az adómegállapításhoz való jog elévülésével összefüggő érvelésével sem. Az Art. 164. § (1) bekezdése értelmében az adómegállapításhoz való jog annak a naptári évnek az utolsó napjától számított öt év elteltével évül el, amelyben az adóról bevallást, bejelentést kellett volna tenni, illetve bevallás, bejelentés hiányában az adót meg kellett volna fizetni; továbbá az Art. 164. § (13) bekezdése értelmében az adómegállapításhoz való jog elévülése hat hónappal meghosszabbodik, ha a felettes adóhatóság, illetve az adópolitikáért felelős miniszter felügyeleti intézkedés keretében megállapítja, hogy a felülvizsgált döntés súlyosításának lenne helye, és ezért új eljárás lefolytatását rendeli el. Mindezek alapján a 2010. év tekintetében az adómegállapításhoz való jog 2017. július 1-jén évült volna el, azonban – figyelemmel az Art. 164. § (5) bekezdésére – a bírósági eljárás miatt 448 napig nyugodott, így végül 2018. szeptember 21-ével évült el, ezért az alperes rendelkezhetett az adómegállapításról 2010-re vonatkozóan.
- [7] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához. Kérelmében előadta, hogy sérült az iratbetekintési joga. Sérelmezte a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnak az elévülés nyugvásával kapcsolatban kifejtett álláspontját, e körben hivatkozott az 1/2010. PK vélemény 2. pontjára, mely szerint a semmis alperesi határozat semmilyen joghatás kiváltására nem alkalmas. A beclés alkalmazhatóságával összefüggésben előadta, hogy a bíróság csak általánosságokat rögzített, és alaptalanul utasította el az indítványozónak az Art. által megkövetelt hitelt érdemlő bizonyítékait.
- [8] A Kúria hatályában fenntartotta a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletét. Az iratbetekintési joggal összefüggésben megállapította, hogy a bíróság tájékoztatta az indítványozót az iratbetekintés lehetőségéről, amivel utóbbi nem kívánt élni. Továbbá az indítványozó által kiemelt tényállási elemek már az ellenőrzési jegyzőkönyv lezárása óta ismertek voltak előtte, és ő maga hivatkozott arra a felülvizsgálati kérelemben, hogy a bizonyítékait nem merítette ki a bíróság. Mindebből az következik, hogy az iratbetekintés elmaradása nem akadályozta az indítványozót bizonyítékainak előterjesztésében.
- [9] Az elévülés kérdésében a Kúria hivatkozott az 1/2019. KMPJE határozatra, amely különbséget tett a semmisség polgári jogi, illetve közigazgatási eljárásjogi értelme között, mert az előbbi anyagi jog, az utóbbi eljárásjogi kategória, emiatt a semmisségnek a polgári jogban kimunkált értelme a közigazgatási eljárásjogi semmisség értelmezéséhez nem szolgálhat közvetlen iránymutatással. Ily módon az ügyben nem hívható fel a 1/2010. PK vélemény. A Kúria hangsúlyozta továbbá, hogy az Art. alkalmazásában a bírósági felülvizsgálatnak a ténye, nem a végeredménye teszi lehetővé a nyugvást és az elévülési idő meghosszabbodását.
- [10] A becléssel összefüggésben a Kúria azt emelte ki, hogy az adóhatóságot abban a körben terhelte bizonyítási kötelezettség, hogy a vizsgált időszak vagyonnövekményének nem volt meg a fedezete, ezért fennállt a beclés jogalapja. A konkrét ügyben az alperes alappal észlelte ezt, ezért a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság jogszerűen utasította el a keresetet.
- [11] 2. Az indítványozó ezek után nyújtotta be az Alkotmánybírósághoz a hiánypótlással kiegészített alkotmányjogi panaszát, melyben az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmét állítja, és a Kúria ítéletének megsemmisítését kéri a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletére és az alperes határozatára kiterjedően. Panaszát elsősorban arra alapította, hogy az eljáró bíróságok tévesen értelmezték az Art. 164. § (5) bekezdését, amikor arra a következtetésre jutottak, hogy az előzményperben a bírósági felülvizsgálat következtében nyugodott az adómegállapításhoz való jog elévülése, ez az álláspont ugyanis nem vezethető le a tételes jogból. A semmis határozathoz – vagyis a jelen esetben az előzményper megelőzően született alperesi határozathoz – nem fűződik semmilyen joghatás, ezért nem válthatja ki az elévülés nyugvását sem. A Kúria emellett alaptörvény-ellenesen járt el akkor, amikor az 1/2010. PK véleményt az 1/2019. KMPJE határozat alapján értékelte irrelevánsnak. A jogegységi határozat az adóhatósági eljárás elindulását követően született meg, ezért az ügyben való hivatkozása a visszaható hatályú jogalkalmazás aggályát veti fel. Mindez a tisztességes bírósági és hatósági eljáráshoz való jog sérelmét eredményezte az indítványozó vonatkozásában. Az indítványozó sérelmezte továbbá az eljárás elhúzódását, ami miatt álláspontja szerint sérült az ügy észszerű időn belüli elbírálásához való joga.
- [12] A panaszban foglalt érvelés szerint a fenti eljárási szabálysértések következtében a jogorvoslatot ellátó szervek nem tudták ellátni jogorvoslati funkciójukat, ezért az indítványozónak a jogorvoslathoz való joga is sérült.
- [13] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § sze-

rinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.

- [14] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [15] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljárással összefüggésben megfogalmazta azt az elvet, hogy nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az alkotmányjogi panasz „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. A jelen ügyben benyújtott alkotmányjogi panasz az Art. 164. § (5) bekezdésének az eljáró bíróságok általi értelmezését vitatja, azon belül azt, miként kell értelmezni „a bíróság felülvizsgálja” fordulatot, ez azonban olyan jogszabályértelmezési kérdés, amely nem bír alkotmányjogi relevanciával; az a következtetés, hogy a bírósági felülvizsgálat ténye, nem végeredménye vezet az elévülés nyugvásához, a rendes bíróságok feladatkörébe tartozó szakjogi kérdés.
- [16] A visszaható hatályú jogalkalmazással összefüggésben az Alkotmánybíróság utal a következőkre. A jogalkalmazást érintően alaptörvény-ellenesség csak a visszaható hatályú szabályalkalmazással összefüggésben vethető fel, tehát akkor, ha a jogvitára okot adó eseménykor még nem létező – vagy nem hatályos – előírás alapján bírálnak el egy ügyet. Önmagában azonban a jogvitáknak az irányadó jogszabályi rendelkezések alapján történő eldöntése – akkor is, ha a bíróság esetleg tévesen értelmezte az alkalmazott előírást – a visszaható hatály Alaptörvényből levezetett tilalmával nem hozható összefüggésbe {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [16]}. Az Alkotmánybíróság a kereset benyújtását követően született jogegységi határozatokat illetően hangsúlyozta, hogy az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdése értelmében a jogegységi határozat a rendes bíróságokra kötelező, alkalmazásukat illetően nincs mérlegelési lehetőség {3164/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [67]}. Ezért a jelen ügyben az 1/2019. KMPJE határozat alkalmazása nem veti fel az Abtv. 29. §-ában foglaltak megvalósulását.
- [17] Az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzódasából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja, ebből következően az alkotmánybírósági eljárásban nem orvosolható az eljárás elhúzódasá miatt bekövetkezett esetleges jogsérelem, különös tekintettel arra, hogy a támadott ítélet megsemmisítésével az ügy még tovább húzódná {3351/2019. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [22]}. Erre tekintettel az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog vonatkozásában sem merül fel a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés.
- [18] A jogorvoslati jog alapján a jogorvoslat ténylegességével összefüggő feltétlen követelmény, hogy az eljáró fórum az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassa és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálja {újabbán rögzítette: 17/2019. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [72]}. Az Alkotmánybíróság emellett kifejtette korábban, hogy „a jogorvoslati eljárás egyfokú kialakítása az Alaptörvény kívánalmainak teljességgel eleget tesz” {22/2014. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [95]}. A jelen ügyben az indítványozó igénybe vette a törvény által biztosított rendes és rendkívüli jogorvoslatokat, a „valamely más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás” lehetősége {9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28]} biztosított volt, és nem merült fel adat arra nézve, hogy akár a másodfokú adóhatóság, akár a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság, akár a Kúria olyan mulasztást vétett volna, ami az Abtv. 29. §-ában foglalt körülmények bármelyikét valószínűsítene. A panasz ezért a jogorvoslati jogra hivatkozással sem fogadható be.
- [19] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek miatt az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1680/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3149/2020. (V. 15.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.K.27.151/2019/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó személyesen eljárva alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.K.27.151/2019/11. számú ítélete, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Komárom-Esztergom Megyei Adó- és Vámigazgatósága – a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatóság 2235237962. számú határozatával helybenhagyott – 9583362837. számú határozatára is kiterjedően terjesztette elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Álláspontja szerint a kifogásolt döntések sértik az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz, a VI. cikk (1)–(2) bekezdésében foglalt családi élet, otthon és jóhírnév tiszteletben tartásához, a XIII. cikkben foglalt tulajdonhoz való, a XV. cikkben foglalt törvény előtti egyenlőséghez, a XXIV. cikkben foglalt részrehajlás mentes, tisztességes eljáráshoz, indokoláshoz és a XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt független és pártatlan bírósághoz, valamint a (7) bekezdésben foglalt jogorvoslatihoz való jogait. Az ítélet – álláspontja szerint – ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében megfogalmazott jogállamiság és jogbiztonság követelményével is. Kérte továbbá, hogy a súlyos és helyrehozhatatlan kár elkerülése érdekében az Alkotmánybíróság az eljárást soron kívül folytassa le és az Abtv. 61. § alapján az indokolatlan adóvégrehajtás felfüggesztésére hívja fel a hatóságot.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perben megállapított tényállás szerint az indítványozó (az alapügy felperese, a továbbiakban: felperes vagy indítványozó) mint adós és egy bank mint hitelező között 2007. december 13. napján, közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés jött létre. A kölcsönszerződés 1.1 pontjában a felek rögzítették, hogy felperes a fiatalok lakáskölcsönéhez kapcsolódó külön jogszabályban meghatározott feltételek szerint állami készfizető kezességgel biztosított ügynevezett „Fészekrakó Kölcsön” igénybevételére jogosult, a hitelező a szerződésben meghatározott feltételekkel a felperes 44 400 CHF svájci frank összegű kölcsönt nyújt, melynek forintban történő folyósítását legfeljebb 6 300 000 Ft összeg erejéig vállalja. A hitelező a 2017. november 21. napján kelt, közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatában a kölcsönszerződést egyoldalú nyilatkozatával az okirat aláírásának napján azonnali hatállyal felmondta és ezzel a felperes által meg nem fizetett kölcsön I.-et és kölcsön II.-t és ezek járulékait egy összegben esedékessé tette. A hitelező 2018. május 23. napján kérte az állami garanciabeváltás engedélyezését.
- [3] A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Kiemelt Adó- és Vámigazgatósága a 2018. augusztus 13. napján kelt 7138683334 iktatószámú határozatával a hitelező kérelmének helyt adott és a hitelintézet és felperes között létrejött hitelszerződés alapján a hitelező részére 2 129 439 Ft összeg kiutalását rendelte el. Ezt követően a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Komárom-Esztergom Megyei Adó- és Vámigazgatósága (I. fokú hatóság) a 9583362837 iktatószámú határozatával megállapította, hogy felperes állami kezességvállalással érintett és a hitelező részére meg nem fizetett 2 129 439 Ft hiteltartozása állammal szembeni kötelezettséggé vált, melynek megfizetésére kötelezte. A felperes fellebbezése alapján eljáró NAV Fellebbviteli Igazgatóság (az ügy alperese, a továbbiakban: alperes) a 2234570947 iktatószámú határozatával az I. fokú határozatot helybenhagyta. A felperes keresetében elsődlegesen az alperes határozatának megsemmisítését, másodlagosan annak megváltoztatását és az eljárás megszüntetését kérte.
- [4] A Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.K.27.151/2019/11. számú ítéletében felperes keresetét nem találta alaposnak, és megállapította, hogy az alperes megalapozottan kötelezte a felperest az állami kezességvállalással érintett 2 129 439 Ft hiteltartozás állam részére történő megfizetésére.

- [5] 3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, kérve a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.K.27.151/2019/11. számú ítéletének megsemmisítését. Alkotmányjogi panaszában arra hivatkozott, hogy a támadott döntések sértik az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz, a VI. cikk (1)–(2) bekezdésében foglalt családi élet, otthon és jóhírnév tiszteletben tartásához, a XIII. cikkben foglalt tulajdonhoz való, a XV. cikkben foglalt törvény előtti egyenlőséghez, a XXIV. cikkben foglalt részrehajlás mentes, tisztességes eljáráshoz, indokoláshoz és a XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt független és pártatlan bírósághoz, valamint a (7) bekezdésben foglalt jogorvoslathoz való jogait. Az ítélet ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében megfogalmazott jogállamiság és jogbiztonság követelményével is. Indokolása szerint az indítványozóval szembeni „hivatalból” megindított eljárás nélkülözötte az eljárási garanciákat, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal mellőzött minden törvényi előírást, ezért Indítványozó bírósági felülvizsgálatért folyamadt; a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság bírása a felülvizsgálat során elmulasztotta a jogorvoslati kérelemben foglaltak érdemi vizsgálatát és ítélete figyelmen kívül hagyta a hatályos jogot, így az önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelvével; nem alkalmazta a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp) 2. § (1)–(5) és a 78–79. § rendelkezéseit, ezáltal helyben hagyott egy jogszabálysértő adóigazgatási határozatot, ezzel mintegy „elfogadva” az alaptörvény-ellenességet. Amennyiben a bíróság a felülvizsgálat során tartotta volna magát az Alaptörvény R) cikkben foglaltakhoz és érdemi vizsgálat mellett hatékony jogorvoslatot nyújtott volna, ha a bírói felülvizsgálatot tisztességes és koncentrált eljárásban bírálta volna el, ha az Indítványozó kérelmét elbírálta volna, ha a bizonyítást elrendelte volna a Kp. 78. § alapján, ha betartotta volna a 79. §-ban foglalt bizonyítási kötelezettségre vonatkozó jogszabályi kötelezettségét; abban az esetben nem sérültek volna az Indítványozó Alaptörvényben foglalt jogai és a jogsértő adóigazgatási határozat – mint állammal szembeni 2,1 milliárd Ft kötelezettséget előíró – helybenhagyása nem történhetett volna meg. Meglátása szerint a bíróság eljárása méltánytalan és igazságtalan volt az indítványozóval szemben, hiszen a fegyverek egyenlősége elve megkövetelte volna, hogy mindkét félnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. A bíróság elfogadta az adóhatóság állítását, hogy az indítványozónak 2,1 millió Ft állammal szembeni kötelezettsége áll fenn egy polgári jogviszonyból keletkezően, azonban az indítványozó összes kereseti kérelmét, indokát és bizonyítékát elutasította arra hivatkozva, hogy az adóhatóságnak és a közigazgatási bíróságnak sem kell vizsgálnia és tekintettel lennie a polgári jogviszonyból eredő állított követelésekre, és azok megalapozatlanságára. Az indítványozó kérelme és a Kp. 79. § rendelkezése ellenére nem kötelezte a közigazgatási szervet a tényállás valóságának bizonyítására.
- [6] 4. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [7] 4.1. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt. A támadott döntés az ügy érdemében hozott, rendes jogorvoslattal nem támadható, peres eljárásban hozott bírósági ítélet. A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott ítélettel lezárt eljárásban felperes volt – fennáll, és az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogok sérelmére hivatkozik. A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek eleget tesz, tartalmazza ugyanis a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait (a bíróság eljárása és döntése alapvető jogok sérelmét okozta), az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét; c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntés az indítványozók álláspontja szerint miért ellentétes az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéseivel; f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt.
- [8] 4.2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az egyéb törvényi feltételeknek megfelelő alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre utaljon. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [9] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bíróság és a közigazgatási hatóság döntéseinek felülbírálatára irányult, az eljáró bíróság tényállás-megállapításának, bizonyítékértékelésének, jogértelmezésének, valamint jogalkalmazásának helyállóságát vitatta.

- [10] Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel” {3170/2014 (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [8]}. „A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat” {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}. Ismételten rögzíti továbbá az Alkotmánybíróság azt is, hogy „[s]em a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíró» szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. „A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}.
- [11] Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá azt is, hogy nem merül fel az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye, mivel a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletéből megállapítható, hogy az eljáró bíróság érdemben megvizsgálta az indítványozó érveit. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása. A jogszabályok végső soron és kötelező erővel történő értelmezése egyébiránt a bíróságok feladata.” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]} {Hasonlóan: 3312/2018. (X. 16.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [12] Az Alkotmánybíróság a fent kifejtettek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem vet fel olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, vagy a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, amely az alkotmányjogi panasz befogadását és érdemi vizsgálatát indokolta volna.
- [13] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy az indítvány nem felel meg a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt törvényi feltételeinek, ezért az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére is – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította. Az indítványozó által az Abtv. 61. § (1) bekezdése szerinti végrehajtás felfüggesztése iránti kérelméről a panasz visszautasítására tekintettel az Alkotmánybíróságnak nem kellett döntenie.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1017/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3150/2020. (V. 15.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.821/2018/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó, jogi képviselője (dr. Gremesperger Gábor ügyvéd) útján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, melyben kérte a Kúria Pfv.IV.20.821/2018/5. számú ítélete – a Fővárosi Ítéltábla 32.Pf.21.368/2017/4-II. számú ítéletére is kiterjedő hatályú – alaptörvény-ellenességének megállapítását és semmisítését. Az indítványozó a kifogásolt bírói döntések folytán sérülni vélte az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, az I. cikk (3) bekezdését, a VI. cikk (1) bekezdésébe, a XX. cikk (1) bekezdésébe foglalt jogát, valamint az Alaptörvény 28. cikkét.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló bírósági ügyet megelőző (ún. előzményi) peres ügyének tényállása alapján az indítványozó gyárt két, Magyarországon igen népszerű, gyógyhatású, immunrendszert roboráló, folyékony alapú, cseppekben adagolható gyógyhatású készítményt (a továbbiakban: termék vagy készítmény). Ezek a készítmények kobaltot tartalmaznak, amely az emberi szervezet számára nélkülözhetetlen nyomelem. A Nemzetközi Doppingellenes Ügynökség (a továbbiakban: WADA) 2015-ben a kobaltot határérték megjelölése nélkül felvette a versenysportolók számára a tiltott szerek listájára, így ezeket a termékeket a versenysportolók nem fogyaszthatják. Az előzményi per alperese (a továbbiakban: alperes) által üzemeltetett internetes hírportálon 2017. január 2-án cikk jelent meg, melynek címe: „Egy listán a dizájnerdrogok és a [termék neve]”. A cikkben az szerepel, hogy a WADA frissítette a tiltott szereket tartalmazó listáját; továbbá az évenkénti frissítésnek köszönhetően újabb és újabb szerek kerülhetnek fel a tiltólistára. Ebben közölte, hogy „[t]ovábbra is tilos a [termék] szedniük a sportolóknak, és a HUMET-R nevű táplálék-kiegészítővel is bukhatnak, mert túl nagy a kobalttartalma. A kobalt a HIF-faktort növeli, ezért tilos bevinni a szervezetbe, koncentrált formában a B12-vitaminon kívül.” A cikk leírta továbbá, hogy a WADA az ún. dizájnerdrogokra is reagált és azok közül több felkerült a listára. Továbbá megemlítette, hogy a szervezet az asztmás sportolók miatt az ezen betegséget kezelő készítmények megengedhető mennyiségét levitte, illetve módosította az adagolási paramétereiket. A cikk megjelenésével egyidejűleg a hírportál „Sporthírek” rovatában megjelent a perbeli cikknek egy képpel illusztrált ajánlója, a következő szöveggel: „Egy listán a dizájnerdrog és a [termék]. Mindkettővel szív a sportoló, ez a közös bennük. Az új doppinglista leszokási hullámot indíthat.” Az indítványozó a cikk miatt helyreigazítást kért az alperestől, melynek az utóbbi nem tett eleget. Ezért az indítványozó mint felperes (az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló pert megelőzően) sajtó-helyreigazítási pert kezdeményezett, melyben a felperes keresetét az első- és a másodfokú bíróság ítéleteiben elutasította, továbbá a Kúria Pfv.IV.22.481/2017/6. számú felülvizsgálati ítélete a jogerős ítéletet helybenhagyta.
- [3] 1.2. Ezt követően az indítványozó mint felperes (az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló) jóhírnév sérelme iránti pert indított a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:52. §-a alapján az alperes ellen, 500 000 Ft sérelemdíj megfizetését, valamint az internetes portálon bocsánatkérő közlemény megjelentetését kérve. Az indítványozó előadta, hogy valamennyi jogszabály betartásával működik és gyártja termékeit, a piac megbecsült szereplője, maga is támogatja a doppingellenes küzdelmet és a Magyar Olimpiai Bizottságot, míg a forgalomba hozatali engedéllyel rendelkező termék több mint negyven éve betegségek megelőzésére és kezelésére szolgáló gyógyszer. Érvelése szerint ugyanakkor az általa kifogásolt cikk azt a valós ténytet, hogy a termék szerepel a WADA listáján, hamis színben tünteti fel, azt látszatot keltve, mintha az az egészségre ártalmas szer lenne, és arról le kellene szokni. Valójában a tiltás csak a doppingszerként való hasz-

náltra és a sportolókra vonatkozik. Azt is sérelmezte, hogy a beharangozóban egy lapon kerülnek említésre a dizájnerdrogokkal, ebből pedig arra következtethet az olvasó, hogy arról le kell szokni. Keresetében előadta továbbá, hogy a beharangozóban a „szív” ige használatával az alperes kizárólag figyelemfelkeltés céljából egyenlőséget teremt a termék és a dizájnerdrogok között. Érvelése szerint ez alkalmas jó hírneve csorbítására, a felperes iránti társadalmi bizalom rombolására. Jogi érvelése szerint a Legfelsőbb Bíróság PK 12. számú állásfoglalása a megváltozott olvasói szokásokra figyelemmel meghaladottá vált, mivel az olvasók elsősorban a címekből és a cikkek rövid összefoglalójából tájékozódnak és nem a teljes cikk ismeretében alkotnak véleményt. Az alperes a kereset teljes elutasítását kérte, hivatkozva a sajtó-helyreigazítási perben született döntésekre és azok indoklásaira.

- [4] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította, indokolásában hangsúlyozva, hogy a PK. 12. számú állásfoglalás a jelenben is alkalmazandó, mely értelmében a sérelmezett közléseket nem önmagukban, hanem a szűkebb és tágabb környezetükben szükséges értelmezni. Megállapította, hogy a figyelemfelhívó címetek, rövid összefoglalókat a nyomtatott sajtóban is alkalmazták, továbbá pusztán az információ-áramlás gyorsulása és tömegessége nem teszi meghaladottá a hivatkozott állásfoglalásban foglaltakat. Azt is kiemelte, hogy a sajtó-helyreigazítási perben született döntések nem eredményeznek ítélt dolgot. Az elsőfokú ítélet érdemben kifejtette, hogy a sérelmezett közlések és a cím az általános közfelfogás és a szavak általános értelmezése szerint arra az anomáliára hívják fel a figyelmet, hogy egy magyarországi gyógyhatású terméket a WADA tiltó doppinglistára tett. Míg a beharangozó arra hívta fel a figyelmet, hogy a versenysportolók esetében – hasonlóan a többi listán szereplő termékhez – a termék fogyasztása doppingvétség megállapításának alapja lehet. Ezért az elsőfokú ítélet szerint nem történt valótlan állítás és nem tüntettek fel valós tényeket hamis színben. Az elsőfokú ítélet nem osztotta a felperes értelmezését a „szív” igét illetően sem, indokolása szerint annak jelentése – ellentétben a felperesi állásponttal – nem kettős, nem utal drogfogyasztásra, az kifejezetten egy sérelmes helyzet elszენvedésére utal. Ez a megfogalmazás ugyanakkor részben vélemény is, és ez a vélemény épp a felperesi érdekeket támogatja. Egyben megállapította, hogy a perbeli véleménysértő jelleg megállapításakor a felperes közszereplői minőségében szélesebb körben köteles tűrni a negatív véleményeket is. Hangsúlyozta továbbá, hogy az alperesi döntések nem voltak indokolatlanul bántóak, ugyanis ennek megítélésekor nem az érintett egyéni érzékenységre, hanem az általános közfelfogásra kell tekintettel lenni.
- [5] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helyes indokainál fogva helybenhagyta, miután megállapította, hogy az elsőfokú bíróság teljes mértékben felderítette a tényállást, az alkalmazandó jogszabályokat helyesen ismertette és vette figyelembe, továbbá az azokból levont következtetések is helytállóak voltak. A jogerős ítélet megerősítette az elsőfokú bíróság azon álláspontját, hogy a felperes által sérelmezettek sem önmagukban, sem szövegösszefüggés tekintetében nem valótlanok, továbbá a felperesre nem bírnak sértő tartalommal. Kiemelte, hogy tényszerű állítás az, hogy a felperes terméke szerepel a doppinglistán, mely tény ugyanakkor a cikk nem értékeli a felperes hátrányára, hanem épp arra hívja fel a figyelmet, hogy a listára történő felvétel egy olyan helyzetet teremtett, hogy egy köztudottan egészségmegőrző szer, bizonyos összetevője miatt mégis olyannak tekinthető, amely doppingvétség lehetőségét veti fel. A jogerős ítélet egyben azt is megállapította, hogy e mondanivaló miatt a cikket olvasó, legyen az átlagember, vagy amatőr- illetve versenysportoló, egészen biztosan nem tekinti a terméket károsnak, vagy a szó köznapi értelme szerinti doppingszernek.
- [6] A „szív” ige jelentéstartalmára vonatkozóan egyrészt kiemelte: önmagában az a törekvés, hogy az alperes a sajtó írására felhívja az olvasóközönség figyelmét, nem tekinthető jogsértőnek. Sérelmezhető abban az esetben volna, ha az erőteljesebb megfogalmazás a cikk valós tartalmával ellentétes tartalmat hordozna, azzal nem állna összefüggésben és önmagában félrevezető lenne. A másodfokú bíróság – azzal összefüggésben is megvizsgálva a beharangozót, hogy a cikk tartalmának ismerete nélkül önmagában az abban foglaltak hamis színben tűnnek-e fel – azt nem tartotta megállapíthatónak. Egyetértett azon alperesi előadással, hogy a termék olyan mértékben közismert készítmény, hogy az átlagember annak jellemzőiről, állagáról, kellő ismerettel rendelkezik. Ez alapján egyértelmű, hogy a beharangozó szerzője a „szív” ige nem az alapjelentését, hanem annak argo szerinti „hátrányba kerül” értelmét tulajdonította. Továbbá a felperesre nézve az adott megfogalmazást tartalmazó mondat semmilyen információt nem tartalmaz, így sértő jelleget sem hordozhat. Továbbá köztudomású, hogy a felperes készítményének nincs olyan hatása, amely egyáltalán lehetővé tenné, hogy arról bárkinek is le kellene szoknia.
- [7] A felperes felülvizsgálati kérelme folytán a Kúria felülvizsgálati ítélete a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria ítéletében kitért arra, hogy bár ugyanazon újságcikk azonos kitételei kapcsán a felperes által indított

sajtó-helyreigazítási per, amelyben a Kúria a felperes keresetét teljes egészében elutasította, továbbá az említett döntés a jogtárgy és a peres felek részleges különbözősége miatt formálisan nem minősül ítélt dolognak, ugyanakkor azt is megállapította, hogy az ott rögzített vizsgálati szempontok a jó hírnév sérelmére iránti perben is irányadóak, mivel nem merült fel olyan tény, illetve körülmény, valamint a sajtó-helyreigazítási perben el nem bírált kérdés, amely a Kúria korábbi perben elfoglalt álláspontjának megváltoztatását eredményezhette volna.

- [8] A felperes felülvizsgálati kérelmének a súlyos eljárási szabálysértésre vonatkozó hivatkozásával összefüggésben a felülvizsgálati ítélet leszögezte, hogy erre nézve a felperes érdemi nyilatkozatot, illetve bizonyítékot nem tett, továbbá azt sem fejtette ki érdemben, hogy a jogerős ítélet tényállása miben téves, vagy hiányos, azon kívül, hogy a jogerős ítélet nem osztotta a felperes jogi álláspontját. Önmagában az, hogy az eljáró bíróságok eljárása eltért a felperesi állásponttól, nyilvánvalóan nem minősül eljárási szabálysértésnek. A felülvizsgálati döntés azt is kifejtette, hogy az állandó és következetes a bírói gyakorlat szerint a PK. 12. számú állásfoglalását, illetve az abban foglalt vizsgálati szempontokat az általános személyiségi jogi perekben is alkalmazni kell. Így jelen esetben a jogerős ítélet a PK. 12. számú állásfoglalás alapján külön-külön is vizsgálta mind a cikk törzsét, mind pedig a külön elhelyezett beharangozót is. A Kúria megállapította, hogy sem a cikk egésze, sem a külön elhelyezett beharangozó, az ott alkalmazott cím objektív szemléletmód alapján vizsgálva sem kelt olyan hamis látszatot, hogy a felperes által készített és széleskörűen ismert és elismert készítmény hatását tekintve az ún. dizájnerdrogokkal esne azonos elbírálás alá. Hangsúlyozta továbbá, hogy az alkalmazott cím (címek) álláspontja szerint nem lépnek túl a megengedett figyelemfelkeltés körén. A Kúria indokolásában utalt az Alkotmánybíróság 8/2018. (VII. 5.) AB határozatára, azonban azt is megállapította, hogy jelen, konkrét ügyben az alkalmazott címek nem keltenek hamis látszatot. A felülvizsgálati döntés indokolása szerint a kifogásolt cikk egésze épp azt a furcsa, sajátos helyzetet kívánja bemutatni, hogy a Magyarországon minden alappal gyógyhatásúnak tekintett termék egy eltérő orvos-sportszakmai szempontú értékelés nyomán az élsportolók számára doppingszernek minősül és ezért az élsportolók nem fogyaszthatják. Hangsúlyozta továbbá, hogy ezen túlmutató megállapítást a felperes termékére a cikk nem tartalmaz és okszerű gondolkodás mellett nem keletkezik olyan hamis látszat sem, hogy akár a beharangozó, akár maga a cikk a felperesi termék fogyasztásának ártalmasságáról kívánná meggyőzni az olvasót, vagy erre irányuló hamis látszatot keltene. Továbbá köztudomásúnak tekinthető, hogy a felperes terméke – a drogokkal ellentétben – nem elszívható dolog. Mindezek alapján a Kúria döntése a jogalap hiányát állapította meg, így érdemben már nem foglalkozott a jogkövetkezményekkel.
- [9] 1.3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz – az Abtv. 27. §-ára alapított – alkotmányjogi panaszában a Kúria Pfv.IV.20.821/2018/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének (a Fővárosi Ítéltábla 32.Pf.21.368/2017/4-II. számú ítéletére is kiterjedő) megállapítását és megsemmisítését – az Alaptörvény B. cikk (1) bekezdése, I. cikk (3) bekezdése, a VI. cikk (1) bekezdése, a XX. cikk (1) bekezdése, továbbá a 28. cikk sérelmére hivatkozással – kérve. Az Alkotmánybíróság főtítkára felhívására az indítványozó indítvány-kiegészítéssel élt. Ebben kifejtett álláspontja szerint a támadott ítéletek érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést jelentenek. Az alperes keresetben érvényesített jó hírnév védelmét biztosító szabályokat azért alkotta a jogalkotó, hogy megfelelően biztosítsák a jogállamiság pillérét képező alapvető jogokat, valamint a vállalkozások közötti tiszta verseny érvényesülését, amely védelemnek bírói úton tisztességesen, továbbá a jogalkalmazás során az ezzel kapcsolatos szabályokat ezek céljával és a józan észnek megfelelő, erkölcsös és gazdaságos céllal együttesen kell érvényesülnie, illetve a közvélemény alakításában fajsúlyosan részt vevő sajtóterméktől és a sajtó tekintetében hivatásszerűen működő személytől a gondos, felelősségteljes eljárás és tájékoztatás elvárható, amely eljárás megsértése és a valótlan tények közzétevése a véleménynyilvánítás korlátjaként értelmezendő. Hivatkozása szerint az alkotmányjogi panasszal kifogásolt ítéletek ezen alaptörvényi rendelkezések értelmét és célját üresítik ki és teszik illuzórikussá.
- [10] Az indítványozó érvelése szerint az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglalt jóhírnévhez való joga és a véleménynyilvánítási jogának kollíziója áll fenn. Az alperes ugyanis nem szükségszerűen, de az arányosság határait túllépve, indokolatlanul bántóan használt olyan kifejezéseket, amelyek tekintetében helye lenne a véleménynyilvánítási jog korlátozásának. Kifejtette továbbá, hogy ezzel a jóhírnévhez való jogának sérelmén túl az az alkotmányos érdek is sérült, amely ezen készítmények (termékek) mint *brand* által a magyar piac népszerűségét biztosítja. A cikk folytán az alperes ugyanis nemcsak az indítványozó hírnevét, hanem egy a Magyarország által garantált minőség hírnevét is veszélyezteti, mely utóbbi megőrzése közös érdek, amelyet minden azonos, illetve más piacon is jelen lévő szereplő is kölcsönösen köteles tiszteletben tartani. Álláspontja szerint az a tény, hogy a WADA tiltólistára tette a kobottartalmú készítményeit, nem jelenti azt, hogy valamennyi ol-

vasó számára olyan releváns információ volna, amelynek hírértéke fontosabb, mint az indítványozó jogi érdekei. Ugyanis azok a sportolók, akik érintettek lehetnek, nem az alperes internetes honlapjáról fognak értesülni a változásról, hanem az Ügynökség honlapjáról. Ugyanakkor az alperes általi olvasóközönség számára történő közlés számukra azt az érzetet keltheti (azzal, hogy őket is tájékoztatták), hogy a készítmény általánosságban hátrányosan hathat az emberi egészségre, főként azért, mert az alperes ezeket egy szinten említi a dizájnertdrogokkal.

- [11] Míg az indítványozó az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésének sérelmét abban látja, hogy a cikk által a konkrét készítményekhez való negatív értékítélet kialakítása közvetetten alkalmas az egészségvédelmi célok veszélyeztetésére. Ezen termékek népszerűsítése ugyanis kiemelten fontos az egészséghez való jog védelme érdekében, és nem indokolt a fontosság komolytalan, ironikus kijelentésekkel történő megkérdőjelezése, még akkor sem, ha az alperest nem rossz szándék vezérelte. Az indítványozó részletesen ismertette az Alkotmánybíróság gyakorlatát indítványában kifejtette, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága mint alkotmányos védelem körébe nem tartozik bele a tények meghamisítása. Ezért az alperes olyan magatartást tanúsított a cikk közlésével, amely egyszerre sértette a felperes jó hírnevét, gazdasági érdekeit, valamint a magyar termékek méltóságát, és egyben a Magyarország által garantált minőséget is. A cikk közzététele gondatlanul, a közvélemény alakításában részt vevő személytől nem elvárható módon került megszerkesztésre, amely álláspontja szerint alaptalan negatív értékítéletet von maga után. Hivatkozott az Európai Emberi Jogi Egyezmény 10. cikk (2) bekezdésében foglaltakra, mely szerint a véleménynyilvánítás jogát törvényben – egyebek mellett mások jó hírnevének védelme érdekében korlátozni lehet. Ennek során kiemelt jelentősége van a kiegyensúlyozott bírói mérlegelésnek, amely azonban nem lehet az Alaptörvénnyel ellentétes, az Alaptörvény 28. cikkében foglaltak alapján. Ezen kívül az egyén testi egészségéhez való joga sérelmét annak folytán állítja – utalva a Legfelsőbb Bíróság PK. 12. számú állásfoglalására –, hogy az alperesi közlés alkalmas egy, az emberi szervezet megbetegedésének elkerülésére szolgáló termék népszerűségének a csökkentésére.
- [12] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése, valamint az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján jelen ügyben tanácsban jár el. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt, ennek során a tanács megvizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. Az Abtv. 56. § (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [13] 3. Az Alkotmánybíróság fenti vizsgálata eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz – az alábbi okokra tekintettel – nem fogadható be.
- [14] 3.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a felülvizsgálati ítéletet 2019. augusztus 22-én vette át, míg az alkotmányjogi panasz 2019. október 17-én, elektronikus úton került az elsőfokú bírósághoz benyújtásra, így az az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti hatvan napos határidőben érkezett az elsőfokú bírósághoz.
- [15] Az indítványozó jogi képviselővel jár el, aki meghatalmazását csatolta. A felülvizsgálati jogkörben hozott kúriai ítélet jogorvoslattal nem támadható, így az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és érintettsége – mivel a támadott felülvizsgálati ítélettel lezárt eljárásban félként részt vett – fennáll.
- [16] 3.2. Az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti, a határozott kérelemre vonatkozó feltételeket csak részben teljesíti, az alábbiak szerint. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó valamely Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozzon.
- [17] Az Alaptörvény 28. cikk (1) bekezdésének címzettjei a bíróságok, a rendelkezés olyan jogot, amelynek sérelmére önmagában alkotmányjogi panaszt lehetne alapítani, nem tartalmaz {lásd például: 3368/2019, (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [18] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott – többek között – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére. E tekintetben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény hatályba lépése után is fenntartot-

ta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani {3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]}. Mivel jelen esetben az indítvány ilyen irányú indokolást nem, sőt valójában indokolást egyáltalán nem tartalmazott, ezért a B) cikk (1) bekezdésének sérelme érdemben nem vizsgálható.

- [19] Az Alkotmánybíróság továbbá megállapította, hogy az Alaptörvény 28. cikke nem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának. Így e panaszselem befogadására – a törvényi feltételek hiányában – szintén nincs lehetőség {erre nézve lásd: 3237/2013 XII. 21.) AB végzés, Indokolás [19]; 3031/2016. (II. 23.) AB végzés, Indokolás [17]; 3053/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [15]; 3099/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [20]; 3177/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [23]}.
- [20] Az indítványozó az Alaptörvény XX. Cikk (1) bekezdésének sérelmét nem saját, hanem az egyén esetleges egészséghez való jogának sérelmére hivatkozással állította. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés nem mások, hanem az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, melyet azonban az indítványozó maga sem állított, így az indítvány ebben a részében nem felel meg az Abtv. 27. § a) pontja szerinti törvényi feltételeknek. Csakúgy, mint az az indítványi elem, amely az indítványozó jó hírnevének sérelmén túl a megjelölt termékek, továbbá *brand* jóhírnevének sérelmét állította. Az Alkotmánybíróság ennek kapcsán ismételtelen kiemeli, hogy az Alaptörvény rendelkezései – így az I. cikk (1) bekezdése – az állam elsőrendű kötelezettségeként az ember alapvető jogainak védelmét jelöli meg, így az termékek esetében fogalmilag kizárt.
- [21] 3.3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet kell tartalmaznia, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell felvetnie. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [22] Az indítványozó által támadott felülvizsgálati ítélet – utalva a másodfokú jogerős ítélet indoklására is – részletesen kifejtette, hogy a Kúria álláspontja szerint az ügyben miért került sor a felülvizsgálati kérelem elutasítására. Megállapítható, hogy a Kúria foglalkozott az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölt érvekkel: megindokolta, hogy miért nem tartja azokat megalapozottnak. Az Alkotmánybíróság – a bírói döntések indokait kifogásoló alkotmányjogi panaszokat elbíráló korábbi döntéseire hasonlóan – jelen ügyben is emlékeztet arra, hogy „a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető hagyományos értelemben vett jogorvoslatnak. Az Alkotmánybíróság ugyanis az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is kizárólag az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]; legutóbb megerősítette: 3056/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [19]}. [...] Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indoklásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e jogági dogmatika elfogadott szabályaihoz {3207/2015. (X. 27.) AB végzés, Indokolás [12], illetve 3067/2016. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [18]}” {3117/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]} {lásd összefoglalóan még: 3069/2017. (IV. 4.) AB végzés, Indokolás [9]; 3151/2018. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [23] Az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata során arra a következtetésre jutott, hogy bár az indítványozó bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként a véleménynyilvánítási jog és a jó hírneve sérelmének kollízióját jelölte meg, az alkotmányjogi panasz valójában a bírósági eljárások, így a felülvizsgálati ítélet (és azon keresztül a jogerős másodfokú ítélet) felülbírálatára irányul; valójában az indítvány nem alkotmányossági érveket, hanem a támadott bírói döntés értelmezésére vonatkozó ellenérveket tartalmaz. Az indítványozó több ízben kifejezetten a bírósági döntések törvényellenességét, valamint a Legfelsőbb Bíróság PK. 12. számú állásfoglalásának bírói jogértelmezését cáfolja. A fent kifejtettek alapján azonban az Alkotmánybíróság jelen ügyben sem bocsátkozhat annak érdemi vizsgálatába, hogy a Kúria és a jogerős másodfokú ítélet döntése megalapozott volt-e. E kérdés ugyanis nem alkotmányossági szempontú mérlegelést jelentene, hanem a tényállás felülvizsgálatát, és az alapul fekvő ügy újbóli eldöntését, ami által az Alkotmánybíróság a polgári bíróság szerepét venné

át. Önmagában ugyanis az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt felülvizsgálati döntést törvényességi szempontból tévesnek tartja, nem alkotmányossági kérdés.

- [24] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a vizsgált ügyben nem talált olyan körülményt, amelyet a felhívott alapjoggal összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként értékelhetne, ezért az indítványt ebben a részében sem tudta befogadni.
- [25] 4. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz részben nem tett eleget az Abtv. 27. § a) pontjában foglalt feltételnek, illetve a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt feltételének, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), f) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2020. április 28.

*Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett*

*Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1781/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3151/2020. (V. 15.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 10.Bv.1049/2017/20. számú végzése, valamint a Szegedi Törvényszék 5.Bpkf.942/2019/2. és az 1.Bpkf.1136/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kovács Arthur ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következőképpen foglalható össze: az indítványozó fogvatartottként kártalanítási kérelmet terjesztett elő alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 2017. április 30. napján, 1998. november 12. napja és a kérelem elbírálásának napja közötti időszak tekintetében a Szegedi Fegyház és Börtönnél. Kérelmében többek között hivatkozott a jogszabályban előírt élettér hiányára, valamint az ehhez esetlegesen kapcsolódó más, kínzás, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmába ütköző elhelyezési körülményekre.
- [3] Kérelmét az indítványozó jogi képviselőjén keresztül korábban az Emberi Jogok Európai Bíróságánál (a továbbiakban: EJEB) is benyújtotta 2015. november 26-i dátummal, amelyet nyilvántartásba vettek.
- [4] A Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította, ugyanis a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 10/A. § (6) bekezdése szerint a kártalanítás előfeltétele, hogy az elítélt a Bv. tv. 144/B. § szerinti alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panaszt nyújtson be a végrehajtásért felelős szerv vezetőjéhez.
- [5] 1.2. Az indítványozó és jogi képviselője fellebbezését a másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék külön végzésekben bírálta el. A fellebbezéseket alaptalannak találta és az elsőfokú döntést a 5.Bpkf.942/2019/2. és az 1.Bpkf.1136/2019/2. számú végzésével helybenhagyta. Indokolásaiban kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a Bv. tv. 144/B. §-a szerinti panasz benyújtását elmulasztotta, amely az előfeltétele a kártalanítási kérelemnek [Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdés].
- [6] A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a Bv. tv. 436. § (10)–(12) bekezdéseiben foglalt átmeneti rendelkezéseket nem lehet alkalmazni, tekintettel arra, hogy az indítványozó esetében a fogvatartás és az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények folyamatosak voltak, 2016. december 31. napjáig nem szabadult, azóta is folyamatosan tölti szabadságvesztését, tehát a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz benyújtása kötelező előfeltétel a kérelmet megelőzően, vagy legkésőbb azzal egyidejűleg, azt az EJEB-hez előterjesztett kérelem nem helyettesíti.
- [7] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 10.Bv.1049/2017/20. számú elsőfokú végzése, valamint a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 5.Bpkf.942/2019/2. és az 1.Bpkf.1136/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint azok sértik az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [8] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt törvény előtti egyenlőség sérelme kapcsán kifejtette, hogy az eljáró Szegedi Törvényszék azonos tényállás mellett, azonos jogszabályt alkalmazva, az eddigi gyakorlathoz képest eltérő döntést hozott. Nem helytálló az indítványozó véleménye szerint az, hogy korábban kelt ügyekben helyt adtak a kérelmeknek és megítélték a kártalanítást,

majd ezzel teljesen ellentétes módon az ugyanilyen alapokon fekvő jelen ügyben viszont érdemi vizsgálat nélkül elutasították, miközben más hazai bíróságok ilyen kérelmeket érdemben vizsgálnak és kártalanítást ítélnak meg. Ennek folyamánként jelen panasz indítványozója nem minősült egyenlőnek azon kérelmezőkkel, akiknek ügyében szintén a Szegedi Törvényszék járt el, csak korábban, illetve olyan kérelmezőkkel, akiknek a kérelmét más törvényszék bírálta el.

- [9] 2.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban előadta, hogy az eljáró bíróságok hibásan állapították meg a kérelem kezdő időpontját, ugyanis 1998. szeptember 10. napjától kérte a kártalanítást és nem 1998. november 12-től.
- [10] Véleménye szerint az eljáró bíróságok tévesen értelmezték a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény jelen ügyre irányadó rendelkezéseit. A törvény célja az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények esetére szóló hatékony hazai kártalanítás bevezetése volt, azonban ez a meghozott végzések során nem érvényesült, így a támadott döntések véleménye szerint tehát törvényt sértők.
- [11] Az indítványozó álláspontja szerint a Bv. tv. 436. § (10)–(11) bekezdésének okszerűtlen és téves értelmezése abból ered, hogy a Szegedi Törvényszék általi törvényértelmezés folyamánként az elítéltek a Bv. tv. 144/B. § szerinti panaszt kellett volna benyújtani a kérelem elbírálásához, pedig a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdése egyértelműen kimondja, hogy az EJEH-hez benyújtott kérelem esetén [Bv. tv. 436. § (10) bekezdés *b*) pont] ezen feltétel nem alkalmazható.
- [12] Ennek kapcsán utalt arra az indítványozó, hogy a Bv. tv. 436. § (10) bekezdésében foglalt átmeneti rendelkezések egyértelműen azt rendelik, hogy kedvezményes elbírálásban részesüljenek az elítéltek azon csoportjai, akik az EJEH-hez nyújtottak be kérelmet alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt.
- [13] A szerinte okszerűtlen értelmezés szembement a hazai bíróságok országosan kialakult, több éves és következetes gyakorlatával, miközben az eltelt időszak alatt a jogszabályi szöveg nem változott. Önkényes volt a jogértelmezése a bíróságnak, amelynek eredménye sem nyelvtani, sem logikai úton nem következik a jogszabály szövegéből és annak céljából. Ennek alátámasztásául több korábbi, a Szegedi Törvényszék és más bíróságok előtt folyamatban volt kártalanítási eljárás során hozott döntést mutatott be példaként.
- [14] Közös volt ezekben az ügyekben, hogy az alábbi három feltételnek megfelelt. A kártalanítási kérelem alapjául szolgáló fogvatartási időszak kezdőnapja 2017. január 1. napja előtti, a zárónapja 2016. december 31. utáni. Az ügyfél panaszt nyújtott be az EJEH-hez, amely panaszt 2017. január 1. előtt lajstromba vettek, ezen kívül közös volt még, hogy a kérelmező nem terjesztett elő panaszt a fogvatartó büntetés-végrehajtási intézet parancsnokához az alapvető jogait sértő elhelyezési körülmények miatt.
- [15] Ilyen esetekben az eljáró bíróságok úgy bíráltak el a kártalanítási kérelmeket, hogy a kérelmi igény záró időpontjaként 2016. december 31. napját (vagy egyes bíróságok a kérelem benyújtásának napját) vették figyelembe, ugyanakkor a kérelmet érdemben vizsgálták és az egyéb feltételek fennállása esetén kártalanítást ítélték meg a kérelmezők számára. Tehát jelen kérelmet az indítványozó álláspontja szerint ketté kellett volna osztani és 1998. szeptember 10-től 2016. december 31-ig terjedő időszak tekintetében érdemben vizsgálni.
- [16] Az indítványozó kifejtette még azt is panaszában, hogy jelen ügyben kérelmet terjesztett elő a Legfőbb Ügyészségen azt kérve, hogy a legfőbb ügyész jelentsen be jogorvoslatot a törvényesség érdekében a végleges végzéssel szemben.
- [17] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [18] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [19] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány – az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.

- [20] 3.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-aiban foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [21] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben kártalanítási kérelmet nyújtott be. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozattal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [22] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [23] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d)* pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [24] Az Alkotmánybíróság megállapította ennek kapcsán, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog és az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésben foglalt törvény előtti egyenlőség vonatkozásában is kizárólag a bíróság törvényértelmezését vitatta.
- [25] 3.4. Az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, figyelembe véve az eljáró bíróságok végzésében kifejtett indokolását, hogy az indítványozó panasza a sérelmezett döntésekkel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [26] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1587/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3152/2020. (V. 15.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 11.Bv.1279/2017/21. számú végzése, valamint a Szegedi Törvényszék 1.Bpkf.1195/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kovács Arthur ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következőképpen foglalható össze: az indítványozó fogvatartottként kártalanítási kérelmet terjesztett elő alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 2017. április 12. napján, 1995. április 10. napjától kezdődően, a sérelmezett időszak végének pontos megjelölése nélkül a Szegedi Fegyház és Börtönnél. Kérelmében többek között hivatkozott a jogszabályban előírt élettér hiányára, valamint az ehhez esetlegesen kapcsolódó más, kínzás, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmába ütköző elhelyezési körülményekre.
- [3] Kérelmét az indítványozó jogi képviselőjén keresztül korábban az Emberi Jogok Európai Bíróságánál (a továbbiakban: EJEB) is benyújtotta 2016. február 8-i dátummal, amelyet nyilvántartásba vettek.
- [4] A Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a kérelemben foglalt időszak záró időpontját 2017. április 12. napjában, a kérelem keltének napjában jelölte meg. A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 10/A. § (6) bekezdése szerint a kártalanítás előfeltétele, hogy az elítélt a Bv. tv. 144/B. § szerinti alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panaszt nyújtson be a végrehajtásért felelős szerv vezetőjéhez. Ezt a kérelmező elmulasztotta, ezért az eljáró bíróság végzésében a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította.
- [5] 1.2. Az indítványozó és jogi képviselője fellebbezését a másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék alaptalannak találta és az elsőfokú döntést az 1.Bpkf.1195/2019/2. számú végzésével helybenhagyta. Indokolásában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a Bv. tv. 144/B. §-a szerinti panasz benyújtását elmulasztotta, amely az előfeltétele a kártalanítási kérelemnek [Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdés].
- [6] A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a Bv. tv. 436. § (10)–(12) bekezdéseiben foglalt átmeneti rendelkezéseket nem lehet alkalmazni, tekintettel arra, hogy az indítványozó esetében a fogvatartás és az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények folyamatosak voltak, 2016. december 31. napjáig nem szabadult, tehát a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz benyújtása kötelező előfeltétel a kérelmet megelőzően, vagy legkésőbb azzal egyidejűleg, azt az EJEB-hez előterjesztett kérelem nem helyettesíti.
- [7] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 11.Bv.1279/2017/21. számú elsőfokú végzése, valamint a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Bpkf.1195/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint azok sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a XV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [8] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában előadta, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elve sérült, ugyanis a támadott végzések a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütköztek azzal, hogy az eljáró bíróságok olyan magatartást nyilvánítottak jogellenessé és olyan körülményeket értékeltek az indítványozó terhére, amely kötelezettségek nem terheltek. A Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz benyújtása

a 2017. január 1-től hatályos módosítással vált a kártalanítási kérelem kötelező előfeltételévé, így az indítványozót az ezt megelőző időszakban tehát nem terhelte panasztételi kötelezettség, a bíróságok mégis elutasították a kérelmét. Ezzel kapcsolatosan az indítványozó hivatkozott a 3154/2019. (VII. 3.) AB határozat indokolására, amelyben az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy a visszaható hatályú jogalkalmazással kapcsolatosan is fellelhető az alaptörvény-ellenesség, amennyiben jogviszony vagy jogvita létrejöttekor olyan jogszabályt alkalmaznak, ami még nem hatályos vagy nem létezik.

- [9] 2.2. Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt törvény előtti egyenlőség sérelme kapcsán kifejtette, hogy az eljáró Szegedi Törvényszék azonos tényállás mellett, azonos jogszabályt alkalmazva, az eddigi gyakorlathoz képest eltérő döntést hozott. Nem helytálló az indítványozó véleménye szerint az, hogy korábban kelt ügyekben helyt adtak a kérelmeknek és megítélték a kártalanítást, majd ezzel teljesen ellentétes módon az ugyanilyen alapokon fekvő jelen ügyben viszont érdemi vizsgálat nélkül elutasították, miközben más hazai bíróságok ilyen kérelmeket érdemben vizsgálják és kártalanítást ítélnak meg. Ennek folyamatként jelen panasz indítványozója nem minősült egyenlőnek azon kérelmezőkkel, akiknek ügyében szintén a Szegedi Törvényszék járt el, csak korábban, illetve olyan kérelmezőkkel, akiknek a kérelmét más törvényszék bírálta el.
- [10] 2.3. A XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban előadta, hogy az eljáró bíróságok tévesen értelmezték a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény jelen ügyre irányadó rendelkezéseit. A törvény célja az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények esetére szóló hatékony hazai kártalanítás bevezetése volt, azonban ez a meghozott végzések során nem érvényesült, így a támadott döntések véleménye szerint tehát törvénysértők.
- [11] Az indítványozó álláspontja szerint a Bv. tv. 436. § (10)–(11) bekezdésének okszerűtlen és téves értelmezése abból ered, hogy a Szegedi Törvényszék általi törvényértelmezés folyamatként az elítéltek a Bv. tv. 144/B. § szerinti panaszt kellett volna benyújtani a kérelem elbírálásához, pedig a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdése egyértelműen kimondja, hogy az EJEH-hez benyújtott kérelem esetén [Bv. tv. 436. § (10) bekezdés *b*) pont] ezen feltétel nem alkalmazható.
- [12] Ennek kapcsán utalt arra az indítványozó, hogy a Bv. tv. 436. § (10) bekezdésében foglalt átmeneti rendelkezések egyértelműen azt rendelik, hogy kedvezményes elbírálásban részesüljenek az elítéltek azon csoportjai, akik az EJEH-hez nyújtottak be kérelmet alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt.
- [13] A szerinte okszerűtlen értelmezés szembe ment a hazai bíróságok országosan kialakult, több éves és következetes gyakorlatával, miközben az eltelt időszak alatt a jogszabályi szöveg nem változott. Önkényes volt a jogértelmezése a bíróságnak, amelynek eredménye sem nyelvtani, sem logikai úton nem következik a jogszabály szövegéből és annak céljából. Ennek alátámasztásául több korábbi, a Szegedi Törvényszék és más bíróságok előtt folyamatban volt kártalanítási eljárás során hozott döntést mutatott be példaként.
- [14] Közös volt ezekben az ügyekben, hogy az alábbi három feltételnek megfeleleltek. A kártalanítási kérelem alapjául szolgáló fogvatartási időszak kezdőnapja 2017. január 1. napja előtti, a zárónapja 2016. december 31. utáni. Az ügyfél panaszt nyújtott be az EJEH-hez, amely panaszt 2017. január 1. előtt lajstromba vettek, ezen kívül közös volt még, hogy a kérelmező nem terjesztett elő panaszt a fogvatartó büntetés-végrehajtási intézet parancsnokához az alapvető jogait sértő elhelyezési körülmények miatt.
- [15] Ilyen esetekben az eljáró bíróságok úgy bíráltak el a kártalanítási kérelmeket, hogy a kérelmi igény záró időpontjaként 2016. december 31. napját (vagy egyes bíróságok a kérelem benyújtásának napját) vették figyelembe, ugyanakkor a kérelmet érdemben vizsgálták és az egyéb feltételek fennállása esetén kártalanítást ítélték meg a kérelmezők számára. Tehát jelen kérelmet az indítványozó álláspontja szerint ketté kellett volna osztani és 1995. április 10-től 2016. december 31-ig terjedő időszak tekintetében érdemben vizsgálni.
- [16] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [17] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.

- [18] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés, a XV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [19] 3.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, a XV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [20] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben kártalanítási kérelmet nyújtott be. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozattal szemben további jogorvoslati lehetőség nem állt fenn.
- [21] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [22] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [23] Az Alkotmánybíróság megállapította ennek kapcsán, hogy az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből eredeztethető visszaható hatályú jogalkalmazás tilalma és az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésben foglalt törvény előtti egyenlőség, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog vonatkozásában is kizárólag a bíróság törvényértelmezését vitatta.
- [24] 3.4. Az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, figyelembe véve az eljáró bíróságok végzésében kifejtett indokolását, hogy az indítványozó panasza a sérelmezett döntésekkel kapcsolatban tehát nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [25] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1635/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3153/2020. (V. 15.) AB VÉGZÉSE

alkotmányogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 7.Bv.1202/2019/5. számú végzése, valamint a Szegedi Törvényszék 1.Bpkf.1185/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kovács Arthur ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLl. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következőképpen foglalható össze: az indítványozó fogvatartott kártalanítási kérelmet terjesztett elő alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 2017. április 10. napján, 2004. szeptember 29. napjától kezdődően a kérelem elbírálásáig terjedő időszak tekintetében a Szegedi Fegyház és Börtönnél. Kérelmében többek között hivatkozott a jogszabályban előírt élettér hiányára, valamint az ehhez esetlegesen kapcsolódó más, kínzás, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmába ütköző elhelyezési körülményekre.
- [3] Kérelmét az indítványozó jogi képviselőjén keresztül korábban az Emberi Jogok Európai Bíróságánál (a továbbiakban: EJEB) is benyújtotta 2015. szeptember 4-i dátummal, amelyet nyilvántartásba vettek.
- [4] A Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította, ugyanis a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 10/A. § (6) bekezdése szerint a kártalanítás előfeltétele, hogy az elítélt a Bv. tv. 144/B. § szerinti alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panaszt nyújtson be a végrehajtásért felelős szerv vezetőjéhez.
- [5] 1.2. Az indítványozó és jogi képviselője fellebbezését a másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék alaptalannak találta és az elsőfokú döntést az 1.Bpkf.1185/2019/2. számú végzésével helybenhagyta. Indokolásában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a Bv. tv. 144/B. §-a szerinti panasz benyújtását elmulasztotta, amely az előfeltétele a kártalanítási kérelemnek [Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdés].
- [6] A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a Bv. tv. 436. § (10)–(12) bekezdéseiben foglalt átmeneti rendelkezéseket nem lehet alkalmazni, tekintettel arra, hogy az indítványozó esetében a fogvatartás és az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények folyamatosak voltak, 2016. december 31. napjáig nem szabadult, tehát a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz benyújtása kötelező előfeltétel a kérelmet megelőzően, vagy legkésőbb azzal egyidejűleg, azt az EJEB-hez előterjesztett kérelem nem helyettesíti.
- [7] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 7.Bv.1202/2019/5. számú elsőfokú végzése, valamint a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Bpkf.1185/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint azok sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a XV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [8] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában előadta, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elve sérült, ugyanis a támadott végzések a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütköztek azzal, hogy az eljáró bíróságok olyan magatartást nyilvánítottak jogellenessé és olyan körülményeket értékeltek az indítványozó terhére, amely kötelezettségek nem terhelték. A Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz benyújtása a 2017. január 1-től hatályos módosítással vált a kártalanítási kérelem kötelező előfeltételévé, így az indítványo-

zót az ezt megelőző időszakban tehát nem terhelte panasztételi kötelezettség, a bíróságok mégis elutasították a kérelmét. Ezzel kapcsolatosan az indítványozó hivatkozott a 3154/2019. (VII. 3.) AB határozat indokolására, amelyben az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy a visszaható hatályú jogalkalmazással kapcsolatosan is fellelhető az alaptörvény-ellenesség, amennyiben jogviszony vagy jogvita létrejöttkor olyan jogszabályt alkalmaznak, ami még nem hatályos vagy nem létezik.

- [9] 2.2. Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt törvény előtti egyenlőség sérelme kapcsán kifejtette, hogy az eljáró Szegedi Törvényszék azonos tényállás mellett, azonos jogszabályt alkalmazva, az eddigi gyakorlathoz képest eltérő döntést hozott. Nem helytálló az indítványozó véleménye szerint az, hogy korábban kelt ügyekben helyt adtak a kérelmeknek és megítélték a kártalanítást, majd ezzel teljesen ellentétes módon az ugyanilyen alapokon fekvő jelen ügyben viszont érdemi vizsgálat nélkül elutasították, miközben más hazai bíróságok ilyen kérelmeket érdemben vizsgálják és kártalanítást ítélnék meg. Ennek folyamatként jelen panasz indítványozója nem minősült egyenlőnek azon kérelmezőkkel, akiknek ügyében szintén a Szegedi Törvényszék járt el, csak korábban, illetve olyan kérelmezőkkel, akiknek a kérelmét más törvényszék bírálta el.
- [10] 2.3. A XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban előadta, hogy az eljáró bíróságok tévesen értelmezték a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény jelen ügyre irányadó rendelkezéseit. A törvény célja az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények esetére szóló hatékony hazai kártalanítás bevezetése volt, azonban ez a meghozott végzések során nem érvényesült, így a támadott döntések véleménye szerint tehát törvénysértők.
- [11] Az indítványozó álláspontja szerint a Bv. tv. 436. § (10)–(11) bekezdésének okszerűtlen és téves értelmezése abból ered, hogy a Szegedi Törvényszék általi törvényértelmezés folyamatként az elítéltek a Bv. tv. 144/B. § szerinti panaszt kellett volna benyújtani a kérelem elbírálásához, pedig a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdése egyértelműen kimondja, hogy az EJEH-hez benyújtott kérelem esetén [Bv. tv. 436. § (10) bekezdés *b*) pont] ezen feltétel nem alkalmazható.
- [12] Ennek kapcsán utalt arra az indítványozó, hogy a Bv. tv. 436. § (10) bekezdésében foglalt átmeneti rendelkezések egyértelműen azt rendelik, hogy kedvezményes elbírálásban részesüljenek az elítéltek azon csoportjai, akik az EJEH-hez nyújtottak be kérelmet alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt.
- [13] A szerinte okszerűtlen értelmezés szembe ment a hazai bíróságok országosan kialakult, több éves és következetes gyakorlatával, miközben az eltelt időszak alatt a jogszabályi szöveg nem változott. Önkényes volt a jogértelmezése a bíróságnak, amelynek eredménye sem nyelvtani, sem logikai úton nem következik a jogszabály szövegéből és annak céljából. Ennek alátámasztásául több korábbi, a Szegedi Törvényszék és más bíróságok előtt folyamatban volt kártalanítási eljárás során hozott döntést mutatott be példaként.
- [14] Közös volt ezekben az ügyekben, hogy az alábbi három feltételnek megfelelték. A kártalanítási kérelem alapjául szolgáló fogvatartási időszak kezdőnapja 2017. január 1. napja előtti, a zárónapja 2016. december 31. utáni. Az ügyfél panaszt nyújtott be az EJEH-hez, amely panaszt 2017. január 1. előtt lajstromba vettek, ezen kívül közös volt még, hogy a kérelmező nem terjesztett elő panaszt a fogvatartó büntetés-végrehajtási intézet parancsnokához az alapvető jogait sértő elhelyezési körülmények miatt.
- [15] Ilyen esetekben az eljáró bíróságok úgy bíráltak el a kártalanítási kérelmeket, hogy a kérelmi igény záró időpontjaként 2016. december 31. napját (vagy egyes bíróságok a kérelem benyújtásának napját) vették figyelembe, ugyanakkor a kérelmet érdemben vizsgálták és az egyéb feltételek fennállása esetén kártalanítást ítélték meg a kérelmezők számára. Tehát jelen kérelmet az indítványozó álláspontja szerint ketté kellett volna osztani és 2004. szeptember 29-től 2016. december 31-ig terjedő időszak tekintetében érdemben vizsgálni.
- [16] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [17] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.

- [18] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés, a XV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [19] 3.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, a XV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [20] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben kártalanítási kérelmet nyújtott be. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozattal szemben további jogorvoslati lehetőség nem állt fenn.
- [21] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [22] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [23] Az Alkotmánybíróság megállapította ennek kapcsán, hogy az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből eredeztethető visszaható hatályú jogalkalmazás tilalma és az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésben foglalt törvény előtti egyenlőség, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog vonatkozásában is kizárólag a bíróság törvényértelmezését vitatta.
- [24] 3.4. Az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, figyelembe véve az eljáró bíróságok végzésében kifejtett indokolását, hogy az indítványozó panasza a sérelmezett döntésekkel kapcsolatban tehát nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [25] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1650/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3154/2020. (V. 15.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 16.Bv.1520/2017/44. számú végzése és a Szegedi Törvényszék 5.Bpkf.749/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kavocska Edit ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következőképpen foglalható össze: az indítványozó fogvatartottként, kártalanítási kérelmet terjesztett elő alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 2017. május 2. napján, 2005. augusztus 15. napjától 2016. december 31. napjáig terjedő időszak tekintetében a Szegedi Fegyház és Börtönnél. Kérelmében többek között hivatkozott a jogszabályban előírt élettér hiányára, valamint az ehhez esetlegesen kapcsolódó más, kínzás, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmába ütköző elhelyezési körülményekre.
- [3] Kérelmét az indítványozó jogi képviselőjén keresztül korábban az Emberi Jogok Európai Bíróságánál (a továbbiakban: EJEB) is benyújtotta, amelyet 2015. október 2. napján nyilvántartásba vettek.
- [4] A Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította, ugyanis a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 10/A. § (6) bekezdése szerint a kártalanítás előfeltétele, hogy az elítélt a Bv. tv. 144/B. § szerinti alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panaszt kell benyújtani a végrehajtásért felelős szerv vezetőjéhez.
- [5] 1.2. Az indítványozó és jogi képviselőjének fellebbezése folytán az ügyben másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék a fellebbezést alaptalannak találta és az elsőfokú döntést 5.Bpkf.749/2019/2. számú végzésével helybenhagyta. Indokolásában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a Bv. tv. 144/B. §-a szerinti panasz benyújtását elmulasztotta, amely az előfeltétele a kártalanítási kérelemnek [Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdés].
- [6] A másodfokú bíróság kiemelte az elsőfokú eljárás azon megállapítását is, miszerint a Bv. tv. 436. § (10)–(12) bekezdéseiben foglalt átmeneti rendelkezéseket nem lehet alkalmazni, tekintettel arra, hogy az indítványozó esetében a fogvatartás és az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények folyamatosak voltak, 2016. december 31. napjáig nem szabadult, azóta is folyamatosan tölti szabadságvesztését, tehát a Bv.tv. 144/B. § szerinti panasz benyújtása kötelező előfeltétel a kérelmet megelőzően, vagy legkésőbb azzal egyidejűleg, azt az EJEB-hez előterjesztett kérelem nem helyettesíti.
- [7] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 16.Bv.1520/2017/44. számú elsőfokú végzése, valamint a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 5.Bpkf.749/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert álláspontja szerint sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a III. cikk (1) bekezdését, a IV. cikk (4) bekezdését, a XV. cikk (1) és (2) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését.

- [8] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét abban látta, hogy a támadott döntésekben a bíróságok téves jogértelmezése jogalkotási szintű és a visszaható hatály tilalmába ütközik, amely a jogállamiság követelményéből eredeztethető.
- [9] Az Alaptörvény III. cikkében foglalt kínzás, embertelen, megalázó bánásmód tilalmának, valamint a IV. cikk (4) bekezdésében foglalt alaptalan vagy törvénytörő módon történő szabadság korlátozás esetére járó kártalanításhoz való jog is sérült, amiért a bíróságok megváltoztatott, téves joggyakorlata folytán ezen utólagos kompenzációhoz való jogosultságától megfosztották, annak ellenére, hogy az indítványozó szabadságát törvénytörő módon korlátozták.
- [10] Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt törvény előtti egyenlőség sérelme, valamint a (2) bekezdésben foglalt diszkrimináció tilalma kapcsán kifejtette, hogy az eljáró bíróság azonos tényállás mellett, azonos jogszabályt alkalmazva, az eddigi ítélezési gyakorlatát megváltoztatta és eltérő döntést hozott. Nem helytálló véleménye szerint az, hogy az új joggyakorlat dönt arról, hogy a kérelmeknek helyt adnak és megítélik a kártalanítást, vagy ezzel teljesen ellentétes módon – az ugyanilyen alapokon fekvő jelen ügyben is – viszont érdemi vizsgálat nélkül elutasítják. Ennek folyományaként jelen panasz indítványozója nem minősült egyenlőnek ugyanazon feltételekkel bíró alanyi körbe tartozó kérelmezőkkel.
- [11] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban előadta, hogy bár peren kívüli eljárásról van szó, de ebben az esetben is meg kell felelni a tisztességes bírósági eljárás követelményének. Az indítványozó álláspontja szerint a tisztességes eljárás megsértésére került sor azaz, hogy a megváltozott gyakorlat előtt elbírált kérelmezők kártalanításban részesültek, az új gyakorlat alapján elbíráltak viszont nem, annak ellenére, hogy azonos személyi körrel volt szó. Mindemellett tisztességtelennek találja azt is az indítványozó, hogy a korábbi gyakorlat szerint benyújtott kártalanítási kérelmét a kialakult új bírói gyakorlatnak való megfeleltetésére nem volt lehetősége.
- [12] Az indítványozó véleménye alapján eljáró bíróságok hibásan értelmezték a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény jelen ügyre irányadó rendelkezéseit. A törvény célja az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények esetére szóló hatékony hazai kártalanítás bevezetése, azonban ez a meghozott végzések során nem érvényesült, az eljáró bíróságok jogértelmezés helyett tévesen jogot alkottak.
- [13] Az indítványozó szerint a Bv. tv. 436. § (10) bekezdésének téves értelmezése abból ered, hogy a Szegedi Törvényszék általi törvényértelmezés folyományaként – miszerint a 436 § a) és b) pontjának párhuzamosan kell megvalósulnia – az elítéltek a Bv. tv. 144/B. § szerinti panaszt kellett volna benyújtani a kérelem elbírálásához, pedig a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdése egyértelműen kimondja, hogy az EJEH-hez benyújtott kérelem esetén [Bv. tv. 436. § (10) bekezdés b) pont] ezen feltétel nem alkalmazható.
- [14] Ennek kapcsán utalt arra az indítványozó, hogy a Bv. tv. 436. § (10) bekezdésében foglalt átmeneti rendelkezések egyértelműen azt rendelik, hogy kedvezményes elbírálásban részesüljenek az elítéltek azon csoportjai, akik az EJEH-hez nyújtottak be kérelmet alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt, valamint azt is, hogy a kérelmezőn kívülálló ok miatt a panasz elmulasztása nem róható a terhére. Jelen ügyben az indítványozó szerint kívülálló oknak minősült a joggyakorlat megváltozása, amely nem róható fel a fogvatartottaknak.
- [15] Álláspontjának alátámasztásául Szombathelyi Törvényszék, valamint a Szegedi Törvényszék több, korábban kelt végzését hozta fel példaként.
- [16] Ilyen esetekben tehát az eljáró bíróságoknak 2016. december 31. napjáig az EJEH kérelemre és a korábbi bírósági döntésekre tekintettel a panasz benyújtása nélkül is érdemben kellett volna vizsgálniuk a kártalanítási kérelmet.
- [17] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [18] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.

- [19] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány – az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [20] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az indítványozó az az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, a III. cikk (1) bekezdése és a IV. cikk (4) bekezdése tekintetében nem fejtett ki alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra nézve, hogy a támadott bírósági döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, tehát nem felel meg a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában megfogalmazott indokolási kötelezettség követelményének. Erre figyelemmel az alkotmányjogi panasz – az említett alaptörvényi rendelkezések tekintetében – érdemi elbírálásra nem alkalmas.
- [21] 3.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-aiban foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [22] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben kártalanítási kérelmet nyújtott be. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozattal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [23] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [24] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [25] Az Alkotmánybíróság megállapította ennek kapcsán, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog és az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésben foglalt törvény előtti egyenlőség, valamint a (2) bekezdésben foglalt diszkrimináció tilalma vonatkozásában is kizárólag a bíróság törvényértelmezését vitatta.
- [26] 3.4. Az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, figyelembe véve az eljáró bíróságok végzésében kifejtett indokolását, hogy az indítványozó panasa a sérelmezett döntéssel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [27] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. április 28.

*Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró*

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1498/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3155/2020. (V. 15.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.1.10.042/2018/7. számú részítéletének a másodfokú bíróság ítéletét hatályában fenntartó rendelkezése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó Szegedi Törvényszék az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Indítványában kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.1.10.042/2018/7. számú részítéletének a másodfokú bíróság ítéletét hatályában fenntartó rendelkezése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményeit az Alkotmánybíróság a 4/2014. (I. 30.) AB határozata (a továbbiakban: Abh.) indokolásának [1]–[21] bekezdéseiben részletesen rögzítette. A jelen ügyben támadott kúriai döntés a korábbi eljárással összefüggésben, az Alkotmánybíróság határozatában foglaltak figyelembe vételével született.
- [4] 3. A jelen alkotmányjogi panasz közvetlen előzményét jelentő bírósági eljárás a volt bíró felperes kezdeményezésére indult az indítványozó (alperes) fizetési felszólításának hatályon kívül helyezése, valamint – bírói tisztségéből történő felfüggesztése hatálya alatt, 2016. március 15-ig, azaz szolgálati jogviszonya megszűntetéséig – elmaradt illetmény megfizetése iránt. Az indítványozó ellenkérelme a kereset elutasítására (és a felperes perköltségben marasztalására) irányult; míg viszontkeresetében a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (a továbbiakban: Bjt.) 222. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 164. § alapján a volt bírónak 2012. június 1-jétől 2015. október 15-ig, a jogerős elítéléséig megfizetett illetmény visszafizetésére, továbbá a felperes 15 millió forint sérelemdíj vagy nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezését kérte.
- [5] A Gyulai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.M.62/2016/28. számú ítéletével mind a felperes keresetét, mind az indítványozó viszontkeresetét elutasította; a másodfokon eljáró Gyulai Törvényszék 9.Mf.25.614/2017/4. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet a fellebbezett részében részben megváltoztatta: a perköltséget leszállította.
- [6] A Kúria – jelen ügyben támadott – Mfv.1.10.042/2018/7. számú részítéletének a rendelkező része a következő: „A Kúria a Gyulai Törvényszék 9.Mf.25.614/2017/4. számú ítéletének azt a részét, amellyel a Gyulai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.M.62/2016/28. számú ítéletének a sérelemdíjra irányuló viszontkereset elutasító rendelkezést helyben hagyta, továbbá az ehhez kapcsolódó illetményre és perköltségre vonatkozó rendelkezését hatályon kívül helyezi és ebben a körben a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja. Egyebekben a másodfokú bíróság ítéletét hatályában fenntartja.”
- [7] A Kúria részítélete indokolásában kifejtette, hogy a jogvita eldöntése szempontjából az Abh.-nak volt kiemelt jelentősége, e határozatból következően a Kúria szerint nem volt vizsgálható, hogy a felperes a jogalap nélküli kifizetést maga idézte elő. Arra az indítványozói álláspontra, hogy a jogvita eldöntése során figyelmen kívül maradt a Bjt. 118. § (2) bekezdése; a Kúria kifejtette, hogy az Abh. szerint a Kúria az ott vizsgált döntéseivel a Bjt. 118. § (1) bekezdésében foglalt főszabályt kiüresítette, amikor elsődlegesen a Bjt. 118. § (2) bekezdés alapján úgy döntött, hogy a volt bíró a saját érdekkörében felmerült okból nem tudott munkát végezni; így részére illetmény sem jár. A Kúria hangsúlyozta, hogy az eljáró bíróságok a határozataikat az Alkotmánybíróság határozatában foglaltakra tekintettel, annak alapján hozták meg.

- [8] A Kúria az indítványozónak az Alaptörvény 28. cikkével összefüggésben előadott érveire válaszképpen megállapította, hogy a következetes ítélkezési gyakorlat szerint az Alaptörvény hivatkozott cikke a jogszabályok értelmezésére vonatkozóan tartalmaz iránymutatást, és a jogvita elbírálásakor az irányadó anyagi jogszabályt kell az Alaptörvény 28. cikke fényében értelmezni. „Az adott jogvitát tehát az Alkotmánybíróságnak az ügyben meghozott határozatára – amely a bíróságokra nézve kötelező – [az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 39. § (1) bekezdés] tekintettel, és az irányadó anyagi jogszabályok szövegéből kell eldönteni, a joghézag kitöltésére az említett Alaptörvénybeli előírás nem nyújt lehetőséget. A bíróságok pedig az irányadó – és rendelkezésre álló hatályban lévő – jogszabályokat megfelelően alkalmazták, jogsértés megállapítására a kifejtettek szerint nem volt mód.” (Kúriai döntés [84])
- [9] 4. Az indítványozó ezt követően fordult alkotmányjogi panaszával az Alkotmánybírósághoz, kérve a Kúria részítélet-részének az alkotmányossági vizsgálatát, az alábbiak szerint.
- [10] 4.1. Az indítványozó szerint a Kúria a támadott részítélet-részt az Alaptörvény 28. cikke szándékos mellőzésével, jogszabály alkalmazása nélkül, egy korábbi alkotmánybírósági határozat indokolására alapítva és annak is alaptörvény-ellenes értelmezésével hozta meg; ami így megsértette az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikkében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjogát, és mint közpénzekkel gazdálkodó szervezetet, megakadályozza az Alaptörvény 39. cikk (2) bekezdésében előírt alkotmányjogi kötelezettsége teljesítésében.
- [11] A fentiekén túl a Kúria a döntésnél irányadónak tekintett Abh.-t az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdésével ellentétesen értelmezte, ami így sérti az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdését is.
- [12] Az indítványozó szerint a Kúria döntése nem egyeztethető össze továbbá az Alaptörvény N) cikk (1) és (3) bekezdésével, valamint megakadályozza az indítványozót, mint közpénzekkel gazdálkodó költségvetési szervet az Alaptörvény 39. cikk (2) bekezdésében előírt kötelezettségének teljesítésében.
- [13] A fentiekén túl az indítványozó sérülni véli az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, R) cikk (1)–(2) bekezdését, valamint 26. cikk (1) bekezdését is.
- [14] 4.2. Az indítványozó szerint az Alaptörvény 28. cikke sérül azáltal, hogy a Kúria értelmezése szerint „joghézag” áll fenn a kifizetett illetmény visszakövetelhetősége tekintetében; vagyis az előzetes letartóztatás időtartama alatt az Alkotmánybíróság határozata alapján jogszerűen kifizetett illetmény visszafizetésére – jogszabályi rendelkezés hiányában – nincs mód. Ezzel szemben az indítványozó szerint az előzetes letartóztatás időtartama a kiszabott szabadságvesztés részévé válik, a szabadságvesztés időtartamára pedig nem jár illetmény, azonban ezt nem lehetett korábban, a jogerős elítélés időpontja előtt figyelembe venni.
- [15] Az indítványozó – a bírósági eljárás során is részletesen kifejtett – álláspontja szerint van olyan jogszabály, amelyet a bíróságnak alkalmaznia kellett volna; ez pedig a Bjt. 222. § (1) bekezdés a) pontja alapján „megfelelően” alkalmazandó Mt. 164. §-a. Az indítványozó szerint ezt a jogszabályi rendelkezést azért hagyták figyelmen kívül a bíróságok, mert az Abh.-t tartották továbbra is a megváltozott jogi helyzetű igény elbírálása alapjául.
- [16] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria alaptörvény-ellenesen értelmezte magát a döntése alapjának tekintett Abh.-t is. Az Abh. ugyanis csak arra a jogi helyzetre vonatkozott, amelyik az alkotmánybírósági eljárás tárgya volt, nevezetesen arra, hogy a bírói tisztségéből való felfüggesztés idejére – függetlenül annak okától – megilleti-e a bírót az illetménye. Ezzel szemben a jelen ügyben a per tárgya és az eldöntendő jogkérdés az volt, hogy a már jogerősen szabadságvesztésre ítélt volt bíró felperestől visszakövetelheti-e a munkáltató az előzetes letartóztatás idejére munkavégzés nélkül havonként kifizetett illetményösszegeket. Az indítványozó szerint a Kúria részítéletéből az következik, hogy a Bjt. csak arra az esetre rendelkezik a bíró részére a felfüggesztése idejére kifizetett illetménye 50%-os visszafizetési kötelezettségéről, ha a Bjt. 124. § (1) bekezdés f) pontja szerint a fegyelmi vétségét megállapították és bírói tisztségéből való felmentését indítványozták. Az indítványozó szerint nem felel meg az Alaptörvénynek az az értelmezés, melynek eredményeként annak a bírónak, akinek fegyelmi büntetés kimondásával szűnt meg a bírói szolgálati viszonya, vissza kell fizetnie a bírói tisztségéből történt felfüggesztés idejére kifizetett illetménye 50%-át, de az a bíró akinek ilyen módon nem tud megszűnni a munkaviszonya – mert bűncselekmény elkövetése miatt jogerősen szabadságvesztésre ítélték és ezért kötelező felmenteni – a teljes illetményére véglegesen jogosulttá válik, azt megtarthatja. Az indítványozó szerint az Abh. olyan értelmezése, mely szerint a bírói felfüggesztés idejére kifizetett illetményt a munkáltató

a bíró jogerős szabadságvesztésre ítélese után sem követelheti vissza, önmagában is alaptörvény-ellenes értelmezés.

- [17] 5. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [18] 5.1. Az egyes törvényeknek az egyfokú járási hivatali eljárások megteremtésével összefüggő módosításáról szóló 2019. évi CXXVII. törvény a 55. §-ával 2019. december 20-i hatállyal módosította az Abtv. 27. §-át. Az Abtv. módosított 27. §-a az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [27. § (1) bekezdés]. Jogállásától függetlenül érintettnek minősül az a személy vagy szervezet, aki (amely) a bíróság eljárásában fél volt, akire (amelyre) a döntés rendelkezést tartalmaz, vagy akinek (amelynek) jogára, kötelezettségére, magatartása jogszerűségére a bíróság döntése kiterjed [27. § (2) bekezdés]. Közhatalmat gyakorló indítványozó esetén vizsgálni kell, hogy a panaszában megjelölt, Alaptörvényben biztosított jog megilleti-e [27. § (3) bekezdés]. Az indítványozó félként – alperesként – járt el a bírósági eljárás során, ezért az érintettsége megállapítható.
- [19] 5.2. Az Abtv. 51. § (1) bekezdése alapján az ügy érdemi vizsgálatának előkérdése az indítványozói jogosultság vizsgálata. Az indítványozó, mint állami szerv az alapul fekvő eljárásban nem e funkciója szerint, hanem a volt bíró felperes jogi személy munkáltatójaként, mellérendelt pozícióban szerepel, így alkotmányjogi panasz benyújtására jogosultnak tekinthető, mind a korábbi alkotmánybírósági gyakorlat, mind az Abtv. módosított rendelkezésére tekintettel.
- [20] 5.3. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pont, 52. § (1b) bekezdés *b*) pont], hogy az indítványozó valamely Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozzon. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság feltételeinek vizsgálata során megállapította, hogy az indítványban szereplő, sérülni vélt alaptörvényi rendelkezések egy része nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított és védett alapjogának, így ezekre alkotmányjogi panasz nem alapítható. E körbe tartozik az indítványozó által megjelölt alaptörvényi rendelkezések közül az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, N) cikk (1) és (3) bekezdése, R) cikk (1)–(3) bekezdése, 24. cikk (1) bekezdése, 28. cikke, valamint a 39. cikk (2) bekezdése. Ennek megfelelően e rendelkezések állított sérelme nem vetheti fel az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelmét sem. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel megállapította, hogy az indítvány ezen elemek vonatkozásában nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontja szerinti követelményt.
- [21] Az indítványozó a fentiekén túl az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét is állította, előadása szerint a Kúria a kifogásolt döntését „az Alaptörvény 28. cikke szándékos mellőzésével, jogszabály alkalmazása nélkül, egy korábbi alkotmánybírósági határozat indokolására alapítva és annak is alaptörvény-ellenes értelmezésével hozta meg. Ez a bírósági eljárás megsértette az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikkében biztosított, tisztességes bírósági eljáráshoz való alapját”.
- [22] 5.4. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdése pedig meghatározza, mikor tekinthető a kérelem határozottnak. E rendelkezés *b*) és *e*) pontjai alapján a kérelem akkor tekinthető egyértelműen határozottnak, ha az indítványozó megjelöli az Alaptörvényben biztosított joga sérelmének lényegét; valamint ha indokolást ad elő arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés, vagy bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.

- [23] Az indítványozó az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésére is akként hivatkozott, mint amit a kúriai döntés sért, erre vonatkozóan azonban nem adott elő semmilyen indokolást, így a panasz e tekintetben nem felel meg a határozott kérelem fent megjelölt követelményeinek.
- [24] Az Alkotmánybíróság szerint az Alaptörvény 28. cikkének sérelmére vonatkozó indítványozói érvelés a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog vélt sérelmét nem támasztja alá, azzal összefüggésbe nem hozható. Az indítványozó lényegileg azt kifogásolja, hogy a Kúria szerint joghézag áll fenn az illetmény visszakövetelhetősége tekintetében; így az előzetes letartóztatás ideje alatt – az Alkotmánybíróság határozata alapján egyébként jogszerűen – kifizetett illetmény visszakövetelhetősége tekintetében az indítványozóval szemben az Mt. 164. §-át nem tartotta alkalmazhatónak, illetőleg annak értelmezése az indítványozóétól eltért. A Kúria ugyanis rámutatott ítéletében, hogy a kifizetés jogszerűségét a kifizetés időpontjában kell vizsgálni, aminek akkor a Bjt. 118. § (1) bekezdése, valamint az Abh. szerint jogszabályi alapja volt; míg az az indítványozói hivatkozás, hogy a felperes a jogalap nélküli kifizetést maga idézte elő, az Abh.-ban foglaltak alapján már nem volt vizsgálható.
- [25] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában kizárólag a fenti értelmezést vitatta, indokolása kizárólag az Alaptörvény 28. cikkére vonatkozik, e rendelkezés pedig – az Alkotmánybíróság állandó gyakorlatának megfelelően, a fentebb írtak szerint – nem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának.
- [26] 6. Vizsgálata eredményeként az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában, valamint 52. § (1b) bekezdés b), illetve e) pontjaiban foglalt feltételeknek, ezért befogadására nincsen mód. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/695/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3156/2020. (V. 15.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény 21. § (9) bekezdése és a 23. § (1) bekezdés c) pont ca) alpontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A dr. Kavocska Edit ügyvéd által képviselt indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amelyben kérte az Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a mező-és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Földforgalmi törvény) 21. § (9) bekezdése és a 23. § (1) bekezdés c) pont ca) alpontja alaptörvény-ellenességét, és azt az Abtv. 41. § (1) bekezdése alapján semmisítse meg.
- [2] A törvény föld eladás esetén elővásárlási jogot határoz meg (18–22. §-ok). A törvény 21. § (5) bekezdése szerint az elővásárlási jog gyakorlásáról szóló elfogadó nyilatkozatot legalább teljes bizonyító erejű magánokiratba kell foglalni. A (9) bekezdés értelmében, ennek megsértése esetén az elővásárlási jognyilatkozatot olyannak kell tekinteni, mintha az elővásárlási jogát az arra jogosult nem gyakorolta volna. A 23. § (1) bekezdés c) pont ca) alpontja szerint a mezőgazdasági igazgatási szerv döntést hoz az adás-vételi szerződés jóváhagyásának a megtagadásáról, ha megállapítja, hogy az elfogadó jognyilatkozat az alakszerűségi előírásoknak nem felel meg.
- [3] 1.1. Az indítványra okot adó ügyben a beadvány szerint az indítványozó egy külterületi ingatlanra vonatkozó adásvételi szerződéssel kapcsolatban a Földforgalmi törvény 18. § (1) bekezdés c) pontja alapján, mint helyben lakó szomszéd földműves, elővásárlási jogának gyakorlásáról nyilatkozott. Az indítványozó nyilatkozata keltezése 2016. november 28., míg az ellenjegyzés dátuma 2016. november 23. volt, ami az illetékes jegyző szerint a Földforgalmi törvény alakszerűségi előírásainak nem felelt meg (az ellenjegyzés hibája miatt a nyilatkozat nem teljes bizonyító erejű magánokirat), ezért a nyilatkozatot a megtagadási ok megjelölésével továbbította az Agrárkamarnak. Az Agrárkamara a szerződés szerinti vevővel támogatta a szerződés jóváhagyását. A Csongrád Megyei Kormányhivatal 570247-11/2017. ügyiratszámú határozatával az indítványozó tulajdonszerzését megtagadta, míg a vevőét jóváhagyta. A határozat ellen az indítványozó bírósághoz fordult, a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 9.K.27.579/2017/4. sorszámú ítéletével a felperes keresetét elutasította. Indokolásában a hatóság jogértelmezését követve előadta, hogy a Pp. 196. § (1) bekezdés e) pontjában foglaltaknak nem felel meg az elővásárlási jogról szóló nyilatkozat, mert megállapítható, hogy a Pp. megköveteli az időben előbbi aláírást. Az elsőfokú bíróság a Földforgalmi törvény 21. § (5) bekezdésére hivatkozott, amely teljes bizonyító erejű magánokiratra utal. Hivatkozott arra is az elsőfokú bíróság, hogy az aláírás 2016. november 28-ai, míg az ellenjegyzés 2016. november 23-án történt. Az indítványozó szerint számelírás történt, így bizonyítást kellett volna felvennie arra az elsőfokú bíróságnak, hogy mikor történt az aláírás és az ellenjegyzés. Az indítványozó fellebbezésére a Szegedi Törvényszék 2.Kf.21.483/2017/6. számú ítélete az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Az indítványozó felülvizsgálati eljárást kezdeményezett, a Kúria Kfv.II.37.544/2018/7. számú ítélete a Szegedi Törvényszék döntését hatályában fenntartotta.
- [4] 1.2. Az alkotmányjogi panasz lényege szerint a Földforgalmi törvény céljaival és az Alaptörvény rendelkezésével [P] cikk (1) és (2) bekezdés, [R] cikk (3) bekezdés, [I] cikk (3) bekezdés, a tulajdonra vonatkozó XIII. cikk (1) és (2) bekezdés], valamint szellemiségével szemben áll, ha egyetlen szám eltérés okán az ingatlan tulajdonjogát nem a törvényi rangsorban előrébb álló személy, hanem más szerzi meg.

- [5] Azzal, hogy a Földforgalmi törvény 21. § (9) bekezdés és a 23. § (1) bekezdés c) pont ca) alpontja sem kijavításra, sem hiánypótlásra, sem az ismételt beadással a joghatások fennmaradására nem ad lehetőséget és az eljárás megismétlésére sincs mód, sérül az Alaptörvény P) és R) cikke, az I., XIII., XV. és XXIV. cikke. A jelen esetben jogosultágát elveszti a kérelmező, ha az okirati forma, mint feltétel sérül. Nincs lehetőség a tulajdonjog megszerzését megalapozó irat, jogi aktus tárgyában hibára, akár egyetlen egy karakter alkalmas arra, hogy az Alaptörvény által is védelmezett tulajdoni jogosultság, mely a rangsor alapján megilleti a személyt, elveszen és ezzel együtt a termőföld védelme érdekében hozott törvény célja és rendeltetése is.
- [6] A tulajdon megszerzéséhez való joggal kapcsolatban, az elővásárlási jog gyakorlója szemszögéből, a törvény szükségtelen mértékben, az elérni kívánt céllal ellentétesen, aránytalanul korlátozva szabályoz azzal, hogy a jogszabályhelyek kimondják, hogy olyanak kell tekinteni a nyilatkozatot, mintha elővásárlási jogát nem gyakorolta volna a jogosult, ha a formai feltételeknek nem megfelelő nyilatkozatot tesz és ebben az esetben a jóváhagyást megtagadja hatóság.
- [7] Az alkotmányjogi panasz szerint sértik a támadott jogszabályhelyek a Nemzeti hitvallást, mert a természeti erőforrás gondos használata valósul meg azzal, ha a Földforgalmi törvény szerinti rangsorban előrébb álló személy szerzi meg a termőföld tulajdonjogát. Ezzel valósul meg, hogy az arra leginkább alkalmas személy tulajdonába kerül a termőföld és így leginkább gondos a használat és az utánunk jövő nemzedék életfeltételeinek védelmezése ekkor valósul meg legjobban. „Ha a jelen alkotmányjogi panasszal támadott jogszabályhelyek érvényesülnek, abban az esetben nem tud a hitvallás megvalósulni a leghatékonyabb módon, mert az Alaptörvénnyel összhangban, a Földforgalmi törvény 18. §-ával korlátozott tulajdonszerzés csak abban az esetben valósul meg, ha formailag hibátlan okirat kerül beadásra, egyéb esetben sérül a hitvallás.”
- [8] Sértik az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdését a támadott jogszabályhelyek, mert a termőföld védelme, megtartása, őrzése az állam kötelessége is, azonban jelen esetben maga a törvény rendelkezése akadályozza a P) cikkben rögzítetteket, mert, ha formai hibás az elővásárlási nyilatkozat, abban az esetben nem a termőföld szempontjából leghatékonyabb személy tulajdonába és így gondozásába kerül az ingatlan.
- [9] Az R) cikk (2) bekezdése az Alaptörvény rendelkezéseit mindenkire nézve kötelezően írja elő, ezért a Földforgalmi törvényt alkotó sem kivétel e rendelkezés alól és így a jogalkotó által megalkotott törvénynek is meg kell felelni az Alaptörvénynek. Mivel a támadott jogszabályhelyek nincsenek összhangban az Alaptörvénnyel, ezért annak megsemmisítése szükséges és ezt követően az Alaptörvénnyel összhangban lévő rendelkezés megalkotása. A jelenlegi szabályozás a termőföld védelmét, a tulajdonjoghoz való jogot és a törvény előtti egyenlőséget sérti azzal, hogy a Földforgalmi törvény szerinti rangsorban előrébb álló tulajdonszerzése az erre vonatkozó okirat formai követelményeinek megtartásán múlik, és ezzel a termőföld védelme, az elővásárlással érvényesíthető, átruházással történő tulajdonjog érvényesülése is a formai követelmények függvénye.
- [10] Az, hogy az elővásárlási jog gyakorlására vonatkozó nyilatkozat esetén a Földforgalmi törvény 21. § (9) bekezdése akként rendelkezik, hogy formai hiba esetén olyanak kell tekinteni a nyilatkozatot, mintha a jogosult joggal nem élt volna és a 23. § (1) bekezdés c) pont ca) alpontja alapján a hatóság a jóváhagyást megtagadja, azt eredményezi, hogy az elővásárlási jog jogosultjának tulajdonhoz való joga sérül. Ellentétben az adásvételi szerződés esetén tulajdonjogot szerzővel, akinek formai hiba esetén a jogosultsága nem vész el, addig az elővásárlásra jogosult joga igen, mert a jóváhagyás megtagadása esetén a szerződés megismételhető, de az elővásárlási jogra vonatkozó nyilatkozat nem, mert akkor az adásvétel a szerződéses felek közt jön létre. Ezzel a különbségtétellel sérül az elővásárlásra jogosultak jogainak tiszteletben tartása a jogalkotó és így az állam által, mert így az alapjog korlátozásával megnyíló tulajdonhoz való jog megszűnik, azaz amire a törvény létrejött, maga a törvény által oltódik ki.
- [11] A közigazgatási eljárás során a törvény alkalmazásával nem egyenlők a szerződéses és az elővásárlási jogos vevők, akik szerződési akaratuk kifejezésében térnek el, tulajdonhoz való jogukban nem, azonban a Földforgalmi törvény különbséget tesz ebben, alkotmányos érték vagy érdek védelmére való hivatkozás nélkül.
- [12] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.

- [13] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [14] 3. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését eddig több alkotmánybírói határozat értelmezte. Eszerint „[a] tulajdon jogi fogalmát és tartalmát általában nem közvetlenül az Alaptörvény, hanem a más jogi normák határozzák meg. Az Alaptörvény által védett jogok körét és tartalmát ugyanakkor az Alaptörvény alapján kell megállapítani. Ez az ellentmondás nehézséget jelent a tulajdonként védett jogosítványok meghatározásakor. Az ellentmondás úgy oldható fel, hogy az Alaptörvény tulajdonhoz való alapjogként a jogszabályok által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló konkrét jogosítványokat védi: a törvényhozás a tulajdonhoz való alapvető jog alapján általában köteles tiszteletben tartani azokat a jogosultságokat, amelyek az alkotmányos értelemben vett tulajdonhoz való alapvető jog összetevői” {25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [55]}. Az Alaptörvény tulajdonhoz való jogként a törvények által meghatározott jogosítványokat védi azokkal a további kiegészítésekkel, melyeket az Alkotmánybíróság az egyes esetek eldöntése kapcsán más alapvető jogok és alkotmányos értékekkel együtt szemlélve még a tulajdonjog alkotmányos védelmi körébe vont [pl. a pénzügyi lízingbevevő tulajdonosi várománya, 15/2014. (V. 13.) AB határozat]. Ebből következik, hogy a korábban tulajdonként megszerzett (és így az alkotmányos tulajdonvédelem alatt álló) vagyoni jogi igényeket védi az Alaptörvény XIII. cikke.
- [15] Termőföld vagy tanya eladása esetében a jogszabály által megállapított elővásárlási jog biztosítása olyan közérdekű intézkedés, amelynek célja a termőföld eljuttatása az azt használókhoz, a termőföldet hivatásszerűen művelőkhöz. Az elővásárlásra jogosultság a vevő érdekeinek teljesedését korlátozza, nem korlátozza az eladót. Ez a szabályozás alkotmányjogi relevanciával annyiban bír, amennyiben az Alaptörvény XIII. cikkében biztosított tulajdonhoz való jog a tulajdon szerzésére irányuló vételi szándékot nem védi, az eladói szándékot viszont igen {17/2015. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [67]}.
- [16] 3.1. A kifogásolt rendelkezésekben szereplő elővásárlási jogot a Földforgalmi törvény hozta létre, a Földforgalmi törvényben szereplő tartalommal és terjedelemben, valamint feltételekkel. A 3244/2017. (X. 10.) AB határozat részletesen vizsgálta az elővásárlási jog jogintézményét (Indokolás [31]–[49]). A határozat értelmében a termőföld-elővásárlási jog nem tartozik a tulajdon, mint jogintézmény tartalmi elemei közé (Indokolás [50]). Ezért az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XIII. cikke sérelmét állító érvelésével kapcsolatban a jelen ügyben nem merül fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés.
- [17] 3.2. Alkotmányjogi panaszban az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmére lehet hivatkozni. Az Alaptörvény P) és R) cikke nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak. Ezért ezekkel kapcsolatban sem merül fel a szabályozást illetően alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés.
- [18] Az Alaptörvény XV. cikke és XXIV. cikke állított sérelmével kapcsolatban, a törvényi rendelkezések alaptörvény-ellenességét állító alkotmányjogi panasz nem tartalmaz olyan, alkotmányjogilag értékelhető érvelést, amely a befogadását indokolná az Abtv. 29. §-a alapján. Ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ezen alaptörvényi rendelkezések tekintetében az indítvány nem felel meg a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek, mivel – az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint – az indokolás hiánya {lásd többek között: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadálya.
- [19] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alkalmazásával visszautasította.

Budapest, 2020. április 28.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1508/2019.

• • •

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg.
A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza.
Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen,
díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Papp Tibor ügyvezető
HU ISSN 2062–9273